

ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม
ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปริญญานิพนธ์
ของ
วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
มีนาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕๖.๐๘๑๘
๖.๑๕๖
๕๕

ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม
ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

บทคัดย่อ
ของ
วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
มีนาคม ๒๕๔๗

วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา. (2547), *ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ปรินญาณินพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมนี,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบังกช, ดร.นฤมล บุณนิม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักสามประการ คือ ประการแรก เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ประการที่สอง เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก และประการสุดท้าย เพื่อศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 106 โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าว จำนวน 1,028 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และฉบับสำหรับครูผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์โปรไฟล์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น และการวิเคราะห์พหุระดับ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบดังนี้ 1. โปรไฟล์ของครูที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีลักษณะไม่พ้องกัน โปรไฟล์ของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน มีลักษณะไม่เหมือนกัน และไม่พ้องกัน 2. ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เริ่มจากความรู้มีผลทางตรงต่อการชักชวน ซึ่งมีผลทางตรงต่อการยอมรับและมีผลทางตรงและทางอ้อมต่อการนำไปใช้ และการนำไปใช้มีผลทางตรงต่อการยืนยัน 3. ปัจจัยระดับครูที่มีความสำคัญในการอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม คือ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม และปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีความสำคัญในการอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม คือ ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน

TEACHER AND PRINCIPAL LEVEL FACTORS INFLUENCING THE DECISION PROCESS
CONCERNING THE INNOVATION IN EXTERNAL QUALITY ASSESSMENT OF
PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN BANGKOK AND THE SUBURB

AN ABSTRACT

BY

WANPEN WORAWONGPONGSA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Philosophy Degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

March 2004

Wanpen Worawongpongsa. (2004). *Teacher and Principal level Factor influencing the Decision Process Concerning the Innovation in External Quality Assessment of Primary School Teachers in Bangkok and Suburb*. Dissertation, Ph.D. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Dusadee Yolao, Assist Prof. Dr. Omdean Sodmanee, Assist Prof. Dr. Chantana Parkbongkoch, Dr.Narumon Bunnim.

The purposes of this study were 1) to compare the innovation decision process of primary school teachers whose characteristics were different, 2) to study a causal relationship in the innovation decision process, and 3) to study both teacher and principal level factor influencing the innovation decision process.

The sample of this study was 106 principals of primary school and 1,028 teachers. The instruments were questionnaires, and innovation decision process interview questions. Data were analyzed using profile analysis, structural equation modeling and multilevel analysis.

The findings were as follows: 1) The innovation decision profiles of teachers from difference area were coincident, where as the innovation decision profile of teacher with perceived attribution of innovation, communication behavior, perceived school climate, and teamwork were not parallelism and not coincident high-low. 2) The causal relationship of the innovation decision process begins with the knowledge which direct effects the persuasion, then the persuasion has a direct effect on the decision and the implementation, finally the implementation has a direct effect on the confirmation. 3) An important teacher level factors that explained the innovation decision process were attribution of innovation, communication behavior, perception of school climate, and teamwork. Principal level factor that explained the innovation decisions process were open school climate index, vision of principal, and location of school.

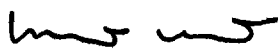
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

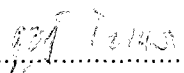
ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

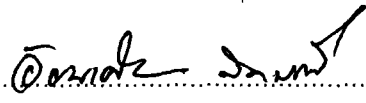
ของ
นางสาววันเพ็ญ วรวงศ์พงศา

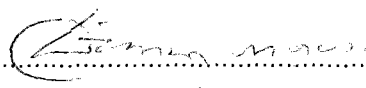
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

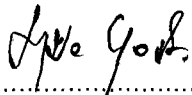

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 16 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2547

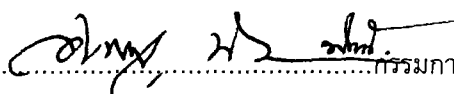
คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

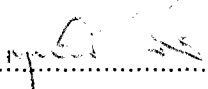

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุจฎิ โยเหลา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา ภาคบงกช)

.....กรรมการ
(ดร.นฤมล บุณนิม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์และผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการเรียนและการทำปริญญานิพนธ์ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดและทุ่มเทอย่างยิ่ง เป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ ตลอดถึงการเป็นแบบอย่างของความเป็นครู นักวิจัยและนักวิชาการ ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทนา ภาคบังข และ ดร. นฤมล บุณนิม กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาที่มีคุณค่ายิ่งต่อการทำปริญญานิพนธ์นี้ ขอกราบขอบพระคุณท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร และ ดร. งามใจ นัยพัฒน์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ และให้คำแนะนำที่มีคุณค่าต่อการปรับปรุงปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณดร.มนัส บุญประกอบ ดร. ยุทธนา ไชยจุล ดร.วินัย คำสุวรรณ และ ผศ.ดร.รัตติกรณ์ จงวิศาล ที่กรุณาเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือวัด

ขอขอบคุณ ดร.วิรัตน์ กิตติพิชัย และคุณนำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณปัทมา คุณสุจินดา มุลผล และคุณวรพจน์ จิราพงษ์ที่อนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ที่ให้ศาสตร์แห่งการเรียนรู้ และความเมตตากรุณาต่อศิษย์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์กับผู้วิจัยด้วยดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ที่ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่กันเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณบิดาที่ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมมาโดยตลอด และขอขอบคุณ คุณสุพจน์ วรวงศ์พงศา และคุณกัจจกร วิศลดิกล ที่เป็นกำลังใจให้เสมอ

คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์นี้ขอกราบบูชาพระคุณแม่

วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ปัญหาการวิจัย	7
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
	ความสำคัญของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	9
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	9
	ตัวแปรที่ศึกษา	9
	นิยามปฏิบัติการ	12
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	23
	สมมติฐานการวิจัย	30
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
	การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	33
	ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก	34
	ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก	34
	หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก	34
	วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก	35
	มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับพื้นฐาน	35
	ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอก	36
	เกณฑ์การตัดสินคุณภาพในระดับพื้นฐาน	36
	กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการ ศึกษาภายนอก	38
	ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้าน การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	47
	การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรม	47
	พฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	50

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	การรับรู้บรรยากาศโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	55
	การทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	59
	ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ	
	นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	65
	ภาวะผู้นำทางความคิดกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	66
	วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ	
	นวัตกรรม	71
	ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ	
	นวัตกรรม	80
	ขนาดของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	82
	ที่ตั้งของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	83
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	85
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	85
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	86
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	103
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
	ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	105
	ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	110
	ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ	
	นวัตกรรม	127
	ตอนที่ 4 ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	138

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	164
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	164
สรุปผลการวิจัย	167
อภิปรายผล.....	173
ข้อเสนอแนะ	191
 บรรณานุกรม	 194
 ภาคผนวก	 207
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	208
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพเครื่องมือวัด	230
ภาคผนวก ค กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม.....	243
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 250

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายละเอียดจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	86
2	จำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา	105
3	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรง เรียน.....	106
4	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระระดับครู และตัวแปรอิสระระดับผู้ บริหารโรงเรียน.....	107
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับครูและตัวแปรตาม	109
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียนและตัวแปร ตาม.....	110
7	ค่าสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ระดับโดยเฉลี่ยของเส้นโปรไฟล์ (Average level) และการกระจายในเส้นโปรไฟล์ (Dispersion) ของ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการ ศึกษาภายนอก เมื่อจำแนกตามปัจจัยอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน.....	116
8	ผลการทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์ (Parallelism) ในของกระบวนการ ตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อจำแนกตามปัจจัยอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน	120
9	ผลการทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ (Coincident) ในกระบวนการตัดสินใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามตัว แปรอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน	122
10	ผลการทดสอบความราบเรียบของโปรไฟล์ (Flatness) ในของกระบวนการตัดสินใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อ จำแนกตามปัจจัยอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน	124
11	การวิเคราะห์ Simple Effect ตามโปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก จำแนกตามปัจจัย อิสระระดับครูที่แตกต่างกัน.....	125

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	การเปรียบเทียบรายคู่ของคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย (mean difference) ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของความราบเรียบของโปรไฟล์ (Flatness) จำแนกตามกลุ่มของปัจจัยอิสระระดับครู.....	126
13	ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	130
14	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลอง 1	132
15	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลอง 2	133
16	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลอง 3	134
17	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้น	136
18	อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรภายใน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ	137
19	อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา	143
20	อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา	145

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
21 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของดัชนี บรรยากาศเปิดของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียน ประถมศึกษา	147
22 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของตัวแปรอิสระ ระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการ ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา.....	148
23 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของการรับรู้คุณ ลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกระดับครูที่มีอิทธิพลต่อ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการ ศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล	151
24 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของพฤติ กรรมการสื่อสารระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	154
25 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของการรับรู้ บรรยากาศของโรงเรียนระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยว กับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	156
26 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของการทำงาน เป็นทีมระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้าน การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	160
27 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการ ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	231

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
28	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	232
29	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	233
30	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามพฤติกรรมสื่อสาร	234
31	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศโรงเรียน.....	235
32	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการทำงานเป็นทีม.....	237
33	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิด.....	240
34	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน	241

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 1	23
2 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2.1	25
3 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2.2... ..	25
4 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2.3	26
5 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 3.....	29
6 การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก	50
7 พฤติกรรมการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก.....	55
8 การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก	59
9 การทำงานเป็นทีมที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก	65
10 ภาวะผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก.....	71
11 วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก	80
12 ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก	82
13 ขนาดของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม	83
14 ที่ตั้งของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก	83
15 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอกของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	111
16 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอกของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมที่แตกต่างกัน.....	112

สารบัญภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
17 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารที่แตกต่างกัน	113
18 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนที่แตกต่างกัน.....	114
19 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูที่มีการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกัน	115
20 แผนภูมิการวิเคราะห์โปรไฟล์.....	119
21 กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่พัฒนาขึ้น.....	128
22 แผนภูมิการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	129
23 กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่ 1	131
24 กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่ 2	133
25 กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่ 3	134
26 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก.....	139
27 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษานอก	139
28 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษานอก	139
29 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการนำการประเมินคุณภาพการศึกษานอกไปใช้.....	140
30 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก.....	140

สารบัญภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
31 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก	140
32 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก.....	141
33 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก.....	141
34 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการนำการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกไปใช้	141
35 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอก	142
36 แผนภูมิการนำเสนอผลการวิเคราะห์พหุระดับ	142

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยไม่อยู่ในภาวะที่จะแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ จากการเปรียบเทียบกับประชาคมโลก พบว่า ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 33 จาก 47 ประเทศ กล่าวได้ว่า คุณภาพของผู้เรียนจัดว่า ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบการเรียนการสอน การประเมินผลและคุณภาพของผู้สอนว่ามีประสิทธิภาพไม่เพียงพอและจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างรีบด่วน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544ก : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ กล่าวคือ จัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาแต่ละแห่งว่ามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมีคุณภาพการศึกษาไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด และเป็นการตรวจสอบว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นความเป็นอิสระ ตามหลักการกระจายอำนาจนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544ข : 150)

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกนับว่าเป็นนวัตกรรมของระบบการจัดการศึกษา กล่าวคือ “การประเมินเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่า การประเมินเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยพัฒนาระบบการทำงาน ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาวัฒนธรรม ซึ่งการประเมินเป็นการจัดการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจเกิดการต่อต้าน เพราะผู้ถูกประเมินยังขาดความมั่นใจในสิ่งที่ปฏิบัติ และกลัวการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อตนเอง” (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 2) ทั้งนี้ เพราะการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากความเคยชินของครูและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานของครูในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและนำมาซึ่งคนที่มีคุณภาพต่อประเทศชาติขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกอย่างถูกต้องเหมาะสมของครู โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้ออย่างเห็นได้ชัดเจน การที่ครูรู้สึกว่าการประเมินเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะครูมีการเตรียมการจัดการสอน มีการจัดกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

นอกที่กำหนดไว้ ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ตื่นตัวในการสอน มั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง โรงเรียนมีทิศทางในการพัฒนาที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ ทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 2-4)

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมเป็นการที่บุคคลรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยบุคคลมีการสร้างทัศนคติต่อนวัตกรรม เช่น สนใจหรือไม่สนใจนวัตกรรม หลังจากนั้นจะทำการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม หากยอมรับนวัตกรรมก็จะนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ หากการนำไปใช้แล้วเกิดประโยชน์ก็จะเข้าสู่การนำนวัตกรรมนั้นไปใช้อย่างถาวร ซึ่งขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีดังนี้ คือ ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม (knowledge) เริ่มต้นเมื่อบุคคลหรือหน่วยการตัดสินใจรับทราบว่านวัตกรรมนั้นเกิดขึ้น และเข้าใจถึงหลักการทำงานของนวัตกรรม การชักชวนสู่นวัตกรรม (persuasion) ในขั้นนี้บุคคลจะสร้างทัศนคติ เช่น ความชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมนั้น จะเห็นได้ว่าการยอมรับในสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการรับสิ่งใหม่หรือรับนวัตกรรมซึ่งเรียกว่ากระบวนการรับนวัตกรรม ซึ่งคือการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม (decision) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม การนำนวัตกรรมไปใช้ (implementation) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือหน่วยการตัดสินใจนำนวัตกรรมไปใช้ และในที่สุดเป็นการยืนยันการใช้นวัตกรรม (confirmation) ในขั้นนี้บุคคลหรือหน่วยตัดสินใจจะแสวงหาความมั่นใจเพิ่มขึ้นหลังจากที่ใช้นวัตกรรมหรืออาจเลิกใช้นวัตกรรมนี้ หากพบว่าข้อมูลเสริมที่ได้มาสร้างความขัดแย้งในการใช้นวัตกรรม (Rogers. 1995: 20)

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกของครู คือ การที่ครูรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอก ครูจะสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอก หลังจากนั้นครูจึงตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอก หากตัดสินใจยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกก็จะนำไปสู่การประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกไปใช้ และหากนำไปใช้แล้วเกิดประโยชน์ ก็จะเข้าสู่การยืนยันการตัดสินใจที่จะนำการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกไปใช้อย่างถาวร ซึ่งจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายประการหนึ่ง คือ เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาศอດคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers.1995) หรือไม่ และมีปัจจัยระดับครูและระดับโรงเรียนอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอก ตามแนวคิดของโรเจอร์ (1995) ที่ว่า

คุณลักษณะของนวัตกรรมเป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง ความซับซ้อน การทดลองใช้ และการสังเกตเห็นผลได้ของนวัตกรรม ซึ่งมีผลต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรม (Rogers. 1995 : 15-17) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าช่องทางการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการให้ความรู้และการชักชวนให้บุคคลเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อนวัตกรรมได้ นอกจากนี้ ความแตกต่างของช่องทางการสื่อสารมีผลโดยตรงต่อบุคคลแต่ละประเภท (Rogers.1995 : 194 – 197) และภาวะผู้นำทางความคิด (Opinion Leadership) เป็นระดับความสามารถแบบไม่เป็นทางการของบุคคลในการโน้มน้าวทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามความต้องการ ทั้งนี้ผู้นำทางความคิดจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นยอมรับนวัตกรรมใหม่ ดังนั้นการยอมรับนวัตกรรมของผู้นำความคิดมีความสำคัญต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรมในระบบสังคม และมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นให้เกิดการแพร่กระจายนวัตกรรมไปสู่โครงข่ายหรือสังคม (Rogers.1995 : 281, 332)

สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม พบว่าคุณลักษณะของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม มีงานวิจัยคุณลักษณะของนวัตกรรมที่สนับสนุนการยอมรับนวัตกรรมคิดเป็นร้อยละ 56-78 (Rogers. 1983 : 239) นอกจากนี้ พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยพฤติกรรมการสื่อสารมวลชนและพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลสนับสนุนการยอมรับนวัตกรรมร้อยละ 69 และ 77 ตามลำดับ และพบว่าภาวะผู้นำทางความคิดสนับสนุนการยอมรับนวัตกรรมคิดเป็นร้อยละ 76 (Rogers.1995 : 258-261)

ในการศึกษาปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 พบว่า ครูมีการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยระดับบุคคล คือ การรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพการศึกษาและพฤติกรรมการสื่อสารสามารถอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้ร้อยละ 54.85 ส่วนปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ภาวะผู้นำทางความคิด โดยปัจจัยระดับโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาวะผู้นำทางความคิดสามารถอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้ร้อยละ 20.85 จากผลการวิจัยอนุมานได้ว่า มีปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนอื่นที่มีความสำคัญ (วันเพ็ญวรรณวงศ์พงศา. 2545) ผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของดุซงกี โยเหลาและคณะ (2545) ที่ศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 และผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การที่โรงเรียนจะประสบ

ความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยปัจจัยอย่างน้อย 2 ด้าน คือ 1) ด้านบรรยากาศในการทำงานทุกระดับ ได้แก่ ความร่วมมือ การให้ความยอมรับ ความไว้วางใจ การให้อำนาจตัดสินใจระหว่างชุมชน - โรงเรียน ผู้บริหาร - ครู และครู - นักเรียน 2) ด้านความรู้ทักษะ การสนใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับกรรมการโรงเรียน และครู - อาจารย์

การศึกษาค้างนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่ง คือ การศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนอื่นอีกที่มีความสำคัญและสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาได้เพิ่มขึ้น ได้แก่ การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน การทำงานเป็นทีมของครู ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งจากการประมวลเอกสารและงานวิจัย พบว่า การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน จากการรับรู้ของครูภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานโดยทั่ว ๆ ไป ในโรงเรียน โดยได้รับอิทธิพลจากองค์การแบบทางการ แบบไม่เป็นทางการ บุคลิกภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาวะผู้นำองค์การ ซึ่งมีตีบรรยากาศโรงเรียนตามการรับรู้ของครูแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ พฤติกรรมของครู ได้แก่ พฤติกรรมความร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ และพฤติกรรมแตกแยก และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ พฤติกรรมการสนับสนุน พฤติกรรมการสั่งการ และพฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้บรรยากาศโรงเรียนหนึ่งมีความแตกต่างจากโรงเรียนอื่น และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ (Hoy & Miskel. 1991: 221) โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศทางสังคมภายในโรงเรียนสูงจะเป็นครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการ (วิชัย เอียดบัว. 2534 : 352) บรรยากาศของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน (มารศรี สุธานี. 2540: 100-135) บรรยากาศของโรงเรียนและวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอน (บุญเจือ จุฑาพรรณชาติ. 2544: 65-68) บรรยากาศของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครู (สุขุม หลานไทย. 2537: 74 - 76) บรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำ (นาค เกินชัย. 2531: 103-105; เกษมศักดิ์ โยธการี. 2532: 101-102 ; ไพบุลย์ ตรีน้อยวา. 2538 : 90-92 ; พ่วง ชัยสวัสดิ์. 2537 : 57-60 ; เกรียงศักดิ์ เลหาะวัฒน์. 2537 : 74-76 ; พัฒนชัย ปัทมเวณ. 2531 : 61-64 ; ชญาณัฐ ลักษณะวิจารณ์. 2541 : 102-103) บรรยากาศองค์การมีอิทธิพลต่อทัศนคติของครูเกี่ยวกับการทดสอบความสามารถ (Badger.1984) และประสิทธิภาพของครูมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การ (Sandy. 1988)

การทำงานเป็นทีมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สมควรศึกษา เนื่องจากการทำงานเป็นทีมคือ การที่บุคคลทำงานร่วมกัน ซึ่งทำให้งานสำเร็จมากกว่าการทำงานคนเดียว และยังไปกว่านั้น ยังทำให้เกิดความตื่นเต้น ความพึงพอใจและความสนุกสนานในการทำงาน โดยทีมที่ประสบ

ความสำเร็จ อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะของแต่ละคน แต่ขึ้นกับวิถีทางของบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนและทำงานกับคนอื่น (Woodcock. 1989: 3, 8-9) แม้จะไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมโดยตรง แต่พบว่าการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (ลัคนา กระต่ายทอง. 2544 : 139-144 ; พรทิพย์ พันธุมชัย. 2544 : 64-65 ; สง่า ไชยมัง. 2542 : 104-106) ครูมีการรับรู้ต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารในระดับปานกลาง (สง่า ไชยมัง. 2542 : 104-106 ; ณฐนันท์ ดนุพิทักษ์. 2543 : 66) โครงสร้างของการประชุมทีมที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมระหว่างสถาบันที่ศึกษา (Bell. 1991 : 52-03A) และพบว่าทีมที่มีการตั้งความคาดหวังไว้อย่างสูงจะมีผลงานมากกว่าทีมที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่ำกว่า (Rubin.1988 : 49-08A)

นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยผู้บริหารทุกคนควรมีวิสัยทัศน์ในระดับการมองภาพอนาคตเกี่ยวกับองค์กร เพราะเป็นการมองภาพอนาคตของสถานศึกษาไว้ล่วงหน้า แล้วพยายามก้าวไปให้ถึงในสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตให้จงได้ นอกจากนี้ การที่ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ไว้เพื่อเป็นเป้าหมายในการทำงานยังทำให้บุคลากร ครู อาจารย์ ทุกคนในสถานศึกษามีขวัญและแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เพราะวิสัยทัศน์นอกจากจะบ่งบอกถึงภาพอนาคตที่สถานศึกษาต้องการจะเป็นและไปให้ถึงแล้ว วิสัยทัศน์ยังแสดงให้เห็นถึงขอบข่ายของงานที่จะต้องทำ โดยต้องมีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน นอกจากนี้ผู้บริหารรวมทั้งบุคลากรทุกคนต้องตั้งปฏิธานแน่วแน่ที่จะก้าวไปให้ถึงความพยายามนั้นให้จงได้ และยิ่งกว่านั้น วิสัยทัศน์ยังจะช่วยให้ครูอาจารย์บุคลากรทุกคนได้รับรู้เรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ทิศทางเป้าหมายในการทำงาน (Goals) แผนงาน (Plans) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก (Resource Allocations) การตัดสินใจสั่งการ (Decision) และลำดับก่อนหลังในการทำงาน (Priorities) (วันทนา เมืองจันทร์. 2542 : 47-50) ทั้งนี้พบว่า ผู้บริหารเพศหญิงมีการสร้างวิสัยทัศน์และเผยแพร่วิสัยทัศน์ได้ชัดเจนกว่าผู้บริหารเพศชาย และผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนปัจจุบัน 2-3 ปี มีการสร้างวิสัยทัศน์ได้ดีกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนปัจจุบันมานาน ซึ่งวิสัยทัศน์ทัศนด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์กันทางบวกและสามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ โดยการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์สามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ดีที่สุด (Braun. 1991 : 52-04A) ส่วนวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีที่สุด โดยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของนักเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีกว่าเล็กน้อย และปัจจัยระดับโรงเรียน การสื่อสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ฐานะทางวิชาการสามารถทำนายการรับรู้ประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีกว่า (Bridges. 1991 :

53-03A) นอกจากนี้ ยังพบว่า บรรยายกาของโรงเรียนและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน (บุญเจือ จุฑาพรรณชาติ. 2544 : 65-68) และบรรยายกาของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (มารศรี สุธานี. 2540 : 133-135)

อนึ่ง การศึกษาครั้งนี้ได้คำนึงถึงการจัดองค์กรทางการศึกษาและการแบ่งส่วนการบริหารงานภายในองค์กรมีลักษณะการจัดตั้งเป็นลำดับขั้น (Hierarchy) หน่วยงานหรือการบริหารงานในระดับสูงย่อมต้องมีความรับผิดชอบ หรือมีอิทธิพลต่อหน่วยงาน หรือการบริหารลดหลั่นลงมาตามลำดับขั้น ตัวแปรในระดับสูงย่อมส่งผลกระทบต่อตัวแปรในระดับต่ำกว่า เนื่องจากการจัดองค์กรทางการศึกษาและธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษามักมีลักษณะเป็นพหุระดับ ตัวแปรต่าง ๆ ทางการศึกษาที่อยู่ในระดับเดียวกันและต่างระดับกัน จึงมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งกันและกันตลอดเวลา (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2535 : 3-5)

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครู จึงคำนึงถึงระดับของข้อมูลและการทำการวิเคราะห์ โดยเลือกใช้สถิติการวิเคราะห์ที่เหมาะสมเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเชื่อถือได้ การศึกษาครั้งนี้จึงใช้เทคนิควิเคราะห์พหุระดับ (Multi - level Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้สำหรับทำนายหรืออธิบายตัวแปรตามจากชุดของตัวแปรอิสระซึ่งเป็นตัวแปรหลายระดับ ซึ่งเกิดจากการรวบรวมมาจากระบบโครงสร้างของสิ่งที่สนใจศึกษา ซึ่งมีการจัดตัวอย่างเป็นระดับขั้น โดยสมาชิกที่สอดแทรก (Nested) อยู่ในหน่วยเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์กันและได้รับผลร่วมกันจากหน่วยบนต่อ ๆ ไปตามลำดับขั้น การวิเคราะห์พหุระดับให้ความสำคัญต่อโครงสร้างของระดับตัวแปรจึงสามารถใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับเดียวกันและปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรต่างระดับกันได้ลึกซึ้งกว่า (รัชณี ศิลปบรรเลง. 2535 : 25 - 26) โดยการวิเคราะห์พหุระดับสามารถที่จะศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามในระดับหน่วยการวัดที่เล็กที่สุด และศึกษาว่าอิทธิพลจากความแตกต่างแต่ละระดับมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามอย่างไร วิธีวิทยาการวิเคราะห์กำหนดค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจากการวิเคราะห์ระดับหน่วยการวัดที่เล็กที่สุดให้เป็นตัวแปรสุ่มและนำมาใช้เป็นตัวแปรตามเพื่อศึกษาว่าได้รับอิทธิพลจากตัวแปรในระดับหน่วยการวัดที่ใหญ่กว่าอย่างไร (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2538 : 23 - 24)

การศึกษานี้ นอกจากจะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นกระบวนการที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานเดียวกันแล้ว ยังศึกษาถึงปัจจัยระดับครูและปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ภาพการศึกษาภายนอกว่า ปัจจัยระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอก พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็น ทีม และปัจจัยระดับโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนี บรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียนและที่ตั้งของโรงเรียน มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกได้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนและปัจจัยระดับครูมีอิทธิพลและ สามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกได้มากหรือน้อยเพียงใด ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนในมิตินี้ใดที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกได้มากที่สุด และถ้าปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนมีความแตกต่างกัน กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจะมีความ แตกต่างหรือไม่ อย่างไร

ปัญหาการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู พบว่ายังมีประเด็นปัญหาการวิจัยที่ สำคัญหลายประเด็น เช่น กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการ ศึกษาภายนอกมีรูปแบบอย่างไร และมีปัจจัยระดับครูและปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนใดอีกบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภาย นอก เป็นต้น ซึ่งนำมาสู่ปัญหาการวิจัยเรื่องปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพล ต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครู โรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นปัญหาการ วิจัยดังต่อไปนี้

1. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมีลักษณะอย่างไร
3. ปัจจัยระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภาย นอก พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมีปัจจัยใด บ้างที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก

4. ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร โรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียนมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

5. ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อปัจจัยระดับครูมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

จากปัญหาการวิจัยดังกล่าว นำสู่ความมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในแต่ละชั้นของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาปัจจัยระดับครูและปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ทราบจุดแข็ง และจุดอ่อนของรูปแบบและวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งสามารถนำข้อค้นพบไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก
2. หน่วยงานต้นสังกัดสามารถใช้ข้อสรุปจากงานวิจัยเพื่อการบ่งชี้อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ของครูผู้สอน
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจถึงผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งอาจนำไปสู่ความร่วมมือในระดับสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วย นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปีการศึกษา 2545 จำนวน 118 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 118 คน และครูจำนวน 3,143 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปีการศึกษา 2545 จำนวน 118 โรงเรียน โดยการศึกษาครั้งนี้ หน่วยการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ระดับชั้น ลดหลั่นกัน คือ ระดับโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด 118 โรงเรียน และระดับครู ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ระดับละ 2 คน รวม 12 คน ในแต่ละโรงเรียน สำหรับโรงเรียนบางแห่งที่มีครูน้อยกว่า 12 คน กำหนดให้ครูทุกท่านในโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างระดับครูที่ใช้ศึกษาครั้งนี้มีทั้งหมด 1,184 คน รวมมีกลุ่มตัวอย่างระดับโรงเรียนและระดับครู จำนวนทั้งสิ้น 1,302 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. สมมติฐานที่ 1

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ จังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีม

1.2 ตัวแปรตาม คือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน

2. สมมติฐานที่ 2 คือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอก คือ ความรู้ และตัวแปรภายใน คือ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน

3. สมมติฐานที่ 3

3.1 ตัวแปรอิสระระดับครู ได้แก่

- 3.1.1 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม ประกอบด้วย
 - 3.1.1.1 ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ
 - 3.1.1.2 ความสอดคล้อง
 - 3.1.1.3 ความซับซ้อน
 - 3.1.1.4 การทดลองใช้ได้
 - 3.1.1.5 การสังเกตเห็นผลได้
- 3.1.2 พฤติกรรมการสื่อสาร ประกอบด้วย
 - 3.1.2.1 การสื่อสารระหว่างบุคคล
 - 3.1.2.2 การสื่อสารมวลชน
- 3.1.3 การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน ประกอบด้วย
 - 3.1.3.1 พฤติกรรมความร่วมมือของครู
 - 3.1.3.2 พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู
 - 3.1.3.3 พฤติกรรมแตกแยกของครู
 - 3.1.3.4 พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน
 - 3.1.3.5 พฤติกรรมการสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน
 - 3.1.3.6 พฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียน
- 3.1.4 การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย
 - 3.1.4.1 ความสมดุลในบทบาท
 - 3.1.4.2 วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม
 - 3.1.4.3 การเปิดเผยและเผชิญหน้า
 - 3.1.4.4 การสนับสนุนและไว้วางใจ
 - 3.1.4.5 ความร่วมมือและความขัดแย้ง
 - 3.1.4.6 วิธีดำเนินการถูกต้อง
 - 3.1.4.7 ภาวะผู้นำที่เหมาะสม
 - 3.1.4.8 ทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ
 - 3.1.4.9 การพัฒนาบุคลากร

3.1.4.10 ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี

3.1.4.11 การติดต่อสื่อสารดี

3.2 ตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่

3.2.1 ภาวะผู้นำทางความคิด ประกอบด้วย

3.2.1.1 การสื่อสารภายนอก

3.2.1.2 การเข้าถึงนวัตกรรม

3.2.1.3 ผู้นำนวัตกรรม

3.2.1.4 ความคล้อยตามระบบสังคม

3.2.2 วิสัยทัศน์ผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย

3.2.2.1 การสร้างวิสัยทัศน์

3.2.2.2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์

3.2.2.3 การนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ

3.2.3 ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ประกอบด้วย

3.2.3.1 ดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารโรงเรียน

3.2.3.2 ดัชนีบรรยากาศเปิดของครู

3.2.4 ขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย

3.2.4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.2.4.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.2.4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2.5 ที่ตั้งของโรงเรียน ประกอบด้วย

3.2.5.1 โรงเรียนในเมือง

3.2.5.2 โรงเรียนนอกเมือง

3.3 ตัวแปรตาม คือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย

3.3.1 ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3.3.2 การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3.3.3 การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3.3.4 การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้

3.3.5 การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

นิยามปฏิบัติการ

1. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก และขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดย

1.1 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย มาตรฐานเกี่ยวกับผู้เรียน มาตรฐานเกี่ยวกับครูและมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ในการศึกษาค้นนี้ เน้นที่มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนโดยตรง ได้แก่ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

1.2 ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา กล่าวคือ

1.2.1 ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีการส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SSR) ให้คณะผู้ประเมินภายนอกรวบรวมข้อมูลของสถานศึกษา และรอรับนัดวันที่จะตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

1.2.2 ขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกไปถึงสถานศึกษาแล้ว ต้องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยม มีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างคณะผู้ประเมินและบุคลากรของสถานศึกษา มีการสังเกต สัมภาษณ์ และ/หรือดูเอกสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา ในการตรวจเยี่ยมจะดำเนินการในลักษณะกัลยาณมิตร ทำการวิเคราะห์สรุปข้อมูลที่ได้ และนำเสนอผลการตรวจเยี่ยมด้วยวาจาต่อสถานศึกษา

1.2.3 ขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา คณะผู้ประเมินภายนอกต้องเขียนรายงานการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้ง ตลอดจนอาจมีการปรับปรุงแก้ไขรายงานที่สมบูรณ์ก่อนที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจะเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2. กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยการเปลี่ยนแปลงมีขั้นตอนต่าง ๆ คือ ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง ปริมาณความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยครูต้องรู้ว่าการประเมินคุณภาพ

การศึกษาภายนอกมีมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูอะไรบ้าง และมีขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก คือ ก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยมอย่างไร การวัดความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบให้เลือกตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น หรือข้อเท็จจริงต่อข้อความโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ข้อคำถามทางบวก ข้อใดตอบ ใช่ ให้ 1 คะแนน และข้อใดตอบ ไม่ใช่ ให้ 0 คะแนน ข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า มีความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก และผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย

การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง ความรู้สึกของครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกว่า ตนเองชอบหรือไม่ชอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยจะพิจารณาคคุณค่า ความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ความชอบหรือไม่ชอบมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม การวัดการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ค่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า มีการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก และผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย

การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่จะนำไปสู่การเลือกที่จะยอมรับ หรือปฏิเสธการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยครูตัดสินใจยอมรับ ตอบสนอง สนับสนุน เห็นด้วยหรือปฏิเสธมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม การวัดการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ค่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า มีการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย

การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ หมายถึง การปฏิบัติของครูในการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ โดยครูให้ความร่วมมือ นำไปปฏิบัติและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม การวัดการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ก่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ก่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า มีการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้มาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้น้อย

การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง ความคิดหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากได้นำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้แล้ว โดยครูมีความมั่นใจ แนใจ หรืออึดอัด คับข้องใจ ต้องการลดหรือขจัดความอึดอัดทางจิตใจ ต้องการเปลี่ยนแปลงความคิด ทศนคติ หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม การวัดการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ก่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ก่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า มีการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย

3. การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง ความคิดเห็นครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกว่ามีประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ มีความสอดคล้อง มีความซับซ้อน สามารถทดลองใช้ และสามารถสังเกตเห็นผลของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องครู และมีขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม ที่มีประโยชน์มากกว่า ดีกว่า ก่อนมีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ความสอดคล้อง หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และมีขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม ที่มีความสอดคล้อง มีความสอดคล้อง มีความเหมาะสม มีความขัดแย้ง มีความเข้ากันได้ สามารถตอบสนองและตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ ประสบการณ์ในอดีต และความต้องการที่อาจเป็นไปได้ของครู

ความซับซ้อน หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และมีขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม ที่มีความยุ่งยาก มีความซับซ้อน หรือสามารถเข้าใจได้ง่าย

สามารถทดลองใช้ได้ หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และมีขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม ที่สามารถทดลองปฏิบัติได้

สามารถสังเกตเห็นผลได้ หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครู และมีขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม ที่สามารถสังเกตเห็นผลลัพธ์หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้อย่างชัดเจน

การวัดการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามที่ทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ก่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ก่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย

4. พฤติกรรมการสื่อสาร หมายถึง การกระทำ การแสดงออก หรือแนวโน้มการกระทำของครูในลักษณะที่เป็นผู้รับข่าวสาร แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึนึกคิด ทักษะคติ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การศึกษาครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารโดยผ่านช่องทางการสื่อสาร 2 ช่องทาง คือ ช่องทางการสื่อสารมวลชนและช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พฤติกรรมการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน หมายถึง การกระทำ การแสดงออก หรือ แนวโน้มการกระทำของครูในลักษณะที่เป็นผู้รับข่าวสาร แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เช่น การอ่าน การฟัง และการรับชม เป็นต้น โดยอาศัยสื่อมวลชน ซึ่งประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสารเผยแพร่ และใบติดประกาศ เป็นต้น และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ และเว็บไซต์ เป็นต้น

พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การกระทำ การแสดงออก หรือ แนวโน้มการกระทำของครูในลักษณะที่เป็นผู้รับข่าวสาร แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เช่น การฟัง การพูด การสนทนา และการรับชม เป็นต้น โดยอาศัยสื่อระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง จนถึงกลุ่มบุคคล ในลักษณะการสื่อสารแบบตัวต่อตัว เป็นการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การพูดคุยกันระหว่างครูในโรงเรียน ครูต่างโรงเรียน หรือต่างกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการสื่อสารกลุ่มย่อย เช่น การอบรม การสัมมนา และการประชุมระดมความคิดเห็น เป็นต้น

การวัดพฤติกรรมการสื่อสาร วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ค่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่า มีพฤติกรรมการสื่อสารมาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อย

5. การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของครูภายใต้คุณลักษณะของสภาพแวดล้อมการทำงานในโรงเรียนอันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู และระหว่างครูด้วยกันเอง ได้แก่ พฤติกรรมสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู และพฤติกรรมแตกแยกของครู

พฤติกรรมสนับสนุน หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนในการรับฟังและมีใจเปิดกว้างต่อข้อชี้แนะและความคิดเห็นของครู มีการให้คำชมเชย มีการสรรเสริญอย่างจริงใจเป็นประจำ และการวิจารณ์ให้คำติชมแก่ครูอย่างสร้างสรรค์ นับถือศักยภาพของครูในโรงเรียนและแสดงให้เห็นถึงความสนใจทั้งทางด้านส่วนตัวและทางวิชาชีพของครูแต่ละคน

พฤติกรรมสั่งการ หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนในการติดตาม สอดส่อง ดูแลการปฏิบัติงานของครูอย่างใกล้ชิด เข้มงวดและยึดถือระเบียบ

กฎเกณฑ์เป็นสำคัญและตลอดเวลา ทั้งการปฏิบัติงานของครูและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแม้กระทั่งรายละเอียดเพียงเล็กน้อย มุ่งเน้นผลของงานไม่ค่อยเห็นอกเห็นใจความต้องการส่วนบุคคลของครู

พฤติกรรมขัดขวาง หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นอุปสรรคกีดกันขัดขวางต่อการสอน โดยการมอบหมายภาระหน้าที่ให้แก่ครูมากเกินไป ไม่ช่วยให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างสะดวก เพิ่มภาระให้กับครูทางด้านงานเอกสาร พันธกิจที่ต้องการและกิจกรรมประจำวัน และการเรียกร้องอื่น ๆ ซึ่งเข้าไปแทรกแซงความรับผิดชอบการทำงานของครู

พฤติกรรมร่วมมือ หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการแสดงออกถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีการช่วยเหลือ ให้การสนับสนุน และยอมรับในความสามารถทางวิชาการซึ่งกันและกัน ครูมีความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตนเอง สนุกสนานต่อการทำงานและเพื่อนร่วมงาน มีความกระตือรือร้น มีการยอมรับซึ่งกันและกัน และเคารพซึ่งกันและกันในสายอาชีพของเพื่อนร่วมงาน

พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการแสดงออกของเพื่อนครูที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูมีการพบปะกันอยู่เสมอ เป็นการสะท้อนถึงความร่วมมือ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน ครูจะรู้จักกันเป็นอย่างดี และสนิทสนมกันมาก มีการสังคมเป็นเป็นประจำ และให้ความสนับสนุนต่อกัน

พฤติกรรมแตกแยก หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการแสดงออกของเพื่อนครูที่มีความแตกแยกและขาดความสามัคคีในหมู่คณะ ขาดวิธีการและจุดเน้นในการทำงาน ครูขาดประสิทธิภาพในการทำงานและใช้เวลาส่วนใหญ่ให้หมดไป ขาดเป้าหมายร่วมกัน พฤติกรรมจะแสดงในทางลบและมีการวิพากษ์วิจารณ์ครูที่ร่วมงานและโรงเรียน

แบบวัดการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนนี้ ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียนโดย เสริมศักดิ์ วิชาลาภร ซึ่งแปลมาจาก OCDQ-RE (Revised Organizational Climate Description Questionnaire for Elementary School) ของฮอยและคลอฟเวอร์ (Hoy and Clover. 1986) และปรับให้สอดคล้องกับบริบทของไทย เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ มีข้อคำถามทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ค่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่า มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนดี ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนไม่ดี

6. ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน หมายถึง ตัวเลขที่ได้จากการคำนวณค่าของ พฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียน 3 พฤติกรรม และพฤติกรรมของครู 3 พฤติกรรม โดยนำคะแนนแต่ละพฤติกรรมมาหาค่าเฉลี่ย และนำคะแนนค่าเฉลี่ยแต่ละพฤติกรรมมาแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน โดยกำหนดให้ $\bar{X} = 50$, S.D. = 10 หลังจากนั้นนำคะแนนมาตรฐานแต่ละพฤติกรรมไปหาค่าดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน โดยคำนวณหาดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารและดัชนีบรรยากาศเปิดของครู ดังนี้

ดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้ = พฤติกรรมสนับสนุน - พฤติกรรมสั่งการ - พฤติกรรมขัดขวาง
บริหารโรงเรียน

ดัชนีบรรยากาศเปิดของครู = พฤติกรรมร่วมมือ + พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ - พฤติกรรมแตกแยก

ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน = $\frac{\text{ดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารโรงเรียน} + \text{ดัชนีบรรยากาศเปิดของครู}}{2}$

หากค่าตัวเลขที่ได้มีค่าต่ำ แสดงว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนน้อย และถ้าหากค่าตัวเลขที่ได้มีค่าสูง แสดงว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมาก

7. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การรับรู้ของครูที่มีเป้าหมายร่วมกัน และต้องการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยการทำงานเป็นทีมที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม การเปิดเผยและเผชิญหน้า การสนับสนุนและไว้วางใจ ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสมดุลในบทบาท หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนมีการทำงานที่ผสมผสานทักษะ ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกันของเพื่อนครู และใช้ความแตกต่างดำเนินบทบาทของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม ตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยทีมจะต้องมีผู้นำที่สามารถดึงเอาจุดเด่นของสมาชิกออกมา มีผู้ที่ทำให้ทีมงานกระตือรือร้นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา มีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเชี่ยวชาญในงานขาดแคลนหรือมีน้อย มีผู้ทำหน้าที่สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป มีผู้ประเมินความคิดจากสมาชิกอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ มีผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ชอบคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้ทีมงานมีสายตากว้างไกล มีจินตนาการ มีเหตุผล มีผู้ที่มีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีมีเทคนิคการแก้ปัญหา โดยยึดความยุติธรรม และความประนีประนอม มีผู้ตามให้ความร่วมมือ มีผู้ควบคุมคุณภาพที่ชักจูงให้ทีมงานมีมาตรฐานสูงขึ้น และมีผู้สนับสนุนที่สามารถสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นภายในทีม

วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนมีการทำงานที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับทุกคนในโรงเรียน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีการปรึกษาหารือโดย ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบ

การเปิดเผยและเผชิญหน้า หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนมีบรรยากาศในการทำงานเป็นไปอย่างเปิดเผย โดยครูสามารถที่จะแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นของตนต่อการทำงานได้ สามารถบอกเล่าแนวความคิด ความสนใจและปัญหาที่แตกต่างได้ มีความเปิดเผย มีการสื่อสารที่ดี ร่วมกันคิดร่วมกันแก้ปัญหา และมีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานที่เที่ยงตรง

การสนับสนุนและไว้วางใจ หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนให้การสนับสนุนเพื่อนครูและเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยสามารถทำให้ครูเข้มแข็งด้วยการช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกัน และสามารถพูดคุยกันได้อย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

ความร่วมมือและความขัดแย้ง หมายถึง การรับรู้ของครูในการทำงานว่า โรงเรียนมีความร่วมมือกันในการทำงาน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือ ช่วยเสริมสร้างทักษะความรู้ ความสามารถให้แก่กันและกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เอื้อต่อประโยชน์ในการทำงาน มีการใช้ความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาด้วยความเต็มใจ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

วิธีดำเนินการถูกต้อง หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนมีวิธีการทำงานที่เหมาะสมและการตัดสินใจนำไปสู่ความสำเร็จ โดยผู้ที่ตัดสินใจต้องเป็นผู้ที่มีความเหมาะสม มีการตัดสินใจร่วมกับครู ประชุมปรึกษาและหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน มีความเข้าใจเหตุผลอย่างชัดเจน และสามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

ภาวะผู้นำที่เหมาะสม หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนมีผู้นำที่มีความสามารถและเหมาะสมในสถานการณ์นั้น ๆ โดยผู้นำเป็นคนจริงใจ เชื่อมั่นในตนเอง สามารถที่จะให้และรับความไว้วางใจและซื่อสัตย์ กล้าเผชิญความจริงอย่างซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา ส่งเสริมพัฒนาบุคลากร กำหนดและรักษาวิธีดำเนินงานที่เหมาะสม และพยายามที่จะทำงานอย่างมีความสุข

ทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนมีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ว่ามีปัญหาใดที่จะต้องร่วมกันปรับปรุงแก้ไข โดยมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เห็นความสำคัญและยอมรับผลการประเมินและนำผลการประเมินมาระดมความคิดในการแก้ปัญหา

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนมีการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถของครูในโรงเรียน ให้โอกาสครูได้ใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถที่มีในโรงเรียนอย่างเต็มที่ โดยให้ครูแสดงความก้าวหน้าอยู่เสมอ ค้นหาความท้าทาย ค้นหาความรู้

ด้วยตนเอง ระวังและใช้เวลาและพลังงานอย่างทรัพยากรที่มีคุณค่า เปิดโอกาสให้ครูได้เผยแพร่ประสบการณ์ มีความชัดเจนในคุณค่าของตนและวางมาตรฐานให้สูงขึ้น

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี หมายถึง การรับรู้ของครูว่าโรงเรียนของตนมีสัมพันธภาพที่ดี มีความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยครูมีความเข้าใจในกิจกรรมและการตัดสินใจของโรงเรียน ครูเสนอมือเข้าช่วยเหลือในฐานะเพื่อนเมื่อถูกต้องการ ค้นหาแนวทางที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง กำหนดการประชุมร่วมกันเป็นกิจวัตรประจำวันในการทบทวนและแก้ไขความขัดแย้ง และการเตรียมการฝึกอบรมร่วมกัน

การติดต่อสื่อสารดี หมายถึง การรับรู้ของครูว่า โรงเรียนของตนมีการพบปะ สนทนา แลกเปลี่ยนข่าวสาร และความคิดเห็นที่จำเป็นต่อการทำงานกันอย่างถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และมีการสื่อสารกันทางตรง

การวัดการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการวิจัย โดยปรับปรุงเครื่องมือวัดมาจาก The building Blocks' Questionnaire ของวูดคอค (Woodcock, 1989) และปรับให้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ค่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า มีการรับรู้การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสูง ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีการรับรู้การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพต่ำ

8. ภาวะผู้นำทางความคิด หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติหรือพฤติกรรมของครูอย่างไม่เป็นทางการ ที่ทำให้ครูยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยผู้บริหารโรงเรียนมีการสื่อสารภายนอก การเข้าถึงการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นผู้นำนวัตกรรมและมีความคล้อยตามระบบสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การสื่อสารภายนอก หมายถึง การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนว่า ตนเองมีช่องทางการได้รับความรู้ และข่าวสารเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสื่อกลางการสื่อสาร และมีการติดต่อกับบุคคล องค์กร หรือแหล่งภายนอกโรงเรียน เช่น ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โรงเรียน รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสารเผยแพร่ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การเข้าถึงการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนว่า ตนเองสามารถติดต่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแบบตัวต่อตัวกับเครือข่ายบุคคลหรือองค์กร ทั้งที่เกิดจากการประชุมในระดับองค์การอย่างเป็นทางการและการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้วิธีการมีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน การร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การร่วมปฏิบัติ และการร่วมเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นต้น

ผู้นำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนว่าตนเองได้รับการยอมรับจากครูในโรงเรียนให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรอบรู้ และมีความน่าเชื่อถือในเรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยครูจะมาขอความรู้ ความคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนยกย่องให้เป็นผู้นำทางด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การคล้อยตามระบบสังคม หมายถึง การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนว่า ตนเองสามารถที่จะโน้มน้าว ชักชวนให้ครูคล้อยตามในเรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การวัดภาวะผู้นำทางความคิด วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ก่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ก่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่า มีภาวะผู้นำทางความคิดมาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า มีภาวะผู้นำทางความคิดน้อย

9. วิสัยทัศน์ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการมองภาพของโรงเรียนในอนาคตที่ต้องการจะให้เป็นอย่างเด่นชัดโดยภาพอนาคตของโรงเรียนต้องมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน มีความเป็นไปได้ สามารถถ่ายทอดภาพอนาคตของโรงเรียน และสามารถมองเห็นวิสัยปฏิบัติให้บรรลุตามภาพอนาคตที่โรงเรียนต้องการได้ โดยมีมิติของวิสัยทัศน์ประกอบด้วย 3 มิติ คือ

การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการแสวงหาความมั่นใจว่าจะสามารถทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นไปได้มากที่สุด โดยผู้บริหารสามารถมองการณ์ไกล สามารถมองย้อนกลับไปข้างหลัง สามารถมองผลกระทบและแนวโน้มต่าง ๆ สามารถมองโรงเรียนในภาพรวม สามารถคาดคะเนแรงต่อต้านต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์จุดแข็งที่สามารถนำไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน และจุดอ่อนที่ไปขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน มีความมุ่งมั่นหรือสนใจที่จะเปลี่ยนแปลง สามารถทดสอบว่าวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและความสามารถของโรงเรียน มีความเข้าใจในภารกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เข้าใจวัฒนธรรมของโรงเรียน เข้าใจในสิ่งที่ครูเชื่อร่วมกัน เข้าใจความต้องการและค่านิยมของครูในโรงเรียน เข้าใจความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียน สามารถสร้างภาพลักษณ์เพื่อจูงใจผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจเมื่อมาเข้าเรียน สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อแสวงหาโอกาสและหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรืออุปสรรค

การเผยแพร่วิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการสื่อสารการแบ่งปัน บรรยาย และอธิบายให้ครูในโรงเรียนทราบวัตถุประสงค์เพื่อยอมรับ และยึดมั่น

ในวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น โดยการพูด การฟัง การเขียนและการแสดงภาษาท่าทาง ตลอดถึงการทำตนเป็นแบบอย่างเพื่อให้ครูเข้าใจวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยบูรณาการวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นให้เข้ากับปรัชญา นโยบายแผนงาน และโครงการของโรงเรียนและปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้จนบรรลุผล โดยผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดแรงต่อต้าน ความวิตกกังวล ความเครียดและความขัดแย้งของครูที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสื่อสารสองทางระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถ และศักดิ์ศรีซึ่งกันและกันและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถมอบหมายงานให้ครูรับผิดชอบและมีอิสระในการทำงาน ให้ครูที่มีประสบการณ์มีส่วนร่วมในการทำงานและสามารถกระจายอำนาจให้ครูที่มีสมรรถภาพในการทำงานดี ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปรับโครงสร้างและจัดโครงสร้างโรงเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติ

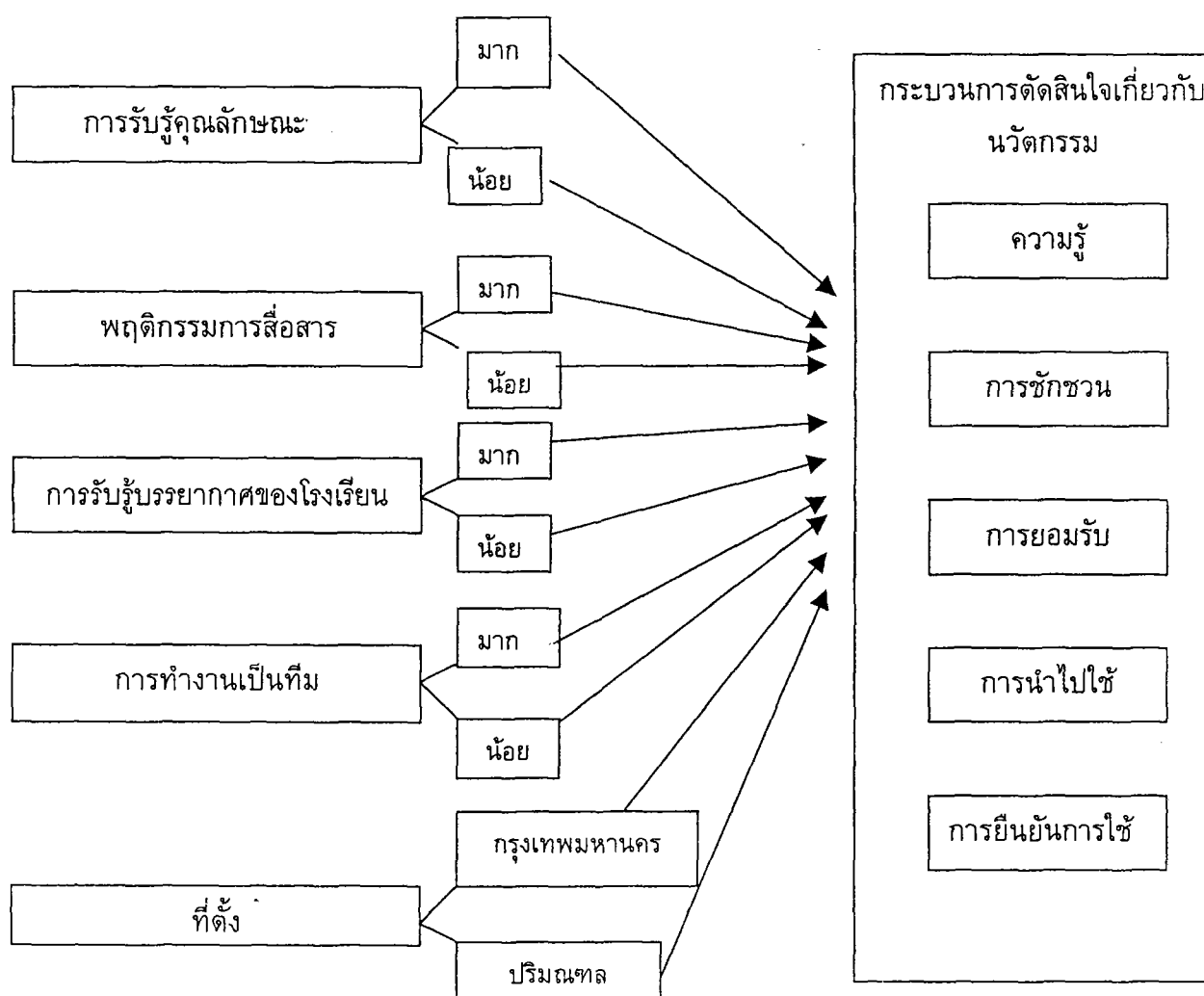
แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนนี้แปลมาจาก LVQ-P (Leadership Vision Questionnaire - Principal) ของบรัน (Braun, 1991) และปรับให้สอดคล้องกับบริบทของไทย โดย เสริมศักดิ์ วิชาลากร มีค่าความเชื่อมั่น .9651 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามที่ทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็นและความรู้สึกต่อข้อความ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกคำตอบจริงที่สุดให้ 4 คะแนน ก่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ก่อนข้างไม่จริงให้ 2 คะแนน และไม่จริงเลยให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์มาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์น้อย

10. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียนในการจัดขนาดของโรงเรียน ดังนี้คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 300 คน จัดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 301 – 1,000 คน จัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,001 คนขึ้นไป จัดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่

11. ที่ตั้งของโรงเรียน หมายถึง สถานที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งพิจารณาจากเขตพื้นที่ โดยแบ่งที่ตั้งของโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนในเมือง กับโรงเรียนนอกเมือง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

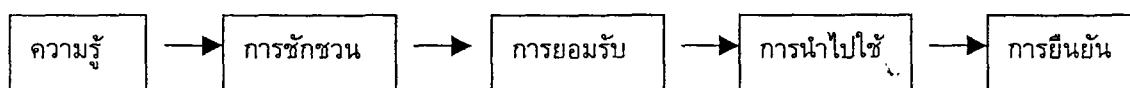
การศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย มี 3 กรอบแนวคิด กล่าวคือ กรอบแนวคิดแรกเป็นการเปรียบเทียบปริมาณของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในแต่ละชั้นของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ดังปรากฏในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยแตกต่างกัน ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อยแตกต่างกัน ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อยแตกต่างกัน ครูที่มีการทำงานเป็นทีมมากและน้อยแตกต่างกัน และสุดท้าย ครูที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และพฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา, 2545) ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศที่ดีทางสังคมภายในโรงเรียนสูงจะเป็นครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมสูง (วิชัย เอียดบัว, 2534) และโครงสร้างของการประชุมทีมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมระหว่างสถาบัน (Bell, 1991) แสดงให้เห็นว่า การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม การยอมรับนวัตกรรม และประสิทธิภาพของทีม ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการศึกษาเปรียบเทียบครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดที่ 2 เป็นการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาว่าสอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1995) หรือไม่ โดยกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมว่าความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม (knowledge) เริ่มต้นเมื่อบุคคลหรือหน่วยการตัดสินใจรับทราบว่านวัตกรรมนั้นเกิดขึ้นและเข้าใจถึงหลักการทำงานของนวัตกรรม การชักชวนสู่นวัตกรรม (persuasion) ในขั้นนี้บุคคลจะสร้างทัศนคติ เช่น ความชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมนั้น การยอมรับนวัตกรรม (decision) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม การนำนวัตกรรมไปใช้ (implementation) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือหน่วยการตัดสินใจนำนวัตกรรมไปใช้ และการยืนยันการใช้นวัตกรรม (confirmation) ในขั้นนี้บุคคลหรือหน่วยตัดสินใจจะแสวงหาความมั่นใจเพิ่มขึ้นหลังจากที่ใช้นวัตกรรมหรืออาจเลิกใช้นวัตกรรมนี้ หากพบว่าข้อมูลเสริมที่ได้มาสร้างความขัดแย้งในการใช้นวัตกรรม (Rogers, 1995: 20) ดังปรากฏในภาพประกอบ 2

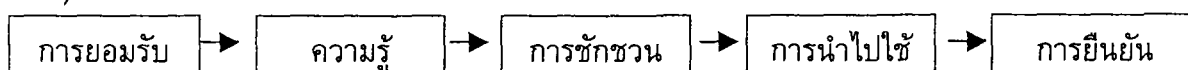

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2.1

ภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถม โดยเริ่มตั้งแต่ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

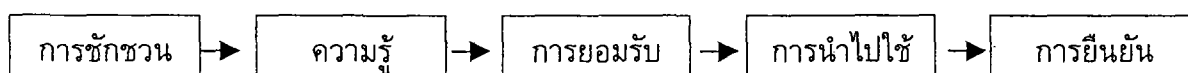
กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีลักษณะเป็นขั้นตอน โดยโรเจอร์ (Rogers.1998 : 187-191) พบว่ามีหลักฐานสนับสนุนว่า พฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมเป็นกระบวนการซึ่งมีขั้นตอนที่หลากหลาย และขั้นตอนเหล่านี้เกิดขึ้นตลอดเวลา เช่นงานวิจัยของเบลและโรเจอร์ (Rogers. 1995 : 187 citing Beal and Rogers.1960) งานวิจัยของโคล (Rogers. 1995 : 188 citing Kohl.1966) และงานวิจัยของโพเชสคา (Rogers. 1995 : 189 citing Prochaska , DiClemente and Norcross.1992) เป็นต้น โรเจอร์จึงได้สรุปว่า ขั้นตอนมีอยู่ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม และกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีความแตกต่างกันแต่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับรูปแบบ 5 ขั้นตอน

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมบ่อยครั้งที่มีการแทรกแซงระหว่างขั้นตอนความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม (Knowledge Stage) กับขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม (Decision Stage) ดังนั้น รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อาจมีความแตกต่างจากสมมติฐาน 2.1 (ภาพประกอบ 2) กล่าวคือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อาจเริ่มตั้งแต่การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังสมมติฐาน 2.2 (ภาพประกอบ 3)

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2.2

นอกจากนั้นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาอาจมีทัศนคติหรือความเชื่อเกี่ยวกับนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจ อาจเริ่มตั้งแต่การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังสมมติฐาน 2.3 (ภาพประกอบ 4)

ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2.3

กรอบแนวคิดที่ 3 เป็นการศึกษปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก มีการกำหนดตัวแปรแต่ละระดับมาจากแนวคิดกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers. 1995) บรรยายภาพของโรงเรียนของฮอย (Hoy and Miskel. 1991) การทำงานเป็นทีมของวูดค็อก (Woodcock. 1989) วิสัยทัศน์ของ บรัน (Braun. 1991) และจากการประมวลผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยพบว่า คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และภาวะผู้นำทางความคิดมีผลต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรม (Rogers. 1995 : 15-17 , 194 – 197 , 281, 332) และจากการสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม พบว่า มีงานวิจัยคุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และภาวะผู้นำทางความคิดที่สนับสนุนการยอมรับนวัตกรรมคิดเป็นร้อยละ 56-78 , 69-77 และ 76 ตามลำดับ (Rogers. 1983 : 239 ,258 - 261) และจากการศึกษาปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 (วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา.2545) พบว่า ปัจจัยระดับบุคคล คือ การรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพการศึกษาและพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยระดับโรงเรียน คือ ภาวะผู้นำทางความคิด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยผลการวิจัยพบผลที่สอดคล้องกับงานวิจัยของดุขุฎิ โยเหลา และคณะ (2545) ที่ศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงนำการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และพฤติกรรมการสื่อสารเป็นตัวแปรระดับครู และภาวะผู้นำทางความคิดเป็นตัวแปร

ระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

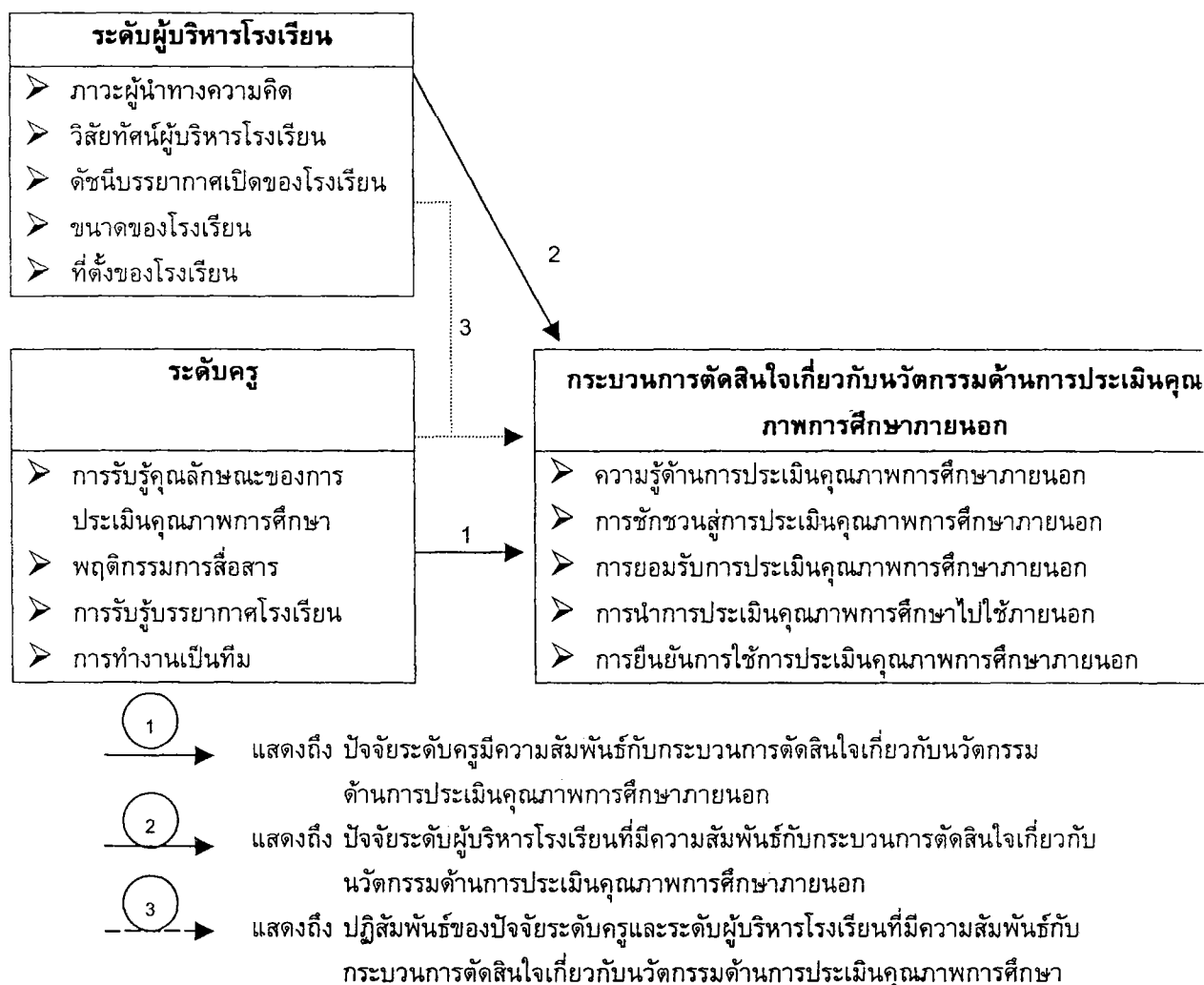
นอกจากนี้การศึกษาปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 (ดุขฎิ โยเหลาและคณะ. 2545) ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพมีข้อค้นพบว่า การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต้องมีปัจจัยอย่างน้อย 2 ด้าน คือ 1) ด้านบรรยากาศในการทำงานทุกระดับ ได้แก่ ความร่วมมือ การให้ความยอมรับ ความไว้วางใจ การให้อำนาจตัดสินใจระหว่างชุมชน - โรงเรียน ผู้บริหาร - ครู และครู - นักเรียน และ 2) ด้านความรู้ ทักษะ การสนใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับกรรมการโรงเรียน และครู - อาจารย์ ประกอบกับการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนของครูเป็นการรับรู้ของครูภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานโดยทั่ว ๆ ไปในโรงเรียน ซึ่งการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนของครูที่แตกต่างกัน ทำให้บรรยากาศโรงเรียนหนึ่งมีความแตกต่างจากโรงเรียนอื่น และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร (Hoy & Miskel. 1991: 221) โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศที่ดีทางสังคมภายในโรงเรียนสูงจะเป็นครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการ (วิชัย เอียดบัว. 2534 : 352) โดยบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน (มารศรี สุธานี. 2540: 100-135) บรรยากาศองค์การและวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอน (บุญเจือ จุฑาพรรณชาติ. 2544: 65-68) บรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครู (สุขุมหลานไทย. 2537: 74-76) บรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำ (นาค เกินชัย. 2531: 103-105; เกษมศักดิ์ โยธการี. 2532: 101-102 ; ไพบุลย์ ตรีน้อยวา. 2538 : 90-92 ; พ่วง ชัยสวัสดิ์. 2537 : 57-60 ; ชญานุช ลักษณะวิจารณ์. 2541 : 102-103) บรรยากาศองค์การมีอิทธิพลต่อทัศนคติของครูเกี่ยวกับการทดสอบความสามารถ (Badger.1984) และประสิทธิภาพของครูมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การ (Sandy. 1988) การศึกษารั้ครั้งนี้จึงนำการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนเป็นตัวแปรอิสระระดับครู

การทำงานเป็นทีมคือการทำงานร่วมกัน ซึ่งทำให้งานสำเร็จมากกว่าการทำงานคนเดียว และยังไปกว่านั้น ยังทำให้เกิดความตื่นเต้น ความพึงพอใจและความสนุกสนานในการทำงาน โดยที่ทีมที่ประสบความสำเร็จ อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะของแต่ละคน แต่ขึ้นอยู่กับวิถีทางของบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนและทำงานกับคนอื่น (Woodcock. 1989: 3, 8-9) แม้จะไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมโดยตรง แต่พบว่าการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (ลัคนา กระต่ายทอง. 2544 : 139-144 ; พรทิพย์ พันธุมชัย. 2544 : 64-65 ; สง่า ไชยมัง. 2542 : 104-106) ครูมีการรับรู้ต่อการทำงาน

เป็นทีมของผู้บริหารในระดับปานกลาง (สง่า ไชยมัง. 2542 : 104-106 ; ญันนัท ดนุพิทักษ์. 2543 : 66) โดยโครงสร้างของการประชุมที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมระหว่างสถาบันที่ศึกษา (Bell. 1991 : 52-03A) และทีมที่มีการตั้งความคาดหวังไว้สูงจะมีผลงานมากกว่าทีมที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่ำกว่า (Rubin.1988 : 49-08A) การศึกษาครั้งนี้จึงนำการทำงานเป็นทีมของครูเป็นตัวแปรอิสระระดับครู

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยวิสัยทัศน์ทัศนด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์กันทางบวกและสามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ โดยการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์สามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ดีที่สุด (Braun. 1991 : 52-04A) และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีที่สุด โดยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของนักเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีกว่าเล็กน้อย และปัจจัยระดับโรงเรียน การสื่อสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ฐานะทางวิชาการสามารถทำนายการรับรู้ประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีขึ้น (Bridges. 1991 : 53-03A) ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายอีกข้อหนึ่งคือการศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนอื่นอีกที่มีความสำคัญและสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาได้เพิ่มขึ้น ได้แก่ การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน การทำงานเป็นทีมของครู ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน

นอกจากนี้การศึกษาครั้งนี้ได้คำนึงถึงระดับของข้อมูลและการทำการวิเคราะห์ โดยเลือกใช้สถิติการวิเคราะห์ที่เหมาะสมเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเชื่อถือได้ การศึกษาครั้งนี้จึงใช้เทคนิควิเคราะห์พหุระดับ (Multi-level Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้สำหรับทำนายหรืออธิบายตัวแปรตามจากชุดของตัวแปรอิสระซึ่งเป็นตัวแปรหลายระดับ โดยตัวแปรอิสระหลายระดับเกิดจากการรวบรวมจากระบบโครงสร้างของสิ่งที่สนใจศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ปัจจัยระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีม และปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียนและที่ตั้งของโรงเรียน กรอบแนวคิดในการวิจัยดังปรากฏในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 กรอบแนวคิดตามสมมติฐานการวิจัยที่ 3

ภาพประกอบ 5 แสดงให้เห็นรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เป็นพหุระดับระหว่างตัวแปรระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก กล่าวคือ ปัจจัยระดับครู ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังลูกศรที่ 1 ส่วนลูกศรที่ 2 แสดงถึงปัจจัยระดับโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก และลูกศรที่ 3 แสดงถึงปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อปัจจัยระดับครูซึ่งเป็นระดับที่เล็กกว่ามีความสัมพันธ์กับกระบวนการ

การตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

สมมติฐานการวิจัย

1. กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อจำแนกตามปัจจัยระดับครูที่มีความแตกต่างกัน มีสมมติฐานย่อยดังนี้

1.1 ครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกัน

1.2 ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกัน

1.3 ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกัน

1.4 ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนแตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกัน

1.5 ครูที่มีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกัน

2. ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีรูปแบบดังสมมติฐานย่อยต่อไปนี้

2.1 การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

2.2 การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ การนำการประเมินคุณภาพการศึกษา

ศึกษายานนอกไปใช้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

2.3 การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้รับอิทธิพลทางตรงจากการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3. ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

3.1 ปัจจัยระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพภายนอก พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3.2 ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนและปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3.4 ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนในมิตีย่อยมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก มีสมมติฐานย่อยดังนี้

3.4.1 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม ประกอบด้วย ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง ความซับซ้อน การทดลองใช้ได้ และการสังเกตเห็นผลมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.2 พฤติกรรมการสื่อสาร ประกอบด้วย การสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.3 การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู พฤติกรรมแตกแยกของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหาร พฤติกรรมการสั่งการของผู้บริหาร และพฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.4 การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม การเปิดเผยและเผชิญหน้า การสนับสนุนและไว้วางใจ ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ทบพวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารดีมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.5 ภาวะผู้นำทางความคิด ประกอบด้วย การสื่อสารภายนอก การเข้าถึงนวัตกรรม ผู้นำนวัตกรรม และความคล้อยตามระบบสังคมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.6 วิสัยทัศน์ผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.7 ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ประกอบด้วย ดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารโรงเรียน และดัชนีบรรยากาศเปิดของครูมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.8 ขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.4.9 ที่ตั้งของโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนในเขตเมือง และโรงเรียนนอกเขตเมืองมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยระดับครูและปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าดำเนินไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การวิจัยตามลำดับ โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางความคิดกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ขนาดของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม และที่ตั้งของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 6 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับ และให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยจะต้องมีการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่งภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545ก : 1-2) ซึ่งความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับพื้นฐาน ขั้นตอนของการประเมินคุณภาพภายนอกและเกณฑ์การตัดสินคุณภาพในระดับพื้นฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 2-7 ; ม.ป.ป. : 4-17) มีรายละเอียดดังนี้

ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ดังต่อไปนี้ เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษามุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่นมีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา. เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการประเมินเปรียบเสมือนกระจกส่องดูสภาพของตนเอง ทำให้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็ง การแก้ไขจุดอ่อนและพัฒนาจุดแข็งจะเป็นการเสริมสร้างคุณภาพให้ดีขึ้น การประเมินคุณภาพภายในจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ โดยมีการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นแรงกระตุ้นให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษา และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการสำคัญดังนี้

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คะแนนโทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาระดับชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน 4. มุ่งส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับและควบคุม และ 5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและพัฒนากิจการการศึกษาจากทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนด และสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายใน 2. เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา เจาะลึกของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา 3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4. เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง และ 5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และเป็น เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่ง คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการเมื่อเดือนมกราคม 2543 ให้มีมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบแรก 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย แต่ต่อมาได้แบ่งกลุ่มใหม่เพื่อให้เข้าใจง่าย แต่ยังคงสาระและจำนวนมาตรฐานเหมือนเดิมทุกประการ โดยแบ่งกลุ่มเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับผู้เรียน มาตรฐานเกี่ยวกับครูและ มาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหาร

มาตรฐานเกี่ยวกับผู้เรียนที่ประเมินในรอบแรกในระดับพื้นฐานมีดังนี้ 1. ผู้เรียนมี คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 2. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ 3. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 4. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รัก การเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 5. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน 6. ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และ 7. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานเกี่ยวกับครูที่จะมีการประเมินในรอบแรกในระดับพื้นฐานมีดังนี้ 1. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 2. ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

มาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารที่จะมีการประเมินในรอบแรกในระดับพื้นฐานมีดังนี้ 1. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา 2. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 3. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ และ 5. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินภายนอก ขั้นตอนใหญ่ ๆ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา คณะผู้ประเมินภายนอกต้องรวบรวมข้อมูลของสถานศึกษา เช่น รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตการประเมินภายนอกเสร็จแล้วจึงนัดวันที่จะตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกไปถึงสถานศึกษาแล้ว ต้องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยม ควรมีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างคณะผู้ประเมินและบุคลากรของสถานศึกษา มีการสังเกต สัมภาษณ์ และ/หรือดูเอกสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา ในการตรวจเยี่ยมจะดำเนินการในลักษณะกัลยาณมิตร ทำการวิเคราะห์สรุปข้อมูลที่ได้ และนำเสนอผลการตรวจเยี่ยมด้วยวาจาต่อสถานศึกษา

ขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา คณะผู้ประเมินภายนอกต้องเขียนรายงานการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้ง ตลอดจนอาจมีการปรับปรุงแก้ไขรายงานที่สมบูรณ์ก่อนที่ สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา. จะเผยแพร่ต่อสาธารณชน ทั้งนี้จะเป็นไปตามรายละเอียดของขั้นตอนที่ สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนด โดยการรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจะทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนด

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพในระดับพื้นฐาน

การตัดสินคุณภาพในระดับพื้นฐานมีเกณฑ์ 3 ระดับคือ ระดับ 3 (ดี) หมายความว่า ผลการประเมินได้มาตรฐานคุณภาพในระดับดี ระดับ 2 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ) หมายความว่า ผล

การประเมินได้มาตรฐานคุณภาพระดับผ่าน หรือได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่มีร่องรอยของความพยายาม และ ระดับ 1 (ควรปรับปรุง) หมายความว่า ผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

มีร่องรอยของความพยายาม หมายถึงมิติที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพมี 3 ด้าน ได้แก่

ความตระหนักถึงความสำคัญ (Awareness) ของการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีความเข้าใจในสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและมีจิตใจที่อยากพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งกระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา (awareness) มีวิธีการดังนี้ 1. ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบ ศึกษา เก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐานเกี่ยวกับความตระหนักของบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพหรือสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและต้องการพัฒนา และ 2. ผู้ประเมินภายนอกยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับความตระหนัก (awareness) ของบุคลากรในสถานศึกษา จากข้อมูลร่องรอย หลักฐานที่ได้จากข้อ 1 เพื่อสรุปเป็นระดับคุณภาพของความตระหนักถึงความสำคัญ

ความพยายาม (Attempt) มีร่องรอยความพยายามในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งกระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความพยายามในการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน (attempt) มีวิธีการดังนี้ 1. ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบ ศึกษา เก็บข้อมูลร่องรอย หลักฐานเกี่ยวกับกิจกรรม / กระบวนการ / โครงการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน บุคลากร สถานศึกษา ฯลฯ และ 2. ผู้ประเมินภายนอกยืนยันความพยายาม (Attempt) ของสถานศึกษาจากข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่ได้จากข้อ 1. เพื่อสรุปเป็นระดับคุณภาพของความพยายามในการดำเนินงาน

การบรรลุผลตามเกณฑ์ (Achievement) ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น ในกรณีที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่มีร่องรอยของความพยายาม จึงหมายความว่า มีหลักฐานร่องรอยที่แสดงถึงความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพ ซึ่งกระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน (achievement) ระดับพื้นฐาน มีวิธีการดังนี้ 1. ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน วิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการประเมินคุณภาพ เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของวิธีการประเมินของสถานศึกษา 2. ผู้ประเมินภายนอกเก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐานเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการศึกษาในมาตรฐานด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีการของผู้ประเมินภายนอก เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลทางอ้อม เป็นต้น และ 3. ยืนยันผลการประเมินจากข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่ได้จากข้อ 1 และ 2 เพื่อสรุปเป็นระดับคุณภาพของสถานศึกษา

การประเมินภายนอกเป็นการประเมินที่มีความต่อเนื่องกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผนประเมินและปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และเพื่อเป็นการยืนยัน

ผลของการประเมินภายในว่า มีการจัดการศึกษาดังกล่าวอย่างมีคุณภาพจึงต้องมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดแต่เนื่องจากว่าการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเป็นเรื่องใหม่สำหรับสถานศึกษา ดังนั้นจึงสมควรที่จะศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพภายนอกของครู

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

โรเจอร์ (Rogers. 1995: 11) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า นวัตกรรมเป็นความคิด วิธีปฏิบัติหรือสิ่งซึ่งรู้ว่าเป็นของใหม่โดยบุคคลหรือผู้อื่นยอมรับ ไม่ว่าความคิดนั้นจะเป็นของใหม่หรือไม่ ตามความเห็นของบุคคลถ้าบุคคลนั้นเห็นว่าเป็นสิ่งใหม่ สิ่งนั้นก็เป็นวัตกรรม โดยประนอม เดชชัย (2531 : 70 – 73) กล่าวถึงนวัตกรรมว่าประกอบด้วย แนวคิดมีระบบระเบียบ มีกระบวนการ มีหลักปฏิบัติ และเป็นสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแนวคิดนวัตกรรมเป็นความคิดใหม่หรือการนำเอาสิ่งใหม่เข้ามาเพิ่ม หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงของเดิมให้มีคุณภาพสูงขึ้น หรือเป็นการค้นพบวิธีการใหม่ และประดิษฐ์เป็นสิ่งใหม่ขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องผ่านการพิสูจน์และทดลองจนผลเป็นที่แพร่หลายและเชื่อถือในคุณค่าที่จะนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“การประเมินเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่า การประเมินนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาระบบการทำงาน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาวัฒนธรรม ซึ่งการประเมินจะเป็นการจัดการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจเกิดการต่อต้าน เพราะผู้ถูกประเมินยังขาดความมั่นใจในสิ่งที่ปฏิบัติ และกลัวการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อตนเอง” (สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 2)

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในขณะนี้ถือเป็นช่วงเริ่มต้นกระบวนการวิธีการใหม่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจึงถือเป็นนวัตกรรมในระบบการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากความเคยชินของครูและยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการปฏิบัติงานในปัจจุบันของครู ถ้าครูมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาถูกต้องเหมาะสมก็จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและนำมาซึ่งคนที่มีคุณภาพต่อประเทศชาติ โรงเรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยครูจะรู้สึกว่าการประเมินเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา ครูมีการเตรียมการจัดการสอน มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่กำหนดไว้ ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีการตื่นตัวในการสอน ครูมีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง โรงเรียนมีทิศทางในการพัฒนาที่นำไปปฏิบัติได้ และโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 2-4)

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกถือเป็นนวัตกรรม เป็นแนวความคิดใหม่ วิธีปฏิบัติใหม่ ที่สามารถเปลี่ยนแปลงปรับปรุงและพัฒนาให้คุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพ มาตราที่ 49 และมาตราที่ 72 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกทุก 5 ปี และให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก สถานศึกษาทุกแห่งภายใน 6 ปี นับแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้เริ่มทำการประเมินนำร่องมาตั้งแต่ปลายปี 2544 ปี (สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545ข : 4)

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการ ศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป แต่การที่จะนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภาย นอกมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษากระบวนการตัดสินใจ เกี่ยวกับนวัตกรรม

โรเจอร์ (Rogers. 1995: 161-185) กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (The Innovation Decision Process) ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือหน่วยที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ ยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมรับทราบว่านวัตกรรมเกิดขึ้นและทราบถึงหลักการทำงานของ นวัตกรรมนั้น บุคคลหรือหน่วยตัดสินใจจะสร้างทัศนคติต่อนวัตกรรมนั้น เช่น สนใจหรือไม่สนใจ ต่อนวัตกรรม จากนั้นจะทำการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมโดยบุคคลหรือหน่วยตัดสินใจ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในนวัตกรรมนั้นแล้ว เช่น ได้ทดลองนวัตกรรมนั้นแล้วพร้อมที่จะตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้น หากยอมรับในนวัตกรรมนั้นบุคคลหรือหน่วยตัดสินใจจะ นำนวัตกรรมนั้นมาใช้งาน หากการนำนวัตกรรมไปใช้งานเกิดประโยชน์แก่ผู้ทดลองใช้ก็จะเข้าสู่ ขั้นตอนสุดท้ายของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมคือการใช้นวัตกรรมนั้นอย่างถาวร โดยในขั้นนี้ บุคคลหรือหน่วยตัดสินใจจะแสวงหาความมั่นใจในการตัดสินใจนำนวัตกรรมนั้นมาใช้ อย่างไรก็ตามเมื่อบุคคลหรือหน่วยตัดสินใจมาถึงขั้นนี้อาจกลับไปสู่ขั้นการนำนวัตกรรมไปใช้อีกได้หาก พบว่านวัตกรรมนั้นไม่สอดคล้องกับข้อมูลข่าวสารของนวัตกรรมที่ได้รับทราบมา โดยกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม (Knowledge Stage)

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม เริ่มต้นเมื่อบุคคลหรือหน่วยการตัดสินใจรับ ทราบว่ามีนวัตกรรมนั้นเกิดขึ้นและเข้าใจถึงหลักการทำงานของนวัตกรรม บุคคลจะมีการ ตระหนักนวัตกรรม โดยผ่านการกระตุ้นทางพฤติกรรม และการตระหนักยังไม่จำเป็นจะต้องถูก กระทำเพียงฝ่ายเดียว โดยทั่วไปบุคคลจะมีแนวโน้มสนใจต่อนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความ

สนใจ ความต้องการ หรือทัศนคติของตนเอง และจะหลีกเลี่ยงทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจกับข่าวสารที่ขัดแย้งกับตนเอง ซึ่งเรียกว่า การเลือกความสนใจ (Selective Exposure) การเลือกความสนใจ จะทำหน้าที่เหมือนตัวกลั่นกรองทางจิตใจในการพิจารณาข้อมูลข่าวสารทางนวัตกรรม เนื่องจากบุคคลไม่เคยสัมผัสนวัตกรรมใหม่มาก่อน ดังนั้นบุคคลจึงไม่สามารถจะมีทัศนคติและความเชื่อที่ชื่นชอบเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักใหญ่คือการแสวงหาข้อมูลและกิจกรรมการประมวลผลข้อมูล ซึ่งบุคคลจะถูกชักชวนเพื่อลดความไม่แน่นอนที่เกี่ยวกับประโยชน์และข้อเสียของนวัตกรรมนั้น โดยข้อมูลนวัตกรรม (Software Information) เป็นคุณลักษณะภายในของนวัตกรรม ซึ่งทำหน้าที่ลดความไม่แน่นอนอันเกิดจากสาเหตุและผลเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมี 3 ประเภทคือ การตระหนักถึงนวัตกรรม (Awareness Knowledge) วิธีการใช้นวัตกรรม (How to knowledge) และหลักการพื้นฐานของนวัตกรรม (Principles Knowledge) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การตระหนักถึงนวัตกรรม (Awareness Knowledge) เป็นข้อมูลว่านวัตกรรมได้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อบุคคลทราบว่านวัตกรรมนั้นได้เกิดขึ้นแล้ว จะมีคำถามว่านวัตกรรมนั้นคืออะไร ทำงานได้อย่างไร เพราะเหตุใดมันถึงทำงานเช่นนั้น การตระหนักถึงนวัตกรรม จึงเป็นข้อมูลที่บุคคลรู้ว่ามีการนวัตกรรมเกิดขึ้น การตระหนักถึงนวัตกรรมเป็นแรงชักชวนให้บุคคลค้นหาวิธีการใช้นวัตกรรมและหลักการของนวัตกรรม จากนั้นจึงเกิดความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้นวัตกรรม

ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้นวัตกรรม (How to knowledge) ประกอบด้วย ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการใช้นวัตกรรมนั้นอย่างถูกต้อง ผู้ทดลองใช้ต้องเข้าใจถึงปริมาณของนวัตกรรมที่ปลอดภัยและวิธีการใช้นวัตกรรมนั้นอย่างถูกต้อง ในกรณีที่นวัตกรรมมีความซับซ้อน ผู้ทดลองจำเป็นต้องเข้าใจนวัตกรรมนั้นอย่างลึกซึ้งกว่านวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อน นอกจากนี้โอกาสการปฏิเสธการยอมรับนวัตกรรมจะมีสูงหากนวัตกรรมนั้นขาดข้อมูลเพียงพอก่อนที่จะทดลอง

ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของนวัตกรรม (Principles Knowledge) ประกอบด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของนวัตกรรม โดยจะเน้นการทำงานของนวัตกรรมแต่ก็เป็นไปได้ที่จะมีการใช้นวัตกรรมนั้นโดยปราศจากความรู้พื้นฐานในนวัตกรรมนั้น แต่อันตรายของการใช้นวัตกรรมมีค่อนข้างมากและอาจนำไปสู่การปฏิเสธการใช้ในที่สุด จึงกล่าวได้ว่าหลักการพื้นฐานของนวัตกรรมเป็นตัวบ่งชี้ถึงความอยู่รอดของนวัตกรรมนั้น

ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมบางครั้งก็มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการใช้นวัตกรรม หลายคนรู้จักนวัตกรรมต่างๆ แต่ไม่ได้ลองใช้ เหตุผลหนึ่งคือ พวกเขาคิดว่านวัตกรรมนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือไม่เหมาะสมกับประโยชน์ที่จะได้รับ หรือทัศนคติต่อนวัตกรรม ดังนั้นบ่อยครั้งที่มีการแทรกแซงระหว่างขั้นตอนความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม

(Knowledge Stage) กับขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม (Decision Stage) อาจกล่าวได้ว่าทัศนคติหรือความเชื่อเกี่ยวกับนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม การพิจารณาความคิดใหม่ๆ ไม่สามารถผ่านขั้นตอนความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมได้ หากไม่ได้กำหนดข้อมูลที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเขา หรือหากข้อมูลไม่เพียงพอก็จะไม่สามารถโน้มน้าวให้คล้อยตามได้ในขั้นตอนการชักชวนเกี่ยวกับนวัตกรรม (Persuasion Stage) โดยผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมก่อนผู้อื่นจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาอย่างเป็นทางการ มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสนใจช่องทางการสื่อสารมวลชน มีความสนใจช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล มีการติดต่อกับตัวแทนการเปลี่ยนแปลง มีส่วนร่วมในสังคม และมีความเป็นสากลมากกว่าผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่หลัง

ขั้นการชักชวนเกี่ยวกับนวัตกรรม (Persuasion Stage)

การชักชวนเกี่ยวกับนวัตกรรมในขั้นนี้บุคคลจะสร้างทัศนคติ เช่น ความชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมนั้น จะพยายามแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่นั้น พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น จะแสวงหาข่าวสารได้จากที่ใด ได้รับข่าวสารอะไร และจะแปลข่าวสารนั้นอย่างไร ดังนั้นการเลือกการรับรู้ (Selective Perception) จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบ่งบอกพฤติกรรมในขั้นตอนนี้ โดยคุณสมบัติของนวัตกรรมที่ได้รับ เช่น ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้องและความยุ่งยากซับซ้อนจะเป็นสิ่งสำคัญในขั้นตอนนี้

การสร้างทัศนคติชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรม จะพิจารณาว่านวัตกรรมนั้นเหมาะสมกับในปัจจุบันและในอนาคตหรือไม่ บุคคลโดยทั่วไปต้องการรู้ว่าการคิดของเขาถูกต้องหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับความคิดของเพื่อน ส่วนข่าวสารจากสื่อมวลชนดูจะธรรมดาเกินไปที่จะสนับสนุนความต้องการของบุคคลที่จะยืนยันความเชื่อเกี่ยวกับนวัตกรรมของบุคคล

ขั้นการชักชวนเกี่ยวกับนวัตกรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับนวัตกรรม บุคคลจะมีแรงชักชวนที่จะค้นหาข้อมูลในการประเมินนวัตกรรม เพื่อลดความไม่แน่นอนเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่คาดหวังจากนวัตกรรม บุคคลต้องการรู้คำตอบว่า ผลลัพธ์ที่ตามมาจากการใช้นวัตกรรมคืออะไร ประโยชน์และข้อเสียของนวัตกรรม ซึ่งมักจะหาคำตอบได้จากการประเมินนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และบุคคลส่วนใหญ่จะถามจากเพื่อนสนิทถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรม ถ้าใครประเมินนวัตกรรมทางบวกก็จะเป็นแรงผลักดันให้ยอมรับนวัตกรรม ผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการชักชวนคือทัศนคติต่อนวัตกรรม เช่น ความชอบหรือไม่ชอบ

อย่างไรก็ตามทัศนคติเหล่านี้อาจไม่สอดคล้องกับการแสดงออกทางพฤติกรรม กล่าวคือทัศนคติความชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมไม่ได้สื่อถึงการยอมรับหรือการปฏิสนวัตกรรม เพียงแต่มีแนวโน้มความน่าจะเป็นเท่านั้น เหตุที่ทัศนคติอาจไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากช่องทางการสื่อสาร ซึ่งบุคคลที่มีทัศนคติชอบนวัตกรรมอาจยอมรับ

นวัตกรรมเมื่อบุคคลได้มีการสื่อสารระหว่างบุคคลกับผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมที่พึงพอใจในนวัตกรรม

ขั้นการยอมรับนวัตกรรม (Decision Stage)

การยอมรับนวัตกรรมเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม การยอมรับนวัตกรรม คือการใช้วัตกรมนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนการปฏิเสธนวัตกรรมคือการไม่ยอมรับวัตกรมนั้น คนส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการกับผลที่จะตามมาจากวัตกรมนั้น โดยการลองบางส่วนของวัตกรมนั้น ซึ่งโดยทั่วไปจะมีอัตราการยอมรับที่รวดเร็วกว่า หากลองแล้วพบว่าเกิดประโยชน์ วิธีการที่ใช้ เช่น การแจกสินค้าตัวอย่างให้ลองใช้ ซึ่งการทดลองนวัตกรรมโดยเพื่อนร่วมงานให้ผลที่เท่ากับบุคคลทดลองเอง ดังนั้นผู้ทำหน้าที่เปลี่ยนแปลง (Change Agency) บ่อยครั้งที่แสวงหาบุคคลสนับสนุนการเผยแพร่วัตกรมนั้นในสังคมนั้น เพื่อเร่งการยอมรับนวัตกรรมและพบว่ากลยุทธ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะผู้สาธิตเป็นบุคคลที่เรียกว่า ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ข้อสังเกตคือทุกๆ ขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีโอกาสปฏิเสธการยอมรับนวัตกรรมได้ เช่น มีความเป็นไปได้ที่จะปฏิเสธในขั้นตอนความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม โดยการขาดความสนใจในวัตกรมนั้น แม้ว่าจะตระหนักถึงวัตกรมนั้นแล้ว หรือแม้แต่เกิดในขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม

การปฏิเสธการยอมรับนวัตกรรม (Discontinuance) มี 2 กรณีคือ การปฏิเสธเปลี่ยนแปลง (Active rejection) คือ การเปลี่ยนใจไม่ยอมรับวัตกรมนั้น แม้ว่าในตอนแรกจะมีความคิดยอมรับวัตกรมนั้น และการปฏิเสธไม่เปลี่ยนแปลง (Passive rejection) คือ ไม่ยอมรับนวัตกรรมและไม่เคยคิดจะยอมรับนวัตกรรมมาก่อน การปฏิเสธการยอมรับนวัตกรรมทั้ง 2 ชนิดมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม แต่ไม่มีการศึกษาถึงความแตกต่างในรายละเอียด สาเหตุอาจเป็นเพราะความมึนงงหรือความไม่แน่ใจ นอกจากนี้เกิดจากสมมติฐานในการศึกษานวัตกรรมที่เริ่มจากความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมไปยังการชักชวนเกี่ยวกับนวัตกรรมและการยอมรับนวัตกรรม ในบางกรณีลำดับจะเป็นความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมไปสู่การยอมรับนวัตกรรม และการชักชวนเกี่ยวกับนวัตกรรม

ขั้นการนำนวัตกรรมไปใช้ (Implementation Stage)

การนำนวัตกรรมไปใช้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือหน่วยการตัดสินใจนำนวัตกรรมไปใช้ ซึ่งีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมและความนึกคิดในอดีต การนำนวัตกรรมไปใช้ในขั้นนี้จะพบบ่อยครั้งที่การใช้วัตกรมนั้นมีความแตกต่างไปจากเดิม ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นการนำนวัตกรรมไปใช้คือ จะใช้วัตกรมน้อยอย่างไร ในขั้นตอนนี้บุคคลต้องการที่จะรู้ว่าจะได้รับนวัตกรรมจากที่ไหน จะใช้วัตกรมน้อยอย่างไร นวัตกรรมจะทำงานอย่างไร และจะต้องเผชิญกับปัญหาอะไร และสามารถ

ที่จะแก้ปัญหาได้อย่างไร ดังนั้นบทบาทของตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change agent) คือการเตรียมความช่วยเหลือทางเทคนิคให้แก่ผู้ที่จะเริ่มใช้นวัตกรรม การนำนวัตกรรมไปใช้จะสิ้นสุดเมื่อนวัตกรรมนั้นถึงจุดอิ่มตัว คือไม่มีความแปลกใหม่จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน

ขั้นการยืนยันการใช้นวัตกรรม (Confirmation Stage)

การยืนยันการใช้นวัตกรรมในขั้นนี้บุคคลหรือหน่วยตัดสินใจจะแสวงหาความมั่นใจเพิ่มขึ้นหลังจากที่ใช้นวัตกรรมหรืออาจเลิกใช้นวัตกรรมนี้ หากพบว่าข้อมูลเสริมที่ได้มาสร้างความขัดแย้งในการใช้นวัตกรรม ในขั้นการยืนยันเกี่ยวกับนวัตกรรมนี้บุคคลจะพยายามหลีกเลี่ยงหรือลดสภาพการขาดความสมดุลทางจิตใจ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ถูกชักชวนโดยการขาดความสมดุลภายในจิตใจ (Dissonance) ซึ่งภาวะความอึดอัดทางจิตใจจะนำไปสู่การแสวงหาทางออกเพื่อลดหรือขจัดความอึดอัดทางจิตใจ เมื่อรู้สึกไม่สบายใจโดยธรรมชาติจะถูกชักนำให้เปลี่ยนความคิด ทศนคติหรือการแสดงออก ในกรณีของพฤติกรรมทางนวัตกรรม การลดหรือการขจัดสิ่งรบกวนอาจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักถึงภาวะไม่สบายใจจะนำมาซึ่งการแสวงหานวัตกรรมเพื่อลดความไม่สบายใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นในขั้นตอนความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม (Knowledge Stage) เมื่อบุคคลรู้ว่ามีนวัตกรรมใหม่ซึ่งบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรมนั้น บุคคลจะถูกกระตุ้นให้ลองใช้นวัตกรรมเพื่อลดหรือกำจัดการทดแทนสมดุลทางจิตใจ ระหว่างความเชื่อกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ พฤติกรรมจะแสดงออกในขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรมและการนำนวัตกรรมไปใช้ หลังจากการยอมรับนวัตกรรมและนำนวัตกรรมไปใช้แล้วเมื่อบุคคลมั่นใจมากขึ้นถึงสิ่งชักชวนให้ปฏิเสธนวัตกรรม การขจัดสิ่งรบกวนอาจลดลงได้ โดยการไม่ใช้นวัตกรรมต่อไป หรือการปฏิเสธนวัตกรรม การหลีกเลี่ยงหรือลดสภาพการทดแทนสมดุลทางจิตใจที่กล่าวมาเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อปรับทัศนคติและการกระทำให้สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามเป็นการยากที่จะเปลี่ยนความตั้งใจเดิมที่ได้ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้น ในระหว่างขั้นตอนการยืนยันเกี่ยวกับนวัตกรรม (Confirmation Stage) บุคคลต้องการข้อมูลที่สนับสนุนเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดภาวะขาดความสมดุลทางจิตใจ (Dissonance) อย่างไรก็ตามข้อมูลบางอย่างนำบุคคลไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้น ณ ขั้นตอนการยืนยันเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยผู้เปลี่ยนแปลง (Change Agency) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนไม่ให้เกิดการเลิกใช้ในนวัตกรรมอันเนื่องมาจากข้อมูลในแง่ลบที่มีต่อนวัตกรรมนั้น

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีลักษณะเป็นขั้นตอน โดยโรเจอร์ (Rogers.1998 : 187-191) พบว่ามีหลักฐานสนับสนุนว่า พฤติกรรมยอมรับนวัตกรรมเป็นกระบวนการซึ่งมีขั้นตอนที่หลากหลาย และขั้นตอนเหล่านี้เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยเบลและโรเจอร์ (Rogers. 1995 : 187 citing Beal and Rogers.1960) ได้ศึกษากับชาวนาในไอโอวา พบว่า ชาวนาทั้งหมดยอมรับว่าพวกเขาผ่านลำดับของขั้นตอนเช่น พวกเขามีการเคลื่อนไหว

จากการตระหนักในความรู้ไปสู่การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยโคล (Rogers. 1995 : 188 citing Kohl.1966) ศึกษาผู้บริหารโรงเรียนในโอเรกอนทั้งหมด 58 โรงเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายงานว่าเขาได้ผ่านแต่ละขั้นตอนของนวัตกรรม เช่น การอ่านเป็นทีม ห้องปฏิบัติการทางภาษา และกำหนดการที่เปลี่ยนแปลงได้ โรเจอร์จึงได้สรุปว่า ขั้นตอนนี้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม และกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีความแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับรูปแบบ 5 ขั้นตอนของโพเชสคา (Prochaska) ที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมการติดยาได้ (Rogers. 1995 : 189 citing Prochaska , DiClemente and Norcross.1992) โดยขั้นตอน 5 ขั้นในการเปลี่ยนพฤติกรรมการติดยา คือ ก่อนการไตร่ตรอง (Precontemplation) การไตร่ตรอง (Contemplation) การเตรียมการ (Preparation) การกระทำ (Action) และการรักษาไว้ (Maintenance) ซึ่งขั้นตอน 5 ขั้นในการเปลี่ยนพฤติกรรมการติดยาตรงกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นความรู้ ขั้นการชักชวน ขั้นยอมรับ ขั้นนำไปใช้และขั้นการยืนยัน

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยที่สนับสนุน ได้แก่ งานวิจัยของยุภาพักตร์ จันทร์เขียว (2543 : 84 - 87) ศึกษากระบวนการยอมรับนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอน กรณีศึกษา: อำเภอพยุหะคีรีและอำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ขั้นความรู้ ผู้นำสารหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) มีความสำคัญในกระบวนการยอมรับนวัตกรรม และครูยังได้รับแนวคิดนี้ผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ ขั้นชักชวน ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมเริ่มมีความต้องการและแสวงหารายละเอียดเพิ่มเติม ไปดูงาน และสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรม ขั้นยอมรับ ครูสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมกับเพื่อนร่วมงานได้ ขั้นนำไปใช้ ครูสามารถพิจารณาและสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสม ขั้นยืนยัน ครูมีความชอบ พอใจและเชื่อมั่นว่านวัตกรรมเป็นสิ่งที่ดีกว่า มีประโยชน์มากกว่า และงานวิจัยของปรารวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2541 : 193 - 195) ศึกษากรณีศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน พบว่า การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมโดยการตัดสินใจจากผู้มีอำนาจ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากระดับบนสู่ระดับล่าง โดยขั้นความรู้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ความรู้และแนะนำนวัตกรรมแก่ครู ฝึกอบรมภายในโรงเรียนทำให้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้น และครูและนักเรียนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กัน ขั้นชักชวน ผู้อำนวยการโรงเรียนอำนวยความสะดวกและชักชวนให้ใช้นวัตกรรม มีโครงการซื้อคอมพิวเตอร์เงินผ่อนและจัดคอมพิวเตอร์ให้ครูได้ใช้ในที่ต่าง ๆ อย่างสะดวก ขั้นการยอมรับ ครูในโรงเรียนสั่งซื้อคอมพิวเตอร์กับทางโรงเรียน และจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาดูแลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขั้นนำไปใช้ ครูและบุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน และในการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแสดงให้เห็นว่า กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ประกอบด้วย ขั้นความรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นตัดสินใจ ขั้นนำไปใช้และยืนยัน นอกจากนี้ยังพบว่า การยอมรับนวัตกรรมของครูวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนวัตกรรมไปใช้ (มนัส บุญประกอบและคณะ. 2543 : 50) คุณลักษณะของการเผยแพร่ และการยอมรับนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีการเรียนทางไกล (Ndahi. 1999 : 2941) คุณลักษณะส่วนตัวมีความแปรปรวนกับความสนใจและการยอมรับนวัตกรรมการศึกษา และความสนใจต่อนวัตกรรมการศึกษาของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายความเป็นไปได้ในการยอมรับนวัตกรรมการศึกษา (You. 1994 : 4415) และการที่ครูยอมรับนวัตกรรมกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับบุคคล โดยการสนทนาในการสอน เนื้อหาในการสอนอย่างมีสาระ และระยะเวลาส่งผลต่อการเรียนและการยอมรับวิธีการมากที่สุด โดยผู้ทำหน้าที่ในการเปลี่ยนแปลงต้องระลึกว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการและบุคคลที่มีส่วนร่วมในกระบวนการจะต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมในสภาพการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Gray. 1999 : 2323) โดยกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมที่ใช้เทคโนโลยี พบว่า ขั้นตอนแรกๆ มีความสัมพันธ์กับขั้นตอนการประเมินการรู้จัก ขั้นตอนการสนใจและการตัดสินใจ และขั้นตอนการนำไปใช้และการยืนยัน นอกจากนี้อินเตอร์เน็ต ข้อมูลการสอน อายุของนักศึกษา และการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของครูจากการไม่ให้ความสนใจต่อนักเรียนมาเป็นให้คำแนะนำเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีการสอน (Knutel. 1999 : 3752)

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมจึงเป็นการที่บุคคลรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับนวัตกรรม จากนั้นบุคคลจะสร้างทัศนคติต่อนวัตกรรม เช่น สนใจหรือไม่สนใจนวัตกรรม จากนั้นจะทำการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม หากยอมรับนวัตกรรมก็จะนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ หากการนำไปใช้แล้วเกิดประโยชน์ก็จะเข้าสู่การนำนวัตกรรมนั้นไปใช้อย่างถาวร ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูก็เช่นกัน เป็นการที่ครูรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ครูจะสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก จากนั้นครูจะทำการยอมรับหรือปฏิเสธการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หากยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกก็จะนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และหากนำไปใช้แล้วเกิดประโยชน์ก็จะเข้าสู่การยืนยันที่จะนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้อย่างถาวร อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายข้อหนึ่ง คือ การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเริ่มตั้งแต่ความรู้ด้านการ

ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังภาพประกอบ 2

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมบ่อยครั้งที่มีการแทรกแซงระหว่างขั้นตอนความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม (Knowledge Stage) กับขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม (Decision Stage) ดังนั้น รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อาจมีความแตกต่างจากสมมติฐาน 2.1 (ภาพประกอบ 2) กล่าวคือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อาจเริ่มตั้งแต่การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังสมมติฐาน 2.2 (ภาพประกอบ 3)

นอกจากนั้นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาอาจมีทัศนคติหรือความเชื่อเกี่ยวกับนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม อาจเริ่มตั้งแต่การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังสมมติฐาน 2.3 (ภาพประกอบ 4)

ลำดับต่อไปจะกล่าวถึงปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย และเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาระบบการทำงาน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาวัฒนธรรม ซึ่งการประเมินจะเป็นการจัดการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจเกิดการต่อต้านเพราะผู้ถูกประเมินยังขาดความมั่นใจในสิ่งที่ปฏิบัติ และกลัวการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อตนเอง การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในขณะนี้ถือเป็นช่วงเริ่มต้นกระบวนการวิวัฒนาการใหม่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจึงถือเป็นนวัตกรรมในระบบการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากความเคยชินของครู และยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการปฏิบัติงานในปัจจุบันของครู (สำนักงานรับรองและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 2-4) การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและอิทธิพลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในองค์การทางการศึกษามีความซับซ้อนพอสมควร เพราะการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่ปรากฏในแต่ละโรงเรียนแม้จะมีลักษณะเหมือนกัน แต่อาจจะมีผลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อิทธิพลอย่างเดียวกันแต่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างประเภทกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านประเมินคุณภาพการศึกษากายนอก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอก

จากการประมวลเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอก นำมาสู่การกำหนดปัจจัยระดับครู ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม โดยมีรายละเอียดดังนี้

การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

คุณลักษณะของนวัตกรรมสามารถที่จะอธิบายและแสดงถึงการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะของนวัตกรรมที่ทำนายถึงอัตราการยอมรับนวัตกรรม จึงสามารถที่จะยืนยันว่าคุณลักษณะของนวัตกรรมเป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะของนวัตกรรมซึ่งมีผลต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรม (Rogers, 1995: 15-17) โดยดิเรก ฤกษ์หรั่ง (2528 : 24-27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการยอมรับนวัตกรรมองค์ประกอบหนึ่ง คือ ตัวความรู้หรือลักษณะของนวัตกรรมซึ่งเป็นเป็นลักษณะภายในของนวัตกรรม และลักษณะภายนอกของนวัตกรรม ลักษณะภายในของนวัตกรรม ถ้านวัตกรรมมีความสอดคล้อง (Similar and Fit) กับความต้องการของผู้ใช้ ลักษณะง่าย สามารถแบ่งแยกทำเป็นขั้นตอนโดยไม่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนในการถ่ายทอดนวัตกรรม และการใช้นวัตกรรมไม่มีความเสี่ยง มีความแน่นอน เห็นผลได้ชัดเจนจะทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วขึ้น ส่วนลักษณะภายนอกของนวัตกรรม ถ้านวัตกรรมนั้นมีความสอดคล้องและสมดุลง (Compatibility) กับโครงสร้างทางวัฒนธรรม เช่น ค่านิยม ความเชื่อ และประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม และเคยมีการปฏิบัติอย่างได้ผลมาแล้วในสังคมอื่นย่อมจะทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วขึ้น ดังนั้นคุณลักษณะของนวัตกรรมจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

โรเจอร์ (Rogers, 1995: 212-251) ได้แบ่งคุณลักษณะของนวัตกรรมไว้ 5 ประการ คือ

1. ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage) เป็นความรู้สึกว่านวัตกรรมมีประโยชน์ดีกว่าความคิดเก่าที่ถูกนวัตกรรมเข้ามาแทนที่ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ อาจวัดใน

รูปเกี่ยวกับการเงิน ชื่อเสียงทางสังคม ความเหมาะสมและความพึงพอใจ ซึ่งประโยชน์เชิงเปรียบเทียบของนวัตกรรมเกิดจากความรู้สึกของสมาชิกของระบบสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการยอมรับนวัตกรรมไปใช้ต่อ

2. ความสอดคล้อง (Compatibility) เป็นความรู้สึกต่อนวัตกรรมซึ่งประกอบด้วย ค่านิยมที่มีอยู่ ประสบการณ์ในอดีต และความต้องการที่อาจเป็นไปได้ของการนำนวัตกรรมไปใช้ ความคิดที่ไม่สอดคล้องกับคุณค่าที่แพร่หลายและบรรทัดฐานของระบบสังคมจะไม่สามารถยอมรับเป็นนวัตกรรม ซึ่งการยอมรับของสมาชิกในระบบสังคมเกี่ยวกับความสอดคล้องของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการยอมรับนวัตกรรม

3. ความซับซ้อน (Complexity) เป็นความรู้สึกต่อนวัตกรรมว่าเป็นความรู้ที่ยากที่จะเข้าใจและนำไปใช้ นวัตกรรมบางอย่างเข้าใจง่าย ทำให้สมาชิกส่วนใหญ่ของระบบสังคมยอมรับนวัตกรรมได้เร็ว ส่วนนวัตกรรมบางอย่างอาจมีความซับซ้อนจะยอมรับได้ช้า ซึ่งความซับซ้อนของนวัตกรรมตามความรู้สึกของสมาชิกในระบบสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราการยอมรับนวัตกรรม

4. สามารถทดลองใช้ได้ (Trainability) ความสามารถในการลองใช้นวัตกรรมเป็นระดับซึ่งนวัตกรรมอาจทดลองกับพื้นฐานที่จำกัด ความคิดใหม่ซึ่งสามารถทดลองจะยอมรับเร็วกว่ากว่านวัตกรรมซึ่งไม่สามารถทดลองใช้ได้ ซึ่งความสามารถทดลองใช้ได้เป็นความรู้สึกของสมาชิกในระบบสังคมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการยอมรับนวัตกรรม

5. สามารถสังเกตได้ (Observability) ความสามารถสังเกตเห็นผลได้ของนวัตกรรมเป็นระดับซึ่งผลของนวัตกรรมมีความชัดเจน ง่ายสำหรับบุคคลที่เห็นผลของนวัตกรรมจะทำให้เกิดการยอมรับได้ส่วนใหญ่ ซึ่งการสังเกตได้ของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการยอมรับนวัตกรรม

โดยนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับจะมีประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ สามารถเข้ากันได้ สามารถทดลองใช้ สามารถสังเกตเห็นผลได้ และมีความซับซ้อนน้อยจะยอมรับได้รวดเร็วกว่านวัตกรรมอื่น ซึ่งการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมีความสำคัญในการอธิบายอัตราเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม

สำลี ทองธิว (2526 : 28-30) กล่าวถึงลักษณะของนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมว่า นวัตกรรมที่มีค่าใช้จ่ายในการจัดหา และการใช้นวัตกรรมนั้นต้องไม่แพงจนเกินไป นวัตกรรมที่มีความสะดวกในการใช้ นวัตกรรมที่ทำสำเร็จรูป นวัตกรรมที่มีความง่ายที่จะใช้และ นวัตกรรมที่สร้างขึ้นในสังคมที่มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพสังคมจะได้รับการยอมรับมากกว่า โดยนวัตกรรมที่เลือกใช้จะเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ถ้าไม่กระทบกระเทือนต่อสิ่งที่มีใช้อยู่ก่อนแล้ว นวัตกรรมจะเป็นตัวเสริม (Supplementary) ไม่ใช่ตัวที่มาแทนที่ (Replacing) และตัวนวัตกรรมที่นำมาเสริมนี้จะต้องไม่เปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคมที่มีอยู่เดิม โดยเฉพาะค่านิยม

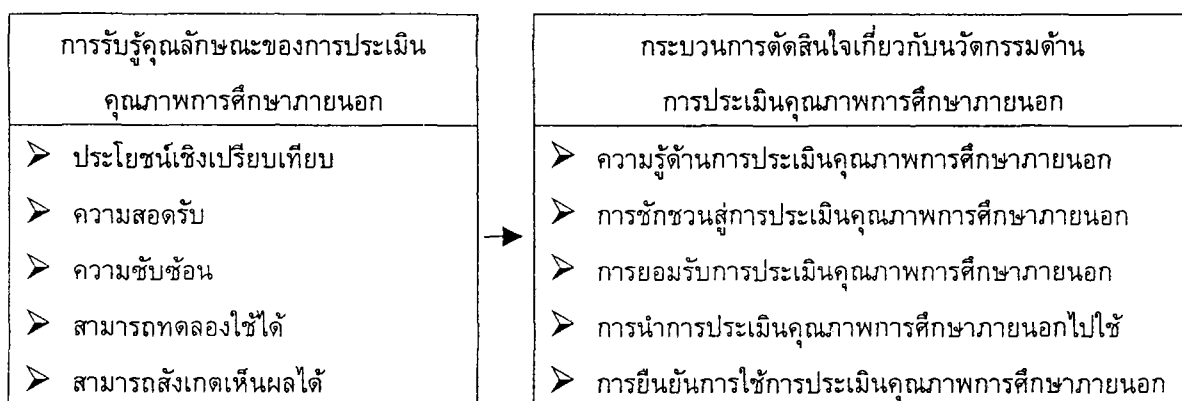
ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน และความเชื่อเรื่องศาสนา และนวัตกรรมที่นำเข้ามาใช้จะต้องมีความแตกต่างจากของเดิมค่อนข้างชัดเจน ไม่ใช่แตกต่างเพียงเล็กน้อยจนทำให้สังคมเห็นว่าไม่จำเป็นจะต้องให้ความสนใจ หรือไม่สมควรจะต้องลงทุนลงแรงยอมรับนวัตกรรมนั้น ๆ

คุณลักษณะของนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความรวดเร็วของคนในสังคมที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น ๆ โดยโรเจอร์ได้รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของนวัตกรรมพบว่าคุณลักษณะของนวัตกรรม 5 ประการสามารถอธิบายอัตราความเร็วของการยอมรับนวัตกรรมได้ตั้งแต่ร้อยละ 56 – 78 (Rogers. 1983: 239) จากผลงานวิจัยของวันเพ็ญ รวงศ์พงศา (2545 : 82) พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้ร้อยละ 49.77

นอกจากนี้ งานวิจัยที่ศึกษาคุณลักษณะของนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมพบผลที่สำคัญดังนี้ คือ ครูมีการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนถ้าการใช้วัตกรรมการนั้นต้องไม่ขัดต่อหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามและถ้าวัตกรรมการนั้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น (อภิญญา ซอหะซัน.2537 : 177) และนวัตกรรมมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นเดิม สามารถคาดถึงผลการเรียนที่จะได้รับ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนการสอน สามารถการสนองความต้องการแตกต่างระหว่างบุคคล และความสอดคล้องกับหลักสูตร (นันทา สุกิจโกวิท. 2536 : 184-185) นวัตกรรมมีความเหมาะสมและเข้ากันได้กับการเรียนการสอน (วิษณุ โพธิ์ประสาท. 2542 : 139) นวัตกรรมเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน และนวัตกรรมนั้นง่ายต่อการใช้ (สุภาพ จันตะคาด. 2535 : 112) คุณค่าของนวัตกรรม ความสะดวกในการใช้วัตกรรมการ นวัตกรรมที่มีความกลมกลืนกับสภาพสังคมของครู ประสบการณ์ทางวิชาการของครู ผู้บริหารสนับสนุนการใช้วัตกรรมการ ความเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูป นโยบายสนับสนุนการฝึกอบรม ความสนใจศึกษาหาความรู้ของครูและราคาของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา (วีรวัฒน์ พึ่งเจริญ. 2538 : 62-69) โดยคุณลักษณะของนวัตกรรมด้านความเข้ากันได้ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสามารถทดลองใช้ และความยุ่งยากซับซ้อนสามารถอธิบายการยอมรับนวัตกรรมได้ ส่วนความสามารถสังเกตเห็นผลได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้วัตกรรมการ (Robbins. 1995: 2573) และการสังเกตเห็นผลของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการศึกษา (Cumber. 1995: 509)

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูซึ่งเป็นปัจจัยระดับครูปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม ประกอบด้วย ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความเข้ากันได้ การสามารถทดลองใช้ได้ ความยุ่งยากซับซ้อนและ

ความสามารถสังเกตเห็นผลได้ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย คือ การศึกษาการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมซึ่งเป็นปัจจัยระดับครูว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมีดี้อยู่ ได้แก่ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง ความซับซ้อน สามารถทดลองใช้ได้ และสามารถสังเกตเห็นผลได้ มีมิติใดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามากที่สุด การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกันหรือไม่ และการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมเมื่อได้รับอิทธิพลจากปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนแล้วจะสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้มากน้อยเพียงใด ดังปรากฏในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

พฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

การสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมเพราะนอกเหนือจากความต้องการปัจจัยพื้นฐานแล้ว มนุษย์ยังต้องการมีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น โดยพฤติกรรมการสื่อสารเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ อีกทั้งเป็นดัชนีบ่งถึงระดับความเจริญก้าวหน้าของสังคมอีกด้วย ดังนั้น พฤติกรรมการสื่อสารจึงหมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ที่มีลักษณะบ่งบอกถึงการสื่อความหมาย โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิดทัศนคติ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกันและกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักคือ ความเข้าใจร่วมกัน (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. 2533 : 5-6)

ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ (2533 : 8-11) กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมการสื่อสารว่ามีประเด็นพิจารณาดังนี้คือ พฤติกรรมการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการ กล่าวคือผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างแสดงปฏิกิริยาตอบโต้และตอบสนองระหว่างกันจนกระทั่งเกิดความเข้าใจร่วมกัน ดังนั้นกระบวนการสื่อสารจึงเกิดในลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่องกัน วงจรกระบวนการพฤติกรรมการสื่อสารประกอบด้วยพฤติกรรมการเข้ารหัส (Encoding Behavior) พฤติกรรมการถ่ายทอดและการรับ (Transmitting and Receiving Behavior)

โรเจอร์ (Rogers.1995: 17-18) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารว่า คือวิธีการที่ข่าวสารส่งจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น ๆ ธรรมชาติของการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคล 2 คนอยู่ภายใต้เงื่อนไขแหล่งกำเนิดของข้อมูลข่าวสารที่จะนำหรือไม่นำนวัตกรรมไปยังผู้รับข่าวสาร ตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้นของการถ่ายทอดข่าวสารนั้น โรเจอร์ (Rogers.1995 : 194-197) แบ่งช่องทางการสื่อสารในขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมเป็น 2 ช่องทาง คือ การสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารมวลชน (Interpersonal or Mass Media) และการสื่อสารภายในชุมชนและภายนอกชุมชน (Localite or Cosmopolite) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าช่องทางการสื่อสารทั้งสองมีบทบาทสำคัญต่อการให้ความรู้และการชักชวนให้บุคคลเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อนวัตกรรมได้ นอกจากนี้ความแตกต่างของช่องทางการสื่อสารก็มีผลโดยตรงต่อบุคคลแต่ละประเภท

ช่องทางการสื่อสารมวลชน (Mass Media Channels) คือวิธีการส่งข้อมูลโดยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติของสื่อมวลชน คือสามารถสื่อถึงผู้รับสารได้เป็นจำนวนมาก สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็ว สามารถให้ความรู้และกระจายข่าว และสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อผู้ที่ชักชวนได้ง่าย อย่างไรก็ตามผู้ที่มีความเชื่อมั่นในทัศนคติของตนเองสูงจำเป็นต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channels) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพูดคุยตัวต่อตัวหรือระหว่างคนภายในกลุ่ม การสื่อสารระหว่างบุคคลมีข้อดีคือ เป็นช่องทางการสื่อสารสองช่องทาง สร้างความมั่นใจและได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมได้ โดยการสอบถามและการชักชวนหรือเปลี่ยนทัศนคติผู้ที่เชื่อมั่นในทัศนคติของตนเองได้ การเปรียบเทียบช่องทางการสื่อสารมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคล พบว่าช่องทางการสื่อสารมวลชนจะมีความสำคัญในขั้นความรู้ (Knowledge Stage) ในขณะที่ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลจะมีความสำคัญในขั้นการชักชวน (Persuasion Stage) ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

ช่องทางการสื่อสารภายในชุมชนและภายนอกชุมชน (Localite and Cosmopolite Channels) ช่องทางการสื่อสารภายนอกชุมชนมีความสำคัญในขั้นตอนการให้ความรู้ (Knowledge Stage) ในขณะที่ช่องทางการสื่อสารภายในชุมชนมีความสำคัญในขั้นการชักชวน (Persuasion Stage) ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยช่องทางการ

สื่อสารภายนอกชุมชน (Cosmopolite Communication Channel) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภายนอกกระบวนการหรือมาจากภายนอกชุมชน ส่วนช่องทางการสื่อสารภายในชุมชน (Localite Communication Channel) หมายถึง สื่อที่เกิดขึ้นจากภายในระบบหรือชุมชน โดยช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถเป็นได้ทั้งการสื่อสารภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ในขณะที่ช่องทางการสื่อสารมวลชน ส่วนมากจะเป็นการสื่อสารภายนอกกระบวนการหรือชุมชน โดยจากการศึกษาเบื้องต้นของนวัตกรรมที่แตกต่างกัน 23 ชนิด ใน 10 ประเทศ พบว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว หากนำเอาช่องทางการสื่อสาร 2 ประเภทมาใช้ร่วมกัน คือ ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลภายนอกชุมชนและช่องทางการสื่อสารมวลชน (Cosmopolite Interpersonal and Mass Media Channels) จะมีความสำคัญร้อยละ 81 ในขั้นความรู้ (Knowledge Stage) และร้อยละ 58 ในขั้นการชักชวน (Persuasion Stage) แต่สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา พบว่ามีความสำคัญร้อยละ 74 ในขั้นความรู้ (Knowledge Stage) และร้อยละ 34 ในขั้นการชักชวน (Persuasion Stage) แสดงว่าประเทศที่พัฒนาแล้วช่องทางการสื่อสารมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ (Awareness Knowledge) แต่ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลภายนอกชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในประเทศที่กำลังพัฒนา ช่องทางการสื่อสารนี้รวมถึงตัวแทนการเปลี่ยนแปลง ผู้อาศัยอยู่นอกชุมชน และผู้มาเยี่ยมระบบท้องถิ่นจากเมืองหลวง

ในการศึกษารั้วนี้ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารโดยเน้นที่การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) และการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) หมายถึง การสื่อสารระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลอีกคนหนึ่ง ในลักษณะการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ซึ่งอาจเป็นการสื่อสารแบบเห็นหน้าคำดา (Face to Face Communication) หรืออาจเป็นการสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าคำดา (Interposed Communication) ก็ได้เช่น การคุยกันทางโทรศัพท์ การใช้โทรเลข การใช้การสื่อสารผ่านระบบอินเตอร์เน็ต การสื่อสารดังกล่าวเป็นการสื่อสารสองทาง (Two Way Communication) คือ ผู้สื่อสารทั้งคู่ผลัดกันทำหน้าที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร นอกจากนี้การสื่อสารระหว่างบุคคลยังรวมถึง การสื่อสารกลุ่มย่อย (Small Group Communication) ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างผู้สื่อสารกลุ่มเล็กๆ ที่ทุกคนสามารถพูดคุยกันได้อย่างทั่วถึง เช่น การสัมมนา กลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็น เป็นต้น โดยใช้สื่อบุคคล (Human Media หรือ Personal Media) เป็นสื่อในการถ่ายทอดข่าวสารความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นต่างๆโดยมีคำพูดเป็นพาหนะที่สำคัญที่สุด ซึ่งสื่อบุคคลในสังคมประกอบด้วย สื่อบุคคลภายในท้องถิ่น (Localite) ได้แก่ ผู้นำทางความคิดในท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ครูและพระ เป็นต้น และสื่อบุคคลภายนอกท้องถิ่น (Cosmopolite) ได้แก่ พัฒนาการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือผู้เชี่ยวชาญที่นำแนวคิดใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมไปเผยแพร่ โดยสื่อบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ

นวัตกรรม ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลดำเนินไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีกฎเกณฑ์บังคับ คู่สื่อสารมีความใกล้ชิดกัน ซึ่งกระบวนการกลุ่มสามารถมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลได้ การสื่อสารแบบเห็นหน้าคำตาหรือเผชิญหน้าเป็นการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ทันที และผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเชื่อถือและยอมรับความคิดเห็นหรือทัศนะของสื่อบุคคลที่เขาคุ้นเคยและนับถือมากกว่าที่จะเชื่อบุคคลที่เขาไม่รู้จักคุ้นเคย ดังนั้นการสื่อสารระหว่างบุคคลจึงมีบทบาทสำคัญในการชักชวนและโน้มน้าวใจ ซึ่งแตกต่างจากการสื่อสารมวลชนที่มีบทบาทสำคัญอยู่ที่การให้ข่าวสารหรือความรู้ (เกดินี จุฑาวิจิตร, 2542 : 107-110)

การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งที่ผู้ส่งสารมุ่งส่งสารไปยังมวลชนหรือกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนมาก โดยอาศัยสื่อมวลชน (Mass Media) ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงคนจำนวนมากที่มีความหลากหลายได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (เกดินี จุฑาวิจิตร, 2542: 87) ซึ่งสื่อมวลชนประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือแผ่นพับ จดหมายเวียน ใบติดประกาศ และเครื่องมืออื่น ๆ ซึ่งนำสารไปสู่มวลชนโดยผ่านทางตา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) ได้แก่ รายการวิทยุและการบันทึกเสียงต่าง ๆ ซึ่งผ่านทางหูหรือรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการบันทึกวิดีโอ ซึ่งผ่านทั้งทางตาและทางหู สื่อมวลชนแต่ละประเภทอาจมีผลต่อสังคมในระดับต่าง ๆ กัน เช่น ในสหรัฐอเมริกา สื่อที่มีอิทธิพลหรือผลสูงสุดต่อสังคม ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวิทยุ ในระดับกลาง ได้แก่ หนังสือและภาพยนตร์ และในระดับที่มีอิทธิพลน้อย ได้แก่ แผ่นประกาศ และจดหมายเวียน ในการเปรียบเทียบสื่อประเภทต่าง ๆ พบว่า ยิ่งคนมีการศึกษามากเท่าใด ก็มีแนวโน้มที่จะสนใจสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ขณะเดียวกันถ้าคนที่ถูกจำกัดให้เลือกรับสื่อใดสื่อหนึ่ง โทรทัศน์จะเป็นสื่อที่คนต้องการมากที่สุดและเห็นว่าเป็นสื่อที่น่าเชื่อถือที่สุด (พัชนี เขยจรรยา, 2541 : 75-77)

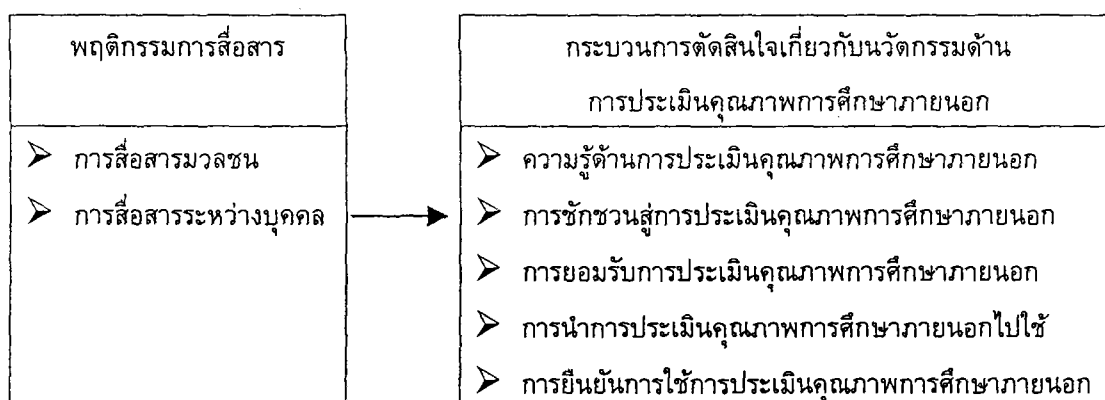
โรเจอร์ (Rogers, 1983: 258 – 259) ได้สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมโดยพวกที่ยอมรับนวัตกรรมก่อน (Earlier Adopters) จะมีการยอมรับนวัตกรรมที่เกิดขึ้นมากกว่าและเร็วกว่าถ้าพฤติกรรมในการสื่อสารของบุคคลนั้นมีลักษณะดังนี้ คือ มีส่วนร่วมในสังคม (Social participation) มีการติดต่อกับระบบสังคมได้ดี (Interconnectedness with the social system) มีความเป็นสากล (Cosmopolitans) มีโอกาสติดต่อกับผู้นำในการเผยแพร่วัตกรรม (Change agent contact) มีโอกาสเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media Exposure) มีช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Exposure to Interpersonal Communication Channels) มีโอกาสแสวงหาข่าวสารมาก (More Active Information Seeking) มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมาก (Knowledge of Innovations) เป็นผู้ที่มิระดับของการเป็นผู้นำทางความคิดสูง (Opinion Leadership) และมีความสัมพันธ์สูงกับระบบการติดต่อ

(Belonging to highly Interconnected systems) จากงานวิจัยของวันเพ็ญ วรวงศ์พงศา (2545 : 82) พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารสามารถอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้ร้อยละ 33.84

งานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการศึกษา พบผลที่สำคัญดังนี้คือ พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (สาโรจน์ แพ่งยัง. 2536 : 139-140) การใช้สื่อมวลชน สื่อโสตทัศน การสาธิตต้นแบบ การใช้เทคนิคการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การใช้สื่อบุคคลและการบรรยายเป็นวิธีการแพร่รวนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสม (สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ. 2537: 28) นักฝึกอบรมที่ยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาในระดับขั้นความรู้และการนำไปใช้มีพฤติกรรมการสื่อสารรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และระดับขั้นเปลี่ยนทัศนคติมีพฤติกรรมการสื่อสารรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย (สมชาย เรืองมณีชวัล. 2539 : 102-103) ผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกันมีการยอมรับการนำระบบบริหารตามมาตรฐาน ISO 9002 ไปใช้แตกต่างกัน (กรกฎ งามชัยเดช. 2543 : 78) การมีโอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และได้รับทราบแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมั่นใจ มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม (อภิญา ซอหะซัน. 2537 : 117) ครูวิทยาศาสตร์รุ่นที่ 1 ที่ได้รับการฝึกอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้สอนโดยจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มนัส บุญประกอบและคณะ. 2543 : 49-50) ประสพการณ์การสื่อสารสามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมได้ โดยพฤติกรรมการสื่อสารมีความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (Park. 1994 : 3524) และช่องทางการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญของการเผยแพร่รวนวัตกรรม (Svenkerud, 1997: 4190) ในขณะเดียวกันพบผลการวิจัยในทางตรงกันข้ามคือ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้า ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของยาบ้า และทัศนคติในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้า (ศิริพร เชิดวงศ์สุข. 2539 : 135-137)

จากการประมวลเอกสารข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการศึกษา กล่าวคือ พฤติกรรมการสื่อสารมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม และพฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา โดยรูปแบบการเผยแพร่รวนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คือ การเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางการสื่อสารทางสื่อมวลชนมีความเหมาะสม ส่วนสื่อบุคคลมีความเหมาะสมน้อยและพฤติกรรมการสื่อสารสามารถทำนายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครูได้ ดังนั้นพฤติกรรมการสื่อสารจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

พฤติกรรมการสื่อสารในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาการกระทำ การแสดงออกหรือมีแนวโน้มในการกระทำของครูในลักษณะที่เป็นผู้รับข่าวสาร แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิดทัศนคติ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยมีจุดประสงค์ คือ การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารซึ่งเป็นปัจจัยระดับครูปัจจัยหนึ่งว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด พฤติกรรมการสื่อสารมีเดียวย คือ พฤติกรรมการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคล มิติใดมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมากที่สุด พฤติกรรมการสื่อสารต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาต่างกันหรือไม่ และพฤติกรรมการสื่อสารเมื่อได้รับอิทธิพลจากปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาได้มากหรือน้อยเพียงใด ดังปรากฏในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

กิลเมอร์ (Hoy & Miskel. 1991: 221; citing Gitmer. 1966: 57) ได้นิยามบรรยากาศองค์การว่าเป็นคุณลักษณะต่าง ๆ ที่องค์การหนึ่งแตกต่างจากองค์การอื่น ๆ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในองค์การ

เลทวินและสติงเกอร์ (Hoy & Mickel. 1991: 221; citing litwin & Stringer. 1968: 1) ให้ความหมายของบรรยากาศองค์การว่า เป็นชุดของคุณสมบัติที่สามารถวัดได้จากสภาพแวดล้อมการทำงาน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานการรับรู้โดยรวมของคนที่มาอาศัยและทำงานในสภาพแวดล้อมและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

พูล (Hoy & Mickel, 1991: 221; citing Poole, 1985: 79-108) ได้สรุปบรรยากาศองค์การว่ามีความเกี่ยวข้องกับองค์การขนาดใหญ่ ซึ่งบ่งบอกถึงคุณลักษณะขององค์การหรือหน่วยงานหลัก บรรยากาศองค์การสามารถอธิบายหน่วยขององค์การได้มากกว่าที่จะประเมินองค์การ บรรยากาศองค์การเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ภายในองค์การอย่างเป็นกิจวัตรที่จำเป็นต่อองค์การและสมาชิกในองค์การ และบรรยากาศองค์การมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และทัศนคติของสมาชิกในองค์การ

ฮอยและมิสเคิล (Hoy & Miskel, 1991: 221) นิยามบรรยากาศของโรงเรียนว่าเป็นการรับรู้ของครูภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานโดยทั่ว ๆ ไปในโรงเรียน โดยได้รับอิทธิพลจากองค์การแบบทางการ แบบไม่เป็นทางการ บุคลิกภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาวะผู้นำองค์การ บรรยากาศของโรงเรียนเป็นชุดของคุณลักษณะภายในซึ่งแยกความแตกต่างโรงเรียนหนึ่งจากโรงเรียนอื่น และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ บรรยากาศของโรงเรียนคือ คุณภาพของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน มีผลกระทบต่อนวัตกรรมและตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ที่สะสมมาของพฤติกรรมในโรงเรียน ซึ่งบรรยากาศของโรงเรียนเป็นชุดของคุณลักษณะภายในที่คล้ายคลึงกับรายละเอียดเบื้องต้นของบุคลิกภาพ โดยบรรยากาศองค์การอาจถูกรับรู้อย่างหยาบว่าเป็นบุคลิกภาพของโรงเรียน ซึ่งบุคลิกภาพของบุคคลก็เป็นเช่นเดียวกับบรรยากาศองค์การ

ฮอยและโคลเวอร์ (Hoy & Miskel, 1991: 226-227; citing Hoy & Clover, 1986) ได้อธิบายบรรยากาศองค์การว่าประกอบด้วยพฤติกรรมของครูและผู้บริหารโรงเรียน โดย 3 มิติเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนและ 3 มิติเป็นพฤติกรรมของครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 3 มิติ คือ

พฤติกรรมสนับสนุน (Supportive Behavior) เป็นการสะท้อนความเกี่ยวข้องพื้นฐานสำหรับครู โดยผู้บริหารมีการรับฟังและมีใจเปิดกว้างต่อข้อชี้แนะของครู มีการให้คำชมเชยสรรเสริญอย่างจริงใจและเป็นประจำและการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมสนับสนุนจะนับถือศักยภาพของครูวิชาชีพในโรงเรียน และจะแสดงให้เห็นถึงความสนใจทั้งทางด้านส่วนตัวและทางวิชาชีพของครูแต่ละคน

พฤติกรรมสั่งการ (Directive Behavior) เป็นการสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ผู้บริหารจะดูแลอย่างใกล้ชิดและตลอดเวลาทั้งครูและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแม้กระทั่งรายละเอียดเพียงเล็กน้อย มุ่งเน้นผลของงานไม่ค่อยเห็นอกเห็นใจความต้องการส่วนบุคคลของครู

พฤติกรรมขัดขวาง (Restrictive Behavior) เป็นการกีดกันขัดขวางมากกว่าที่จะช่วยให้งานครูดำเนินการได้อย่างสะดวก ผู้บริหารโรงเรียนจะเพิ่มภาระให้กับครูทางด้านงาน

เอกสาร พันธกิจที่ต้องการและกิจกรรมประจำวัน และการเรียกร้องอื่น ๆ ซึ่งเข้าไปแทรกแซงความรับผิดชอบการทำงานของครู

พฤติกรรมของครู ประกอบด้วย 3 มิติ คือ

พฤติกรรมร่วมมือ (Collegial Behavior) เป็นการสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูทั้งแบบเปิดและแบบสายอาชีพ ครูมีความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตนเอง สนุกสนานต่อการทำงานและเพื่อนร่วมงาน มีความกระตือรือร้น มีการยอมรับซึ่งกันและกัน และเคารพซึ่งกันและกันในสายอาชีพของเพื่อนร่วมงาน

พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ (Intimate Behavior) เป็นการสะท้อนถึงความร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีโครงข่ายที่เข้มแข็งของการได้รับการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน ครูจะรู้จักกันเป็นอย่างดี และสนิทสนมกันมาก มีการสังคมเป็นเป็นประจำ และให้ความสนับสนุนต่อกันอย่างเข้มแข็ง

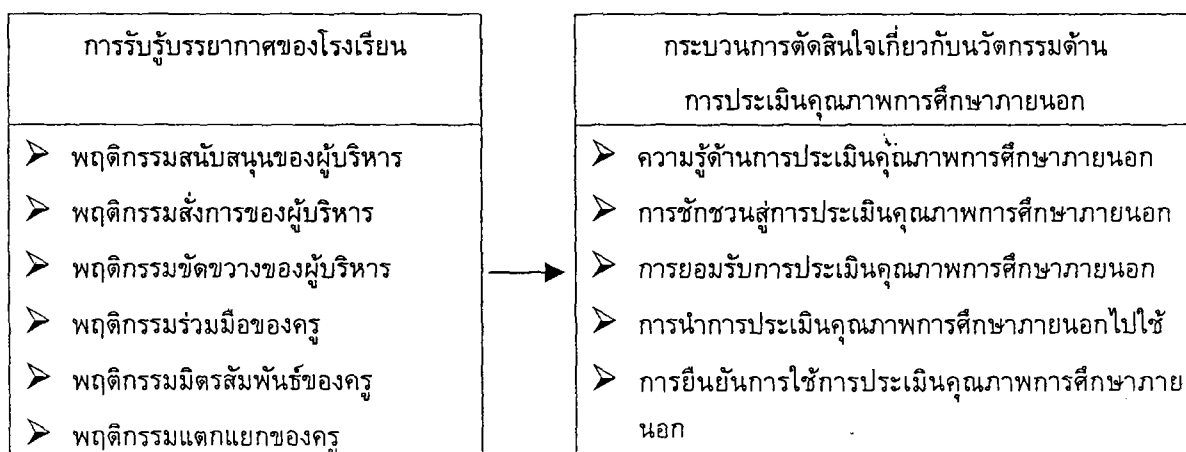
พฤติกรรมแตกแยก (Disengaged Behavior) เป็นการอ้างถึงการขาดวิธีการและจุดเน้นในกิจกรรมทางสายอาชีพ ครูจะขาดประสิทธิภาพในการทำงานและใช้เวลาส่วนใหญ่ให้หมดไป ขาดเป้าหมายร่วมกัน พฤติกรรมจะแสดงในทางลบและมีการวิพากษ์วิจารณ์ครูที่ร่วมงานและองค์การ

เนื่องจากการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนของครูมีผลกระทบต่อพฤติกรรมองค์การ และเนื่องจากผู้บริหารสามารถมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของโรงเรียน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการอธิบายและวิเคราะห์บรรยากาศโรงเรียน (Hoy & Miskel, 1991: 222)

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมการสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ และพฤติกรรมขัดขวางอยู่ในระดับต่ำ ครูมีพฤติกรรมร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์และพฤติกรรมแตกแยกสูง พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ พฤติกรรมร่วมมือ และพฤติกรรมมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ พฤติกรรมขัดขวาง พฤติกรรมร่วมมือ และพฤติกรรมมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมทั้ง 6 พฤติกรรมสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของวิสัยทัศน์ของผู้บริหารได้ร้อยละ 23.7 (มารศรี สุธานี, 2540 : 100-135) ครูมีการรับรู้พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ พฤติกรรมขัดขวาง พฤติกรรมร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ และพฤติกรรมแตกแยกอยู่ในระดับปานกลาง บรรยากาศองค์การและวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอน (บุญเจือ จุฬาพรธนาชาติ, 2544 : 65-68) ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศที่ดีทางสังคมภายในโรงเรียนสูงจะเป็นครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการ (วิชัย เอียดบัว, 2534 : 352) การรับรู้บรรยากาศองค์การที่แตกต่างกันมีการยอมรับมาตรฐาน ISO 9002

แตกต่างกัน (กมลรัตน์ รัตนมาลัย. 2544 : 80) บรรยายการองค์การมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูช่างในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร (สุขุม หลานไทย. 2537 : 74-76) บรรยายการองค์การมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำ (ไพบุลย์ ตรีน้อยวา. 2538 : 90-92 ; พ่วง ชัยสวัสดิ์. 2537 : 57-60 ; เกรียงศักดิ์ เลหาะวัฒน์. 2537 : 74-76 ; ชญาณัฐ ลักษณะวิจารณ์. 2541 : 102-103) บรรยายการองค์การมีอิทธิพลต่อทัศนคติของครูเกี่ยวกับการทดสอบความสามารถ (Badger.1984) การรับรู้และความเข้าใจในเจ้าหน้าที่ทรัพยากรโรงเรียนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศของโรงเรียน (Laughlin. 2001) ประสิทธิภาพของครูมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การ (Sandy. 1988) เพศแตกต่างกันมีการรับรู้บรรยากาศองค์การแตกต่างกัน (Mucci. 1988) เพศและอายุของครูมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บรรยากาศองค์การ (Conklin. 1981) ครูที่ทำงานภายในโรงเรียนจะมีระดับของความพึงพอใจและการรับรู้บรรยากาศองค์การดีกว่าครูที่ทำงานภายในรูปแบบของแผนก (Alltounian.1992)

การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนในการศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาความรู้สึกของครูภายใต้คุณลักษณะของสภาพแวดล้อมการทำงานในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู และระหว่างครูด้วยกันเอง ได้แก่ พฤติกรรมสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู และพฤติกรรมแตกแยกของครู โดยความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้ คือ การศึกษาการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด มีมิติการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน คือ พฤติกรรมร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู พฤติกรรมแตกแยกของครู พฤติกรรมสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียน มีมิติใดมีอิทธิพลมากที่สุด การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนแตกต่างกันจะมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาต่างกันหรือไม่ และการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนเมื่อได้รับอิทธิพลจากปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนแล้วสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาได้มากหรือน้อยเพียงใด ดังปรากฏในภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ
นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

วูดคอค (Woodcock. 1989: 3, 8-9) ได้ให้ความหมายของทีมว่า หมายถึง กลุ่มคนที่มีเป้าหมายร่วมกันและต้องการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการทำงานเป็นทีมคือ การที่บุคคลทำงานร่วมกัน ซึ่งทำให้งานสำเร็จมากกว่าการทำงานคนเดียว และยังไปกว่านั้น ยังทำให้เกิดความตื่นเต้น ความพึงพอใจและความสนุกสนานในการทำงาน โดยที่ทีมที่ประสบความสำเร็จ อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะของแต่ละคน แต่ขึ้นอยู่กับวิถีทางของบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนและทำงานกับคนอื่น

วูดคอค (Woodcock. 1989: 76-116) ได้กำหนดองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพว่าประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ คือ

1. บทบาทที่สมดุล (Balanced roles) ทีมที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการผสมผสานความแตกต่างทางปัญหาและความสามารถเข้าด้วยกัน สามารถใช้ความแตกต่างในสถานการณ์ที่แตกต่างได้อย่างเหมาะสม โดยวิเคราะห์บทบาทซึ่งเป็นความจำเป็นของทีมที่ประสบความสำเร็จ บทบาทเหล่านี้ ได้แก่ บทบาทผู้นำ (The leader) บทบาทผู้ท้าทาย (The challenger) บทบาทผู้เชี่ยวชาญ (The expert) บทบาทเอกอัครราชทูต (The ambassador) บทบาทผู้พิพากษา (The judge) บทบาทผู้ชักชวนการเปลี่ยนแปลงใหม่ (The innovator) บทบาททูต (The diplomat) บทบาทผู้ตาม (The conformer) บทบาทผู้ผลักดันผลลัพธ์ (The output pusher) บทบาทผู้ควบคุมคุณภาพ (The quality controller) บทบาทผู้สนับสนุน (The supporter) และ บทบาทผู้ทบทวน (The reviewer)

2. วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม (Clear objective and agreed goals) การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องคำนึงถึง วิธีการทางประชาธิปไตย ผู้บริหาร ทีมงานและบุคลากร ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบและวัตถุประสงค์ ควรเน้นผลงานมากกว่าการกระทำ ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาต้องตกลงในหลักการวัดผลและเวลาที่ใช้ทบทวน และสุดท้ายวัตถุประสงค์ต้องมีความเจาะจง มีขอบเขตของเวลา และสามารถวัดได้ ยังมีสิ่งชักชวนยังมีความต้องการในการจัดการน้อยลง มีความขัดแย้งน้อย มีความสร้างสรรค์ และริเริ่มที่ดี มีการลงโทษและขู่เข็ญน้อยลง และใช้เวลาและพลังงานดีขึ้น เป็นประโยชน์ที่นำมาซึ่งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เหมาะสม

3. การเปิดเผยและการเผชิญหน้า (Openness and confrontation) เป็นการแสดงถึงทัศนคติและพฤติกรรม ทีมที่มีประสิทธิภาพ สมาชิกในทีมสามารถเล่าแนวความคิด ความสนใจ และปัญหาที่แตกต่างได้โดยปราศจากความกลัวการหัวเราะเยาะหรือการถูกกระทำโต้ตอบ ทีมที่มีบรรยากาศแบบตัวคอกหอย หรือแทงข้างหลัง สามารถเปิดเผยหรือเติมในในการทำงานน้อยกว่า ความพยายามและความคิดสร้างสรรค์ถูกลดลง จำเป็นต้องเผชิญกับปัญหาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปิดเผยและการเผชิญหน้าสามารถทำให้ดีขึ้นได้ โดยทำให้การสื่อสารและการสะท้อนผลกลับดีขึ้น เพิ่มเติมความรู้ของตนเอง (Self knowledge) ใช้ความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ และเพิ่มการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสนับสนุนและการไว้วางใจ (Support and trust) การสนับสนุนและการไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่มักไปด้วยกัน ถ้าปราศจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจทำให้ไม่ได้รับความสำเร็จสูงสุด นิยามหนึ่งของการสนับสนุน คือ การทำให้เข้มแข็งด้วยความช่วยเหลือ ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่จำเป็นของทีมที่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาที่ทำให้การสนับสนุนไม่ประสบความสำเร็จ คือ ความแตกต่างของบุคคลในด้านภูมิหลัง ค่านิยม และการรับรู้ความคาดหวัง การแข่งขันกันภายในองค์กรเพื่อป้องกันความรับผิดชอบ และการไม่มีส่วนร่วมในเป้าหมายและมาตรฐานการทำงาน การสนับสนุนจำเป็นต้องสร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ของการไว้วางใจ และเชื่อใจซึ่งกันและกัน อุปสรรคที่สำคัญของการสนับสนุน คือ ระดับของความไว้วางใจต่ำ

เมื่ออุปสรรคถูกกำจัดออกไปจะสร้างบรรยากาศที่สนับสนุน ซึ่งทำให้บุคคลเคลื่อนต่อไปยังเป้าหมายที่เหมาะสม และสนับสนุนแต่ละคนด้วยการสร้างการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ ความเชื่อใจและการเปิดเผยซึ่งกันและกัน และการสื่อสารโดยตรง

5. ความร่วมมือและความขัดแย้ง (Co-operation and conflict) ความร่วมมือ หมายถึงการทำงานร่วมกันโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของทีมก่อน และแบ่งผลประโยชน์ แบ่งทักษะ และข้อมูลข่าวสาร ความร่วมมือเกิดจากการที่บุคคลไว้วางใจความสามารถของสมาชิกคนอื่น

สนใจ ยอมรับและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน ถ้าปราศจากความร่วมมือจะไม่มีการทำงานเป็นทีมที่แท้จริง

เมื่อมีการร่วมมือกันทำให้บรรยากาศดี สมาชิกในทีมก็พร้อมที่จะมีส่วนร่วม และมีพันธกิจร่วมกัน ความร่วมมืออยู่ที่ไหนก็มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อองค์การ ความขัดแย้งดูเหมือนตรงข้ามกับความร่วมมือ แต่อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งมี 2 ด้าน คือ ความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ และความขัดแย้งเชิงทำลาย กล่าวคือ ความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ เป็นพื้นฐานการแก้ปัญหาด้วยความเต็มใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดเผยและจริงใจกับคนอื่น สนับสนุนและช่วยเหลือ ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ไม่ได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันทั้งหมด แต่จะทำให้ทีมมีประสิทธิภาพและปรับปรุงความร่วมมือ ส่วนความขัดแย้งเชิงทำลาย เกิดขึ้นเมื่อการสร้างภาพของบุคคลถูกคุกคาม ถูกบุกรุกความเป็นส่วนตัว ทำให้ความร่วมมือไร้ผล วิธีการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งเชิงทำลาย คือ การตรวจสอบว่าอะไรเป็นสาเหตุระหว่างสมาชิก พิจารณาและวิเคราะห์ความสำคัญของปัญหา สร้างความกระตือรือร้นในความคาดหวังและบทบาท เรียนรู้ว่าคุณสมบัติที่สามจะสามารถช่วยเหลือได้อย่างไรและเมื่อไร และกำหนดข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมในอนาคต

6. การดำเนินการถูกต้อง (Sound procedures) วิธีการทำงานที่เหมาะสมและการตัดสินใจนำไปสู่ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจที่ดีจะสามารถพัฒนาความสามารถเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรวดเร็วและพิจารณาทางเลือกอย่างเปิดเผย ประเด็นของการตัดสินใจที่ควรพิจารณา คือ การตัดสินใจสำเร็จได้อย่างไร การตัดสินใจถูกนำไปใช้อย่างไร และการตัดสินใจถูกทบทวนอย่างไร

ผู้นำมีแบบของการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม 4 แบบ คือ ผู้นำแก้ปัญหาโดยปราศจากการถามความคิดเห็นของสมาชิกในทีม ผู้นำตัดสินใจแต่อยู่บนพื้นฐานความคิดเห็นและข้อมูลของสมาชิกในทีม ผู้นำตัดสินใจกับสมาชิกในทีมที่ผู้นำเลือก และผู้นำตัดสินใจร่วมกับสมาชิกในทีม

ขั้นตอนหลักในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ คือ เข้าใจเหตุผลอย่างชัดเจน เพื่อที่จะทำการตัดสินใจ วิเคราะห์ธรรมชาติของปัญหา ตรวจสอบสถานการณ์ที่เลือกและพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น นำการตัดสินใจไปใช้ และสุดท้ายคือ การทบทวนและประเมินผลการตัดสินใจ

7. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม (Appropriate leadership) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จ มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ เป็นคนจริงและซื่อสัตย์ต่อตนเอง และเชื่อมั่นในตนเอง ใช้คณะผู้แทนในการช่วยเหลือเพื่อความสำเร็จและการพัฒนา มีความชัดเจนในมาตรฐานที่ต้องการสำเร็จ เต็มใจและสามารถที่จะให้และรับความไว้วางใจและความซื่อสัตย์ ได้รับความหวัง ความต้องการและ

ศักดิ์ศรีของทีม กล้าเผชิญความจริงอย่างซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร และทีม กำหนดและรักษาวิธีดำเนินงานที่เหมาะสม และพยายามที่จะทำงานอย่างมีความสุข

8. การทบทวนอย่างสม่ำเสมอ (Regular review) การทบทวนเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อปรับปรุงการทำงานเป็นทีม เป็นการให้ผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการทำงาน การทบทวนอย่างสม่ำเสมอสามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานในทีมได้ โดยทำให้มั่นใจว่า ความพยายามอย่างเพียงพอจะทำให้บรรลุตามแผนที่วางไว้ การปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจ เพิ่มการสนับสนุนความไว้วางใจ การเปิดเผยและความซื่อสัตย์มากขึ้น ทำให้วัตถุประสงค์ชัดเจน ระบุการพัฒนา ความจำเป็นและโอกาสการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพของภาวะผู้นำในทีม จัดประชุมเพื่อเพิ่มผลผลิตและการพึงพอใจมากขึ้น ลดจำนวนความฉุนเฉียวและวิกฤตลง สุดท้ายเพิ่มความเกี่ยวข้องและความผูกพันในงาน

9. การพัฒนาบุคลากร (Individual development) ทีมที่มีประสิทธิภาพจะพยายามมองหาทักษะของบุคคลและผลผลิตที่ดีกว่า ทีมที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องใช้ความตั้งใจในการพัฒนาเกี่ยวกับทักษะของบุคคล สังคมที่แตกต่างกันจะมีความคิดที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการพัฒนาทีม โดยทีมที่มีประสิทธิภาพมากและประสิทธิภาพน้อยจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน

ทีมที่มีประสิทธิภาพน้อยจะเป็นวิถีทางเชิงรับ (Passive approach) คือ ไม่แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ หลีกเลี่ยงความท้าทาย หลีกเลี่ยงการเรียนรู้ของตนเอง ใช้เวลาและพลังงานผิดประเภท ขาดการสัมผัสความรู้สึกของสมาชิก ไม่เอาใจใส่ความรู้สึกของคนอื่น ไม่ผ่อนคลาย หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประสบการณ์ ทำโครงการตามความคิดเห็นของคนอื่น พอใจมาตรฐานต่ำ หลีกเลี่ยงการสะท้อนผลกลับ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ยับยั้งเสรีภาพและไม่มีความสุขกับชีวิต

ทีมที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นทีมที่มีวิถีทางเชิงรุก (Active approach) คือ มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ค้นหาความท้าทาย ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ระวังและใช้เวลาและพลังงานอย่างทรัพยากรที่มีคุณค่า สัมผัสความรู้สึกของสมาชิกในทีม แสดงความสนใจคนอื่น ผ่อนคลาย เปิดเผยและซื่อสัตย์ เผยแพร่ประสบการณ์ มีความชัดเจนในคุณค่าของตนเอง วางมาตรฐานสูง ยินดีกับการสะท้อนผลกลับ เข้าใจสิ่งต่าง ๆ โดยตลอด ทบทวนและใช้ความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ ให้เสรีภาพ และมีความสุขกับชีวิต

10. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มดี (Sound inter group relations) ความสำเร็จอาจถูกซ่อนอยู่ถ้าขาดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มและระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ภายนอกที่มีประสิทธิภาพ คือ การรับประกันว่ากิจกรรมและการตัดสินใจของทีมถูกสื่อสารและเกิดความเข้าใจ การยอมรับความแตกต่างของทีมซึ่งไม่ใช่เหตุผลที่จะเข้ากันไม่ได้ การพยายามเข้าใจแนวคิดของทีมอื่นและเสนอมือเข้าช่วยเหลือในฐานะเพื่อนเมื่อถูกต้องการ การค้นหาทางที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพกับคนอื่นอย่างต่อเนื่อง อย่าเข้มงวดเกินไปในการป้องกันขอบเขต

ของทีม การยอมรับขอบเขตและความรับผิดชอบระหว่างทีมว่ามีความจำเป็นที่จะต้องทบทวน และแก้ไขให้ดีขึ้นเป็นระยะระยะ การคาดการณ์และกำจัดการปัญหาภายในทีมที่อาจเป็นไปได้ก่อนที่จะเกิดปัญหาขึ้น การพยายามที่จะฟังคนอื่น การให้ผู้อื่นเป็นแหล่งข้อมูลทางความคิดและการเปรียบเทียบ และการเข้าใจและใช้ประโยชน์จากความแตกต่างของบุคคล

อุปสรรคภายในสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ โดยการนำความแตกต่างของทีมและแผนกมาวางแผนร่วมกัน เพื่อประกันบทบาทที่แตกต่างกันและวัตถุประสงค์ชัดเจนและเข้าใจ การทำให้รู้จักสมาชิกของทีมอื่น ๆ การพัฒนาโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการและโอกาสซึ่งทำให้บุคคลสามารถเปิดเผยกับคนอื่น การกำหนดการประชุมร่วมกันโดยใช้การสื่อสารเป็นกิจวัตรประจำวันในการทบทวนและแก้ไขความขัดแย้ง การเตรียมการฝึกอบรมร่วมกัน การปรับปรุงการสื่อสารระหว่างกลุ่ม การพัฒนาสัญญาการชนะร่วมกัน (Win - win contracts) เพราะทีมต้องการที่จะชนะแต่ไม่ได้หมายความว่าทีมอื่นต้องสูญเสียเสมอไป

11. การติดต่อสื่อสารที่ดี (Good communication) การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นในระหว่างทุกระดับขององค์การ บุคคล ทีมและองค์การมีความต้องการที่จะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารภายในทีมสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้ โดยการเพิ่มทักษะการสื่อสารของบุคคลในทีมให้เพิ่มขึ้น และทำให้การไหลของข้อมูลข่าวสารและความคิดง่ายขึ้นและสะดวกขึ้น ทักษะของนักการสื่อสาร ประกอบด้วย คุณสมบัติส่วนบุคคล คือ ความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ ความรู้สึกที่ไว ความยืดหยุ่น และการรักษาสภาพของตนเอง ทักษะ คือ ทักษะระหว่างบุคคล ทักษะการฟัง ทักษะการฝึกอบรมและการปรึกษา ทักษะการเขียน และทักษะการเป็นประธาน

การทำให้การสื่อสารง่ายขึ้น มีกิจกรรมที่สามารถเริ่มต้นหรือพัฒนาเพื่อที่จะทำให้การสื่อสารดีขึ้น คือ การสำรวจทัศนคติ (Attitude survey) เพื่อทราบว่า สมาชิกของทีมรู้สึกอย่างไร และอะไรเป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสาร การประเมินการให้คำปรึกษา (Appraisal counseling) ทั้งระบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการสามารถปรับปรุงความเต็มใจและความสามารถในการสื่อสารได้ดีขึ้น การสื่อสารมวลชน (Mass communication) เป็นการใช้การติดต่อสื่อสารจากหนังสือพิมพ์ การตีพิมพ์ประกาศที่บอร์ด ประกาศ หนังสือ และคู่มือต่างๆ เพื่อกระจายข้อมูล การสื่อสารตามลำดับชั้น (Cascading) เป็นการสื่อสารระดับที่แตกต่างกันของการจัดการข้อมูลที่เป็นลำดับชั้นจากระดับบนลงสู่ระดับล่าง หรือจากระดับล่างไปสู่ระดับบน การรู้จักคนอื่น (Getting to know others) กิจกรรมและการฝึกอบรมสามารถใช้เพื่อพัฒนาและเปิดเผยความสัมพันธ์กับผู้อื่น การใช้ตัวแทนการทำงาน (Work representatives) สมาคมการทำงาน และกลุ่มตัวแทนลูกจ้าง สมาคมการค้าใช้ตัวแทนการทำงาน แม้ว่าจะมีความเสี่ยงในการใช้ตัวแทนเพื่อการสื่อสารข่าวสาร ซึ่งเกิดขึ้นภายในทีม การวางแผนอย่างเป็นระบบ (Systematic planning) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนจะส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารอย่างอิสระในทางปฏิบัติ สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working environment) แผนผังของโต๊ะ หรือสถานที่

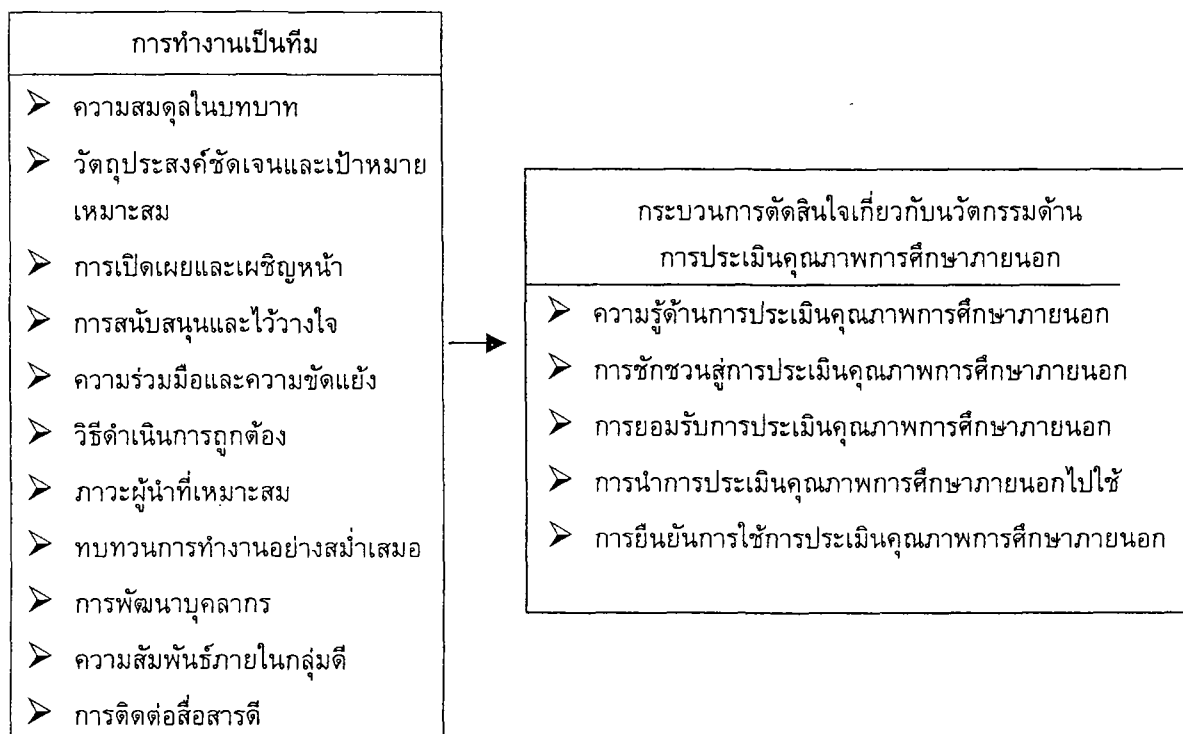
ทำงานเป็นอุปสรรคของการสื่อสารอย่างอิสระ ดังนั้นควรจัดสถานที่ทำงานให้เอื้อต่อการติดต่อสื่อสารอย่างคล่องตัว การกำจัดเครื่องหมาย ฐานะที่ไม่สามารถหามาได้ (Eliminating unearned status symbols) เนื่องจากความอาวุโสและฐานะอยู่บนพื้นฐานของความสามารถและการลงทุน ดังนั้น เครื่องหมายฐานะจึงเป็นอุปสรรคกีดกันการสื่อสาร และความกระจ่างในคุณค่า (Value clarification) บุคคลจะติดต่อสื่อสารดีขึ้น เมื่อสมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับทีมว่าตั้งขึ้นมาเพื่ออะไร

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมในประเทศไทยนั้น ไม่พบว่ามีการศึกษาความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปร แต่พบว่าการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (ลัคนา กระต่ายทอง. 2544 : 139-144 ; พรทิพย์ พันธุมชัย. 2544 : 64-65 ; สง่า ไชยมัง. 2542 : 104-106) โดยครูมีการรับรู้ต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารในระดับปานกลาง (สง่า ไชยมัง. 2542 : 104-106 ; ณัฐนันท์ ดนุพิทักษ์. 2543 : 66) โดยวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน (ลัคนา กระต่ายทอง. 2544 : 139-144 ; สง่า ไชยมัง. 2542 : 104-106 ; ณัฐนันท์ ดนุพิทักษ์. 2543 : 66)

ส่วนงานวิจัยต่างประเทศพบว่า โครงสร้างของการประชุมทีมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมนระหว่างสถาบันที่ศึกษา (Bell. 1991 : 52-03A) โดยทีมที่มีการตั้งความคาดหวังไว้สูงจะมีผลงานมากกว่าทีมที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่ำกว่า (Rubin.1988 : 49-08A) โดยผู้บริหารโรงเรียนและทีมผู้นำโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ค่อนข้างเด่นในแบบพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงบวก โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญในการระบุและสร้างวิสัยทัศน์ (Lucas. 2001 : 62-04A)

การทำงานเป็นทีม เป็นการรับรู้ของครูที่มีเป้าหมายร่วมกันและต้องการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยครูได้รับการสนับสนุนและทำงานกับคนอื่น จากผลการวิจัยแม้จะไม่พบการทำงานเป็นทีมที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม แต่ผู้บริหารมีลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการรับรู้ต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารในระดับปานกลาง ซึ่งโครงสร้างของการประชุมทีมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมนระหว่างสถาบันที่ศึกษา ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาทำงานเป็นทีมว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด การทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกันหรือไม่ การทำงานเป็นทีมเมื่อได้รับอิทธิพลจากปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนจะสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้มากหรือน้อยเพียงใด และการทำงาน

เป็นทีมมิตีย่อย คือ ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม การเปิดเผยและเผชิญหน้า การสนับสนุนและไว้วางใจ ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดีและการติดต่อสื่อสารดี มีมิติใดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมากที่สุด ดังปรากฏในภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 การทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

จากการประมวลเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก นำมาสู่การกำหนดปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาวะผู้นำทางความคิดกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

โรเจอร์ (Rogers. 1995: 281, 332) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางความคิด (Opinion Leadership) ว่าเป็นระดับความสามารถแบบไม่เป็นทางการของบุคคลในการโน้มน้าวทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามความต้องการ โดยผู้นำทางความคิดเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นยอมรับนวัตกรรมใหม่ และการยอมรับนวัตกรรมของผู้นำทางความคิดมีความสำคัญต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรมในระบบสังคม ดังนั้นภาวะผู้นำทางความคิดจึงมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นให้เกิดการแพร่กระจายนวัตกรรมไปสู่โครงข่ายหรือสังคม ซึ่งสอดคล้องกับเสถียร เชยประทับ (2535: 157) ที่กล่าวว่าผู้นำทางความคิดเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่นตามที่บุคคลนั้นต้องการ โดยบุคคลอื่นมักไปขอข่าวสารหรือคำแนะนำจากบุคคลที่เห็นว่าในเรื่องที่คิดว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ บุคคลที่มีอิทธิพลเช่นนี้อาจมีตำแหน่งเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการ แต่อิทธิพลที่มีต่อผู้อื่นจะมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ โดยผ่านข่ายใยของการสื่อสารระหว่างบุคคล เพราะฉะนั้นผู้นำทางความคิดจึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลอื่นโดยวิธีการที่ไม่เป็นทางการ ลักษณะเช่นนี้แตกต่างกับผู้นำที่เป็นทางการที่มีอิทธิพลเหนือความคิดของผู้อื่น โดยอาศัยอำนาจที่มาจากตำแหน่งที่เป็นทางการ โดยผู้นำทางความคิดอาจช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางให้เกิดการเผยแพร่วัตกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ได้

พัชนี เชยจรรยา และคณะ (2541 : 217) ให้ความหมายของผู้นำทางความคิด คือ บุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากบุคคลอื่นในสังคม ผู้นำทางด้านความคิดมีภาระกิจที่จะต้องแจ้งข่าวสาร เสนอความคิดเห็นและการตัดสินใจต่อกลุ่มบุคคลต่างๆ โดยผู้นำทางความคิดในเรื่องหนึ่งหรือกิจกรรมหนึ่ง อาจไม่ใช่ผู้นำทางความคิดในอีกเรื่องหรืออีกกิจกรรมหนึ่ง เช่น ผู้นำทางความคิดด้านการเมืองอาจไม่ใช่ผู้นำทางความคิดด้านแพ้น้ำมัน ซึ่งผู้นำทางความคิดจะเป็นเสมือนช่องทางในการแพร่กระจายข่าวสาร และสร้างเครือข่ายการสื่อสารในสังคม โดยจะแพร่กระจายข่าวสารผสมผสานความคิดเห็นส่วนตัวไปยังสมาชิกในกลุ่มสังคมนั้น และเกศินี จุฑาวิจิตร (2542 : 114) เห็นว่า ผู้นำทางความคิดมีความแตกต่างจากผู้นำ (Leaders) คือ มิได้เป็นผู้นำโดยตำแหน่งหรือมีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ แต่เป็นผู้นำโดยธรรมชาติเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไปในสังคม ดังนั้น ผู้นำทางความคิดจึงไม่ได้มีอิทธิพลโดยตำแหน่ง การที่สมาชิกในสังคมเชื่อฟังหรือคล้อยตามเห็นด้วยนั้นเป็นเพราะความชื่นชม ศรัทธาในตัวผู้นำและผลงานที่ผ่านมา

คุณลักษณะของผู้นำทางความคิด (Characteristics of Opinion Leaders) ทำให้ผู้นำทางความคิดและผู้ตามทางความคิดมีความแตกต่างกัน (Rogers. 1995: 293 - 295) กล่าวคือ

ผู้นำทางความคิดจะมีการสื่อสารจากภายนอก (External Communication) โดยผู้นำทางความคิดจะเข้าถึงสื่อมวลชนได้ง่ายกว่าผู้ตาม ผู้นำทางความคิดจะสนใจสื่อมวลชนมากกว่า

การที่ผู้นำทางความคิดทำหน้าที่เป็นประตูทางผ่านสำหรับความคิดหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ทำให้ได้เปรียบคนอื่นในสังคม ผู้นำทางความคิดอาจมีความเชื่อมโยงมาจากช่องทางการสื่อสาร หรือจากความรู้ของผู้นำ หรือจากการติดต่อกับตัวแทนการเปลี่ยนแปลงของผู้นำ ผู้นำทางความคิดเป็นผู้ที่มีความรอบรู้จากแหล่งภายนอกระบบสังคมมากกว่าผู้ตามและผู้นำทางความคิดจะมีการติดต่อกับตัวแทนการเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ตาม

ผู้นำทางความคิดจะเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงนวัตกรรม (Accessibility) กล่าวคือ การที่ผู้นำทางความคิดจะสามารถกระจายข่าวสารนวัตกรรมไปสู่สังคมได้ผู้นำด้านความคิดจะต้องมีเครือข่ายการติดต่อกับผู้อื่นในสังคม สามารถเข้าถึงบุคคลต่างๆ ในสังคมได้ เช่น มีส่วนร่วมในสังคม มีการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่เกี่ยวกับความคิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ประชุมทั้งในองค์การระดับทางการและการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ดังนั้นผู้นำทางความคิดจึงมีวุฒิภาวะของการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ตาม

ผู้นำทางความคิดจะมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี (Socioeconomic Status) กล่าวคือ ตามความคิดโดยทั่วไปจะแสวงหาผู้นำทางความคิดที่มีสถานภาพที่สูงกว่าผู้ตาม โดยเฉลี่ยผู้นำทางความคิดควรจะมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตาม

ผู้นำทางความคิดชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ (Innovativeness) กล่าวคือ ผู้นำทางความคิดจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญ มีความรอบรู้ มีความน่าเชื่อถือ ชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่เกี่ยวกับนวัตกรรม ผู้นำทางความคิดมีแนวโน้มในการยอมรับความคิดใหม่ๆ ก่อนผู้ตาม แต่ผู้นำทางความคิดไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เปลี่ยนแปลงใหม่ บางครั้งเป็นแต่บางครั้งไม่เป็น โดยจะต้องพิจารณาถึงผลกระทบของระบบสังคมเกี่ยวกับความชอบการเปลี่ยนแปลงของผู้นำทางความคิด เพราะการเปลี่ยนแปลงใหม่ของผู้นำทางความคิดขึ้นอยู่กับผู้ตาม

ผู้นำทางความคิดมีความคล้อยตามระบบสังคม (Conforming to system norms) เมื่อระบบสังคมชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ผู้นำทางความคิดจะเป็นผู้ที่ชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่มากกว่า แต่ถ้าระบบสังคมไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ผู้นำทางความคิดจะไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ในระบบสังคมที่เต็มไปด้วยระเบียบหรือจารีตประเพณี ผู้นำทางความคิดจะแยกตัวจากผู้ชอบการเปลี่ยนแปลง โดยผู้ที่ชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่จะถูกรับความสงสัยและความไม่เคารพจากสมาชิกในระบบสังคมนั้น และไม่ไว้วางใจในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของผู้นำทางความคิด

คุณลักษณะของผู้นำทางความคิดสามารถสรุปอย่างกว้าง ๆ ได้ 7 ประการ คือ 1. ผู้นำทางความคิดมีการเปิดรับสื่อสารมวลชนมากกว่าผู้ตาม 2. ผู้นำทางความคิดมีความเป็นสากลมากกว่าผู้ตาม 3. ผู้นำทางความคิดมีการติดต่อกับตัวแทนการเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ตาม 4. ผู้นำทางความคิดมีส่วนร่วมทางสังคมมากกว่าผู้ตาม 5. ผู้นำทางความคิดมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่าผู้ตาม 6. ผู้นำทางความคิดชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่มากกว่าผู้ตาม 7. เมื่อระบบ

สังคมชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ผู้นำทางความคิดจะมีการเปลี่ยนแปลงใหม่มากกว่า แต่ถ้าระบบสังคมไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางความคิดจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่

ประสิทธิภาพของผู้นำทางความคิดขึ้นกับปัจจัยดังต่อไปนี้คือ ความน่าเชื่อถือ และความสามารถในการเป็นตัวแทนของสมาชิกในกลุ่ม มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารแบบซึ่งหน้ากัน (Face to Face communication) และเป็นผู้ที่มีอำนาจบารมี สามารถให้ข้อมูลให้โทษในเรื่องต่างๆ ต่อสมาชิกในสังคมนั้นได้ นอกจากนั้นผู้นำทางความคิดมักจะเป็นผู้ที่มีโอกาสในการรับสื่อมากกว่า มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มสังคมมาก เป็นผู้นำที่กล้าเสี่ยงและยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย (พัชนี เขยจรรยาและคณะ, 2541: 217-218)

ประเภทของผู้นำทางความคิดมี 2 แบบคือ ภาวะผู้นำทางความคิดหลายด้าน (Polymorphism) หมายถึง ระดับซึ่งบุคคลในฐานะผู้นำทางความคิดมีความคิดในหลายประเด็นหรือมีมากกว่า 1 รูปแบบ ในขณะที่ภาวะผู้นำทางความคิดด้านเดียว (Monomorphism) มีแนวโน้มที่บุคคลในฐานะผู้นำทางความคิดจะคิดเพียงประเด็นเดียว หรือมีเพียงรูปแบบเดียว ภาวะผู้นำทางความคิดในระบบสังคมดูเหมือนจะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับความหลากหลายในแต่ละหัวข้อเรื่องที่ผู้นำทางความคิดถูกวัดไม่ว่าบรรทัดฐานทางสังคมจะดำเนินต่อไปหรือไม่ (Rogers, 1995: 293) ซึ่งสอดคล้องกับพัชนี เขยจรรยาและคณะ (2541: 218-219) ที่แบ่งประเภทของผู้นำทางความคิดเป็น 2 ประเภท คือ ผู้นำทางความคิดระดับท้องถิ่น (Local Influential) ได้แก่ ผู้นำทางความคิดที่สนใจกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเฉพาะภายในท้องถิ่นหรือภายในสังคมนั้น และผู้นำทางความคิดระดับกว้างขวาง (Cosmopolitan Influential) ได้แก่ ผู้นำทางความคิดที่สนใจต่อกิจกรรมนอกท้องถิ่นหรือนอกสังคม เช่น กิจกรรมระดับประเทศ หรือระหว่างประเทศ ซึ่งผู้นำทางความคิดทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันคือ ผู้นำทางความคิดระดับกว้างขวางจะเป็นผู้ที่ออกไปนอกสังคมเสมอ ๆ โดยผู้นำความคิดทั้งสองประเภทจะเป็นผู้ที่เปิดรับข่าวสารมากกว่าบุคคลอื่นในสังคม แต่ความสนใจในเนื้อหาของข่าวสารนั้นแตกต่างกัน คือ ผู้นำทางความคิดระดับท้องถิ่นนิยมรับข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนผู้นำทางความคิดระดับกว้างขวางนิยมรับข่าวสาร ระดับประเทศ เช่น หนังสือพิมพ์ส่วนกลาง วิเคราะห์ข่าวจากรายการวิทยุส่วนกลาง เป็นต้น ผู้นำทางความคิดระดับท้องถิ่นมักจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของสมาชิกของสังคมทุก ๆ เรื่องหรือหลายๆ เรื่อง เช่น เป็นผู้นำทางความคิดด้านสาธารณสุขในหมู่บ้าน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้นำทางความคิดด้านการเมืองในหมู่บ้าน รวมทั้งยังเป็นผู้นำทางความคิดในด้านอื่นๆ อีก ในขณะที่ผู้นำทางความคิดระดับกว้างขวาง จะเป็นผู้นำทางความคิดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดเพียงด้านเดียวเท่านั้น

หลักการวัดภาวะผู้นำทางความคิด (Measuring Opinion Leadership) มี 4 วิธีการ คือ การวัดสังคมมิติ (Sociometric method) การวัดอัตราของผู้ตอบ (Informants ratings) การวัดการมองตนเอง (Self designating method) และการสังเกต (Observation) (Rogers. 1995: 290-293)

การวัดสังคมมิติ (Sociometric Method) วิธีการนี้จะเป็นการสอบถามว่า ใครคือผู้ซึ่งคนในสังคมสามารถแสวงหาเพื่อขอคำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งคำตอบที่ได้ส่วนมากจะมุ่งมายังผู้นำทางความคิด วิธีการวัดสังคมมิติจะมีความเที่ยงตรงสูงในการวัดค่าภาวะผู้นำทางความคิด เนื่องจากได้สัมผัสกับผู้ตอบโดยตรง และวิธีการสังคมมิตินี้เหมาะสมสำหรับการออกแบบการสุ่มตัวอย่างโดยที่สมาชิกทุกคนในสังคมได้ถูกสอบถาม

การวัดอัตราของผู้ตอบ (Informants Ratings) วิธีการนี้เป็นการสอบถามสมาชิกในสังคมนั้นว่า ใครคือผู้ที่รู้ในเรื่องเครือข่ายการสื่อสารในสังคม โดยสมาชิกผู้ถูกสอบถามจะสามารถระบุผู้นำทางความคิดในระบบได้เที่ยงตรงเท่ากับวิธีสังคมมิติ โดยเฉพาะในระบบสังคมที่มีขนาดเล็ก และผู้ตอบรับทราบข้อมูลอย่างชัดเจน

การวัดการมองตนเอง (Self Designating Method) วิธีการวัดนี้เป็นการให้ผู้ถูกสอบถามระบุแนวโน้มหรือความเป็นไปได้ของบุคคลอื่น โดยให้ผู้ตอบคิดว่าตนเองมีอิทธิพลต่อการชักชวนหรือไม่ คำถามเช่น คุณคิดหรือไม่ว่าคนอื่นจะมาขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากคุณมากกว่าคนอื่น ความถูกต้องของวิธีการมองตนเองนี้ขึ้นอยู่กับภาระทัศนภาพพจน์ของผู้ตอบ ข้อดีของวิธีการนี้คือ เป็นการวัดการรับรู้ในภาวะการเป็นผู้นำทางความคิดของผู้ตอบ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้ทราบถึง พฤติกรรมของผู้ตอบ

การสังเกต (Observation) วิธีการนี้ผู้สังเกตการณ์จะเป็นผู้ระบุ และจดบันทึก พฤติกรรมการสื่อสารในระบบ ข้อดีคือ มีความเที่ยงตรงสูง และใช้ได้ดีในสังคมที่มีขนาดเล็ก ซึ่งการติดต่อระหว่างบุคคลสามารถสังเกตได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้อาจทำให้ผู้ถูกเฝ้ามองแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเนื่องจากการถูกเฝ้ามอง และอาจเสียเวลาในการเฝ้าสังเกต

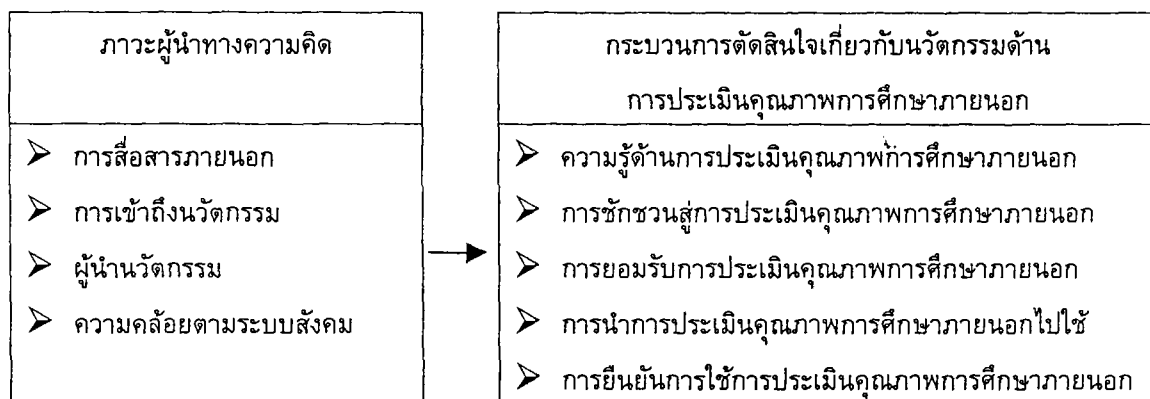
การศึกษาครั้งนี้จะใช้แบบสอบถามในการวัดภาวะผู้นำทางความคิดซึ่งใช้วิธีการวัดการมองตนเอง (Self Designating Method) โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามว่าตนเองมีการรับรู้ในภาวะการเป็นผู้นำทางความคิดด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมากน้อยเพียงใด

ภาวะผู้นำทางความคิดเป็นระดับความสามารถแบบไม่เป็นทางการของบุคคลในการโน้มน้าวทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามความต้องการ โดยผู้นำทางความคิดเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นยอมรับนวัตกรรมใหม่ ดังนั้นภาวะผู้นำทางความคิดจึงมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นให้เกิดการแพร่กระจายนวัตกรรมไปสู่โครงข่ายหรือสังคม (Rogers. 1995: 281, 332) ซึ่งสอดคล้องกับเสถียร เขยประทับ (2535: 157) ที่กล่าวว่าผู้นำทาง

ความคิดเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่นตามที่บุคคลนั้นต้องการ โดยบุคคลอื่นมักไปขอข่าวสารหรือคำแนะนำจากบุคคลที่ว่าเป็นในเรื่องที่คิดว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ ฉะนั้นผู้นำทางความคิดจึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลอื่นโดยวิธีการที่ไม่เป็นทางการ จากการศึกษางานวิจัยเรื่องปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของวันเพ็ญวรรณพงศ์ (2545 : 79) พบว่า ภาวะผู้นำทางความคิดมีอิทธิพลและสามารถอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ร้อยละ 20.85

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่ศึกษาภาวะผู้นำทางความคิดมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการศึกษาที่สำคัญดังนี้ ภาวะผู้นำทางความคิดมีความสัมพันธ์กับการนำนวัตกรรมไปใช้ในกระบวนการเผยแพร่วัตกรรม (Morrison. 1996: 4014) ภาวะผู้นำทางความคิดมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม โดยภาวะผู้นำทางความคิดมีความสัมพันธ์กับการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความสามารถต่อความอดกลั้นต่อความเครียด แนวโน้มเกี่ยวกับการใคร่ครวญอย่างรอบคอบ และมีการติดต่อกับเพื่อนร่วมงานจำนวนมาก (Moore. 1996: 3843) ภาวะผู้นำทางความคิดจะเป็นตัวทำนายที่สำคัญในสถานการณ์ที่สื่อทำหน้าที่เป็นประโยชน์ในการให้ข้อมูลสารสนเทศและการรับรู้ของประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น การชักชวนและการยอมรับที่สามารถเห็นได้สามารถทำนายการยอมรับนวัตกรรมได้ (Weir. 1999: 2765) ภาวะผู้นำทางความคิด บุคลิกเฉพาะตัวและคุณลักษณะเครือข่ายการสื่อสารของบุคคลมีอิทธิพลต่อกระบวนการยอมรับนวัตกรรมของแต่ละบุคคล (Berkowitz. 1997 : 2298) ครูที่มีการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงโดยการรับทักษะทางเทคนิคซึ่งไม่ได้รับในโรงเรียนและมุ่งมั่นในการฝึกหัดเพื่อนร่วมงานในเรื่องการโทรคมนาคมมีผลต่อการรักษาสภาพภาวะผู้นำทางความคิดสูง (Edwards. 1998 : 458)

ภาวะผู้นำทางความคิดมีความสัมพันธ์กับการนำนวัตกรรมไปใช้ในกระบวนการเผยแพร่วัตกรรม และการยอมรับนวัตกรรม การแสวงหาการเปลี่ยนแปลงและมุ่งมั่นในการฝึกหัดเพื่อนร่วมงานมีผลต่อการรักษาสภาพภาวะผู้นำทางความคิด ซึ่งภาวะผู้นำทางความคิดเป็นความสามารถของบุคคลแบบไม่เป็นทางการโดยใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลในการโน้มน้าวผู้อื่นให้มีทัศนคติหรือพฤติกรรมตามที่ตนต้องการ และเป็นบุคคลที่มักมีผู้อื่นมาขอคำแนะนำ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางความคิดว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกหรือไม่ มีอิทธิพลมากหรือน้อยเพียงใด และมิติของภาวะผู้นำทางความคิดมีดยอย คือ การสื่อสารภายนอก การเข้าถึงนวัตกรรม ผู้นำนวัตกรรมและความคล้อยตามระบบสังคมมีมิติใดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกมากที่สุด ดังปรากฏในภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ภาวะผู้นำทางความคิดกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

บรัน (Braun. 1991: 12) ได้นิยามวิสัยทัศน์ว่า หมายถึง ความเชื่อที่กระตือรือร้นอย่างมากที่จะทำให้ดีขึ้น หรือทำให้สำเร็จ ในสถานภาพอนาคตขององค์การ เปรียบเสมือนนิเสธของผู้มีวิสัยทัศน์ที่มีความรู้สึกที่จะแสวงหาสิ่งที่ดีเลิศ โดยมีแรงขับเคลื่อนที่มาจากค่านิยม (values) และพันธกิจ (Commitment) วิสัยทัศน์ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เป็นการพยายามค้นหาความแน่ใจว่าวิสัยทัศน์จะทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่จะเป็นไปได้ มี 3 มิติ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulated vision) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulated vision) และการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ (Operationalized vision) และแปลไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จ

เฮคแมนและซิลวา (Hickman and Silva. 1984: 151) ให้ความหมายของวิสัยทัศน์ว่าเป็นการเดินทางของความคิดทางจิตใจจากสิ่งที่เรารู้ไปสู่สิ่งที่เราไม่รู้ เป็นการสร้างอนาคตจากข้อมูลความจริงในปัจจุบัน รวมทั้งความหวัง ความฝัน ความเสี่ยงและโอกาส

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2538 : 7) นิยามวิสัยทัศน์ว่า คือ ภาพขององค์การในอนาคตเป็นภาพที่มีความเฉพาะเจาะจง (Unique) ได้พัฒนาแล้ว (improved) และสามารถบรรลุถึงได้ (attainable) ผู้นำจะต้องมองไปข้างหน้า มีทิศทางที่ชัดเจน เป็นทิศทางที่ต้องการจะให้องค์การไปทางนั้น และบรรลุสถานการณ์ที่ปรารถนาได้

วิสัยทัศน์ขององค์การ คือ ภาพอนาคตที่องค์การต้องการจะเป็น โดยปกติแสดงออกมาในข้อความของวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ความมุ่งมั่นขององค์การ โดยองค์ประกอบของวิสัยทัศน์มี 3 ส่วนคือ ภารกิจ การวินิจฉัยความสามารถขององค์การ และการสร้างค่านิยมร่วมกันในองค์การ (ประชุม โพธิกุล. 2542 : 22)

วิสัยทัศน์ หมายถึง การกำหนดจุดหมายปลายทางที่ต้องการในอนาคต และมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางนั้น องค์ประกอบที่เป็นพลังแห่งวิสัยทัศน์ มี 4 ประการ คือ 1. วิสัยทัศน์กำหนดขึ้นโดยผู้นำ (Leader initiated) 2. วิสัยทัศน์ของผู้นำจะต้องเสนอให้มีทีมงานร่วมรับรู้และทีมงานจะต้องเห็นชอบว่าจะสนับสนุน (Shared and Support) 3. วิสัยทัศน์ต้องครอบคลุมทุกเรื่องอย่างละเอียด (Comprehensive and detailed) และ 4. วิสัยทัศน์จะต้องสร้างสรรค์ และมีแรงบันดาลใจ ทำท่าย และมีความเป็นไปได้ (Positived and Inspired) (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2540:13-14)

วิสัยทัศน์ หมายถึง การสร้างภาพอนาคตหรือการมองอนาคต ซึ่งจะเป็นเป้าหมายในการเดินไปสู่อนาคต โดยวิธีการนำเอาระบบการวางแผนมาใช้ หรือหมายถึงสิ่งที่อยากเห็นในอนาคต และเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม วิสัยทัศน์จะเกิดจากการรู้จักคิดโดยใช้ปัญญา ซึ่งอาจจะหมายถึงการสร้างฝัน แต่จะต้องมุ่งมั่นทุกวิถีทางที่จะทำให้ฝันนั้นเป็นจริง (วันทนา เมืองจันทร์, 2542 : 9)

คุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของผู้นำที่ประสบความสำเร็จ คือ ความสามารถของผู้นำในการกำหนดรูปแบบ ผลักดัน และสร้างวิสัยทัศน์ ให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะทำให้องค์กรและบุคคลก้าวหน้า โดย 1. ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนและต่อเนื่อง 2. นำโดยวิธีการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง 3. ให้สิทธิอำนาจกับบุคลากรที่จะทำให้วิสัยทัศน์ดำรงอยู่ และ 4. ให้รางวัลผู้ปฏิบัติงานได้ผลดี (ประชุม โพธิกุล, 2542 : 24-26)

ผู้ที่มีวิสัยทัศน์จะมีลักษณะ 3 ขั้นตอน (Hickman and Michael, 1984: 157-173)ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ยอมรับวิสัยทัศน์ (Recognizing Vision) ข้อแตกต่างระหว่างผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ และขาดวิสัยทัศน์ คือ 1. ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์จะเป็นผู้ที่มีตารางการนัดหมายการประชุมเฉพาะเรื่องสำคัญเท่านั้น แต่ผู้บริหารที่ขาดวิสัยทัศน์จะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการนัดหมายจนไม่มีเวลาเหลือ 2. ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ จะใช้เวลาส่วนใหญ่เดินไปเดินมาทั่วองค์กร พุดคุยกับพนักงาน แต่ผู้บริหารที่ขาดวิสัยทัศน์จะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการประชุมและการสั่งงานแก่ลูกน้อง 3. ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ ชอบพุดถึงปรัชญา ทิศทางขององค์กร ค่านิยมที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ แต่ผู้บริหารที่ขาดวิสัยทัศน์ จะไม่พุดถึง จะบอกแต่ว่ามีงานยุ่งเกินกว่าจะพุดเรื่องไร้สาระประเภทนี้ 4. ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ จะกระตุ้นให้ลูกน้องใช้ความคิด และทุ่มเทการทำงาน เพราะทั้ง 2 สิ่งแยกจากกันไม่ได้ แต่ผู้บริหารที่ขาดวิสัยทัศน์จะคอยจับผิดลูกน้อง คอยวิจารณ์การทำงาน 5. ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ จะใช้เวลาในการทำงานส่วนใหญ่หาผลิตภัณฑ์ใหม่ พุดคุยกับผู้บริหารระดับสูง แต่ผู้บริหารที่ขาดวิสัยทัศน์ จะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการประชุม

สรุปผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีลักษณะดังนี้ คือ คิดปรัชญาที่จะใช้กับองค์กร พบปะลูกน้องทุกระดับชั้น เป็นผู้สามารถอธิบายความคิดและสนับสนุนลูกน้องได้และสามารถสร้างความคิดใหม่ ๆ สนใจแต่จุดแข็ง และพุดถึงเป้าหมายในอนาคต ส่วนผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์มีลักษณะ

ดังนี้ คือ แก้ปัญหาและตัดสินใจเป็นรายวัน มีการประชุมกระตั้นหัน ไม่ค่อยกล้าเสี่ยง สนใจแต่จุดอ่อน และพูดถึงกิจกรรมทางธุรกิจทั่ว ๆ ไป

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนองค์การ (Organizational Introspection) ผู้มีวิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีศิลปะของการไตร่ตรองนึกคิด มีการชั่งน้ำหนักทุกปัจจัยที่มีความเป็นไปได้ ที่จะมีผลกระทบต่ออนาคต ยังมีปัจจัยที่สามารถเห็นผลอย่างชัดเจน และถูกวิเคราะห์ ก็ยังมีการสร้างรูปแบบการคิดที่มีระเบียบวิสัยมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างโครงการ (Scenario Building) การสร้างโครงการเป็นกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์มี 4 ขั้นตอน ในการพัฒนาดังนี้ คือ 1. กำหนดวิสัยทัศน์ (Defining the Vision) บรรยายถึงวิสัยทัศน์ ปรัชญา ทิศทางกลยุทธ์ และค่านิยมทางวัฒนธรรม 2. กำหนดโอกาสและความเสี่ยง (Determining Opportunities and Dangers) ระบุอย่างระมัดระวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้ทั้งทางบวกและทางลบเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ รวมถึงการวิเคราะห์ถึงโอกาสที่ดีที่สุดและแย่ที่สุด 3. กำหนดปัจจัยที่เป็นกุญแจความสำเร็จ (Listing Key Success Factors) เช่น คน เงิน แหล่งทรัพยากร และ ประสิทธิภาพ 4. เรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญ (Sequencing Major Events) ที่มีผลกระทบต่อเหตุการณ์

บรัน (Braun. 1991 : 27) ได้แบ่งมิติของวิสัยทัศน์เป็น 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulated vision) คือ แบบแผนที่ดีเลิศที่เกิดโดยผู้บริหารที่แสวงหาเพื่อความมั่นใจว่าจะเกิดโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพที่สามารถเป็นไปได้มากที่สุด การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulated vision) คือ วิสัยทัศน์ที่ได้มีการแบ่งปัน บรรยาย และอธิบายให้ผู้อื่นในโรงเรียนทราบวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อื่นได้ยอมรับวิสัยทัศน์นั้นและยอมรับเป็นวิสัยทัศน์ของตนเอง และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Operationalized vision) คือ วิสัยทัศน์ที่ก่อให้เกิดการกระทำในโรงเรียน ในความพยายามที่จะให้ได้รับสถานภาพที่โรงเรียนต้องการในอนาคต โดยปีเตอร์ (Braun. 1991 : 24; citing Peter. 1988. NASSP Bulletin) ได้เปรียบเทียบวิสัยทัศน์เหมือนมาตราส่วนนามธรรม แบบย่อส่วนที่มี 3 ระดับ คือ วิสัยทัศน์ การวางแผนและการจัดการ และการชักชวนให้รวมตัวกัน แซทคิน (Braun. 1991: 24; citing Sashkin. 1988. Urban Society) ได้แบ่งปัจจัยหลักของภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ออกเป็น 3 ปัจจัย คือ เป็นผู้สร้างมโนภาพของโรงเรียนและวัฒนธรรมของโรงเรียน เป็นผู้กล่าวสรุปเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ และเจาะจงกิจกรรมที่จะสนับสนุนวิสัยทัศน์ เลแมน (Braun. 1991: 24; citing Lyman. 1988. The principal: Responsive leadership in times of change) สรุปว่า เป็นความสามารถสร้างภาพในจิตใจสามารถโน้มน้าวผู้อื่นในความคิดและนำไปปฏิบัติได้ และ พัฒนากลยุทธ์เพื่อตอบสนองต่อแนวความคิดนั้น ฮาวาร์ด จอห์นสตัน (Braun. 1991: 24-25; citing Haward Johnston. 1987. NASSP Bulletin) มักนิยมใช้คำว่า ค่านิยม มากกว่า วิสัยทัศน์ โดยแบ่งเป็น 3 ปัจจัยหลักในการอธิบายความสำเร็จขององค์การ คือ องค์การอยู่เพื่อเป้าหมายบางอย่าง มีปรัชญา การดำเนิน

กิจการที่ชัดเจน ผู้นำองค์กรให้ความสนใจในการปรับเปลี่ยนและพิจารณาในรายละเอียดของวิสัยทัศน์ และวิสัยทัศน์ขององค์กรเป็นที่ทราบและแบ่งปันโดยสมาชิกในองค์กรนั้น ชีฟและสโกเอนอิท (Braun, 1991: 25; citing Sheive and Schoenheit, 1987. *Leadership: Examining the elusive*) แบ่งผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เป็น 5 ขั้นตอน คือ ค่านิยม (valuing) เห็นวิสัยทัศน์ การสะท้อนกลับ (reflection) เป็นเจ้าของวิสัยทัศน์ การเชื่อมต่อกัน (articulation) ทำวิสัยทัศน์ส่วนตัวให้เป็นวิสัยทัศน์องค์กร การวางแผน (planing) การพัฒนากลยุทธ์ การปฏิบัติ (action) ระดมพลเพื่อทำกิจกรรม ที่โก (Braun, 1991: 25; citing Tregoe, et al. 1989. *Vision in action: Putting a winning strategy to work*) ได้นิยามวิสัยทัศน์ว่าเป็นสิ่งที่องค์กรต้องการจะให้ เป็น การเริ่มจากการคิดวิสัยทัศน์และจบลงโดยวิสัยทัศน์ถูกหล่อหลอมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน คูสและโพสเนอร์ (Braun, 1991: 25; citing Kouzes and Posner, 1989. *The Leadership Challenge*) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จดังนี้ 1. ทำทลายต่อกระบวนการหรือกิจกรรม (Challenging the process) เป็นการหาทางใหม่ ๆ และดีกว่าในการทำกิจกรรม 2. กระตุ้นให้แบ่งปันวิสัยทัศน์ (Inspiring a shared vision) ขอความร่วมมือกับคนอื่น ๆ รวมทั้งโน้มน้าวให้ยอมรับวิสัยทัศน์ 3. ให้ผู้อื่นได้ร่วมกระทำ (Enabling others to act) ชักชวนให้คนต้องทำงานโครงการ 4. การสร้างตามแบบ (Modeling the way) แสดงให้ผู้อื่นเห็นจากพฤติกรรมที่เป็นค่านิยม 5. การสนับสนุนที่สำคัญ (Encouraging the heart) ให้การสนับสนุนและยอมรับตลอด

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2538 : 24) ได้แบ่งกระบวนการของวิสัยทัศน์ ออกเป็น 3 ลำดับ คือ การสร้างภาพ (image) ที่ควรจะเป็นอนาคต การสื่อสาร (communication) ภาพที่คิดได้ “ขายและขยาย” ความคิดความเชื่อ ปรัชญา แนวคิดของตนให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รู้เห็น เข้าใจ มีการโน้มน้าวชักจูงให้เห็นความสำคัญ ความเห็นด้วยอย่างได้ผล สร้างความรู้สึกผูกพัน น่าสนใจ นำท้าทายกับวิสัยทัศน์นั้น ๆ การปฏิบัติโดยการเพิ่มอำนาจ (actions through empowerment) ผู้บริหารไม่สามารถลงไปปฏิบัติได้ทุกเรื่องได้ด้วยตนเอง การมอบอำนาจในการดำเนินการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา การให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านคน ด้านทรัพยากร จึงมีความจำเป็น เมื่อมีการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ ดังนั้นวิสัยทัศน์ที่แท้จริงต้องครบทั้ง 3 ขั้นตอน คือ คิดได้ สื่อสารเป็นและสร้างพลังร่วมเพื่อการปฏิบัติ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (2538 : 9-10) ได้แบ่งวิสัยทัศน์ออกเป็น 3 มิติ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulating vision) เป็นการสร้างความฝันที่เป็นจริง หรือเป็นการสร้างพิมพ์เขียว (blueprint) ขององค์กรที่มีความเป็นเลิศในอนาคต เป็นการสร้างภาพอนาคตที่ผู้นำปรารถนาจะให้องค์กรของตนเป็นอย่างนั้น การสร้างวิสัยทัศน์จะต้องศึกษาองค์การอย่างลึกซึ้ง มีข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของบุคคล สถานที่ ทรัพยากรและเวลา วิสัยทัศน์ที่สร้างจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิธีการที่ดีย่างหนึ่งในการสร้างวิสัยทัศน์คือ

การสร้างวิสัยทัศน์โดยการให้มีส่วนร่วม (shared vision) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulating vision) เมื่อสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาแล้ว จำเป็นจะต้องบรรยาย อธิบาย และทำให้สมาชิกขององค์กรได้รับรู้ เข้าใจ และมองเห็นความเป็นไปได้ นั่นคือ เปลี่ยนสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลเป็นวิสัยทัศน์ของส่วนร่วม จุดมุ่งหมายของการเผยแพร่วิสัยทัศน์ คือ การให้สมาชิกขององค์กรยอมรับวิสัยทัศน์เป็นของตนเอง ผู้บริหารจะต้องมีศิลป์ในการอธิบายและโน้มน้าวให้สมาชิกขององค์กรเข้าใจ และยอมรับวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น ผู้บริหารจะต้องมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของสมาชิก การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Operationalizing vision) หรือการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติเป็นการนำวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง โดยความร่วมมือ ทูม เทกกำลังกาย ความคิด และความพยายามของสมาชิกภายในองค์กรเพื่อให้วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นดำเนินไปเป็นผลสำเร็จ นั่นคือ เป็นการรวมพลังเพื่อบรรลุสภาพการณ์ในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงองค์กรให้ดีขึ้นหรือให้มีความเป็นเลิศ

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2538 : 26-30) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความเข้าใจโรงเรียนอย่างลึกซึ้ง ต้องเข้าใจภารกิจของโรงเรียน (mission) เป้าหมาย (goals) และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน (objectives) จะต้องเข้าใจวัฒนธรรมของโรงเรียน (organizational culture) จะต้องเข้าใจสิ่งที่ครูในโรงเรียนมีความเชื่อมั่นร่วมกัน (shared beliefs) ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจความต้องการและค่านิยมของครูภายในโรงเรียน จะต้องมีการวิเคราะห์โรงเรียนเพื่อหาจุดแข็ง (strengths) และจุดอ่อน (weaknesses) ของโรงเรียน จุดแข็งของโรงเรียน คือ คุณลักษณะที่สามารถนำไปใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน และจุดอ่อน คือ คุณลักษณะที่ไปขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อม เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดดำเนินการให้โรงเรียนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษาผู้เรียน ต้องเข้าใจความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียน นอกจากนั้นจำเป็นต้องเข้าใจโรงเรียนอื่นที่มีภารกิจ (mission) เหมือนกัน จำเป็นต้องสร้างภาพลักษณ์ (image) เพื่อจูงใจผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเข้ามาเรียนแล้วจะได้มีความพึงพอใจ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมเพื่อแสวงหาโอกาส (opportunities) และหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรืออุปสรรค (threats)

การที่ผู้บริหารจะเข้าใจโรงเรียนและเข้าใจสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ทันสมัยและเชื่อถือได้ การแสวงหาข้อมูลนั้นจำเป็นต้องหาข้อมูลอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เนื่องจากวิสัยทัศน์เป็นภาพอนาคตที่พึงปรารถนาของโรงเรียน และอยู่ในวิสัยที่จะบรรลุถึงได้ ดังนั้นการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล

โดยคำนึงถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน ตลอดจนการคำนึงถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ของโรงเรียน และวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นต้องสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม การสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในด้านต่อไปนี้ คือ การมองการณ์ไกล การมองย้อนกลับไปข้างหน้า การมองผลกระทบและแนวโน้มต่าง ๆ การมองโรงเรียนในภาพรวม การกระเนืองต่อด้านต่าง ๆ การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน การมีความมุ่งมั่นและสนใจที่จะเปลี่ยนแปลง และการทดสอบว่าวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน และ ความสามารถของโรงเรียนหรือไม่

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นจะต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้แก่ครูในโรงเรียน จะต้องสื่อความหมายเพื่อให้ครูเข้าใจ ยอมรับและยึดมั่นในวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น ครูจะไม่ทำงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ที่ผู้บริหารสร้างขึ้นถ้าครูไม่ยอมรับวิสัยทัศน์นั้น ดังนั้น การสร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียนจึงควรให้สมาชิกขององค์กรได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น ในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ผู้บริหารจำเป็นจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ทักษะในการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารจำเป็นจะต้องพัฒนาทักษะในการพูด การฟัง การเขียน และการแสดงภาษาท่าทาง ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ครูเข้าใจวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่สร้างขึ้น

2.2 ทักษะในการทำตนเป็นแบบอย่าง (role model) เนื่องจากวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นจะกลายเป็นภารกิจของโรงเรียน และจะต้องปฏิบัติตามภารกิจ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องแสดงให้เห็นว่าวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติให้บรรลุผลได้โดยการปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่าง การทำตนเป็นแบบอย่างนั้นผู้บริหารจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หรือการนำวิสัยทัศน์ที่สร้างไปสู่การปฏิบัติจริง การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เป็นการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนาองค์การนั้นจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในองค์การ จากนั้นจึงรวมพลังกาย ความคิด และความพยายาม เพื่อปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ผู้บริหารจำเป็นต้องบูรณาการวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นให้เข้ากับปรัชญา นโยบายแผนงาน และโครงการของสถานศึกษา และปฏิบัติตามสิ่งเหล่านั้นจนกระทั่งบรรลุผล การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้ คือ

3.1 ทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เป็นการเปลี่ยนวิธีการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่แตกต่างและสูงขึ้นกว่าเดิม การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์จึงจำเป็นที่จะต้องนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่โรงเรียน การเปลี่ยนแปลงมักจะก่อให้เกิดความวิตกกังวล ความเครียดและความขัดแย้ง ดังนั้นการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ผู้บริหารจึงจำเป็นจะต้องพัฒนาทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

3.2 ทักษะในการทำงานกับคน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาการสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูใน 3 ประเด็น คือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถและศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน และการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งคุณลักษณะทั้งสามประการนี้เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ

3.3 ทักษะในการสร้างแรงจูงใจ เนื่องจากการทำงานของครูเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสามารถและแรงจูงใจ และด้วยเหตุนี้การคัดบุคคลเข้าทำงานควรพิจารณาความรู้ความสามารถเป็นประการสำคัญ ดังนั้นการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีทักษะในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในโรงเรียน

3.4 ทักษะในการมอบหมายงาน การปฏิบัติภารกิจขององค์การจะบรรลุเป้าหมายได้ด้วยการปฏิบัติงานของบุคคลและของกลุ่ม ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการมอบหมายงาน ทั้งนี้เพราะการมอบหมายงานจะทำให้ครูมีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีอิสระในการทำงานมากขึ้น ในมอบหมายงานนั้น อาจเป็นการมอบ (assign) การให้มีส่วนร่วม (participate) และการกระจายอำนาจ (delegate) การมอบนั้นควรมอบงานให้แก่บุคคลที่หย่อนหรือขาดประสบการณ์ การให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นควรกระทำกับบุคคลที่มีประสบการณ์บ้าง และการกระจายอำนาจนั้น ควรกระทำกับบุคคลที่มีสมรรถภาพในการทำงานดีแล้ว

3.5 ทักษะในการปรับโครงสร้างของโรงเรียน เนื่องจากโครงสร้างของโรงเรียนอาจเป็นตัวส่งเสริมหรือขัดขวางการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องปรับโครงสร้างของโรงเรียน หรือจัดโครงสร้างโรงเรียนเสียใหม่เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ การปรับโครงสร้างของโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียน

โรแลนด์ บาร์ท (Braun, 1991: 17; citing Roland, 1990. *Personal vision of a good school*) ได้อธิบายวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลว่า ก่อให้เกิดกรอบการทำงาน ซึ่งทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากแนวคิด เจื่อนไขของคนอื่น ยิ่งไปกว่านั้น ความคิดเหล่านี้ได้ถูกสร้างบนพื้นฐานของโรงเรียนในฐานะชุมชนของผู้เรียนรู้ และผู้เป็นผู้ให้แนวทาง เพื่อชี้นำทางให้ฝ่าฟันสถานการณ์ประจำวันมากมายในโรงเรียน การปราศจากวิสัยทัศน์ พฤติกรรมจะไม่บรรลุเป้าหมายขาดความพร้อมเพรียง และมองได้ไม่กว้างไกล

เดล และ เคนเนดี (Braun, 1991: 17; citing Deal and Kennedy, 1982. *Corporate cultures: The rites and rituals of corporate life*) ได้กล่าวถึงผลกระทบของการแบ่งปันวิสัยทัศน์ และการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ในพนักงานเหมือนเป็นการเพิ่มการตระหนักรู้ในเป้าหมายขององค์การ ทำให้มีแนวโน้มสูงที่จะ "ตัดสินใจที่จะสนับสนุนมาตรฐานต่าง ๆ" เพื่อให้รู้สึกร่วมกันว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การและมีแรงจูงใจมากขึ้นเพราะชีวิตในองค์การมีความหมายเพิ่มขึ้นสำหรับพวกเขา

อำนวยการ วีรวรรณ กล่าวว่า “คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร และผู้นำที่ประสบความสำเร็จ คือ วิสัยทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้คาดคะเนและใช้ประโยชน์จากการคาดคะเนได้ดีกว่าผู้อื่นจากการที่มองเห็นอนาคตได้ชัดเจน ทำให้สามารถเตรียมการแก้ปัญหาและเตรียมการดำเนินการอย่างได้ผล มีโชคอยู่แต่แก้ปัญหาอย่างเดียว จะต้องมีความกล้าในการตัดสินใจอย่างทันท่วงที เพราะการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างต้องมีความเสี่ยง แต่ถ้าเราสามารถคาดคะเนล่วงหน้า ความเสี่ยงจะน้อย ผลดีมีมาก” (วันทนา เมืองจันทร์. 2542: 5)

ผู้บริหารทุกคนควรมีวิสัยทัศน์ในระดับการมองภาพอนาคตเกี่ยวกับองค์การ เพราะเป็นการมองภาพอนาคตขององค์การ โรงเรียน สถานศึกษาไว้ล่วงหน้า แล้วพยายามก้าวไปให้ถึงในสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตให้จงได้ นอกจากนี้การที่ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ไว้เพื่อเป็นเป้าหมายในการทำงานยังจะทำให้บุคลากร ครู อาจารย์ ทุกคนในสถานศึกษามีขวัญและแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เพราะนอกจากวิสัยทัศน์จะบ่งบอกถึงภาพอนาคตที่สถานศึกษาต้องการจะเป็นและไปให้ถึงแล้ว วิสัยทัศน์ยังแสดงให้เห็นถึงขอบข่ายของงานที่จะต้องทำ โดยต้องมีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน นอกจากนี้ผู้บริหารรวมทั้งบุคลากรทุกคนต้องตั้งปฏิธานแน่วแน่ที่จะต้องก้าวไปให้ถึงความพยายามนั้นให้จงได้และยิ่งกว่านั้นวิสัยทัศน์ยังจะช่วยให้ครูอาจารย์บุคลากรทุกคนได้รับรู้เรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ทิศทางเป้าหมายในการทำงาน (Goals) แผนงาน (Plans) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก (Resource Allocations) การตัดสินใจสั่งการ (Decision) และลำดับก่อนหลังในการทำงาน (Priorities) (วันทนา เมืองจันทร์. 2542: 47-50)

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารเทศมณฑลมีการสร้างวิสัยทัศน์และเผยแพร่วิสัยทัศน์ได้ชัดเจนกว่าผู้บริหารเทศมณฑล โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนปัจจุบัน 2-3 ปีจะมีการสร้างวิสัยทัศน์ได้ดีกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนปัจจุบันนาน ซึ่งวิสัยทัศน์ที่ทัศนด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์กันทางบวกและสามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ โดยการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์สามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ดีที่สุด (Braun. 1991 : 52-04A)

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีที่สุด โดยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของนักเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีกว่าเล็กน้อย และปัจจัยระดับโรงเรียน การสื่อสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ฐานะทางวิชาการสามารถทำนายการรับรู้ประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีขึ้น (Bridges. 1991 : 53-03A)

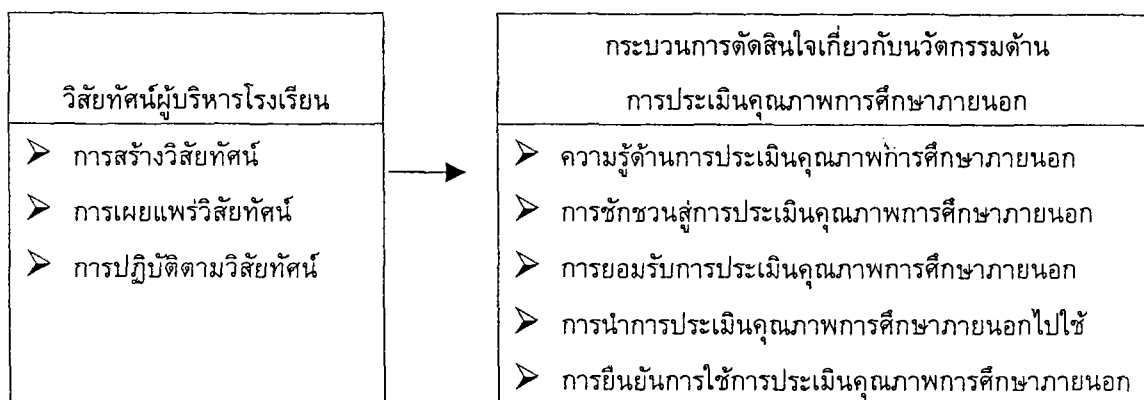
ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสามารถปรับวิสัยทัศน์หลักสูตรของโรงเรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของรัฐและตำบลนั้น ต้องสามารถขยายวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความ

ต้องการของวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนต้องเน้นวัฒนธรรมโดยการปรับปรุงระเบียบวินัยและเพิ่มความคาดหวังผลงานที่เกิดจากครูและนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้กลยุทธ์การจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นคนมุ่งความสำเร็จของงาน และปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องรวบรวมหน้าที่หลักทางการบริหารของครูและการประเมินผล และผู้บริหารโรงเรียนต้องมีแนวปฏิบัติในการพัฒนาบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน (Bowles. 1988 : 49-08A)

มิติเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาประกอบด้วย เวลา แหล่งวิสัยทัศน์ ธรรมชาติของวิสัยทัศน์ โครงสร้างองค์การและแผนกลยุทธ์ โดยผู้นำมีการพัฒนาวิสัยทัศน์ 3-5 ปี มีแหล่งวิสัยทัศน์ทั้งในและนอกโรงเรียน มีการรวบรวมวิสัยทัศน์โดยใช้กระบวนการกลุ่มโดยค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (Fekete. 1990 : 52-03A)

นอกจากนี้ยังพบว่า บรรยากาศองค์การ และปัจจัยภายใน คือ ความเป็นผู้ใฝ่รู้ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการประเมินผลงาน ความสามารถในการตัดสินใจ ความมีวินัยในตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ และความมีมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ (วรรณพร สุขอนันต์. 2541 : 90-94) โดยบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน (มารศรี สุธานี. 2540 : 100-135) บรรยากาศองค์การและวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอน (บุญเจือ จุฑาพรรณชาติ. 2544 : 65 - 68)

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการมองภาพของโรงเรียนในอนาคตที่ต้องการจะให้เป็นอย่างเด่นชัด โดยภาพอนาคตของโรงเรียนต้องมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน มีความเป็นไปได้ สามารถถ่ายทอดภาพอนาคตของโรงเรียน และสามารถมองเห็นวิธีปฏิบัติให้บรรลุตามภาพอนาคตที่โรงเรียนต้องการได้ จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์แสดงให้เห็นว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ วิสัยทัศน์ก่อให้เกิดกรอบการทำงาน โดยการแบ่งปันวิสัยทัศน์ทำให้ครูเพิ่มการตระหนักรู้ในเป้าหมายของโรงเรียน ทำให้มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจสนับสนุนมาตรฐานต่าง ๆ สูง และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีที่สุด ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงมุ่งศึกษาวิสัยทัศน์ว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่ มีอิทธิพลมากหรือน้อยเพียงใด และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีดีย่อย คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีมิติใดมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมากที่สุด ดังปรากฏในภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991: 227-230) ได้กล่าวถึงแบบบรรยากาศองค์การว่าเกิดจากพฤติกรรมของครู 3 มิติ คือ พฤติกรรมร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์และพฤติกรรมแตกแยก และพฤติกรรมของผู้บริหาร 3 มิติ คือ พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ และพฤติกรรมขัดขวาง โดยบรรยากาศองค์การเปิดในคณะครูเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีคุณลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือสูง พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์สูง แต่พฤติกรรมแตกแยกต่ำ โดยครูที่มีพฤติกรรมความร่วมมือสูง จะเป็นครูที่มีความกระตือรือร้น ให้การยอมรับและเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ครูที่มีพฤติกรรมการสัมพันธ์สูงจะเป็นครูที่มีความเป็นมิตร มีความใกล้ชิดสนิทสนมและให้การช่วยเหลือสนับสนุน และครูที่มีความแตกแยกต่ำจะเป็นครูที่หลักการและความอดกลั้นยอมให้ผู้อื่นทำตามความเห็นชอบ ส่วนบรรยากาศองค์การปิดในพฤติกรรมผู้บริหาร เป็นพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารที่เข้มงวดและใกล้ชิดต่อครู โดยผู้บริหารมีพฤติกรรมสนับสนุนต่ำ พฤติกรรมสั่งการสูงและพฤติกรรมขัดขวางสูง ซึ่งผู้บริหารที่มีคุณลักษณะพฤติกรรมสนับสนุนต่ำ จะเป็นผู้บริหารที่ขาดการเอาใจใส่ดูแลและเปิดเผยกับครู ตลอดจนการยอมรับความคิดของครู พฤติกรรมสั่งการสูงจะเป็นผู้บริหารที่ควบคุมอย่างเข้มงวดใกล้ชิดกับครู และพฤติกรรมขัดขวางสูงจะเป็นผู้บริหารที่มอบหมายงานประจำที่ให้มีหลักการและหน้าที่ที่น่าเบื่อหน่ายแก่ครู

ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน (Braun, 1991 : 63; citing Hoy, 1986.) คำนวณได้โดยนำคะแนนแต่ละพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมครู 3 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมความร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ และพฤติกรรมแตกแยก และพฤติกรรมผู้บริหาร 3 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ และพฤติกรรมขัดขวาง มาหาค่าเฉลี่ยและนำคะแนนค่าเฉลี่ยแต่ละพฤติกรรมมาแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน โดยกำหนดให้ $\bar{X} = 50$,

S.D. = 10 หลังจากนั้นนำคะแนนมาตรฐานแต่ละพฤติกรรมไปหาค่าดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน โดยคำนวณหาดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารและดัชนีบรรยากาศเปิดของครู ดังนี้

ดัชนีบรรยากาศเปิดของ
ผู้บริหารโรงเรียน = พฤติกรรมสนับสนุน - พฤติกรรมสั่งการ - พฤติกรรมขัดขวาง

ดัชนีบรรยากาศเปิดของ
ครู = พฤติกรรมร่วมมือ + พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ - พฤติกรรมแตกแยก

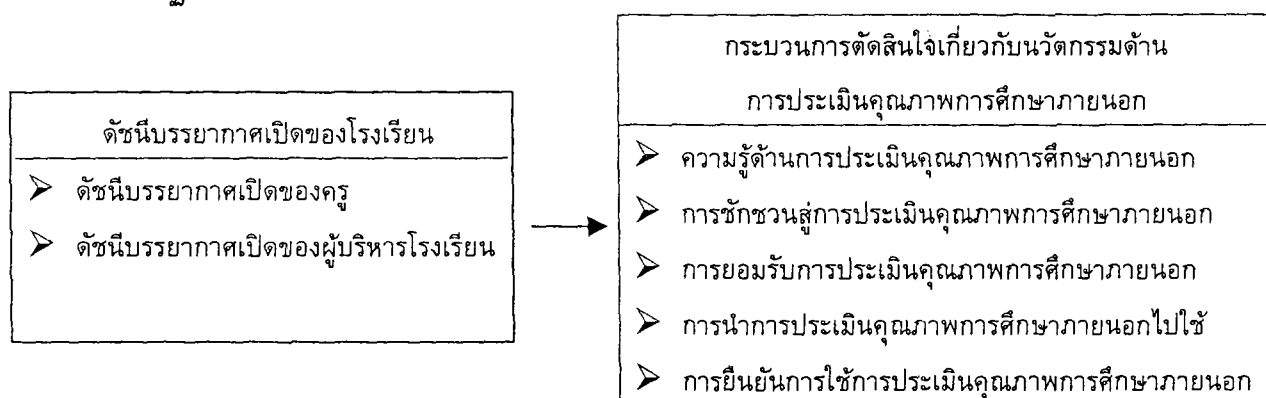
ดัชนีบรรยากาศเปิดของ
โรงเรียน = $\frac{\text{ดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารโรงเรียน} + \text{ดัชนีบรรยากาศเปิดของครู}}{2}$

ค่าดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน หากค่าตัวเลขที่ได้มีค่าต่ำ แสดงว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนน้อย และถ้าหากค่าตัวเลขที่ได้มีค่าสูง แสดงว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมาก

งานวิจัยที่ศึกษาดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ได้แก่ งานวิจัยของมารศรี สุธานี (2540 : 100-135) พบว่า บรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและสามารถอธิบายความแปรปรวนของวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนได้ งานวิจัยของบุญเจือ จุฑาพรรณชาติ (2544 : 65-68) พบว่า ช่วงบรรยากาศเปิดของโรงเรียนอยู่ในระดับเปิดค่อนข้างมาก เปิดค่อนข้างน้อย เปิดมาก และเปิดน้อย ตามลำดับ และงานวิจัยของรัตน์จำเรียง เพชรแก้ว (2545 : 68 , 73) พบว่า บรรยากาศเปิดของโรงเรียนอยู่ในช่วงปานกลาง น้อยและมาก ตามลำดับ และบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

ในการศึกษครั้งนี้ศึกษาดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนเป็นปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน เป็นคุณลักษณะภายในโรงเรียนอันเป็นผลมาจากการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนของครู ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ พฤติกรรมขัดขวาง และพฤติกรรมครูผู้สอน ได้แก่ พฤติกรรมร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ และพฤติกรรมแตกแยก โดยนำผลการวัดการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนของครู ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมบรรยากาศของโรงเรียน 6 พฤติกรรม มาคำนวณหาดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน โดยความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การศึกษาดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด และดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีดี้อย คือ ดัชนีบรรยากาศเปิดของครู และดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารโรงเรียน มีมิติใดมี

อิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามากที่สุด
ดังปรากฏในภาพประกอบ 12

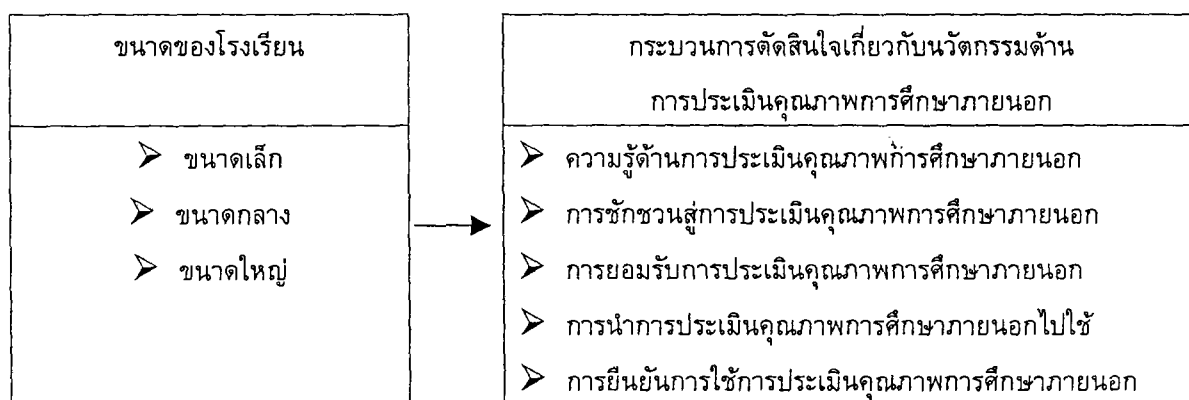

ภาพประกอบ 12 ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ
นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ขนาดของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ขนาดของโรงเรียนต่างก็มี
บรรยากาศโรงเรียนแตกต่างกัน (ชุมพล ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. 2527 : 83-86) ในทางตรงข้าม
พบว่า ขนาดโรงเรียนต่างก็มีบรรยากาศโรงเรียนไม่แตกต่างกัน (ทำนอง ช่อชู. 2537 : 71-75)
ขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน (สง่า
ไชยมัง. 2542 : 104-106) ขนาดของโรงเรียนต่างก็มีการยอมรับโครงการสุขบัญญัติแห่งชาติ
ไม่แตกต่างกัน (กรกฤตย กิตติสุนทรพิศาล. 2541 : 126) ขนาดของโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์
กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา (วิเชียร จิตทรัพย์. 2533 : 60-61) และครูและ
ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมที่มีประ
สิทธิภาพไม่แตกต่างกัน (ณัฐนันท์ ดนุพิทักษ์. 2543 : 66) สอดคล้องกับงานวิจัยของลัคนา
กระต่างทอง (2544 : 139-144) ที่พบว่า ขนาดโรงเรียนต่างก็มีลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มี
ประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน

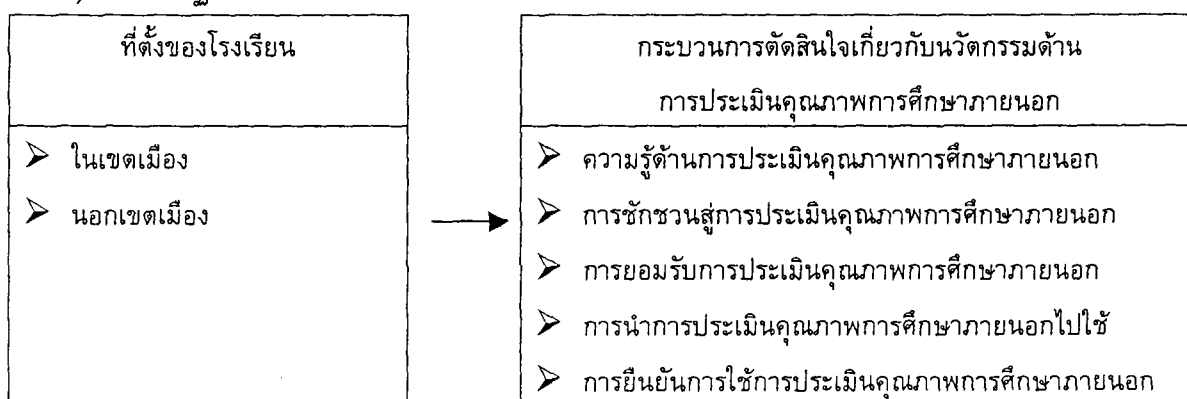
การศึกษครั้งนี้จึงศึกษาขนาดของโรงเรียนซึ่งเป็นปัจจัยระดับโรงเรียนตัวหนึ่งที่นำ
ศึกษาว่าจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการ
ศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด และขนาดของ
โรงเรียนต่างกัน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใดที่มีอิทธิพลต่อ
กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามากที่สุด ดังปรากฏ
ในภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 ขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้าน
การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ที่ตั้งของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

ที่ตั้งของโรงเรียน คือ สถานที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยแบ่งที่ตั้งของโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนในเขตเมือง กับโรงเรียนนอกเขตเมือง จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองมีการยอมรับโครงการสุขบัญญัติแห่งชาติแตกต่างกัน (กรกฤตย กิตติสุนทรพิศาล, 2541 : 126) ดังปรากฏในภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 ที่ตั้งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาที่ตั้งของโรงเรียนซึ่งเป็นปัจจัยระดับโรงเรียนตัวแปรหนึ่งว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด และที่ตั้งของโรงเรียนในและนอกเขตเมืองใดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมากที่สุด

การศึกษาครั้งนี้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นกระบวนการที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานเดียวกันแล้ว และศึกษาปัจจัยระดับครูและปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกว่า ปัจจัยระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศโรงเรียนและการทำงานเป็นทีม และปัจจัยระดับโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลและสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนและปัจจัยระดับครูมีอิทธิพลและสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้มากหรือน้อยเพียงใด ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนในมิตินี้ใดที่มีอิทธิพลและสามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้มากที่สุด และถ้าปัจจัยระดับครูมีความแตกต่างกันกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาครั้งนี้ จึงเสนอวิธีดำเนินการวิจัยในลำดับต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จึงได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หน่วยการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ระดับชั้นลดหลั่นกัน คือ ระดับผู้บริหารโรงเรียนและระดับครู ดังนั้นประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งหมด 118 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียน 118 คน และครูผู้สอน 3,143 รวมทั้งสิ้น 3,261 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกปีการศึกษา 2545 ทั้งหมดจำนวน 118 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนต่ำกว่า 300 คน) จำนวน 32 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 – 1,000 คน) จำนวน 39 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,001 คนขึ้นไป) จำนวน 47 โรงเรียน รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 1

กลุ่มตัวอย่างระดับโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปีการศึกษา 2545 ทั้งหมดจำนวน 118 คน ได้รับแบบสอบถามคืน 106 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากร และกลุ่มตัวอย่างระดับครูได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ระดับละ 2 คน รวมเป็น 12 คนในแต่ละโรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีครูน้อยกว่า 12 คน มีจำนวน 35 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดให้ครูทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างระดับครูที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีทั้งสิ้น

1,302 คน ได้รับแบบสอบถามคืนฉบับสมบูรณ์ จำนวน 1,028 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87 ของจำนวนครูทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	จำนวนโรงเรียนตามขนาด			รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
กรุงเทพมหานคร	-	4	11	15
นครปฐม	9	14	9	32
นนทบุรี	9	12	9	30
ปทุมธานี	5	3	9	17
สมุทรสาคร	2	2	2	6
สมุทรปราการ	7	4	7	18
รวม	32	39	47	118

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมิน

คุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย 5 ชุดย่อย ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ชุดที่ 3 แบบสอบถามการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

นอก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษา

ภายนอก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือใช้วัดตัวแปร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน การทำงานเป็นทีม ความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

2. สร้างแบบวัดภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียน แบบวัดการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร แบบวัดการทำงานเป็นทีม แบบวัดการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และแบบวัดการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยแบบประเมินค่ามี 4 อันดับคือ ไม่จริงเลย ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริง และจริงที่สุด มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ ส่วนแบบวัดความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นแบบเลือกตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่

3. นำแบบวัดภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียน แบบวัดการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร แบบวัดการทำงานเป็นทีม แบบวัดความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และแบบวัดการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบวัดภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียน และแบบวัดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนไปทดสอบกับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 100 โรงเรียน และนำแบบวัดการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดพฤติกรรมการสื่อสาร แบบวัดการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน แบบวัดการทำงานเป็นทีม แบบวัดความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และแบบวัดการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 9 โรงเรียน

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการทดสอบ Item-total correlation และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดใหม่เป็นฉบับสมบูรณ์

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียน และตอนที่ 3 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน

แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความ แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การบริหาร ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียนขึ้นใหม่ตามนิยามปฏิบัติการ จำนวน 19 ข้อ โดยแบ่งภาวะผู้นำทางความคิดเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารภายนอก 8 ข้อ ด้านการเข้าถึงนวัตกรรม 3 ข้อ ด้านผู้นำนวัตกรรม 4 ข้อ และด้านการคล้อยตามระบบสังคม 4 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ก่อนข้าง ไม่จริง ก่อนข้างจริงและจริงที่สุด ซึ่งการตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนโดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ก่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ก่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และตอบ 4 แสดงว่า

จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมากแสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางความคิดมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางความคิดน้อย

ตัวอย่างแบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิด

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายพฤติกรรมหรือแนวความคิด ซึ่งท่านได้ปฏิบัติหรือได้เกิดความคิดเช่นนั้น เมื่อท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาว่าข้อความตรงกับความจริงแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	การสื่อสารภายนอก ฉันมักติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกจากสื่อต่าง ๆ เช่น รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ หรือ หนังสือพิมพ์ แม้จะเป็นช่วงวันหยุดราชการ				
○	การเข้าถึงนวัตกรรม ฉันมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก				
○	ผู้นำนวัตกรรม ครูมักมาขอความคิดเห็นจากฉันเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เพราะฉันสามารถให้ความชัดเจนในเรื่องนี้ได้				
○	ความคล้อยตามระบบสังคม ฉันสามารถโน้มน้าวให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้				

แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8841 โดยแบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิดด้านการสื่อสารภายนอกมีค่าความเชื่อมั่น .6877 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .30 - .54 ด้านการเข้าถึงนวัตกรรมมีค่าความเชื่อมั่น .7366 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .49 - .62 ด้านผู้นำนวัตกรรมมีค่าความ

เชื่อมั่น .9076 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .72 - .85 และด้านการคล้อยตามระบบสังคมมีค่าความเชื่อมั่น .7958 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .56 - .63

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน เป็นเครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนที่แปลมาจาก LVQ-P (Leadership Vision Questionnaire - Principal) ของบรัน (Braun,1991) และปรับให้สอดคล้องกับบริบทของไทย โดย ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ จำนวน 32 ข้อ โดยแบ่งเป็น การสร้างวิสัยทัศน์ 11 ข้อ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 9 ข้อ และการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ 12 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .9651

ตัวอย่างแบบสอบถามวิสัยทัศน์ผู้บริหารโรงเรียน

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายพฤติกรรมหรือแนวความคิด ซึ่งท่านได้ปฏิบัติหรือได้เกิดความคิดเช่นนั้น เมื่อท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาว่าข้อความตรงกับความจริงแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ฉันมีภาพที่ชัดเจนอยู่ในใจแล้วว่าโรงเรียนที่ดีควรจะเป็นอย่างไร				
○	ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ฉันพูดด้วยความกระตือรือร้นและมีความสุขมากเมื่อพูดถึงอนาคตของโรงเรียนแห่งนี้				
○	ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ฉันกระจายความรับผิดชอบให้แก่คณะครูด้วยความเชื่อถือและไว้วางใจ				

แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริงและจริงที่สุด ซึ่งการตรวจให้คะแนนมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ข้อคำถามทาง

บวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน
ตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อ
คำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มี
วิสัยทัศน์มาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์น้อย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปทดสอบอีกครั้ง พบว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีความ
เชื่อมั่นทั้งฉบับ .9628 โดยแบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการสร้าง
วิสัยทัศน์มีความเชื่อมั่น .8839 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .49
- .78 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์มีความเชื่อมั่น .9166 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม
รายด้านอยู่ระหว่าง .62 - .79 และด้านการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติมีความเชื่อมั่น .9252 มี
ค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .56 - .79

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู

แบบสอบถามครูฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทาง
ชีวสังคมของครูผู้สอน ตอนที่ 2 แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ตอนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสาร ตอนที่ 5
แบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และตอนที่ 6 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของครูผู้สอน

แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของครูผู้สอน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ
และเติมข้อความ แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการ
ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการ ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมิน
คุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย 5 ชุดย่อยดังนี้ ชุดที่ 1 แบบสอบถามความรู้ด้านการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ชุดที่ 2 แบบสอบถามการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพ
การศึกษาภายนอก ชุดที่ 3 แบบสอบถามการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก
ชุดที่ 4 แบบสอบถามการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และชุดที่ 5 แบบสอบ
ถามการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก จำนวน 9 ข้อ เกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ข้อคำถามทางบวก ข้อใดตอบใช่ ให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบไม่ใช่ ให้ 0 คะแนน ถ้าเป็นข้อคำถามทางลบ จะให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้น้อย แสดงว่า มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความยากระหว่าง .06 - .95 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 3.58 – 20.44

ตัวอย่างแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำแนะนำในการตอบ

ข้อความใดเป็นมาตรฐานที่ใช้เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในรอบแรก (ปี 2542 – 2548) โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง "ถูก" และข้อความใดมิใช่มาตรฐานที่ใช้เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในรอบแรก (ปี 2542 – 2548) โปรดใส่เครื่องหมาย X ในช่อง "ผิด"

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
○	ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกขึ้นใหม่ จำนวน 8 ข้อ แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริงและจริงที่สุด ซึ่งการตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนโดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า มีการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า มีการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .7161 โดยมีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .27 - .54

ตัวอย่างแบบวัดการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงความรู้สึกของท่านต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยให้ท่านนึกย้อนถึง "ก่อนที่โรงเรียนของท่านจะได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ท่านรู้สึกอย่างไร" เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย

✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง

✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ก่อนรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ท่านรู้สึกอย่างไรต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นในบทเรียน ทำให้ฉันต้องทำงานหนักโดยไม่จำเป็น				

ชุดที่ 3 แบบสอบถามการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกขึ้นใหม่ จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ คือ ไม่จริงเลย ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริงและจริงที่สุด ซึ่งการตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนโดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ปฏิเสธอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างปฏิเสธ ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างยอมรับ ให้ 3 คะแนน และ ตอบ 4 แสดงว่า ยอมรับอย่างยิ่ง ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า มีการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า มีการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8261 โดยมีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง .31 - .70

ตัวอย่างแบบสอบถามการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงความคิดของท่านต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย.....จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ฉันพร้อมที่จะนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาใช้พัฒนาคุณภาพการสอน				

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการนำประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ขึ้นใหม่ จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริง และจริงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงการปฏิบัติของท่านต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย.....จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ฉันให้ความร่วมมือกับคณะผู้ประเมินในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์หรือการสังเกตการสอน				

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยมีเกณฑ์ดังนี้ คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน ตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ส่วนข้อคำถามทางลบ จะ

ให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า มีการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้มาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า มีการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้น้อย แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8470 โดยมีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .29 - .67

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกขึ้นใหม่ จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามฉบับนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ก่อนข้างไม่จริง ก่อนข้างจริง และจริงที่สุด เกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ก่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ก่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน ตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ส่วนข้อคำถามทางลบ จะให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า มีการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า มีการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8097 โดยมีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .39 - .61

ตัวอย่างแบบสอบถามการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงการรับรู้หรือการกระทำของท่าน หลังจากที่ได้รับทราบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจาก สมศ. แล้ว เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย
- ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ก่อนข้างจริง
- ✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ก่อนข้างไม่จริง
- ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	หลังจากโรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแล้ว ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ฉันมั่นใจว่าผู้ประเมินทุกคณะมีการประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกขึ้นใหม่ จำนวน 24 ข้อ โดยแบ่งการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็น 5 คือ ด้านประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ 5 ข้อ ด้านความสอดคล้อง 5 ข้อ ด้านความซับซ้อน 5 ข้อ ด้านการทดลองใช้ 4 ข้อ และด้านการสังเกตเห็นผลได้ 5 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ก่อนข้าง ไม่จริง ก่อนข้างจริงและจริงที่สุด ซึ่งการตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนโดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ก่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ก่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมากแสดงว่า มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกน้อย

แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .9110 โดยแบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกด้านประโยชน์เชิงเปรียบเทียบมีค่าความเชื่อมั่น .7751 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .51 - .65 ด้านความสอดคล้องมีค่าความเชื่อมั่น .7728 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .49 - .60 ด้านความซับซ้อนมีค่าความเชื่อมั่น .7557 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .29 - .61 ด้านการทดลองใช้มีค่าความเชื่อมั่น .7398 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .38 - .66 และด้านการสังเกตเห็นผลมีค่าความเชื่อมั่น .8076 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .52 - .67

ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงความรู้สึกของท่านเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ด้านประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ การที่ครูมีส่วนได้จัดเตรียมเอกสารให้คณะผู้ประเมิน ทำให้ครูรับรู้คุณภาพของโรงเรียนมากขึ้น				
○	ด้านความสอดคล้อง ฉันเห็นด้วยกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดให้ "ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความเชี่ยวชาญ"				
○	ด้านความซับซ้อน การจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ให้คณะผู้ประเมินสามารถยึดได้เป็นความยุ่งยากอย่างยิ่ง				
○	ด้านความสามารถนำไปทดลองใช้ ครูให้ความร่วมมืออย่างดีกับคณะผู้ประเมินระหว่างการตรวจเยี่ยม				
○	ด้านความสามารถสังเกตเห็นผลได้ คณะผู้ประเมินมีวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ทำให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถืออย่างเห็นได้ชัด				

ตอนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสาร

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสารขึ้นใหม่ จำนวน 11 ข้อ โดยแบ่งแบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสาร เป็น 2 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารมวลชน 5 ข้อ และด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล 6 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริงและจริงที่สุด ซึ่งการตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนโดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า

ค่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และตอบ 4 แสดงว่าจริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมากแสดงว่ามีพฤติกรรมการสื่อสารมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อย

แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8180 โดยแบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสารด้านการสื่อสารมวลชนมีค่าความเชื่อมั่น .7109 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .40 - .59 และด้านการสื่อสารระหว่างบุคคลมีค่าความเชื่อมั่น .7789 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .40 - .61

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมการสื่อสาร

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงพฤติกรรมการสื่อสารของท่านที่ได้ปฏิบัติจริงหรือตั้งใจจะปฏิบัติ เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	การสื่อสารมวลชน ขณะที่ฉันหันคลื่นหาเพลงฟังจากวิทยุ ถ้าพบรายการเกี่ยวกับการศึกษาฉันจะหยุด เพื่อรับฟังทันที				
○○	การสื่อสารระหว่างบุคคล ฉันได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากผู้เชี่ยวชาญจนเกิดความชัดเจน				

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศโรงเรียน

แบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน เป็นเครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ซึ่งแปลมาจาก OCDQ-RE (Organizational Climate Description Questionnaire for Elementary School) ของฮอยและคลอฟเวอร์ (Hoy and Clover.1986) จำนวน 41 ข้อ โดยแบ่งเป็นการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนด้านพฤติกรรมการสนับสนุน 9 ข้อ ด้านพฤติกรรมการ

สั่งการ 7 ข้อ พฤติกรรมการขัดขวาง 5 ข้อ พฤติกรรมความร่วมมือ 8 ข้อ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ 7 ข้อ และพฤติกรรมความแตกแยก 5 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วโปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
	พฤติกรรมสนับสนุนของผู้บริหาร				
○	ผู้บริหารโรงเรียนให้เกียรติและยกย่องครู				
	พฤติกรรมสั่งการของผู้บริหาร				
○	ผู้บริหารโรงเรียนตรวจสอบกิจกรรมการสอนของครูอย่างใกล้ชิด				
	พฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหาร				
○	ครูได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อื่นมากมายนอกเหนือจากงานสอน				
	พฤติกรรมร่วมมือของครู				
○	ครูแสดงน้ำใจที่จะทำงานเพื่อโรงเรียน				
	พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู				
○	ครูมีเวลาพบปะสังสรรค์ในช่วงที่ไม่มีชั่วโมงสอน				
	พฤติกรรมความแตกแยกของครู				
○	มีครูกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งมักมีความคิดเห็นตรงข้ามกับครูกลุ่มใหญ่				

แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริงและจริงที่สุด ซึ่งการตรวจให้คะแนนมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า เป็นผู้ที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนดี ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า เป็นผู้ที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนไม่ดี

แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8588 โดยแบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนด้านพฤติกรรมการณ์สนับสนุนมีค่าความเชื่อมั่น .9476 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .68 - .85 ด้านพฤติกรรมการณ์สั่งการมีค่าความเชื่อมั่น .8319 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .40 - .74 พฤติกรรมการณ์ขัดขวางมีค่าความเชื่อมั่น .7794 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .32 - .66 พฤติกรรมการณ์ความร่วมมือมีค่าความเชื่อมั่น .8620 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .35 - .74 พฤติกรรมการณ์มิตรสัมพันธ์มีค่าความเชื่อมั่น .8234 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .44 - .72 และพฤติกรรมการณ์ความแตกแยกมีค่าความเชื่อมั่น .8007 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .50 - .69

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม

แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการวิจัย โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถาม Building Blocks' Questionnaire ของวูดคอค (Woodcock. 1989) จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งเป็นการทำงานเป็นทีมด้านความสมดุลในบทบาท 8 ข้อ ด้านวัตถุประสงค์ชัดเจน 4 ข้อ ด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้า 6 ข้อ ด้านการสนับสนุนและไว้วางใจ 4 ข้อ ด้านความร่วมมือและความขัดแย้ง 7 ข้อ ด้านวิธีดำเนินการถูกต้อง 5 ข้อ ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม 7 ข้อ ด้านบทบาทการทำงาน 4 ข้อ ด้านการพัฒนาบุคลากร 5 ข้อ ด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม 5 ข้อ และด้านการติดต่อสื่อสาร 5 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ช่วงคะแนน เกณฑ์การให้คะแนน คือ ข้อคำถามทางบวก ตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด ให้ 4 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก แสดงว่า เป็นผู้ที่มีการรับรู้การทำงานเป็นทีมดี ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่า เป็นผู้ที่มีการรับรู้การทำงานเป็นทีมไม่ดี

แบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .9725 โดยแบบสอบถามการทำงานเป็นทีมด้านความสมดุลในบทบาทมีค่าความเชื่อมั่น .8709 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .45 - .71 ด้านวัตถุประสงค์ชัดเจนมีค่าความเชื่อมั่น .7046 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .46 - .52 ด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้ามีค่าความเชื่อมั่น .7671 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .29 - .62 ด้านการสนับสนุนและไว้วางใจมีค่าความเชื่อมั่น .7028 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .42 - .57 ด้านความร่วมมือและความขัดแย้งมีค่าความเชื่อมั่น .8579 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .46 - .75 ด้านวิธีดำเนินการถูกต้องมีค่าความเชื่อมั่น .7816 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .49 - .67 ด้าน

ภาวะผู้นำที่เหมาะสมมีค่าความเชื่อมั่น .8631 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .51 - .74 ด้านบทบาทการทำงานมีค่าความเชื่อมั่น .8838 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .67 - .80 ด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าความเชื่อมั่น .7810 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .30 - .68 ด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่มมีค่าความเชื่อมั่น .8057 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .37 - .70 และด้านการติดต่อสื่อสารมีค่าความเชื่อมั่น .7525 มีค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมรายด้านอยู่ระหว่าง .46 - .64

ตัวอย่างแบบสอบถามการทำงานเป็นทีม

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงการรับรู้ของท่านเกี่ยวกับการปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย ... จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ความสมดุลในบทบาท โรงเรียนมีผู้ที่ทำให้ทีมงานกระตือรือร้นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา				
○	วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม ครูไม่มีความชัดเจนในทิศทางการทำงานของโรงเรียน				
○	การเปิดเผยและการเผชิญหน้า ในการทำงานครูไม่กล้าพูดในสิ่งที่ตนคิดในแงุ่มุมที่แตกต่างออกไป				
○	การสนับสนุนและการไว้วางใจ ฉันรู้สึกว่าคุณครูช่วยทำให้ฉันมีความเข้มแข็งในการทำงาน				
○	ความร่วมมือและความขัดแย้ง เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ครูทุกคนพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหาด้วยความเต็มใจ				

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
	วิธีดำเนินการถูกต้อง				
○	ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดกิจกรรมของโรงเรียน				
	ภาวะผู้นำที่เหมาะสม				
○	ผู้บริหารโรงเรียนมีความจริงใจต่อนักเรียน ครูและโรงเรียน				
	ทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ				
○	โรงเรียนนำผลสรุปจากการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น				
	การพัฒนาบุคลากร				
○	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ				
	ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มดี				
○	ครูมีการพบปะพูดคุยกันถึงกิจกรรมของโรงเรียนจนเกิดความเข้าใจร่วมกัน				
	การติดต่อสื่อสาร				
○	การจัดประชุมทำให้ครูได้รับข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้องและชัดเจน				

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้ว จึงนำส่งกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ เพื่อดำเนินการในขั้นตอนการวิเคราะห์ต่อไป ขั้นตอนในการดำเนินการมีดังนี้

1. ขออนุญาตขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. เมื่อโรงเรียนกรอกแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว โรงเรียนนำแบบสอบถามส่งคืนมายังผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้สอดซองพร้อมที่อยู่และติดแสตมป์ให้เรียบร้อย สำหรับโรงเรียนที่ไม่ส่งแบบสอบถามคืนภายในวันที่กำหนด ผู้วิจัยใช้วิธีติดตามทางโทรศัพท์ไปยังโรงเรียนที่ไม่ส่งคืนแบบ

สอบถาม และถ้าโรงเรียนใดแบบสอบถามเกิดการสูญหาย ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปให้ใหม่ทางไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ส่งคืนมาทำการบันทึกลงในแฟ้มข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่

1.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของการแจกแจงตัวแปรโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง พิสัย ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด

1.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละและการแจกแจงความถี่

1.3 การวิเคราะห์โปรไฟล์ (Profile analysis) เพื่อให้ทราบถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยทดสอบสมมติฐาน 3 ประการ คือ การทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์ (Parallelism of profile) เป็นการทดสอบโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ตัวแปรย่อย ทั้ง 5 ขั้นตอน แตกต่างกันขึ้นกับครูที่มีตัวแปรอิสระต่างกันหรือไม่ การทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ (Coincident of profile) เป็นการทดสอบคะแนนเฉลี่ยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ว่าแตกต่างกันขึ้นกับการที่ครูมีตัวแปรอิสระต่างกันหรือไม่ และการทดสอบความแบนราบของโปรไฟล์ (Flatness of profile) เป็นการทดสอบโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ตัวแปรย่อยทั้ง 5 ขั้นตอนว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยการวิเคราะห์หุระดับซึ่งมีรูปแบบการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเป็น 2 ระดับ คือ ระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แบ่งการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อจำแนกตามปัจจัยระดับครูที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตอนที่ 4 ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การนำเสนอผลการวิจัยตอนที่ 2 , 3 และ 4 มีความซับซ้อนและมีผลการวิเคราะห์ที่ประกอบด้วยค่าสถิติหลายตัว เพื่อให้เกิดความสะดวกในการอ่าน ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็นส่วนสรุปผลการวิจัย และส่วนรายละเอียดผลการวิจัย และเพื่อให้เกิดความกระชับและเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยขอใช้คำย่อต่อไปนี้ เพื่อแทนชื่อตัวแปร ดังนี้

คุณลักษณะ / cha	แทน	การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครู
การสื่อสาร / com	แทน	พฤติกรรมการสื่อสารของครู
บรรยากาศ / cli	แทน	การรับรู้บรรยากาศโรงเรียนของครู
ทีม / team	แทน	การทำงานเป็นทีมของครู
ผู้นำ / opl	แทน	ภาวะผู้นำทางความคิดของผู้บริหารโรงเรียน
วิสัยทัศน์ / vis	แทน	วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน
ดัชนีบรรยากาศ / oin	แทน	ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน
ขนาด / size	แทน	ขนาดของโรงเรียน
ที่ตั้ง / loc	แทน	ที่ตั้งของโรงเรียน
กระบวนการตัดสินใจ	แทน	กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ได้แก่

ความรู้ / know	แทน	ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก
การชักชวน / per	แทน	การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก
การยอมรับ / dec	แทน	การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก
การนำไปใช้ / imp	แทน	การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้
การยืนยัน / con	แทน	การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพภายนอก

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

	ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	164	16.0
	หญิง	864	84.0
อายุ	21 – 40 ปี	141	13.7
	41 – 50 ปี	630	61.3
	51 – 60 ปี	257	25.0
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	57	5.6
	ปริญญาตรี	905	88.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	66	6.4

ตาราง 2 พบว่าครูมีจำนวนทั้งสิ้น 1,028 คน ครูเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยครูเพศหญิงมี 864 คน และครูเพศชายมี 164 คน คิดเป็นร้อยละ 84 และ 16 ตามลำดับ ครูมีอายุระหว่าง 21 – 60 ปี โดยครูมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.3 การศึกษา

ของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 88.0 , 6.4 และ 5.6 ตามลำดับ

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด ขนาดของโรงเรียนและที่ตั้งของโรงเรียน

	ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	79	74.5
	หญิง	27	25.5
อายุ	40 – 49 ปี	63	59.4
	50 – 60 ปี	43	40.6
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
	ปริญญาตรี	54	50.9
	สูงกว่าปริญญาตรี	52	49.1
ประสบการณ์การบริหารโรงเรียน	1 – 19 ปี	80	75.5
	20 – 39 ปี	26	24.5
เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด	กรุงเทพมหานคร	10	9.4
	นครปฐม	29	27.4
	นนทบุรี	28	26.4
	ปทุมธานี	15	14.2
	สมุทรสาคร	6	5.6
	สมุทรปราการ	18	17.0
ขนาดของโรงเรียน	ขนาดเล็ก	27	25.5
	ขนาดกลาง	36	33.9
	ขนาดใหญ่	43	40.6
ที่ตั้งของโรงเรียน	ในเมือง	40	37.7
	นอกเมือง	66	62.3

ตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 106 คน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย 79 คน เพศหญิง 27 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 และ 25.5

ตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนมีอายุระหว่าง 40 – 60 ปี โดยผู้บริหารโรงเรียนมีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มากกว่า อายุระหว่าง 50 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.4 และ 40.6 ตามลำดับ การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปริญญาตรีมากกว่าระดับสูงกว่าปริญญาตรีเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 50.9 และ 49.1 ตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์การบริหารโรงเรียนระหว่าง 1 – 39 ปี โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนระหว่าง 1 – 19 ปี รองลงมาคือ 20 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.5 และ 24.5 ตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาครและสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 9.4 , 27.4 , 26.4 , 14.2 , 5.6 และ 17.0 ตามลำดับ โดยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 25.5 , 33.9 และ 40.6 ตามลำดับ โดยมีโรงเรียนที่อยู่นอกเมืองมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในเมือง คิดเป็นร้อยละ 62.3 และ 37.7 ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระระดับครู และตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียน

ตัวแปร	เฉลี่ย	ความ โด่ง	SE ความโด่ง	ความ เบ้	SE ความเบ้	พิสัย	ค่าต่ำ สุด	ค่าสูง สุด
ตัวแปรตาม								
ความรู้	3.89	3.300*	.152	1.129*	.076	8	0	8
การชักชวน	26.25	-0.468	.152	-0.391	.076	19	13	32
การยอมรับ	35.10	0.682*	.152	-0.801*	.076	27	13	40
การนำไปใช้	34.40	-0.474	.152	-0.461	.076	19	21	40
การยืนยัน	33.22	-0.544*	.152	-0.313	.076	22	18	40
ตัวแปรอิสระระดับครู								
คุณลักษณะ	78.91	-0.130	.152	-0.192	.076	60	36	96
การสื่อสาร	30.84	-0.003	.152	0.035	.076	31	13	44
บรรยากาศ	116.46	-0.172	.152	-0.121	.076	80	69	149
ทีม	187.61	-0.121	.152	-0.290	.076	178	62	240
ตัวแปรอิสระระดับโรงเรียน								
ผู้นำ	60.66	-0.051*	.465	-0.447	.235	38	38	76
วิสัยทัศน์	114.02	-0.293*	.465	-0.700*	.235	47	81	128

ตาราง 4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเฉลี่ย 3.89 คะแนน โดยครูมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่ำสุด 0 คะแนน และสูงสุด 8 คะแนน

เมื่อพิจารณาการแจกแจงของตัวแปรต่าง ๆ โดยอาศัยดัชนีความเบ้ พบว่า ความรู้และพฤติกรรมการสื่อสารมีการแจกแจงเบ้ขวาเล็กน้อย (ค่าความเบ้เป็นค่าบวก) เมื่อเทียบกับค่าโค้งปกติ แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้และพฤติกรรมการสื่อสารต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อเทียบกับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความเบ้ พบว่า ความรู้มีการแจกแจงเบ้ขวาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พฤติกรรมการสื่อสารมีการแจกแจงเบ้ขวาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำทางความคิด และวิสัยทัศน์มีการแจกแจงเบ้ซ้ายเล็กน้อย (ค่าความเบ้เป็นลบ) เมื่อเทียบกับการแจกแจงปกติ แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อเทียบกับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความเบ้ พบว่า การชักชวน การนำไปใช้ การยืนยัน การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำทางความคิด มีการแจกแจงเบ้ซ้ายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การยอมรับและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีการแจกแจงเบ้ซ้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาการแจกแจงของตัวแปรต่าง ๆ โดยอาศัยดัชนีความโด่ง พบว่า การชักชวน การนำไปใช้ การยืนยัน การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำทางความคิดและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน มีการแจกแจงที่แบนราบกว่าการแจกแจงปกติ (ค่าความโด่งเป็นค่าลบ) เมื่อเทียบกับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความโด่ง พบว่า การชักชวน การนำไปใช้ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม มีแบนราบกว่าการแจกแจงปกติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พฤติกรรมการสื่อสาร ภาวะผู้นำทางความคิดและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีความโด่งกว่าการแจกแจงปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรความรู้และการยอมรับมีการแจกแจงที่โด่งกว่าการแจกแจงปกติ (ค่าความโด่งเป็นบวก) เมื่อเทียบกับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความโด่ง พบว่า ความรู้และการยอมรับมีความโด่งสูงกว่าการแจกแจงปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับครูและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)							
	com	cli	team	know	per	dec	imp	con
คุณลักษณะ	.418***	.505***	.573***	.059	.606***	.673***	.687***	.767***
พฤติกรรมสื่อสาร		.285***	.320***	.014	.208***	.272***	.390***	.345***
บรรยากาศ			.801***	.008	.405***	.371***	.410***	.407***
ทีม				.035	.448***	.421***	.468***	.473***
ความรู้					.091**	.040	.037	.002
การชักชวน						.580***	.557***	.611***
การยอมรับ							.708***	.674***
การนำไปใช้								.699***
การยืนยัน								

หมายเหตุ *p<.05 ; **p<.01 ; ***p<.001

การนำข้อมูลของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระระดับครูมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรอิสระระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับตัวแปรตามการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน หมายความว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมากจะมีการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันการใช้นวัตกรรมมากด้วย

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียนและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)						
	opl	vis	know	per	dec	imp	con
ดัชนีบรรยากาศ / oin	.122	.147	.083	.323***	.372***	.367***	.362***
ผู้นำ/opl		.635***	.045	.123	.141	.176	.132
วิสัยทัศน์ /vis			.089	.290**	.278**	.331***	.315***
ความรู้/know				.218*	.199*	.104	.123
การชักชวน/per					.719***	.650***	.657***
การยอมรับ/dec						.812***	.831***
การนำไปใช้ /imp							.785***
การยืนยัน /con							

*p<.05 ; **p<.01 ; ***p<.001

ตาราง 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน และดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน กับค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ ได้แก่ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน พบว่า ตัวแปรอิสระระดับโรงเรียน คือ ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน หมายความว่า โรงเรียนที่มีดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมาก และผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์มาก ทำให้ครูในโรงเรียนมีการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยเฉลี่ยสูงด้วย

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อจำแนกตามปัจจัยระดับครูที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ใช้การวิเคราะห์โปรไฟล์ (Profile Analysis) เพื่อศึกษาลักษณะของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรย่อยภายในหลายตัว คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน ประกอบกันขึ้นเป็นโปรไฟล์ของกระบวนการ

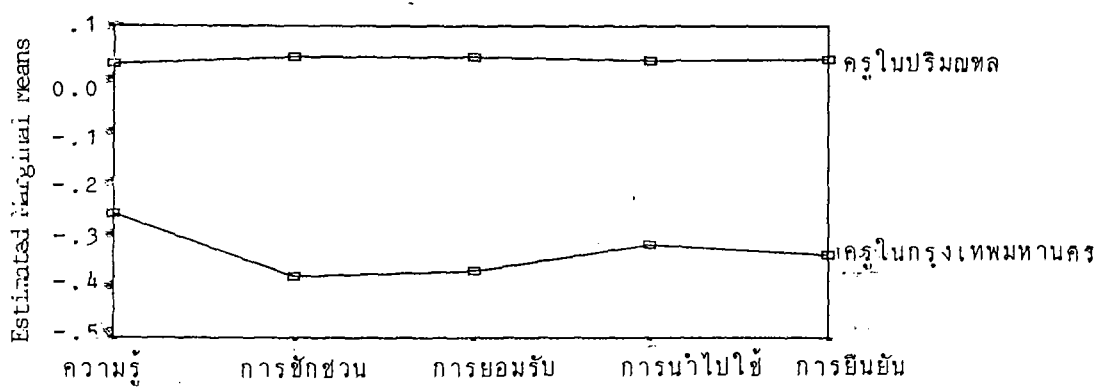
ตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยแปลงคะแนนเป็นคะแนนมาตรฐาน (Transformed Z - score) โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มรวม

ส่วนกระบวนการวิเคราะห์จะแยกวิเคราะห์โปรไฟล์ตามตัวแปรอิสระในการจำแนกกลุ่ม จำนวน 5 ตัวแปร คือ ครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษามากและน้อย ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อย ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนมากและน้อย และครูที่มีการทำงานเป็นทีมมากและน้อย เกณฑ์การแบ่งใช้วิธีการ 25 % กลุ่มสูง และ 25 % กลุ่มต่ำ การนำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก สรุปผลการวิเคราะห์โปรไฟล์ และส่วนที่สอง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์โปรไฟล์

ส่วนแรก สรุปผลการวิเคราะห์โปรไฟล์

ผลการวิเคราะห์โปรไฟล์ในส่วนนี้เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อที่จะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ขั้นตอนใดบ้างของกระบวนการตัดสินใจ เมื่อครูมีตัวแปรอิสระแตกต่างกัน โดยรายละเอียดของผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในส่วนที่สอง สำหรับส่วนแรกมีผลที่น่าสนใจดังนี้

1. โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความขนาน มีระดับโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน และมีความแบนราบ

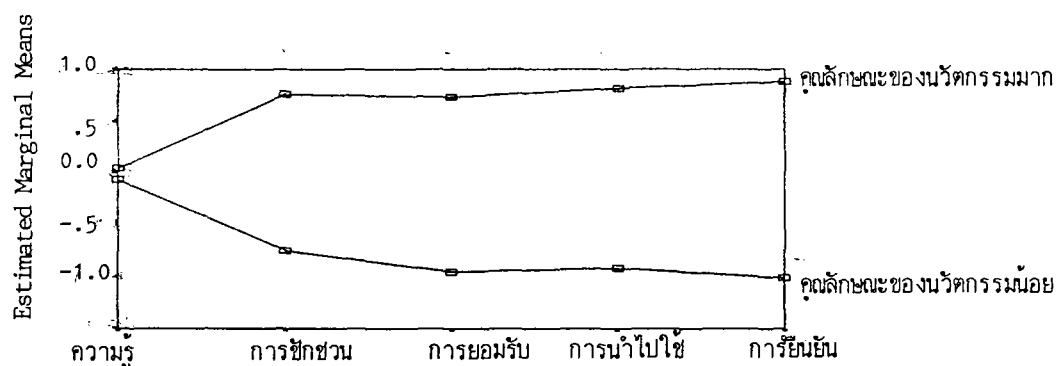

ภาพประกอบ 15 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ภาพประกอบ 15 พบว่า ครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ขนานกัน แสดงว่า ค่าความชันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูใน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑลใกล้เคียงกัน หมายความว่า กระบวนการตัดสินใจ ตัวแปรย่อย ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยัน แตกต่างกัน ไม่ได้ขึ้นกับครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ พบว่า ระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ ของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความแตกต่างกัน โดยครูในปริมณฑลมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ สูงกว่าครูใน กรุงเทพมหานคร และสุดท้าย การทดสอบความแบนราบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูไม่แตกต่างกัน หมายความว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยัน มีความแบนราบ

2. โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกัน และไม่พ้องกัน

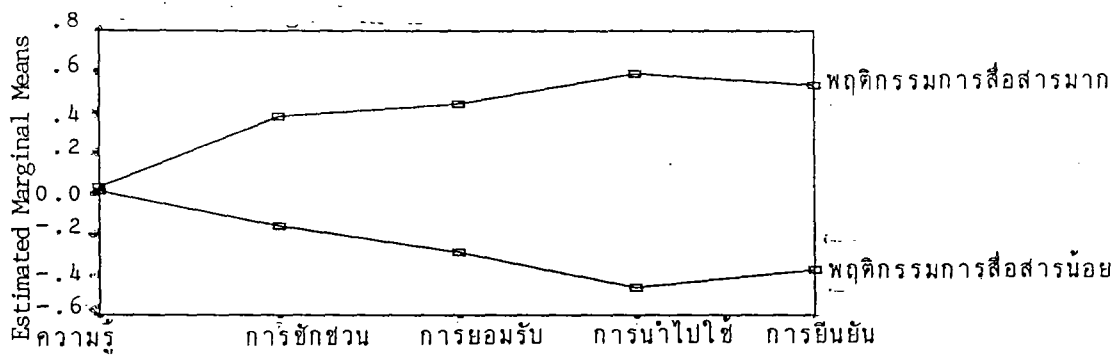

ภาพประกอบ 16 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่แตกต่างกัน

จากภาพประกอบ 16 พบว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมต่างกันมีโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ไม่ขนานกัน หมายความว่า ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมแตกต่างกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากจะมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ สูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย และค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูทั้งหมดมีความแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน ต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากจะมีค่าเฉลี่ยการยืนยันสูงที่สุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การชักชวน การยอมรับ และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงที่สุด รองลงมาคือ การชักชวน การนำไปใช้ การยอมรับ และการยืนยัน ตามลำดับ

3. โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกัน และไม่พ้องกัน

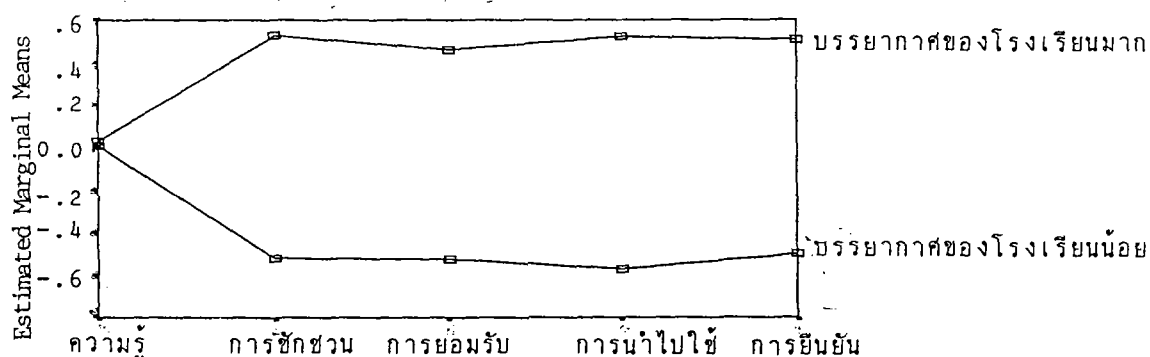

ภาพประกอบ 17 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจของครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารต่างกัน

จากภาพประกอบ 17 พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารต่างกันมีโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ไม่ขนานกัน หมายความว่า ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกันโดยครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อยมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน โดยครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากจะมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ 4 สูงกว่าครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อย แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูทั้งหมดไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อยต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน ต่างกัน โดยครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากจะมีค่าเฉลี่ยการนำไปใช้สูงที่สุด รองลงมา คือ การยืนยัน การยอมรับ การชักชวน และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงที่สุด รองลงมาคือ การชักชวน การยอมรับ การยืนยันและการนำไปใช้ ตามลำดับ

4. โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกันและไม่พ้องกัน

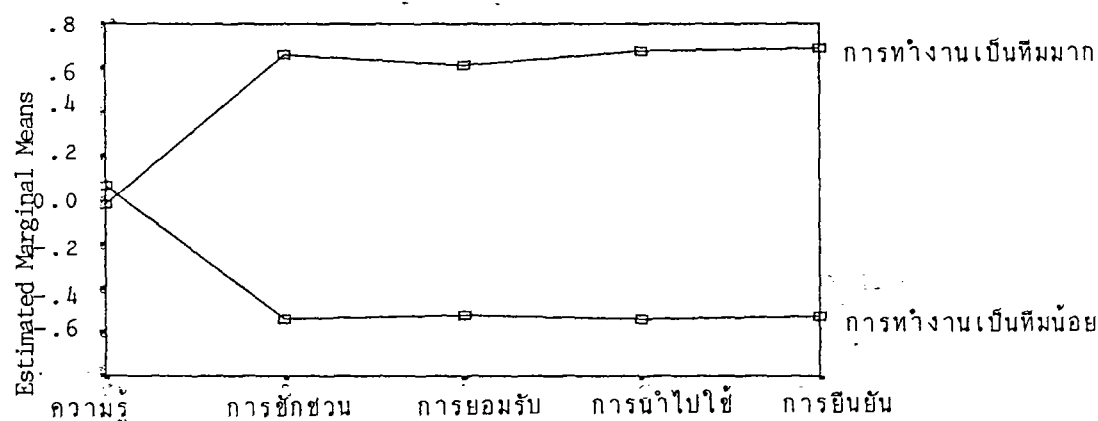

ภาพประกอบ 18 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจของครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนแตกต่างกัน

จากภาพประกอบ 18 พบว่า ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนต่างกันมีโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน หมายความว่า ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนไม่ขนานกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกัน โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อยมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากจะมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ สูงกว่าครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนน้อย แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันของครูทั้งหมดไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อยต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน ต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากจะมีค่าเฉลี่ยการชักชวนสูงสุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การยืนยัน การยอมรับ และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงสุด รองลงมาคือ การยืนยัน การชักชวน การยอมรับ และการนำไปใช้ ตามลำดับ

5. โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มามีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกันและไม่พ้องกัน

ภาพประกอบ 19 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจของครูที่มามีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

จากภาพประกอบ 19 พบว่า ครูที่มามีการทำงานเป็นทีมต่างกันมีโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ไม่ขนานกัน หมายความว่า ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มามีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกัน โดยครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากและน้อยมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน โดยครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากจะมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ สูงกว่าครูที่มามีการทำงานเป็นทีมน้อย แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันของครูทั้งหมดไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากและน้อยต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน ต่างกัน โดยครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากจะมีค่าเฉลี่ยการยืนยันสูงที่สุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การชักชวน การยอมรับ และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มามีการทำงานเป็นทีมน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงที่สุด รองลงมาคือ การยอมรับ การยืนยัน การชักชวน และการนำไปใช้ ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ได้ว่า ครูที่มามีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมต่างกันมีโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ไม่ขนานกัน หมายความว่า ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มามีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน และ

พบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมากจะมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจ สูงกว่าครูที่การทำงานเป็นทีมน้อย แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูทั้งหมดไม่มีความแตกต่างกัน

ส่วนที่สอง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์โปรไฟล์

ผลการวิเคราะห์โปรไฟล์ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ ซึ่งมี 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก นำเสนอค่าสถิติพื้นฐานเพื่อบรรยายลักษณะของเส้นโปรไฟล์ และประเด็นที่สอง การทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์โปรไฟล์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานเพื่อบรรยายลักษณะของเส้นโปรไฟล์

ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อบรรยายลักษณะของเส้นโปรไฟล์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ระดับโดยเฉลี่ยของเส้นโปรไฟล์ (Average level) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่บ่งชี้ถึงช่วงกว้างของค่าเฉลี่ยทุกตัวแปรในโปรไฟล์ที่กระจายออกจากระดับโดยเฉลี่ยของเส้นโปรไฟล์ ดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ระดับโดยเฉลี่ยของเส้นโปรไฟล์ (Average level) และการกระจายในเส้นโปรไฟล์ (Dispersion) ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อจำแนกตามปัจจัยอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน

ปัจจัยอิสระ	กลุ่ม		Dependent variables					Average level	
			kno	per	dec	imp	con	Mean	Rank
โรงเรียน	กรุงเทพฯ	Mean	2.2065	3.0975	3.3610	3.3130	3.1700	3.030	1
		(n=100) S.D.	.2497	.4069	.4187	.4179	.4021	.030	
	ปริมณฑล	Mean	2.3059	3.3011	3.5263	3.4537	3.3385	3.185	2
		(n=928) S.D.	.3513	.4824	.3949	.3889	.4471	.010	
	รวม	Mean	2.2962	3.2812	3.5102	3.4400	3.3221		
		(n=1028) S.D.	.3439	.4792	.4001	.3938	.4456		
คุณลักษณะฯ	มาก	Mean	2.3115	3.6436	3.8040	3.7600	3.7145	3.447	2
		(n=275) S.D.	.3573	.3655	.2625	.2221	.2679	.012	
	น้อย	Mean	2.2755	2.9184	3.1278	3.0771	2.8698	2.854	1
		(n=288) S.D.	.3082	.4013	.3533	.3486	.3009	.012	
	รวม	Mean	2.2931	3.2726	3.4581	3.4107	3.2824		
		(n=563) S.D.	.3333	.5282	.4602	.4504	.5098		

ตาราง 7 ค่าสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ระดับโดยเฉลี่ยของเส้นโปรไฟล์ (Average level) และการกระจายในเส้นโปรไฟล์ (Dispersion) ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อจำแนกตามปัจจัยอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน (ต่อ)

ปัจจัยอิสระ	กลุ่ม		Dependent variables					Average level	
			kno	per	dec	imp	con	Mean	Rank
การสื่อสาร	มาก	Mean	2.3063	3.4617	3.6852	3.6729	3.5585	3.337	2
		(n=284) S.D.	.3438	.4874	.3471	.3372	.4137	.017	
	น้อย	Mean	2.2993	3.2030	3.3934	3.2558	3.1540	3.061	1
		(n=274) S.D.	.3430	.4512	.4005	.3777	.4249	.017	
	รวม	Mean	2.3029	3.3347	3.5419	3.4681	3.3599		
		(n=558) S.D.	.3432	.4870	.4014	.4138	.4652		
บรรยากาศ	มาก	Mean	2.3064	3.5345	3.6941	3.6460	3.5485	3.346	2
		(n=272) S.D.	.3601	.4218	.3257	.3159	.3847	.017	
	น้อย	Mean	2.2995	3.0305	3.2989	3.2139	3.0989	2.988	1
		(n=266) S.D.	.3379	.4546	.4299	.4172	.4317	.017	
	รวม	Mean	2.3030	3.2853	3.4987	3.4323	3.3262		
		(n=538) S.D.	.3490	.5054	.4288	.4278	.4661		
ทีม	มาก	Mean	2.2904	3.5966	3.7553	3.7064	3.6299	3.396	2
		(n=264) S.D.	.3510	.3773	.3005	.2760	.3385	.017	
	น้อย	Mean	2.3184	3.0225	3.2996	3.2266	3.0858	2.991	1
		(n=267) S.D.	.3028	.4790	.4302	.4383	.4660	.017	
	รวม	Mean	2.3045	3.3079	3.5262	3.4652	3.3563		
		(n=531) S.D.	.3276	.5180	.4356	.4381	.4899		

จากตาราง 7 พบว่า โรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยของการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสูงที่สุด (3.5102) รองลงมาคือ การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ (3.4400) การยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (3.3221) การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (3.2812) และความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (2.2962) ตามลำดับ เมื่อแยกพิจารณาตามโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า มีค่าเฉลี่ยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจทั้ง 5 ขั้นตอนโดยรวม เมื่อพิจารณาระดับโดยเฉลี่ย (Average level) ของเส้นโปรไฟล์ พบว่า โรงเรียนในปริมณฑลมีระดับโดยเฉลี่ยของโปรไฟล์ (3.185) สูงกว่าโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร (3.030) และเมื่อพิจารณาขนาดของการกระจาย

ออกจากค่าเฉลี่ยของแต่ละเส้นโปรไฟล์ พบว่า โรงเรียนในกรุงเทพมหานครมีการกระจายออกจากค่าเฉลี่ย (.030) สูงกว่าเส้นโปรไฟล์ของโรงเรียนในปริมณฑล (.010) แสดงให้เห็นว่า ครูในปริมณฑลมีกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอนสูงกว่าครูในกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะโปรไฟล์เดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น ครูที่อยู่ในปริมณฑลมีปริมาณความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 2.3059 ทำให้มีการชักชวนสูงขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 3.3011 มีการยอมรับสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ 3.5263 มีการนำไปใช้เฉลี่ยเท่ากับ 3.3130 และมีการยืนยันเฉลี่ยเท่ากับ 3.1700

ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมาก จะมีปริมาณความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 2.3115 การชักชวนเฉลี่ยเท่ากับ 3.6436 การยอมรับสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ 3.8040 การนำไปใช้เฉลี่ยเท่ากับ 3.7600 และการยืนยันเฉลี่ยเท่ากับ 3.7145 ส่วนครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย จะมีปริมาณความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 2.2755 การชักชวนเฉลี่ยเท่ากับ 2.9184 การยอมรับสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ 3.1278 การนำไปใช้เฉลี่ยเท่ากับ 3.0771 และการยืนยันเฉลี่ยเท่ากับ 2.8698 ดังนั้นครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากจึงมีกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอนสูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยจะมีการยอมรับสูงสุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ และความรู้มีน้อยที่สุด แต่ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากจะมีการยืนยันสูงกว่าการชักชวน ในขณะที่ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อยจะมีการยืนยันต่ำกว่าการชักชวน

ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อยแตกต่างกันจะมีกระบวนการตัดสินใจต่างกัน โดยครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากจะมีปริมาณความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงกว่าครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อย โดยครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อยจะมีการยอมรับสูงสุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ และความรู้มีน้อยที่สุด แต่ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากจะมีการยืนยันสูงกว่าการชักชวน ในขณะที่ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อยจะมีการยืนยันต่ำกว่าการชักชวน

ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อยแตกต่างกันจะมีกระบวนการตัดสินใจ ต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากจะมีปริมาณความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงกว่าครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนน้อย โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อยจะมีการยอมรับสูงสุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การยืนยัน การชักชวน และความรู้มีน้อยที่สุด

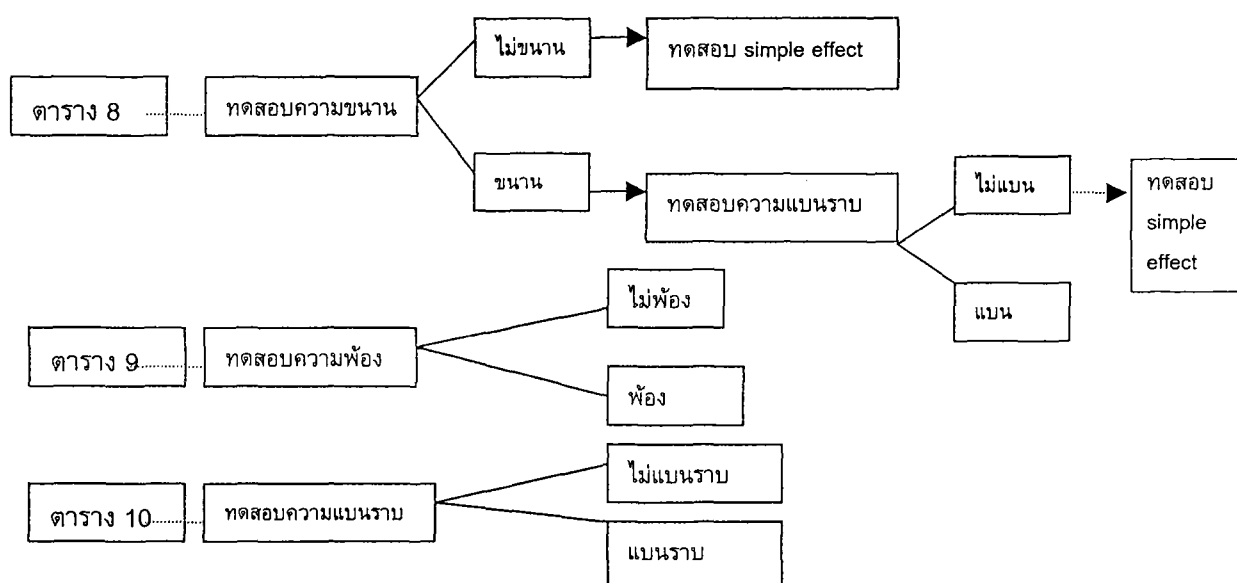
ครูที่มีการทำงานเป็นทีมมากและน้อยแตกต่างกันจะมีกระบวนการตัดสินใจ ต่างกัน โดยครูที่มีการทำงานเป็นทีมมากจะมีปริมาณความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงกว่าครูที่มีการทำงานเป็นทีมน้อย โดยครูที่มีการทำงานเป็นทีมมากและน้อยจะมีการยอมรับสูงสุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การยืนยัน การชักชวน และความรู้มีน้อยที่สุด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูในปริมณฑล ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมมากจะมีกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอนสูงกว่าครูในกรุงเทพมหานคร ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมน้อย โดยครูทุกกลุ่มมีการยอมรับสูงที่สุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ และน้อยที่สุดคือ ความรู้ ส่วนการยืนยันและการชักชวนมีการสลับที่กัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และพฤติกรรมการสื่อสารน้อย จะมีการชักชวนสูงกว่าการยืนยัน ส่วนครูกลุ่มอื่นมีการยืนยันสูงกว่าการชักชวน

2.2 การทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์โปรไฟล์

ในการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ ได้นำคะแนนตัวแปรย่อยของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน มาแปลงให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน (Standard score) ซึ่งเรียกว่า คะแนนมาตรฐานซี (Transformed Z-score) เพื่อนำมาทำการเปรียบเทียบว่าคะแนนตัวแปรย่อยมีค่าสูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจำนวนกี่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในการวิเคราะห์โปรไฟล์ทำการทดสอบสมมติฐาน 3 ประการ คือ การทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์ (Parallelism of profile) การทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ (Coincident of profile) และการทดสอบความแบนราบของโปรไฟล์ (Flatness of profile) โดยมีแผนภูมิการวิเคราะห์โปรไฟล์ ดังนี้

ภาพประกอบ 20 แผนภูมิการวิเคราะห์โปรไฟล์

2.2.1 การทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์

การทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์ (Parallelism of profile) เป็นการทดสอบค่าของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ตัวแปรย่อย ทั้ง 5 ขั้นตอน ว่าแตกต่างกันขึ้นกับครูที่มีตัวแปรอิสระต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์ (Parallelism) ในของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อจำแนกตามปัจจัยอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ		Multivariate test		
		Λ	F	P
โรงเรียน	กรุงเทพ : ปริมณฑล	.999	.356	.840
คุณลักษณะ	มาก : น้อย	.620	85.336	.000
การสื่อสาร	มาก : น้อย	.842	25.943	.000
บรรยากาศ	มาก : น้อย	.839	25.503	.000
ทีม	มาก : น้อย	.750	43.718	.000

ผลการทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังตาราง 8 พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\Lambda = .999$, Multivariate F-statistics = .356 , P = .840) แสดงว่า ค่าความชันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไม่แตกต่างกัน ค่า Wilks's lamda (Λ)

มีค่าใกล้ 1 (.999) หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน ระหว่างครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลแตกต่างกันไม่มาก หรือโปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ตัวแปรย่อย ทั้ง 5 ขั้นตอน แตกต่างกันไม่ได้ขึ้นกับครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จึงสรุปได้ว่า โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความขนานกัน

ผลการทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมากและน้อย พบว่า มีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\Lambda = .620$, Multivariate F-statistics = 85.336 , $P = .000$) แสดงว่า ค่าความชันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยมีความแตกต่างกัน ค่า Wilks's lamda (Λ) เท่ากับ .620 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน ระหว่างครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยแตกต่างกันมาก หรือโปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ตัวแปรย่อย ทั้ง 5 ขั้นตอน แตกต่างกันขึ้นกับครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมที่แตกต่างกัน จึงสรุปได้ว่า โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยไม่ขนานกัน เช่นเดียวกับผลการทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน โดยพฤติกรรมการสื่อสารมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\Lambda = .842$, Multivariate F-statistics = 25.943 , $P = .000$) การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\Lambda = .839$, Multivariate F-statistics = 25.503 , $P = .000$) การทำงานเป็นทีมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\Lambda = .750$, Multivariate F-statistics = 43.718 , $P = .000$) แสดงว่า ค่าความชันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อย การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อย และการทำงานเป็นทีมมากและน้อยมีความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน ระหว่างครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมากและน้อยมีความแตกต่างกันมาก จึงสรุปได้ว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันมีโปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ไม่ขนานกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้นโปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันจึงไม่ขนานกัน จึงสรุปได้ว่า โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ตัวแปรย่อย ทั้ง 5 ขั้นตอน แตกต่างกันขึ้นกับครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกัน ส่วนผลการทดสอบความขนานกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้นโปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจ ของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจึงขนานกัน จึงสรุปได้ว่า ความแตกต่างของโปรไฟล์ของ

กระบวนการตัดสินใจ ตัวแปรย่อย ทั้ง 5 ขั้นตอน ไม่ได้ขึ้นกับครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.2.2 การทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์

การทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ (Coincident of profile) เป็นการทดสอบชุดของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ว่าแตกต่างกันขึ้นกับครูที่มีตัวแปรอิสระต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ (coincident) ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามตัวแปรอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ		ระดับเฉลี่ย	Univariate test	
			F	P
โรงเรียน	กรุงเทพฯ	-.336	24.634	.000
	ปริมณฑล	.036		
คุณลักษณะฯ	มาก	.646	1100.750	.000
	น้อย	-.742		
การสื่อสาร	มาก	.393	128.966	.000
	น้อย	-.258		
บรรยากาศ	มาก	.410	213.000	.000
	น้อย	-.423		
ทีม	มาก	.524	277.636	.000
	น้อย	-.415		

ผลการทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังตาราง 9 พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (Univariate F-statistics = 24.634 , P = .000) แสดงว่า มีอิทธิพลหลักของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก สรุปได้ว่า ระดับของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยเฉลี่ยระหว่างครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความแตกต่างกัน โดยครูในปริมณฑลมีระดับโดยเฉลี่ย (.036) สูงกว่าครูในกรุงเทพมหานคร (-.336) กล่าวคือ ครูในปริมณฑลมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ภาพการศึกษาภายนอกโดยเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ย .036 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และครูในกรุงเทพมหานครมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย .336 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมต่างกัน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (Univariate F-statistics = 24.634 , P = .000) แสดงว่า มีอิทธิพลหลักของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมกับกระบวนการตัดสินใจ สรุปได้ว่า ระดับของกระบวนการตัดสินใจ โดยเฉลี่ยในระหว่างกลุ่มครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยมีความแตกต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากมีระดับโดยเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ เท่ากับ .646 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อยโดยมีระดับโดยเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ เท่ากับ -.742 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีพฤติกรรมสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน พบผลเช่นเดียวกับผลการทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม กล่าวคือ มีอิทธิพลหลักของพฤติกรรมสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยระดับของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยเฉลี่ยในระหว่างกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมมากมีระดับโดยเฉลี่ยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ สูงกว่าครูที่มีพฤติกรรมสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมน้อย

กล่าวโดยสรุป คือ ผลการทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ พบว่า ระดับของกระบวนการตัดสินใจ โดยเฉลี่ยของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความแตกต่างกัน โดยครูในปริมณฑลมีระดับของกระบวนการตัดสินใจ โดยเฉลี่ยสูงกว่าครูในกรุงเทพมหานคร ส่วนครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมที่ความแตกต่างกันมีระดับโดยเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมมากจะมีระดับโดยเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ สูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมน้อย

2.2.3 การทดสอบความแบนราบของโปรไฟล์

การทดสอบความแบนราบของโปรไฟล์ เป็นการทดสอบโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ตัวแปรย่อยทั้ง 5 ขั้นตอนว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจากการทดสอบความ

ขนานกันของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า มีความขนานกัน จึงทดสอบความแบนราบ ดังปรากฏในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการทดสอบความราบเรียบของโปรไฟล์ (Flatness) ในของกระบวนการตัดสินใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตัวแปรอิสระระดับครู		ค่าเฉลี่ย	Multivariate test		
			Λ	F	P
โรงเรียน	ความรู้	-.116	.999	.231	.921
	การชักชวน	-.171			
	การยอมรับ	-.166			
	การนำไปใช้	-.144			
	การยืนยัน	-.152			

ผลการทดสอบความแบนราบของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังตาราง 10 พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\Lambda = .999$, Multivariate F-statistics = .231 , P = .921) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันมีต่อครูในโรงเรียนกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันมีความแบนราบ

เนื่องจากโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจ ของครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้ บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันมีรูปทรงไม่ขนานกัน และระดับโดยเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน จึงต้องทดสอบอิทธิพลย่อย (Simple effect) ภายในและระหว่างกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกันเพิ่มเติม ผลปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 การวิเคราะห์ Simple Effect ตามโมเดลของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก จำแนกตามตัวแปรอิสระระดับครูที่แตกต่างกัน

ปัจจัยอิสระระดับครู	ค่าเฉลี่ย				Multivariate test		
	kno	per	dec	imp	con	Λ	P
คุณลักษณะ	มาก	.043	.757	.735	.812	.880	.789
	น้อย	-.062	-.758	-.956	-.921	-1.014	.732
	Univariate F-test	1.648	501.217***	659.697***	760.625***	1233.697***	
การสื่อสาร	มาก	.028	.377	.438	.591	.530	.907
	น้อย	.007	-.163	-.291	-.467	-.377	.917
	Univariate F-test	.059	42.260***	84.754***	189.631***	129.798***	
บรรยากาศ	มาก	.028	.529	.460	.523	.508	.903
	น้อย	.008	-.524	-.528	-.574	-.500	.920
	Univariate F-test	.052	177.729***	144.888***	183.931***	162.864***	
ทีม	มาก	-.018	.659	.613	.676	.690	.841
	น้อย	.063	-.541	-.526	-.542	-.530	.872
	Univariate F-test	.966	235.072***	199.790***	227.283***	236.558***	

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

จากตาราง 11 เป็นผลการวิเคราะห์อิทธิพลย่อย (Simple effect) ภายในกลุ่มครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกัน และระหว่างกลุ่มครู เพื่อแยกวิเคราะห์แต่ละตัวแปรย่อย ผลการวิเคราะห์แยกเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ผลการทดสอบอิทธิพลระหว่างกลุ่ม (Between subject effect) ให้ผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากมีค่าเฉลี่ยของการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ยกตัวอย่างเช่น ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมาก มีค่าเฉลี่ยของการชักชวน (.757) สูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย (-.758) (Univariate F-statistics = 501.217 , $P = .000$) แต่ ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากมีค่าเฉลี่ยของความรู้ (.043) สูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย (-.062) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (Univariate F-statistics = 1.648 , $P = .200$)

ผลการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทั้ง 5 ขั้นตอนกับกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกันให้ผลในทิศทางเดียวกับครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมแตกต่างกัน

2. ผลการทดสอบ One-sample profile analysis ในการทดสอบ Within-subject effect ให้ผลดังนี้

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมาก พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\Lambda = .789$, Multivariate F-statistics = 37.247 , $P = .000$) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจโดยรวมทั้ง 5 ตัวแปรมีค่าแตกต่างกัน หมายความว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากมีค่าเฉลี่ยของความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันแตกต่างกันมาก

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย พฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อย การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อย และการทำงานเป็นทีมมากและน้อย มีผลการวิเคราะห์เช่นเดียวกับกลุ่มครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมาก ลำดับต่อไปจึงสมควรทดสอบว่า ค่าความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้กับการชักชวน การชักชวนกับการยอมรับ การยอมรับกับการนำไปใช้ และการนำไปใช้กับการยืนยันคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน เมื่อครูมีตัวแปรอิสระที่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบรายคู่ของคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย (mean difference) ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของ ความราบเรียบของโปรไฟล์ (Flatness) จำแนกตามกลุ่มของตัวแปรอิสระระดับครู

ตัวแปรอิสระระดับครู		ค่าความแตกต่างเฉลี่ย				
		ความรู้-ชักชวน	ชักชวน-ยอมรับ	ยอมรับ-นำไปใช้	นำไปใช้-ยืนยัน	
คุณลักษณะ	มาก	-.714 ***	.022	-.077		-.068
	น้อย	.696 ***	.198 ***	-.035		.093
การสื่อสาร	มาก	-.349 ***	-.061	-.153 *		.061
	น้อย	.171	.128	.176 ***		-.091
บรรยากาศ	มาก	-.501 ***	.069	-.062		.015
	น้อย	.532 ***	.004	.046		-.074
ทีม	มาก	-.677 ***	.045	-.063		-.014
	น้อย	.604 ***	-.015	.016		-.012

***นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ; **นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมาก เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 1 มีความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน (-.714) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากจะมีค่าเฉลี่ยการชักชวนสูงกว่าค่าเฉลี่ยความรู้ .714 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 1 และ segment ที่ 2 มีความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน (.696) และความแตกต่างเฉลี่ยของการชักชวนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของการยอมรับ (.198) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมาก เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 1 และ segment ที่ 3 มีความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน (-.349) และความแตกต่างเฉลี่ยของการยอมรับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการนำไปใช้ (-.153) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อย เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 3 มีความแตกต่างเฉลี่ยของการยอมรับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของการนำไปใช้ (.176) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมาก เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 1 มีความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน (-.501) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนน้อย เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 1 มีความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน (.532) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการทำงานเป็นทีมมาก เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 1 มีความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน (-.677) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มครูที่มีการทำงานเป็นทีมน้อย เมื่อแยกพิจารณาแต่ละ Profile segment พบว่า Profile segment ที่ 1 มีความแตกต่างเฉลี่ยของความรู้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน (.604) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

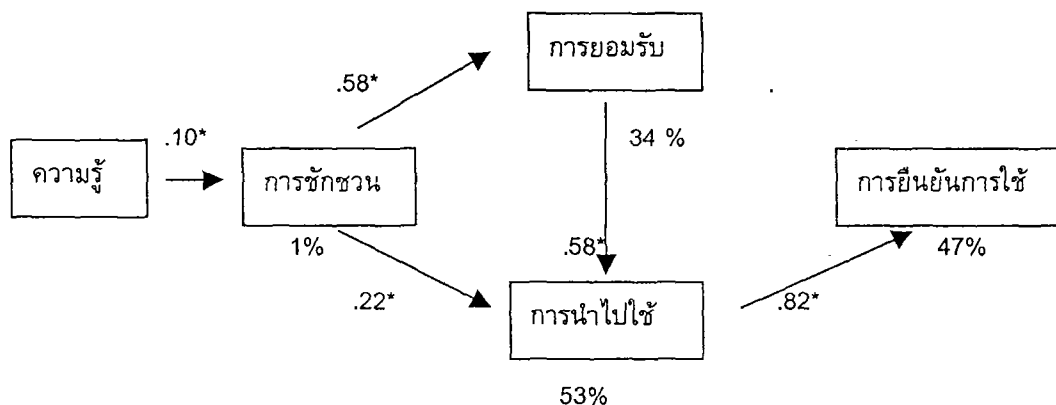
กล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมมากจะมีค่าเฉลี่ยของการชักชวนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของความรู้ ในทางตรงกันข้ามพบว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการชักชวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนพฤติกรรมการสื่อสารน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของความรู้สูงกว่าค่าเฉลี่ยการชักชวนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อยจะมีค่าเฉลี่ยการชักชวนสูงกว่าค่าเฉลี่ยการยอมรับ ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากจะมีค่าเฉลี่ยของการนำไปใช้สูงกว่าค่าเฉลี่ยการยอมรับ และพบผลตรงกันข้ามในครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อย

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ว่ามีรูปแบบใด การเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้จะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจ และส่วนที่สอง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ โดยมีลำดับการนำเสนอต่อไปนี้

ส่วนแรก สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การสรุปผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่เหมาะสมที่สุด ดังปรากฏในภาพประกอบที่ 22

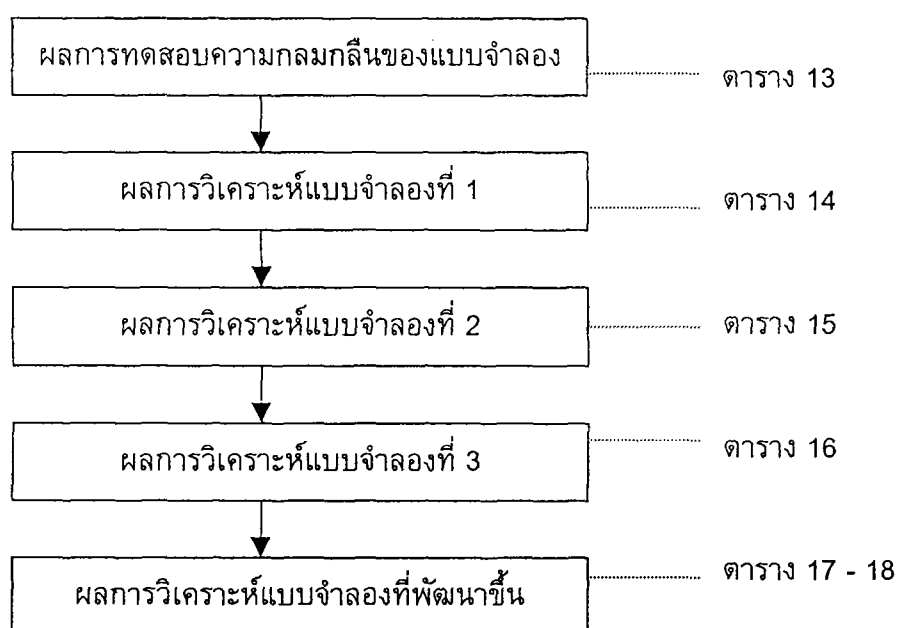
ภาพประกอบ 21 กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่พัฒนาขึ้น

แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจ ที่เหมาะสมที่สุด คือ แบบจำลองที่พัฒนามาจากแบบจำลองที่ 1 ตามแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers.1995) ที่กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ก่อให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าเกี่ยวกับนวัตกรรม การตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ นำนวัตกรรมไปใช้ และยืนยันเกี่ยวกับการตัดสินใจ โดยกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมีแบบจำลองดังนี้ **ความรู้**มีอิทธิพลทางตรงต่อการชักชวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และยังมีอิทธิพลทางอ้อมที่มีการชักชวนเป็นตัวแปรสื่อกลางผ่านไปยังการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 **การชักชวน**มีอิทธิพลทางตรงต่อการยอมรับ และการนำไปใช้ โดยการชักชวนมีอิทธิพลทางอ้อมโดยมีการยอมรับเป็นตัวแปรสื่อกลางผ่านไปยังการนำไปใช้ และการยืนยัน ส่วน**การยอมรับ**มีอิทธิพลทางตรงต่อการนำไปใช้ โดยการยอมรับมีอิทธิพลทางอ้อมโดยมีการนำไปใช้เป็นตัวแปรสื่อกลางผ่านไปยังการยืนยัน และ**การนำไปใช้**มีอิทธิพลทางตรงต่อการยืนยัน ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยอมรับสูงสุด คือ การชักชวน และรองลงมา คือ ความรู้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการนำไปใช้สูงสุด คือ การยอมรับ และรองลงมา คือ การชักชวน และความรู้ ตามลำดับ และสุดท้าย ตัวแปร

ที่มีอิทธิพลรวมต่อการยืนยันสูงสุด คือ การนำไปใช้ รองลงมาคือ การยอมรับ การชักชวน และ ความรู้ ตามลำดับ

ส่วนที่สอง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ว่ามีรูปแบบใด แบ่งการเสนอผลการวิเคราะห์เป็นลำดับดังนี้ คือ ผลการทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณกำลังสองของกระบวนการตัดสินใจ โดยมีแผนภูมิการนำเสนอดังนี้

ภาพประกอบ 22 แผนภูมิการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจ

3.1 ผลการทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตามแนวความคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1995) ได้กล่าวถึง กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลผ่านการได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม เพื่อไปสร้างรูปแบบทัศนคติเกี่ยวกับนวัตกรรม การตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ การนำนวัตกรรมไปใช้ และการยืนยันเกี่ยวกับการตัดสินใจ (The innovation-decision process is the process through which an individual passes from first knowledge of an innovation, to forming an attitude

toward the innovation, to a decision to adopt or reject , to implementation of the new idea , and to confirmation of this decision) ดังนั้นในการศึกษารั้งนี้จึงได้กำหนดให้แบบจำลองดังกล่าว เป็นแบบจำลองที่ 1 นอกจากนี้ โรเจอร์ (Rogers,1995) ยังได้กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมอาจมีความแตกต่างกันขึ้นกับนวัตกรรม บางนวัตกรรมอาจมีการแทรกแซงของการยอมรับกับความรู้ จึงเป็นแบบจำลองที่ 2 และแบบจำลองที่ 3 เป็นการแทรกแซงของการชักชวนกับความรู้ ส่วนแบบจำลองสุดท้ายเกิดจากแบบจำลองข้างต้นไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงต้องปรับแบบจำลอง โดยการปรับแบบจำลองตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers,1995) และดัชนีดัดแปร (modification indices) โดยผลการทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปรากฏในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ
นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

แบบจำลอง	ดัชนีความสอดคล้อง						
	χ^2	df	P	GFI	AGFI	RMSEA	CN
เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา			>.05	>.90	>.90	< .08	≥ 200
แบบจำลอง 1	303.72	6	.001	.91	.79	.20	57.85
แบบจำลอง 2	1058.63	6	.001	.77	.42	.35	17.31
แบบจำลอง 3	723.72	6	.001	.81	.51	.32	24.86
แบบจำลองที่พัฒนาขึ้น	2.42	3	.490	1.00	1.00	.00	4815.53

ตาราง 13 เมื่อพิจารณาความกลมกลืนของแบบจำลองที่ 1 – 3 พบว่า การทดสอบไค-สแควร์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ สถิติไค-สแควร์ มีค่าสูงมาก แสดงว่า ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์ นั่นคือ ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (งงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538 : 45) เมื่อพิจารณาดัชนีอื่น ได้แก่ GFI , AGFI , RMSEA และ CN พบว่า แบบจำลองทั้ง 3 มีดัชนีดังกล่าว ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ยกเว้นแบบจำลองที่ 1 ที่มี GFIตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองที่ 1 – 3 ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาความกลมกลืนของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้น พบว่า การทดสอบไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาดัชนีอื่น

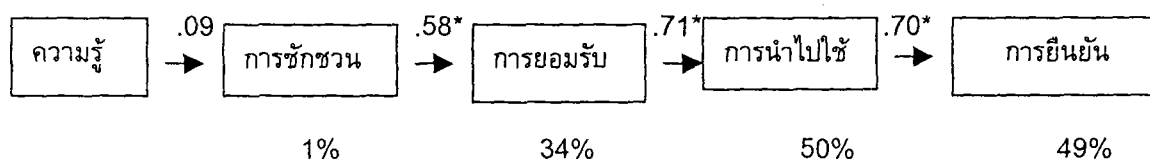
ได้แก่ GFI , AGFI , RMSEA และ CN พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสองของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสองของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่ 1 – 3 และแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสองของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่ 1

แบบจำลองที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามแนวคิดกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers,1995) กล่าวคือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม คือ การที่บุคคลรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับนวัตกรรมแล้วบุคคลสร้างทัศนคติต่อนวัตกรรม จากนั้นจะทำการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม แล้วนำนวัตกรรมไปใช้ และเกิดการยืนยันที่จะใช้นวัตกรรมอย่างถาวร ดังภาพประกอบ 23

ภาพประกอบ 23 กระบวนการตัดสินใจ แบบจำลองที่ 1

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลอง 1

ตัวแปรสาเหตุ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน			
	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ความรู้	.09			
การชักชวน		.58*		
การยอมรับ			.71*	
การนำไปใช้				.70*
การยืนยัน				
R^2	.01	.34	.50	.49

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 พบว่า ความรู้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .09 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และความรู้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการชักชวนได้ร้อยละ 1

การชักชวนเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับได้ร้อยละ 34

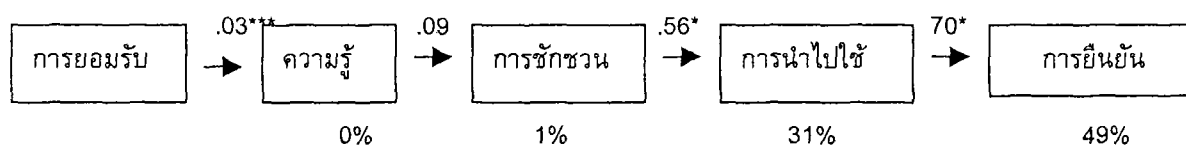
การยอมรับเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการนำไปใช้ได้ร้อยละ 50

การนำไปใช้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการยืนยันได้ร้อยละ 49

3.2.2 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสองของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่ 2

แบบจำลองที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามแนวคิดกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers,1995) กล่าวคือ กระบวนการตัดสินใจ

สนใจเกี่ยวกับนวัตกรรม อาจมีความแตกต่างกันขึ้นกับนวัตกรรม บางนวัตกรรมอาจมีการแทรก
 แทรงของการยอมรับนวัตกรรมกับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม จึงเป็นที่มาของแบบจำลองที่ 2 ดัง
 ภาพประกอบ 24

ภาพประกอบ 24 กระบวนการตัดสินใจ แบบจำลองที่ 2

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (B) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัว
 แปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการ
 ศึกษาภายนอกของแบบจำลอง 2

ตัวแปรสาเหตุ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน			
	ความรู้	การชักชวน	การนำไปใช้	การยืนยัน
การยอมรับ	.03***			
ความรู้		.09		
การชักชวน			.56*	
การนำไปใช้				.70*
การยืนยัน				
R^2	.00	.01	.31	.49

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001; * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 พบว่า การยอมรับเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความรู้ โดยมีค่า
 สัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .03 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ไม่สามารถอธิบาย
 ความแปรปรวนของความรู้ได้

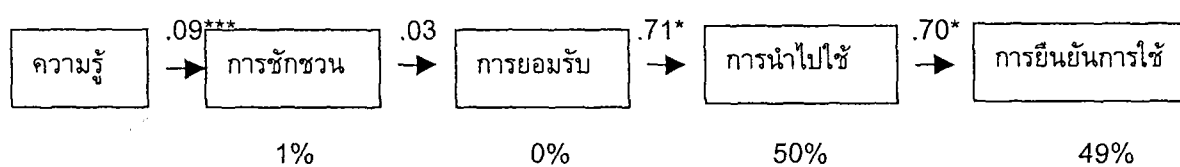
ความรู้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
 มาตรฐาน .09 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่สามารถอธิบายความแปรปรวนของ
 การชักชวนได้ร้อยละ 1

การชักชวนเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถด
 ถอยมาตรฐาน .56 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวน
 ของการนำไปใช้ได้ร้อยละ 31

การนำไปใช้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยืนยันการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการยืนยันได้ร้อยละ 49

3.2.3 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสองของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่ 3

แบบจำลองที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามแนวคิดกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers, 1995) กล่าวคือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม อาจมีความแตกต่างกันขึ้นกับนวัตกรรม บางนวัตกรรมอาจมีการแทรกแซงของการชักชวนสู่นวัตกรรมกับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม จึงเป็นที่มาของแบบจำลองที่ 3 ดังภาพประกอบ 25

ภาพประกอบ 25 กระบวนการตัดสินใจ ๔ แบบจำลองที่ 3

ตาราง 16 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (B) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลอง 3

ตัวแปรสาเหตุ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน			
	ความรู้	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
การชักชวน	.09***			
ความรู้		.03		
การยอมรับ			.71*	
การนำไปใช้				.70*
การยืนยัน				
R^2	.01	.00	.50	.49

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ; *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 พบว่า การชักชวนเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .09 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความรู้ได้ร้อยละ 1

ความรู้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .03 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับได้

การยอมรับเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการนำไปใช้ได้ร้อยละ 50

การนำไปใช้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการยืนยันได้ร้อยละ 49

3.2.4 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสองของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบจำลองที่พัฒนาขึ้น

แบบจำลองที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบจำลองที่พัฒนามาจากแบบจำลองที่ 1 เนื่องจากแบบจำลองที่ 1 เป็นแบบจำลองที่ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับแบบจำลองอื่น (แบบจำลองที่ 1 - 3) เพราะมีค่าไค-สแควร์ต่ำสุด แสดงว่า แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่าแบบจำลองอื่น โดยผู้วิจัยได้ปรับแบบจำลองด้วยวิธีการทดสอบเพื่อพัฒนาแบบจำลอง (Model generating) และคำนึงถึงแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers, 1995) โดยกำหนดให้การชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกส่งผลโดยตรงต่อการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ ดังภาพประกอบ 21 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (B) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้น ดังปรากฏในตาราง 17 และอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของกระบวนการตัดสินใจ ดังปรากฏในตาราง 18

ตาราง 17 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (B) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้น

ตัวแปรสาเหตุ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน			
	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ความรู้	.10*			
การชักชวน		.58*	.22*	
การยอมรับ			.58*	
การนำไปใช้				.82*
การยืนยัน				
R^2	.01	.34	.53	.47

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 พบว่า ความรู้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการชักชวนได้ร้อยละ 1

การชักชวนเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .58 และ .22 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับได้ร้อยละ 34

การยอมรับเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการนำไปใช้ได้ร้อยละ 53

การนำไปใช้เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน .82 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการยืนยันได้ร้อยละ 47

ตาราง 18 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรภายใน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล											
	per			dec			imp			con		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ความรู้	.10*	-	.10	-	.06	.06	-	.06	.06	-	.05	.05
การชักชวน	-	-	-	.58	-	.58	.22	.34	.56	-	.46*	.46*
การยอมรับ	-	-	-	-	-	-	.58	-	.58	-	.48*	.48
การนำไปใช้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.82*	-	.82*
การยืนยัน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R ²		.01			.34			.53			.47	

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct effect)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect)

TE = อิทธิพลรวม (Total effect)

ตาราง 18 พบว่า ความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อการชักชวน (.10) และยังมีอิทธิพลทางอ้อมที่มีการชักชวนเป็นตัวแปรสื่อกลางผ่านไปยังการยอมรับ (.06) การนำไปใช้ (.06) และการยืนยัน (.05) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การชักชวนมีอิทธิพลทางตรงต่อการยอมรับ (.58) และการนำไปใช้ (.22) โดยการชักชวนมีอิทธิพลทางอ้อมโดยมีการยอมรับเป็นตัวแปรสื่อกลางผ่านไปยังการนำไปใช้ (.34) และการยืนยัน (.46) ส่วนการยอมรับมีอิทธิพลทางตรงต่อการนำไปใช้ (.58) โดยการยอมรับมีอิทธิพลทางอ้อมโดยมีการนำไปใช้เป็นตัวแปรสื่อสารผ่านไปยังการยืนยัน (.48) และการนำไปใช้มีอิทธิพลทางตรงต่อการยืนยัน (.82) ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยอมรับสูงสุด คือ การชักชวน (.58) และรองลงมา คือ ความรู้ (.06) การนำไปใช้สูงสุด คือ การยอมรับ (.58) และรองลงมา คือ การชักชวน (.56) และความรู้ (.05) ตามลำดับ และสุดท้าย ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยืนยันสูงสุด คือ การนำไปใช้ (.82) รองลงมา คือ การยอมรับ (.48) การชักชวน (.46) และความรู้ (.05) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์แบบจำลองที่ 1 – 3 จากการทดสอบความกลมกลืน พบว่า ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาค่า

สัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน พบว่า ส่วนมากมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแบบจำลองที่ 1 มี GFI ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงนำแบบจำลองที่ 1 มาพัฒนาขึ้น มีผลให้แบบจำลองที่พัฒนาเมื่อนำไปทดสอบความกลมกลืน พบว่า มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกค่า กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจึงมีรูปแบบดังแบบจำลองที่พัฒนาขึ้น กล่าวคือ **ความรู้** มีอิทธิพลทางตรงต่อการชักชวน และยังมีอิทธิพลทางอ้อมที่มีการชักชวนเป็นตัวแปรสื่อกลางผ่านไปยังการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 **การชักชวน** มีอิทธิพลทางตรงต่อการยอมรับ และการนำไปใช้ โดยการชักชวนมีอิทธิพลทางอ้อมโดยมีการยอมรับเป็นตัวแปรสื่อกลางผ่านไปยังการนำไปใช้ และการยืนยัน ส่วน **การยอมรับ** มีอิทธิพลทางตรงต่อการนำไปใช้ โดยการยอมรับมีอิทธิพลทางอ้อมโดยมีการนำไปใช้เป็นตัวแปรสื่อสารผ่านไปยังการยืนยัน และ **การนำไปใช้** มีอิทธิพลทางตรงต่อการยืนยัน ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยอมรับสูงสุด คือ การชักชวน และรองลงมา คือ ความรู้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการนำไปใช้สูงสุด คือ การยอมรับ และรองลงมา คือ การชักชวน และความรู้ ตามลำดับ และสุดท้าย ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยืนยันสูงสุด คือ การนำไปใช้ รองลงมาคือ การยอมรับ การชักชวน และความรู้ ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

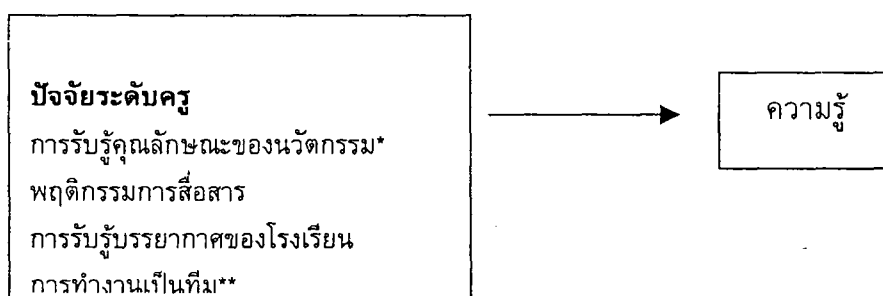
การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ใช้การวิเคราะห์พหุระดับ โดยมีตัวแปรอิสระสองระดับ คือ ตัวแปรระดับครู และตัวแปรระดับโรงเรียน เพื่อศึกษาว่าปัจจัยระดับครู ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน การทำงานเป็นทีม และปัจจัยระดับโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน สามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้หรือไม่ อย่างไร การเสนอข้อมูลในตอนนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก สรุปผลการวิเคราะห์พหุระดับ และส่วนที่สอง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์พหุระดับ

ส่วนแรก สรุปผลการวิเคราะห์พหุระดับ

ผลการวิเคราะห์พหุระดับในส่วนนี้เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อที่จะทราบถึงปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ และปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

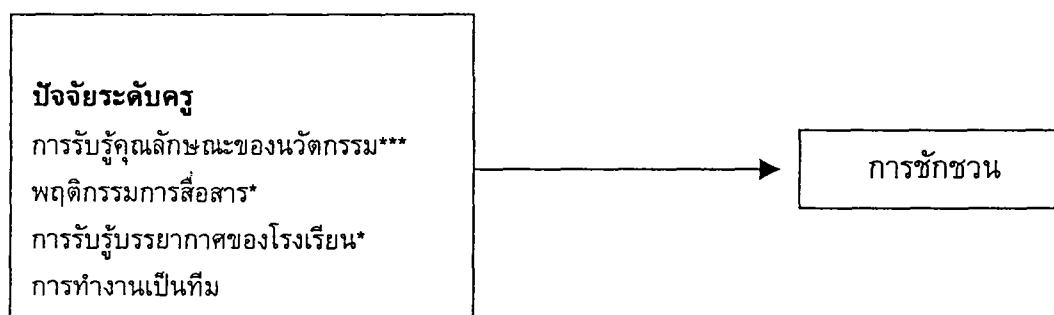
1. ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ พบผลดังนี้

1.1 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อความรู้

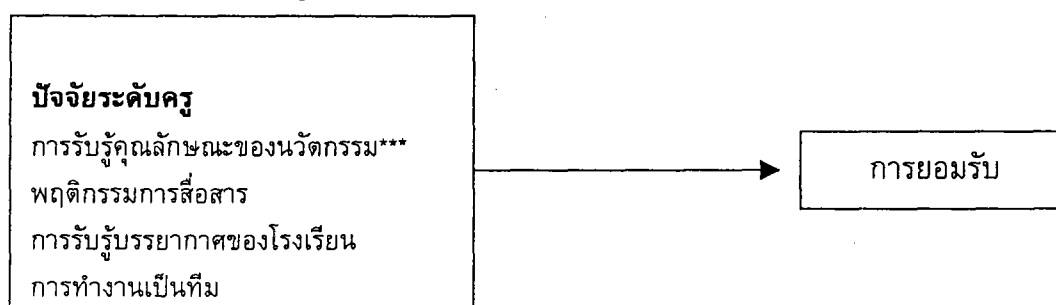
ภาพประกอบ 26 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อความรู้

1.2 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวน

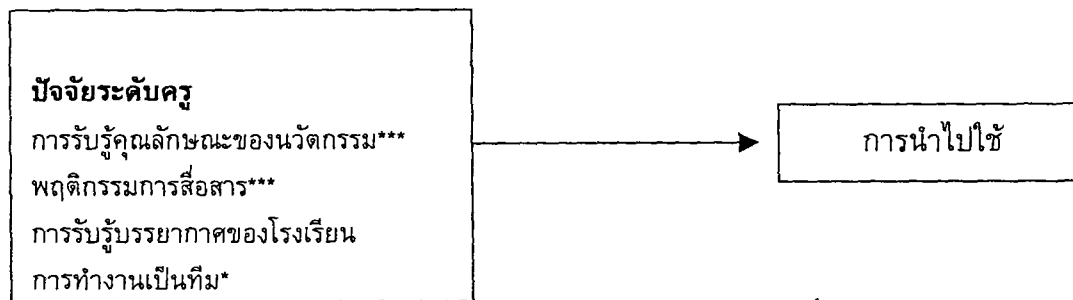
ภาพประกอบ 27 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน

1.3 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม มีอิทธิพลต่อการยอมรับ

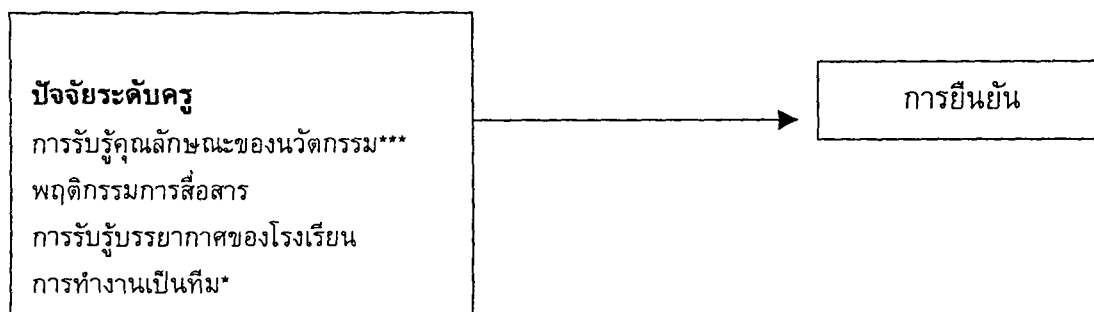
ภาพประกอบ 28 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ

1.4 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้

ภาพประกอบ 29 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้

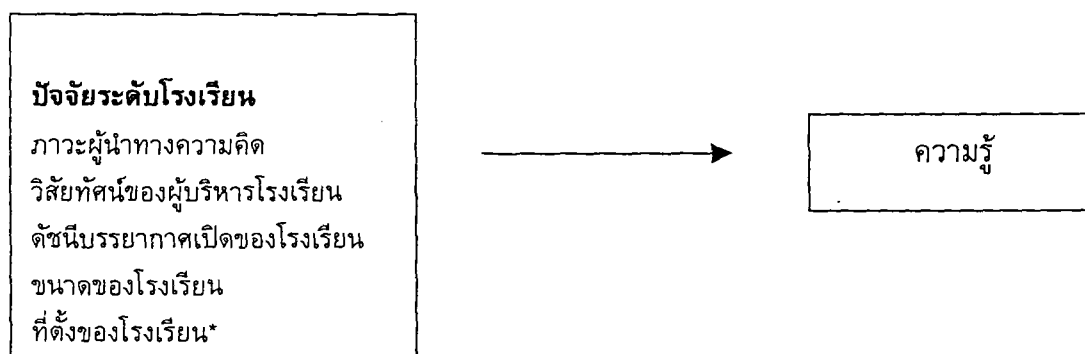
1.5 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อการยืนยัน

ภาพประกอบ 30 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อการยืนยัน

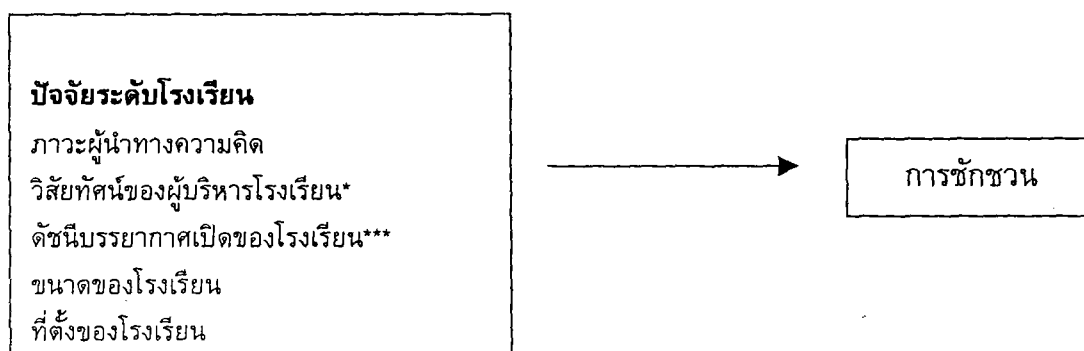
2. ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ พบผลดังนี้

2.1 โรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีอิทธิพลต่อความรู้

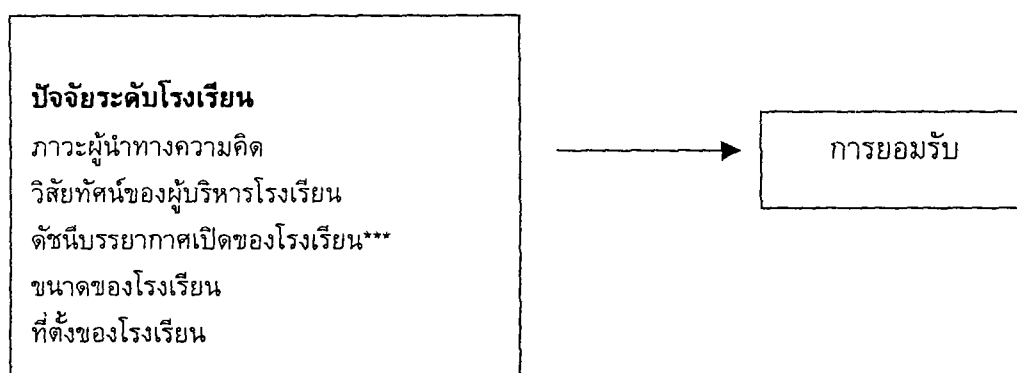
ภาพประกอบ 31 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความรู้

2.2 วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวน

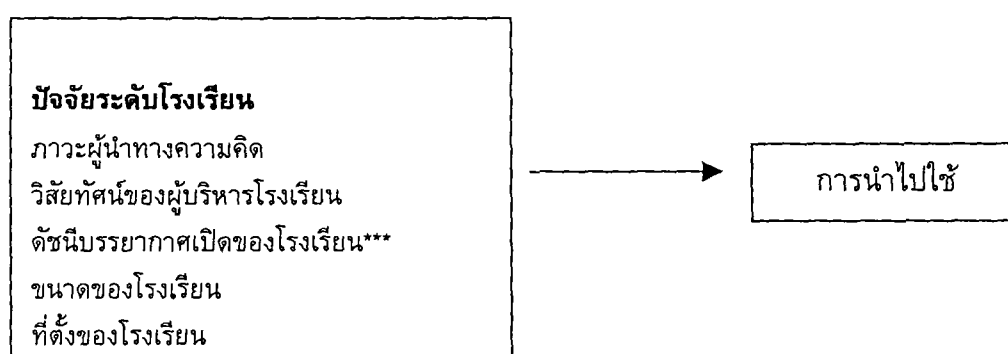
ภาพประกอบ 32 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน

2.3 ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการยอมรับ

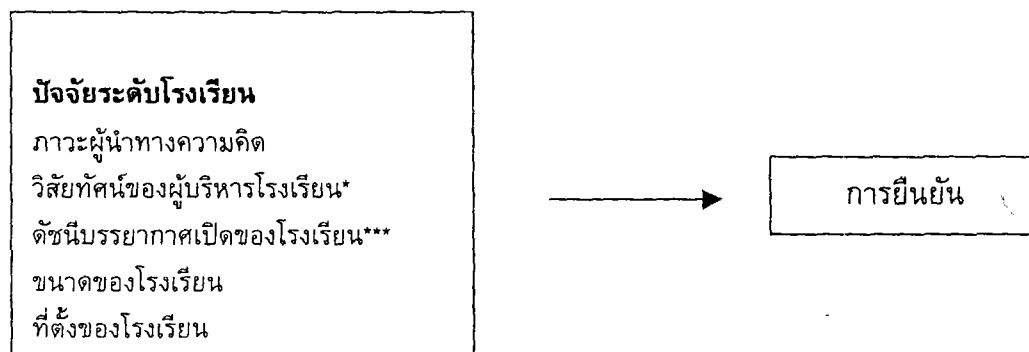
ภาพประกอบ 33 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ

2.4 ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้

ภาพประกอบ 34 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้

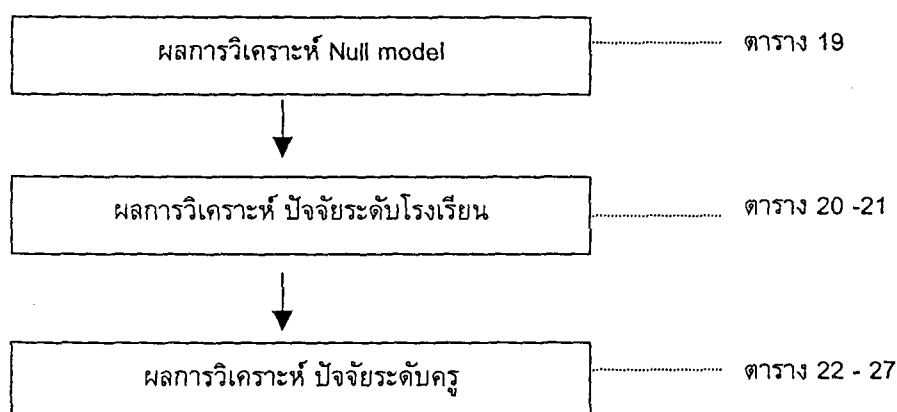
2.5 วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน และดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการยืนยัน

ภาพประกอบ 35 ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการยืนยัน

ส่วนที่สอง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์หุระดับ

ผลการวิเคราะห์หุระดับในส่วนนี้เป็นการนำเสนอรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ ซึ่งมี 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกันหรือไม่ ประเด็นที่สอง ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกัน เนื่องจากตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนตัวแปรใด และประเด็นที่สาม ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกัน เนื่องจากตัวแปรอิสระระดับครูตัวแปรใด โดยมีลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 36 แผนภูมิการนำเสนอผลการวิเคราะห์หุระดับ

4.1 ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

การวิเคราะห์ในขั้นนี้ใช้โมเดลที่ไม่มีตัวแปรอิสระระดับครูและระดับโรงเรียน โมเดลนี้เรียกว่า Null Model เพื่อศึกษาค่าความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ของครูใน ส่วนที่อธิบายโดยความแตกต่างระหว่างโรงเรียนและความแตกต่างภายในโรงเรียน ดังปรากฏใน ตาราง 19

ตาราง 19 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8818***	26.2616***	35.1063***	34.4035***	33.2337***
ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error)	(0.0547)	(0.1661)	(0.1856)	(0.1781)	(0.2048)
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ระดับโรงเรียน, U_0	0.2255***	1.5163***	2.1659***	1.9073***	2.5997***
ระดับครู, R	0.8429	13.2146	13.8741	13.6194	17.2775
ค่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน (interclass correlation)	0.2111	0.1029	0.1350	0.1228	0.1308

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์แยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก ค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ ของครูระหว่างโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน มีค่า 3.8818 , 26.2616 , 35.1063 , 34.4035 และ 33.2337 ตามลำดับ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานคือ 0.0547 , 0.1661 , 0.1856 , 0.1781 และ 0.2048 ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าครูในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน

ส่วนที่สอง ศึกษาความแปรปรวนภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน พบว่า ความแปรปรวนภายในโรงเรียนมีค่าสูงกว่าความแปรปรวนระหว่างโรงเรียนในทุกตัวแปร เช่น ความรู้มีความแปรปรวนระดับโรงเรียน 0.2255 ความแปรปรวนระดับครู 0.8429 แสดงว่า ความแตกต่างระหว่างความรู้เป็นผลมาจากตัวแปรระดับครูมากกว่าตัวแปรระดับโรงเรียน

ดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน (Interclass correlation) มีค่า 0.2111 แสดงว่า ความแปรปรวนของความรู้ร้อยละ 21.11 มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรระดับโรงเรียน เมื่อทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนของความรู้ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า โรงเรียนทั้ง 106 โรงเรียนมีความรู้แตกต่างกัน

ในทำนองเดียวกับความรู้ พบว่า การชักชวน การยอม การนำไปใช้ และการยืนยันมีความแปรปรวนระดับครูสูงกว่าความแปรปรวนระดับโรงเรียน โดยความแปรปรวนระดับโรงเรียนมีค่า 1.5163 , 2.1659 , 1.9073 และ 2.5997 ตามลำดับ และความแปรปรวนระดับครูมีค่า 13.2146 , 13.8741 , 13.6194 และ 17.2775 ตามลำดับ โดยดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมีค่า 0.1029 , 0.1350 , 0.1228 และ 0.1308 ตามลำดับ แสดงว่า ความแปรปรวนของการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันมีความสัมพันธ์กับตัวแปรระดับโรงเรียน และเมื่อทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนของตัวแปรตามดังกล่าว พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 แสดงว่าโรงเรียนทั้ง 106 โรงเรียนมีตัวแปรตามดังกล่าวแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปของผลการวิเคราะห์ในขั้นนี้ แสดงว่า โรงเรียนทั้ง 106 โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน โดยความแตกต่างนี้สามารถอธิบายได้ด้วย ความแตกต่างระหว่างครูมากกว่าระดับโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ มีปริมาณมากพอ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงมีความเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์หุระดับ

4.2 ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแตกต่างกัน เนื่องมาจากตัวแปร อิสระระดับโรงเรียนตัวแปรใด

การวิเคราะห์หุระดับในขั้นตอนนี้ กำหนดให้สมการระดับโรงเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน เป็นตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ได้หรือไม่ โดยสมการระดับครู เหมือน Null Model คือ ไม่มีตัวแปรอิสระระดับครูในสมการ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 20

ตาราง 20 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8857***	26.2936***	35.1237***	34.4233***	33.2645***
ภาวะผู้นำทางความคิด, Y_{01}	0.0102	0.0103	0.0184	0.0261	0.0164
วิสัยทัศน์, Y_{02}	0.0016	0.0338*	0.0285	0.0315	0.0414*
ดัชนีบรรยากาศเปิดโรงเรียน, Y_{03}	0.0002	0.0406***	0.0489***	0.0461***	0.0454***
ขนาดของโรงเรียน 1, Y_{04}	0.1206	0.4913	-0.0084	0.1321	0.2479
ขนาดของโรงเรียน 2, Y_{05}	-0.1099	-0.0428	-0.0229	0.0108	-0.5037
ที่ตั้งของโรงเรียน, Y_{06}	-0.3339*	-0.2201	-0.3595	-0.3294	-0.6289
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ระดับโรงเรียน, U_0	0.2115***	0.8102***	1.3938***	1.0769***	1.6455***
ระดับครู, R	0.8425	13.1962	13.8497	13.6031	17.2434
ความแปรปรวนระดับโรงเรียน	0.0621	0.4657	0.3565	0.4354	0.3670
ค่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน	0.2007	0.0578	0.0914	0.0734	0.0871

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ; ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 20 ส่วนของการวิเคราะห์อิทธิพลคงที่ พบว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีผลต่อการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน โดยมีสัมประสิทธิ์คือ 0.0406 , 0.0489 , 0.0461 และ 0.0454 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า โรงเรียนที่มีดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนสูงจะมีกระบวนการตัดสินใจ สูงด้วย ยกเว้นความรู้ กล่าวโดยเฉลี่ยได้ว่า ถ้าโรงเรียนมีดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนสูงขึ้น 100 คะแนน โรงเรียนจะมีค่าเฉลี่ยการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงขึ้น 4.06 , 4.89 , 4.61 และ 4.54 คะแนนตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อการชักชวนและการยืนยัน โดยมีสัมประสิทธิ์ 0.0338 และ 0.0414 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์สูง จะมีการชักชวนและการยืนยันสูงด้วย และที่ตั้ง

ของโรงเรียนมีผลต่อความรู้ โดยมีสัมประสิทธิ์เป็น -0.3339 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ แสดงว่า โรงเรียนที่อยู่นอกเมืองมีความรู้มากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในเมือง

ตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนอื่น ๆ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด และขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ การยอมรับ และการนำไปใช้ ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ และสุดท้ายที่ตั้งของโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นความรู้

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลร่วม พบว่า ความแปรปรวนส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนมีค่าเล็กกว่าการวิเคราะห์ Null Model กล่าวคือ ความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ลดลงจาก 0.2255 , 1.5163 , 2.1659 , 1.9073 และ 2.5997 ตามลำดับ เป็น 0.2115 , 0.8102 , 1.3938 , 1.0769 และ 1.6455 ตามลำดับ

ตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนอธิบายความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ได้ร้อยละ 6.21 , 46.57 , 35.65 , 43.54 และ 36.70 ตามลำดับ และพบว่าความแปรปรวนส่วนที่เหลือนี้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ แสดงว่าน่าจะมีตัวแปรระดับโรงเรียนอื่นที่นอกเหนือจากภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียนที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติม เพื่อมาอธิบายความแตกต่างระหว่างกระบวนการตัดสินใจ ระหว่างโรงเรียน

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ ที่มีตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนเหมือนกัน (Conditional Interclass Correlation) มีค่า 0.2007 , 0.0578 , 0.0914 , 0.0734 และ 0.0871 ตามลำดับ ลดลงจากความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน (Interclass Correlation) ใน Null Model แสดงว่า ความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ เมื่อมีตัวแปรอิสระระดับโรงเรียน 5 ตัวแปร ทำให้ค่าความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ลดลงเหลือร้อยละ 20.07 , 5.78 , 9.14 , 7.34 และ 8.71 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ในขั้นนี้แสดงว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นความรู้ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวน และการยืนยัน นอกจากนี้ยังพบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความรู้ โดยตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนสามารถอธิบายความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ระดับโรงเรียนได้ร้อยละ $35.65 - 46.57$ ยกเว้น ความรู้ธิบายความแปรปรวนระดับโรงเรียนได้เพียงร้อยละ 6.21 และเพื่อที่จะทราบว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ นั้น มีองค์ประกอบใดของดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนบ้างที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ มากที่สุด จึงจะทำการเสนอผลวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

ตาราง 21 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของแบบบรรยายภาคโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8825***	26.2812***	35.1290***	34.4260***	33.2539***
ดัชนีบรรยายภาคเปิดผู้บริหาร, Y_{01}	0.0026	0.0024	0.0089	0.0073	0.0096
ดัชนีบรรยายภาคเปิดครู, Y_{02}	0.0011	0.0376***	0.0446***	0.0426***	0.0459***
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยโรงเรียน, U_0	0.2287***	0.7172***	1.0744***	0.9463***	1.4817***
ระดับครู, R	0.8429	13.2116	13.8595	13.5863	17.2496

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ; ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 21 ส่วนของการวิเคราะห์อิทธิพลคงที่ พบว่า ดัชนีบรรยายภาคเปิดของโรงเรียน ประกอบด้วย ดัชนีบรรยายภาคเปิดของครูและดัชนีบรรยายภาคเปิดของผู้บริหารโรงเรียน แต่พบผลที่น่าสนใจว่า ดัชนีบรรยายภาคเปิดของครูมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ โดยมีสัมประสิทธิ์ 0.0376 , 0.0446 , 0.0426 และ 0.0459 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า โรงเรียนที่มีดัชนีบรรยายภาคเปิดของครูสูงครูจะมีการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันสูงด้วย

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลสุ่ม พบว่า ความแปรปรวนส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยดัชนีบรรยายภาคเปิดของโรงเรียน ส่วนใหญ่มีค่าเล็กกว่าการวิเคราะห์ Null Model กล่าวคือ ความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ มีค่าเล็ก และพบว่า ความแปรปรวนส่วนที่เหลือมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า น่าจะมีตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนอื่นที่นอกเหนือจากดัชนีบรรยายภาคเปิดของโรงเรียนที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อมาอธิบายความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจ ระหว่างโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ดัชนีบรรยายภาคเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ กล่าวคือ โรงเรียนที่มีดัชนีบรรยายภาคเปิดของครูสูงครูจะมีการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันสูงด้วย

4.3 ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแตกต่างกัน เนื่องจากตัวแปร อิสระระดับครูตัวแปรใด

การวิเคราะห์หุ้ระดับในขั้นตอนนี้ กำหนดให้สมการระดับโรงเรียนเหมือน Null Model คือ ไม่มีตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนในสมการ สมการระดับครู ประกอบด้วย การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม โดยใช้คะแนนเบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Centering around groups mean) ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 22

ตาราง 22 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของตัวแปรอิสระระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8813***	26.2673***	35.1041***	34.4073***	33.2413***
สัมประสิทธิ์คุณลักษณะ, β_1	0.0091*	0.2075***	0.2600***	0.2341***	0.3317***
สัมประสิทธิ์การสื่อสาร, β_2	0.0028	0.0519*	0.0061	0.0810***	0.0156
สัมประสิทธิ์บรรยากาศโรงเรียน, β_3	0.0041	0.0325*	0.0115	0.0068	0.0051
สัมประสิทธิ์ทีม, β_4	0.0063**	0.0127	0.0055	0.0154*	0.0180*
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยโรงเรียน, U_0	0.2328***	2.1124***	2.8715***	2.6427***	3.7217***
ค่าสัมประสิทธิ์คุณลักษณะ, U_1	0.0002*	0.0040	0.0065	0.0097	0.0026
ค่าสัมประสิทธิ์การสื่อสาร, U_2	0.0004	0.0125	0.0077**	0.0111	0.0081
ค่าสัมประสิทธิ์บรรยากาศ, U_3	0.0007***	0.0025	0.0024	0.0021	0.0027
ค่าสัมประสิทธิ์ทีม, U_4	0.0001***	0.0007	0.0002	0.0002	0.0015
ระดับครู, R	0.7808	8.0180	7.5045	6.5802	6.7256
ค่าอธิบายความแปรปรวนระดับครู	0.0737	0.3933	0.4591	0.5169	0.6107

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ; ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลคงที่ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของ กระบวนการตัดสินใจ มีค่า 3.8813 , 26.2673 , 35.1041 , 34.4073 และ 33.2413 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงถึง ความคงที่ของค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน

ตัวแปรอิสระระดับครูที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ คือ การรับรู้คุณลักษณะของ นวัตกรรม และการทำงานเป็นทีม มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0091 และ 0.0063 ตามลำดับ อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 0.5 หมายความว่า ถ้าครูมีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมสูง มีการทำงานเป็นทีมสูง จะมีความรู้สูงด้วย

การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการรับรู้บรรยากาศ ของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการชักชวน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2075 , 0.0519 และ 0.0325 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 0.5

การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ โดยมีค่า สัมประสิทธิ์ 0.2600 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมมี ความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2341 , 0.0810 และ 0.0154 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 0.5

การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการ ยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.3317 และ 0.0180 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 0.5

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระระดับครูที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ เมื่อนำตัวแปรอิสระระดับครูทุกตัวแปรเข้าสมการพร้อมกัน ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของ นวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับความรู้ หมายความว่า ครูมีการรับรู้คุณ ลักษณะของนวัตกรรม และมีการทำงานเป็นทีมสูงจะมีความรู้สูงด้วย การรับรู้คุณลักษณะของ นวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการชักชวน การรับรู้ คุณลักษณะของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ และสุดท้าย การรับ รู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการยืนยัน

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลสุ่ม พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของ กระบวนการตัดสินใจ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า แสดงว่า โรงเรียน 106 โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน

ค่าสัมประสิทธิ์ของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม การรับรู้บรรยากาศของโรง เรียน และการทำงานเป็นทีมกับความรู้ มีค่า 0.0002 , 0.0007 และ 0.0001 ตามลำดับ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 แสดงว่า สัมประสิทธิ์ของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมกับความรู้มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์ของพฤติกรรมการสื่อสารกับการยอมรับมีค่า 0.0077 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความแปรปรวนระดับครูของกระบวนการตัดสินใจ เมื่อมีตัวแปรอิสระระดับครูทุกตัวแปร คือ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีม พบว่า มีความแปรปรวนระดับครูลดลงจากเดิมทุกตัวแปร (เปรียบเทียบกับตาราง 19)

เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การทำนายของตัวแปรอิสระระดับครู พบว่า อำนาจในการอธิบายของตัวแปรอิสระระดับครูทั้ง 4 ตัวแปรมีเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ทั้ง 4 ตัวแปรรวมกันอธิบายความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจ ได้ร้อยละ 7.37 , 39.33 , 45.91 , 51.69 และ 61.07 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระระดับครูที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมกับความรู้ และสุดท้ายคือ พฤติกรรมการสื่อสารกับการยอมรับ โดยการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีม สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูของกระบวนการตัดสินใจ ได้ระหว่างร้อยละ 7.37 - 61.07

จากผลการวิเคราะห์ ตาราง 22 พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ ทั้ง 5 ขั้นตอน พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการชักชวนและการนำไปใช้ การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวน และการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อความรู้ การนำไปใช้และการยืนยัน การวิเคราะห์ในครั้งนีจึงต้องการศึกษาว่า ตัวแปรดังกล่าวมีด้านย่อยใดที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ บ้าง

การวิเคราะห์พหุระดับในขั้นตอนนี้ จึงกำหนดให้สมการระดับโรงเรียนเหมือน Null Model คือ ไม่มีตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนในสมการ สมการระดับครู ประกอบด้วย ด้านย่อยของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม โดยใช้คะแนนเบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Centering around group mean) ในการวิเคราะห์แยกเป็น 4 กรณี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กรณีแรก วิเคราะห์โดยให้ตัวแปรระดับครู คือ การรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกด้านย่อยเข้าสมการ

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เป็นการนำด้านย่อยของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง ความซับซ้อน การทดลอง

ใช้และการสังเกตเห็นผลได้ เข้าสมการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ในครั้งนี้ต้องการศึกษาว่า ตัวแปรดังกล่าวมีด้านย่อยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 23

ตาราง 23 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8807***	26.2673***	35.1027***	34.4053***	33.2426***
สัมประสิทธิ์ประโยชน์, β_1	0.0154	0.1140	0.2672***	0.2361***	0.2358***
สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง, β_2	0.0264	0.1880**	0.3277***	0.3775***	0.5015***
สัมประสิทธิ์ความซับซ้อน, β_3	0.0232	0.5760***	0.2192***	0.1966***	0.3414***
สัมประสิทธิ์การทดลองใช้ได้, β_4	0.0262	0.2215*	0.4627***	0.5031***	0.2678***
สัมประสิทธิ์การสังเกตเห็นผลได้, β_5	0.0470*	0.0534	0.1808*	0.1968*	0.4410***
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยโรงเรียน, U_0	0.2318***	2.2452***	2.9419***	2.7301***	3.7809***
ค่าสัมประสิทธิ์ประโยชน์, U_1	0.0041	0.1045*	0.0367	0.1073	0.1546***
ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง, U_2	0.0021	0.1315*	0.0612	0.0888*	0.1987**
ค่าสัมประสิทธิ์ความซับซ้อน, U_3	0.0015	0.0447	0.0352	0.0442**	0.0357
ค่าสัมประสิทธิ์การทดลองใช้ได้, U_4	0.0075	0.1572	0.0878	0.1321	0.0571
ค่าสัมประสิทธิ์การสังเกตเห็นผล, U_5	0.0032*	0.2628***	0.1982	0.2908***	0.1417**
ระดับครู, R	0.7974	6.8705	7.0520	5.8959	6.1856
ค่าอธิบายความแปรปรวนระดับครู	0.0540	0.4801	0.4917	0.5671	0.6420

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ; ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 23 ส่วนของการวิเคราะห์อิทธิพลคงที่พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 3.8807 , 26.2673 , 35.1027 , 34.4053 และ 33.2426

ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงถึงความคงที่ของการประมาณค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน

การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม ประกอบด้วยด้านย่อยคือ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง ความซับซ้อน การทดลองใช้ และการสังเกตเห็นผลได้ จากการวิเคราะห์ พบว่า ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2673 , 0.2361 และ 0.2358 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หมายความว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านประโยชน์เชิงเปรียบเทียบสูงจะมีการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงด้วย

ความสอดคล้องมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1880 , 0.3277 , 0.3775 และ 0.5015 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01

ความซับซ้อนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5760 , 0.2192 , 0.1966 และ 0.3414 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การทดลองใช้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2215 , 0.4627 , 0.5031 และ 0.2678 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05

การสังเกตเห็นผลได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ยกเว้น การชักชวน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0470 , 0.1808 , 0.1968 และ 0.4410 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม ประกอบด้วย ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง ความซับซ้อน การทดลองใช้และการสังเกตเห็นผลได้ โดยองค์ประกอบที่ 5 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน แสดงว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านย่อยทั้ง 5 ด้านสูงจะมีการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงด้วย แต่คุณลักษณะของนวัตกรรมทั้ง 5 ด้านมีอิทธิพลต่ตัวแปรตามไม่เท่ากัน กล่าวคือ การทดลองใช้มีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ ความสอดคล้อง การเห็นประโยชน์เปรียบเทียบ ความซับซ้อน และสุดท้ายคือการสังเกตเห็นผลได้ ส่วนการนำไปใช้ พบว่า การทดลองใช้มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ ความสอดคล้อง ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ การสังเกตเห็นผลได้ และความซับซ้อน ตามลำดับ การยืนยัน พบว่า ความสอดคล้องมีอิทธิพลต่อการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ การสังเกตเห็นผลได้ ความซับซ้อน การทดลองใช้ และประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ตามลำดับ โดยความซับซ้อนมีอิทธิพลต่อการชักชวนมากที่สุด

รองลงมาคือ การทดลองใช้ และความสอดคล้อง และสุดท้าย การสังเกตเห็นผลได้เพียงตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลต่อความรู้

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลร่วม พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า แสดงว่า โรงเรียนโดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของประโยชน์เชิงเปรียบเทียบกับการตัดสินใจ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของประโยชน์เชิงเปรียบเทียบกับการชักชวน และการยืนยัน มีค่า 0.1045 และ 0.1546 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .001 ตามลำดับ แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของประโยชน์เชิงเปรียบเทียบกับการชักชวนและการยืนยันมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของความสอดคล้องกับกระบวนการตัดสินใจ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องกับการชักชวน การนำไปใช้และการยืนยัน มีค่า 0.1315 , 0.0888 และ 0.1987 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของความซับซ้อนกับการตัดสินใจ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของความซับซ้อนกับการนำไปใช้ มีค่า 0.0442 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการสังเกตเห็นผลได้กับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นการยอมรับ มีค่า 0.0032 , 0.2628 , 0.2908 และ 0.1417 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 , .01 และ .05

เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การทำนายของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านย่อย 5 ด้าน พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 5.40 , 48.01 , 49.17 , 56.71 และ 64.20 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านย่อยที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ การสังเกตเห็นผลได้กับความรู้ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้องและการสังเกตเห็นผลได้กับการชักชวน ความสอดคล้อง ความซับซ้อนและการสังเกตเห็นผลได้กับการนำไปใช้ และสุดท้าย ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง และการสังเกตเห็นผลได้กับการยืนยัน

กรณีที่สอง วิเคราะห์โดยให้ตัวแปรระดับครู คือ พฤติกรรมการสื่อสาร ด้านย่อยเข้าสมการ

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เป็นการนำด้านย่อยของพฤติกรรมการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล และพฤติกรรมการสื่อสารมวลชน เข้าสมการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ในครั้งนี้ต้องการศึกษาว่า ตัวแปรดังกล่าวมีด้านย่อยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 24

ตาราง 24 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของพฤติกรรมการสื่อสารระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8815***	26.2634***	35.1108***	34.4075***	33.2424***
สัมประสิทธิ์การสื่อสารระหว่างบุคคล, β_1	0.0095	0.2023**	0.3157***	0.2032***	0.2375***
สัมประสิทธิ์การสื่อสารมวลชน, β_2	0.0121	0.0729	0.0873*	0.2980***	0.2816***
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยโรงเรียน, U_0	0.2283***	1.6198***	2.3383***	2.1631***	2.9003***
ค่าสัมประสิทธิ์การสื่อสารระหว่างบุคคล, U_1	0.0020	0.1206***	0.0889**	0.1210***	0.1572**
ค่าสัมประสิทธิ์การสื่อสารมวลชน, U_2	0.0007	0.0288*	0.0078	0.0259	0.0453*
ระดับครู, R	0.8293	12.0181	12.3398	11.1700	14.5121
ค่าอธิบายความแปรปรวนระดับครู	0.0161	0.0905	0.1106	0.1799	0.1601

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ; ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 24 ส่วนของการวิเคราะห์อิทธิพลคงที่พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 3.8815 , 26.2634 , 35.1108 , 34.4075 และ 33.2424 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงถึงความคงที่ของการประมาณค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน

พฤติกรรมการสื่อสาร ประกอบด้วยด้านย่อยคือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล และพฤติกรรมการสื่อสารมวลชน จากการวิเคราะห์ พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารระหว่าง

บุคคลมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2023 , 0.3157 , 0.2032 และ 0.2375 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หมายความว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงจะมีการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงด้วย

พฤติกรรมการสื่อสารมวลชนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0873 , 0.2980 และ 0.2816 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสื่อสาร ประกอบด้วยด้านย่อย 2 มิติ คือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลและพฤติกรรมการสื่อสารมวลชนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน แสดงว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลและพฤติกรรมการสื่อสารมวลชนสูงจะมีการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงด้วย ในทำนองเดียวกันพบว่าพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับการชักชวน แต่พฤติกรรมการสื่อสารทั้ง 2 ด้านมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามไม่เท่ากัน กล่าวคือ การสื่อสารระหว่างบุคคลเพียงตัวเดียวที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการสื่อสารมวลชน ส่วนการนำไปใช้และการยืนยัน พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้และการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลสุ่ม พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน ของกระบวนการตัดสินใจ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า แสดงว่า โรงเรียนโดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นความรู้ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1206 , 0.0889 , 0.1210 และ 0.1572 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .001 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลกับการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน ในทำนองเดียวกันพบว่า ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของพฤติกรรมการสื่อสารมวลชนกับการชักชวน และการยืนยัน มีค่า 0.0288 และ 0.0453 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การทำนายของพฤติกรรมการสื่อสารด้านย่อย 2 มิติ พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 1.61 , 9.05 , 11.06 , 17.99 และ 16.01 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของพฤติกรรมการสื่อสารด้านย่อยที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ พฤติกรรมการ

สื่อสารระหว่างบุคคลและพฤติกรรมการสื่อสารมวลชนกับการชักชวน และการยืนยัน และสุดท้าย พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลกับการยอมรับ และการนำไปใช้

กรณีที่สาม วิเคราะห์โดยให้ตัวแปรระดับครู คือ การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนด้านย่อยเข้าสมการ

ตาราง 25 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8822***	26.2653***	35.1096***	34.4030***	33.2478***
สัมประสิทธิ์ความร่วมมือ, β_1	0.0161	0.0820*	0.0963**	0.0685*	0.0825*
สัมประสิทธิ์มิตรสัมพันธ์, β_2	0.0181	0.0674	0.0198	0.0809*	0.0803
สัมประสิทธิ์ความแตกแยก, β_3	0.0132	0.1804***	0.0411	0.0996**	0.1741***
สัมประสิทธิ์การสนับสนุน, β_4	0.0131	0.1471***	0.2313***	0.2405***	0.2681***
สัมประสิทธิ์การสั่งการ, β_5	0.0069	0.0402	0.0226	0.0411	0.0286
สัมประสิทธิ์การขัดขวาง, β_6	0.0195	0.2248***	0.1517**	0.1368**	0.1609**
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยโรงเรียน, U_0	0.2354***	1.9747***	2.6111***	2.3715***	3.2342***
ค่าสัมประสิทธิ์ความร่วมมือ, U_1	0.0022	0.0308	0.0337***	0.0261	0.0340**
ค่าสัมประสิทธิ์มิตรสัมพันธ์, U_2	0.0022	0.0238	0.0220	0.0102	0.0248
ค่าสัมประสิทธิ์ความแตกแยก, U_3	0.0003	0.0460**	0.0685**	0.0235	0.0709
ค่าสัมประสิทธิ์การสนับสนุน, U_4	0.0006	0.0381	0.0990***	0.0396*	0.0645
ค่าสัมประสิทธิ์การสั่งการ, U_5	0.0009	0.0116	0.0501*	0.0312**	0.0304
ค่าสัมประสิทธิ์การขัดขวาง, U_6	0.0017	0.0868**	0.0678**	0.0639*	0.1173**
ระดับครู, R	0.7679	9.1936	9.5129	9.2827	11.2459
ค่าอธิบายความแปรปรวนระดับครู	0.0890	0.3043	0.3143	0.3184	0.3491

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ; ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เป็นการนำด้านย่อยของการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู พฤติกรรมความแตกแยกของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียน เข้าสมการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ในครั้งนี้ต้องการศึกษาว่า ตัวแปรดังกล่าวมีด้านย่อยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 25

ตาราง 25 ส่วนของการวิเคราะห์อิทธิพลคงที่พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 3.8822 , 26.2653 , 35.1096 , 34.4030 และ 33.2478 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงถึงความคงที่ของการประมาณค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน

การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน ประกอบด้วยด้านย่อยคือ พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู พฤติกรรมความแตกแยกของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียน จากการวิเคราะห์ พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของครูมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0820 , 0.0963 , 0.0685 และ 0.0825 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 หมายความว่า ครูที่มีพฤติกรรมความร่วมมือสูงจะมีการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงด้วย

พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครูมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0809 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พฤติกรรมความแตกแยกของครูมีความสัมพันธ์กับการชักชวน การนำไปใช้ และการยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1804 , 0.0996 และ 0.1741 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01

พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1471 , 0.2313 , 0.2405 และ 0.2681 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

พฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2248 , 0.1517 , 0.1368 และ 0.1609 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนด้านย่อย ประกอบด้วย พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมความแตกแยกของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนและพฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการชักชวน และการยืนยัน พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนและ

พฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ และสุดท้าย พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู พฤติกรรมความแตกแยกของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนและพฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ แต่การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนด้านย่อย 6 ด้านมีอิทธิพลต่อดัชนีแปรตามไม่เท่ากัน กล่าวคือ พฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนน้อยมีอิทธิพลต่อ**การชักชวนมากที่สุด** รองลงมาคือ ความแตกแยกของครูน้อย การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนและความร่วมมือของครู ตามลำดับ **ด้านการยอมรับ** พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ การขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนน้อย และความร่วมมือของครู ตามลำดับ **การนำไปใช้** พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนน้อย ความแตกแยกของครูน้อย มิตรสัมพันธ์ของครู และความร่วมมือของครู ตามลำดับ **การยืนยัน** พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ ความแตกแยกของครูน้อย การขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนน้อย และความร่วมมือของครู ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลร่วม พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า แสดงว่า โรงเรียนโดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของพฤติกรรมความร่วมมือของครูกับการยอมรับและการยืนยัน มีค่า 0.0337 และ 0.0340 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของพฤติกรรมความร่วมมือของครูกับการยอมรับและการยืนยันมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของพฤติกรรมความแตกแยกของครูกับการชักชวน และการยอมรับ มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0460 และ 0.0685 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนกับการยอมรับ และการนำไปใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0990 และ 0.0396 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนกับการยอมรับ และการนำไปใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.0501 และ 0.0312 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของพฤติกรรมการจัดวางของผู้บริหารโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นความรู้ มีค่า 0.0868 , 0.0678 , 0.0639 และ 0.1173 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การทำนายของการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมิตีย่อย 6 มิติ พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 8.90 , 30.43 , 31.43 , 31.84 และ 34.91 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมิตีย่อยทำให้กระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ พฤติกรรมความแตกแยกของครูและพฤติกรรมการจัดวางของผู้บริหารโรงเรียนกับการชักชวน พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมความแตกแยกของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมคำสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมจัดวางกับการยอมรับ พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมคำสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมจัดวางกับการนำไปใช้ และสุดท้าย พฤติกรรมความร่วมมือของครู และพฤติกรรมจัดวางของผู้บริหารโรงเรียนกับการยืนยัน

กรณีที่สี่ วิเคราะห์โดยให้ตัวแปรระดับครู คือ การทำงานเป็นทีมมิตีย่อยเข้าสมการ

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เป็นการนำด้านย่อยของการทำงานเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วย ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสม การเปิดเผยและเผชิญหน้า การสนับสนุนและไว้วางใจ ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารดี เข้าสมการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ในครั้งนี้ต้องการศึกษาว่า ตัวแปรดังกล่าวมีด้านย่อยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 26

ตาราง 26 อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) และอิทธิพลสุ่ม (Random effect) ของการทำงานเป็นทีมระดับครูที่มี
อิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครู
โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อิทธิพลคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน, Y_{00}	3.8797***	26.2669***	35.1013***	34.4050***	33.2448***
สัมประสิทธิ์ความสมดุลในบทบาท, β_1	0.0101	0.0378	0.1187*	0.0666	0.1250
สัมประสิทธิ์วัตถุประสงค์ชัดเจน, β_2	0.0298	0.0015	0.0953	0.0252	0.0423
สัมประสิทธิ์การเปิดเผย, β_3	0.0167	0.1902*	0.0350	-	-
สัมประสิทธิ์การสนับสนุน, β_4	0.0200	0.0664	0.0069	0.0783	0.1048
สัมประสิทธิ์ความร่วมมือ, β_5	0.0006	0.0364	0.0095	0.0860	0.0380
สัมประสิทธิ์วิธีดำเนินการ, β_6	0.0064	0.1871*	0.0583	0.0462	0.1350
สัมประสิทธิ์ภาวะผู้นำเหมาะสม, β_7	0.0058	0.0355	0.0247	0.0769	0.0440
สัมประสิทธิ์บทบาทการทำงาน, β_8	0.0227	0.1019	0.0931	0.2427**	0.2419*
สัมประสิทธิ์การพัฒนาบุคลากร, β_9	0.0029	0.1675*	0.2136*	0.2556***	0.0240
สัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์, β_{10}	0.0002	0.0698	0.0257	0.0374	0.0251
สัมประสิทธิ์การติดต่อสื่อสาร, β_{11}	0.0029	0.2916***	0.3170***	0.2454***	0.3297***
อิทธิพลสุ่ม	ค่าความแปรปรวน (Variance component)				
	ความรู้	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
ค่าเฉลี่ยโรงเรียน, U_0	0.2492	2.2347***	2.8162***	2.6444***	3.4999***
ค่าสัมประสิทธิ์สมดุลในบทบาท, U_1	0.0034**	0.0637	0.0726*	0.0589***	0.1636*
ค่าสัมประสิทธิ์วัตถุประสงค์ชัดเจน, U_2	0.0080	0.0567	0.2771*	0.2484**	0.1619**
ค่าสัมประสิทธิ์การเปิดเผย, U_3	0.0064	0.1762*	0.0591*	-	-
ค่าสัมประสิทธิ์การสนับสนุน, U_4	0.0207***	0.0946*	0.2691	0.3932	0.3561*
ค่าสัมประสิทธิ์ความร่วมมือ, U_5	0.0045***	0.1751	0.1359*	0.2689**	0.2967*
ค่าสัมประสิทธิ์วิธีดำเนินการ, U_6	0.0049**	0.2069	0.1844*	0.0852*	0.1469*
ค่าสัมประสิทธิ์ภาวะผู้นำเหมาะสม, U_7	0.0061**	0.0836	0.0619	0.0809	0.0680*
ค่าสัมประสิทธิ์บทบาทการทำงาน, U_8	0.0110**	0.2412	0.1939	0.1968*	0.2059*
ค่าสัมประสิทธิ์การพัฒนาบุคลากร, U_9	0.0102	0.0635*	0.2848**	0.1018**	0.3560*
ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ภายใน, U_{10}	0.0110**	0.2291	0.0854	0.2081***	0.1879
ค่าสัมประสิทธิ์การติดต่อสื่อสาร, U_{11}	0.0066***	0.0987	0.1679	0.0383**	0.1358
ระดับครู, R	0.6378	6.9880	7.7958	6.6641	8.6567
ค่าอธิบายความแปรปรวนระดับครู	0.2433	0.4712	0.4381	0.5107	0.4990

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ; **นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ; *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 26 ส่วนของการวิเคราะห์อิทธิพลคงที่พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 3.8797 , 26.2669 , 35.1013 , 34.4050 และ 33.2448 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงถึงความคงที่ของการประมาณค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน

จากการวิเคราะห์ พบว่า ความสมดุลในบทบาทมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1187 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า ครูที่มีการรับรู้ความสมดุลในบทบาทสูงจะมีการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสูงด้วย

การเปิดเผยและเผชิญหน้ามีความสัมพันธ์กับการชักชวน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1902 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการถูกต้องมีความสัมพันธ์กับการชักชวน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1871 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้และการยืนยัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2427 และ 0.2419 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

การพัฒนาบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการชักชวน การยอมรับ และการนำไปใช้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1675 , 0.2136 และ 0.2556 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05

การติดต่อสื่อสารดีมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2916 , 0.3170 , 0.2454 และ 0.3297 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเปิดเผยและเผชิญหน้า วิธีดำเนินการถูกต้อง การพัฒนาบุคลากร และการติดต่อสื่อสารดีมีความสัมพันธ์กับการชักชวน ความสมดุลในบทบาท การพัฒนาบุคลากร และการติดต่อสื่อสารดีมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคลากร และการติดต่อสื่อสารดีมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ และสุดท้าย การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และการติดต่อสื่อสารดีมีความสัมพันธ์กับการยืนยัน แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานเป็นทีมด้านย่อย 11 ด้านมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามไม่เท่ากัน กล่าวคือ การติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลต่อ**การชักชวน**มากที่สุด รองลงมาคือ การเปิดเผยและเผชิญหน้า วิธีดำเนินการถูกต้อง และการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ **การยอมรับ** พบว่า การติดต่อสื่อสารดีมีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากร และความสมดุลในบทบาท **การนำไปใช้** พบว่า การพัฒนาบุคลากรมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การติดต่อสื่อสารดี และการทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ สุดท้าย **การยืนยัน** พบว่า

การติดต่อสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลร่วม พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนของกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้น ความรู้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า แสดงว่า โรงเรียนโดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจ แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของความสมดุลในบทบาทกับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้น การชักชวน มีค่า 0.0034 , 0.0726 , 0.0589 และ 0.1636 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , .01 และ .001 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของความสมดุลในบทบาทกับความรู้ การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของวัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสมกับการยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยัน มีค่า 0.2771 , 0.2484 และ 0.1619 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการเปิดเผยและเผชิญหน้ากับการชักชวน และการยอมรับ มีค่า 0.1762 และ 0.0591 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการสนับสนุนและไว้วางใจกับความรู้ การชักชวน และการยืนยัน มีค่า 0.0207 , 0.0946 และ 0.3561 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของความร่วมมือและความขัดแย้งกับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นการชักชวน มีค่า 0.0045 , 0.1359 , 0.2689 และ 0.2967 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 , .01 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของวิธีดำเนินการถูกต้องกับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นการชักชวน มีค่า 0.0049 , 0.1844 , 0.0852 และ 0.1469 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับความรู้ และการยืนยัน มีค่า 0.0061 และ 0.0680 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอกับความรู้ การนำไปใช้และการยืนยัน มีค่า 0.0110 , 0.1968 และ 0.2059 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพัฒนาบุคลากรกับกระบวนการตัดสินใจ ยกเว้นความรู้ มีค่า 0.0635 , 0.2848 , 0.1018 และ 0.3560 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดีกับความรู้ และการนำไปใช้ มีค่า 0.0110 และ 0.2081 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ตามลำดับ

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ถดถอยของการติดต่อสื่อสารดีกับความรู้ และการนำไปใช้ มีค่า 0.0066 และ 0.0383 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ตามลำดับ

เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การดำเนินงานเป็นทีมมิตีย่อย 11 มิติ พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 24.33 , 47.12 , 43.81 , 51.07 และ 49.90 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของการดำเนินงานเป็นทีมมิตีย่อยทำให้กระบวนการตัดสินใจ มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ ความสมดุลในบทบาท การสนับสนุนและไว้วางใจ ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารดีกับ**ความรู้** การเปิดเผยและเผชิญหน้า การสนับสนุนและไว้วางใจ และการพัฒนาบุคลากรกับ**การชักชวน** ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสม การเปิดเผยและเผชิญหน้า ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง และการพัฒนาบุคลากรกับ**การยอมรับ** ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสม ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารดีกับ**การนำไปใช้** และสุดท้ายความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสม การสนับสนุนและไว้วางใจ ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และการพัฒนาบุคลากรกับ**การยืนยัน**

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญในภาพรวมของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็นสังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับต่อไปนี้

สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

สมมุติฐานการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีสมมุติฐานเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อจำแนกตามปัจจัยระดับครูที่มีความแตกต่างกัน โดยมีสมมุติฐานย่อยดังนี้
 - 1.1 ครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแตกต่างกัน
 - 1.2 ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแตกต่างกัน
 - 1.3 ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแตกต่างกัน

1.4 ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแตกต่างกัน

1.5 ครูที่มึการทำงานเป็นทีมต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแตกต่างกัน

2. ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีรูปแบบดังสมมติฐานย่อยต่อไปนี้

2.1 การยืนยันได้รับอิทธิพลทางตรงจากการนำไปใช้ ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับ และการยอมรับได้รับอิทธิพลทางตรงจากการชักชวน ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้

2.2 การยืนยันได้รับอิทธิพลทางตรงจากการนำไปใช้ ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากการชักชวน และการชักชวนได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้ ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับ

2.3 การยืนยันได้รับอิทธิพลทางตรงจากการนำไปใช้ ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับ และการยอมรับได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้ ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากการชักชวน

3. ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

3.1 ปัจจัยระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพภายนอก พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.2 ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

3.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนและปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วย นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปีการศึกษา 2545 จำนวน 118 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน 118 คน และครูผู้สอน 3,143 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปีการศึกษา 2545 จำนวน 118 โรงเรียน ในการศึกษาค้างนี้ หน่วยการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ระดับชั้นลดหลั่นกัน คือ ระดับโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด 118 โรงเรียน และระดับครู ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ระดับละ 2 คน รวม 12 คนในแต่ละโรงเรียน สำหรับโรงเรียนบางแห่งที่มีครูน้อยกว่า 12 คน ได้กำหนดให้ครูทุกคนในโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างระดับครูที่ใช้ศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 1,184 คน กลุ่มตัวอย่างระดับโรงเรียนและระดับครู จำนวนทั้งสิ้น 1,302 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม ตัวแปรตาม คือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ได้แก่ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน

สมมติฐานที่ 2 กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก มีตัวแปรภายนอก คือ ความรู้ และตัวแปรภายใน คือ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน

สมมติฐานที่ 3 ตัวแปรอิสระระดับครู ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม ตัวแปรอิสระระดับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน ตัวแปรตาม คือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ประกอบด้วย ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่จำนวน 8 ฉบับ คือ แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ แบบวัดการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แบบวัดพฤติกรรมการสื่อสาร และแบบวัดภาวะผู้นำทางความคิด ส่วนแบบวัดการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนโดย เสริมศักดิ์ วิชาลาภ ซึ่งแปลมาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถม (OCDQ-RE :Organizational Climate Description Questionnaire for Elementary School) ของฮอย

และคลอฟเวอร์ (Hoy and Clover.1986) แบบวัดวิสัยทัศน์ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน (LVQ-P : Leadership Vision Questionnaire - Principal) ของบรัน (Braun.1991) ที่ผ่านการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของไทย โดย เสริมศักดิ์ วิชาลาภ และแบบวัดการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากปรับปรุงมาจากแบบสอบถาม Building Blocks' Questionnaire ของวูดคอค (Woodcock. 1989) ซึ่งแบบวัดทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .7161 - .9725 และนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น การวิเคราะห์โปรไฟล์และการวิเคราะห์หุ้ระดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแยกสรุปผลเป็นประเด็นต่าง ๆ ภายใต้อความมุ่งหมายการวิจัยแต่ละข้อได้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในแต่ละชั้นของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

1.1 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความขนาน มีระดับโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน และมีความแบนราบ โดยโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ตัวแปรย่อยทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยัน แตกต่างกัน ไม่ได้ขึ้นกับครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การทดสอบความพ้องกันของโปรไฟล์ พบว่า ระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความแตกต่างกัน โดยครูในปริมณฑลมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมสูงกว่าครูในกรุงเทพมหานคร และสุดท้าย การทดสอบความแบนราบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูไม่แตกต่างกัน หมายความว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันมีความแบนราบ

1.2 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกัน และไม่พ้องกัน โดยโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ตัวแปรย่อยทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน ต่างกันขึ้นกับครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมแตกต่างกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกัน โดยครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการ

ตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมสูงกว่าครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย และค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูทั้งหมดมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากจะมีค่าเฉลี่ยการยืนยันสูงที่สุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การชักชวน การยอมรับ และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงที่สุด รองลงมาคือ การชักชวน การนำไปใช้ การยอมรับ และการยืนยัน ตามลำดับ

1.3 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกัน และไม่พ้องกัน โดยโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกันโดยครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมสูงกว่าครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อย แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูทั้งหมดไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากจะมีค่าเฉลี่ยการนำไปใช้สูงที่สุด รองลงมา คือ การยืนยัน การยอมรับ การชักชวน และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงที่สุด รองลงมาคือ การชักชวน การยอมรับ การยืนยัน และการนำไปใช้ ตามลำดับ

1.4 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกันและไม่พ้องกัน โดยโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนแตกต่างกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกัน โดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมสูงกว่าครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนน้อย แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยันของครูทั้งหมดไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากจะมีค่าเฉลี่ยการชักชวนสูงที่สุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การยืนยัน การยอมรับ และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงที่สุด รองลงมาคือ การยืนยัน การชักชวน การยอมรับ และการนำไปใช้ ตามลำดับ

1.5 โปรไฟล์ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูที่มามีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน พบว่า โปรไฟล์ไม่ขนานกันและไม่พ้องกัน โดยโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันต่างกันขึ้นกับครูที่มามีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน และพบว่า โปรไฟล์มีความไม่พ้องกัน โดยครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากมีระดับโดยเฉลี่ยรวมของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมสูงกว่าครูที่มามีการทำงานเป็นทีมน้อย แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันของครูทั้งหมดไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาอิทธิพลย่อยของโปรไฟล์กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากมีค่าเฉลี่ยการยืนยันสูงสุด รองลงมาคือ การนำไปใช้ การชักชวน การยอมรับ และความรู้ ตามลำดับ ส่วนครูที่มามีการทำงานเป็นทีมน้อยจะมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงสุด รองลงมาคือ การยอมรับ การยืนยัน การชักชวน และการนำไปใช้ ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ผลการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก พบว่า แบบจำลองของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ที่เหมาะสมโดยมีรูปแบบดังนี้ คือ **ความรู้**มีอิทธิพลทางตรงต่อการชักชวน **ความรู้**มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน ซึ่งมีการชักชวนเป็นตัวแปรสื่อกลาง **การชักชวน**มีอิทธิพลทางตรงต่อการยอมรับ และการนำไปใช้ โดยการชักชวนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการนำไปใช้ และการยืนยัน ซึ่งมีการยอมรับเป็นตัวแปรสื่อกลาง **การยอมรับ**มีอิทธิพลทางตรงต่อการนำไปใช้ โดยการยอมรับมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการยืนยัน ซึ่งมีการนำไปใช้เป็นตัวแปรสื่อกลาง และสุดท้าย **การนำไปใช้**มีอิทธิพลทางตรงต่อการยืนยัน

ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยอมรับสูงสุด คือ การชักชวน และ ความรู้ ตามลำดับ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการนำไปใช้สูงสุด คือ การยอมรับ การชักชวน และความรู้ ตามลำดับ และสุดท้าย ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยืนยันสูงสุด คือ การนำไปใช้ การยอมรับ การชักชวน และความรู้ ตามลำดับ

3. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปรากฏผลดังนี้

3.1 ปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมและการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับ**ความรู้** การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับ**การ**

ชักชวน การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ และสุดท้าย การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการยืนยัน ส่วนความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระระดับครูที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมกับความรู้ และสุดท้ายคือ พฤติกรรมการสื่อสารกับการยอมรับ โดยการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมสามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ได้ระหว่างร้อยละ 7.37 - 61.07

3.2 ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ได้แก่ ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ยกเว้นความรู้ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน และการยืนยัน นอกจากนี้ยังพบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความรู้ โดยตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนสามารถอธิบายความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ได้ร้อยละ 35.65 - 46.57 ยกเว้น ความรู้สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับโรงเรียนได้เพียงร้อยละ 6.21

3.3 ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนในมิตีย่อยมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ปรากฏผลดังนี้

3.3.1 การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม ประกอบด้วย ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง ความซับซ้อน การทดลองใช้ได้ และการสังเกตเห็นผลมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมไม่เท่ากัน กล่าวคือ **ความรู้** พบว่า การสังเกตเห็นผลได้เพียงตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลต่อความรู้ **การชักชวน** พบว่า ความซับซ้อนมีอิทธิพลต่อการชักชวนมากที่สุด รองลงมาคือ การทดลองใช้ และความสอดคล้อง **การยอมรับ** พบว่า การทดลองใช้มีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ ความสอดคล้อง การเห็นประโยชน์เปรียบเทียบ ความซับซ้อน และสุดท้ายคือการสังเกตเห็นผลได้ **การนำไปใช้** พบว่า การทดลองใช้มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ ความสอดคล้อง ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ การสังเกตเห็นผลได้ และความซับซ้อน ตามลำดับ และสุดท้าย **การยืนยัน** พบว่า ความสอดคล้องมีอิทธิพลต่อการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ การสังเกตเห็นผลได้ ความซับซ้อน การทดลองใช้ และประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ตามลำดับ

ส่วนความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านย่อยที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ การสังเกตเห็นผลได้กับความรู้ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้องและการสังเกตเห็นผลได้

กับการชักชวน ความสอดคล้อง ความซับซ้อน และการสังเกตเห็นผลได้กับการนำไปใช้ และสุดท้าย ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้อง และการสังเกตเห็นผลได้กับการยืนยัน เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การทำนายของการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านย่อย 5 ด้าน พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 5.40 , 48.01 , 49.17 , 56.71 และ 64.20 ตามลำดับ

3.3.2 พฤติกรรมการสื่อสาร ประกอบด้วย การสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมไม่เท่ากัน กล่าวคือ การสื่อสารระหว่างบุคคลเพียงตัวเดียวที่มีอิทธิพลต่อการชักชวน พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการสื่อสารมวลชน ส่วนการนำไปใช้และการยืนยันการใช้ พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้และการยืนยันการใช้มากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล

ส่วนความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของพฤติกรรมการสื่อสารด้านย่อยที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลและพฤติกรรมการสื่อสารมวลชนกับการชักชวน และการยืนยันการใช้ และสุดท้าย พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลกับการยอมรับ และการนำไปใช้ เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การทำนายของพฤติกรรมการสื่อสารด้านย่อย 2 มิติ พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 1.61 , 9.05 , 11.06 , 17.99 และ 16.01 ตามลำดับ

3.3.3 การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ของครู พฤติกรรมแตกแยกของครู พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหาร พฤติกรรมการสั่งการของผู้บริหาร และพฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมไม่เท่ากัน กล่าวคือ พฤติกรรมขัดขวางน้อยของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวนมากที่สุด รองลงมาคือ ความแตกแยกน้อยของครู การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน และความร่วมมือของครู ตามลำดับ การยอมรับ พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ การขัดขวางน้อยของผู้บริหารโรงเรียน และความร่วมมือของครู ตามลำดับ การนำไปใช้ พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การขัดขวางน้อยของผู้บริหารโรงเรียน ความแตกแยกน้อยของครู มิตรสัมพันธ์ของครู และความร่วมมือของครู ตามลำดับ การยืนยัน พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ ความแตกแยกน้อยของครู การขัดขวางน้อยของผู้บริหารโรงเรียน และความร่วมมือของครู ตามลำดับ

ส่วนความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมิติย่อยที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ

พฤติกรรมความแตกแยกของครู และพฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนกับการ **ชักชวน** พฤติกรรมความร่วมมือของครู พฤติกรรมความแตกแยกของครู พฤติกรรม การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรม การขัดขวางกับการ **ยอมรับ** พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสั่งการ ของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมการขัดขวางกับการ **นำไปใช้** และสุดท้าย พฤติกรรมความ ร่วมมือของครูและพฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนกับการ **ยืนยัน** เมื่อคำนวณ เปอร์เซ็นต์การทำนายของการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมิตีย่อย 6 มิติ พบว่า สามารถอธิบาย ความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 8.90 , 30.43 , 31.43 , 31.84 และ 34.91 ตามลำดับ

3.3.4 การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ ชัดเจนและเป้าหมายเหมาะสม การเปิดเผยและเผชิญหน้า การสนับสนุนและไว้วางใจ ความ ร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ทบทวนการทำงานอย่าง สม่าเสมอ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารดีมีอิทธิพลต่อ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมไม่เท่ากัน กล่าวคือ **การชักชวน** พบว่า การติดต่อ สื่อสารมีอิทธิพลต่อการชักชวนมากที่สุด รองลงมาคือ การเปิดเผยและเผชิญหน้า วิธีดำเนินการ ถูกต้อง และการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ **การยอมรับ** พบว่า การติดต่อสื่อสารดีมีอิทธิพลต่อ การยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากร และความสมดุลในบทบาท **การนำไปใช้** พบว่า การพัฒนาบุคลากรมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การติดต่อสื่อสารดี และการทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ สุดท้าย **การยืนยัน** พบว่า การติดต่อสื่อสารดีมี อิทธิพลต่อการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์ของการทำงานเป็นทีมมิตีย่อยที่ทำให้ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน คือ ความสมดุลใน บทบาท การสนับสนุนและไว้วางใจ ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะ ผู้นำที่เหมาะสม การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการ ติดต่อสื่อสารดีกับ**ความรู้** การเปิดเผยและเผชิญหน้า การสนับสนุนและไว้วางใจ และการพัฒนา บุคลากรกับ**การชักชวน** ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสม การ เปิดเผยและเผชิญหน้า ความร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง และการพัฒนา บุคลากรกับ**การยอมรับ** ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสม ความ ร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง การทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การ พัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารดีกับ**การนำไปใช้** และสุดท้าย ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ชัดเจนเป้าหมายเหมาะสม การสนับสนุนและไว้วางใจ ความ ร่วมมือและความขัดแย้ง วิธีดำเนินการถูกต้อง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การทบทวนการทำงาน อย่างสม่ำเสมอ และการพัฒนาบุคลากรกับ**การยืนยันการใช้** เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การ

ทำนายนของการทำงานเป็นทีมมีด้อย 11 มิติ พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนระดับครูได้ร้อยละ 24.33 , 47.12 , 43.81 , 51.07 และ 49.90 ตามลำดับ

3.3.5 ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ประกอบด้วย ดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหารโรงเรียน และดัชนีบรรยากาศเปิดของครู พบว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของครูเพียงตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ยกเว้น ความรู้

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะแยกอภิปรายเป็น 3 ประเด็น โดยรายละเอียดของการอภิปรายผลในแต่ละประเด็นมีดังนี้

1. **การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เมื่อจำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะที่แตกต่างกัน** ซึ่งผลการวิจัยแยกพิจารณาเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก : เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ครูในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเหมือนกัน แต่ไม่พ้องกัน

ผลการวิจัยชี้ว่า ครูในปริมณฑลมีระดับการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยเฉลี่ยสูงกว่าครูในกรุงเทพมหานคร โดยความแตกต่างนี้มีระดับเท่า ๆ กัน ทั้งความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน การค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2545 ที่พบว่า ครูในกรุงเทพมหานครมีระดับการตัดสินใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาดำกว่าครูในจังหวัดใกล้เคียง เช่น นนทบุรี และปทุมธานี (ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. 2545 : 71) และงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีระดับต่างกันในเมืองและชนเมือง เช่น งานวิจัยของวิชัย เอียดบัว (2534 : 192) ที่พบว่า ครูในเมืองมีปัญหาในการยอมรับนวัตกรรมด้านการแสวงหาความรู้ ส่วนครูชนเมืองมีปัญหาการยอมรับนวัตกรรมด้านการตระหนัก การแสวงหาความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ และงานวิจัยของกรกฤตย กิตติสุนทรพิศาล (2541 : 126) ที่พบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองมีการยอมรับโครงการสุขบัญญัติแห่งชาติแตกต่างกัน

ประเด็นที่สอง : เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากและน้อยแตกต่างกัน พบว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไม่เหมือนกันและไม่พ้องกัน

ผลการวิจัยชี้ว่า ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากมีการพัฒนาจากขั้นความรู้ไปสู่การชักชวน การยอมรับ ในทิศทางบวก ในขณะที่ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมน้อย มีการลดลงของขั้นความรู้ การชักชวนและการยอมรับ อย่างต่อเนื่อง (ดูภาพประกอบ 17) ทั้งนี้ หมายความว่า ถ้าไม่มีการส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงคุณลักษณะของนวัตกรรม ด้านประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความสอดคล้องกับตนเอง ความซับซ้อนน้อย การทดลองใช้ และการสังเกตเห็นผลของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ครูจะไม่เกิดการนำไปใช้ และการยืนยัน ซึ่งจะนำไปสู่ความไร้ประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษา ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1995) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมที่มีประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ มีความสอดคล้องกับตนเอง มีความซับซ้อนน้อย สามารถทดลองใช้ได้ และสามารถสังเกตเห็นผลได้จะได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว

งานวิจัยสนับสนุนที่ศึกษาคุณลักษณะของนวัตกรรมกับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา เช่น งานวิจัยของวีรวัฒน์ พึ่งเจริญ (2538 : 62) ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 พบว่า คุณค่าของนวัตกรรม ความสะดวกในการใช้นวัตกรรม และนวัตกรรมมีความกลมกลืนกับสภาพสังคมของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และงานวิจัยของอภิญา ซอหะซัน (2537 : 117) ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูผู้สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 1 พบว่า ครูยอมรับนวัตกรรมถ้าการใช้นวัตกรรมไม่ขัดต่อหลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลาม ถ้านวัตกรรมนั้นช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น แต่บางอย่างอาจขัดกับหลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลามก็จะทำให้เกิดการยอมรับได้น้อย

งานวิจัยสนับสนุนที่ศึกษาคุณลักษณะของนวัตกรรมกับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครู เช่น งานวิจัยของพัชรภรณ์ ผางสระน้อย (2540 : 169) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 พบว่า ความสะดวกที่จะนำมาใช้ การเก็บรักษาง่าย การใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความเหมาะสมที่จะใช้มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม และงานวิจัยของนฤมล จิตรเครือ (2544 : 85) ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านประโยชน์และคุณค่า ด้านความเป็นนวัตกรรม สำเร็จรูป และด้านความสะดวกในการใช้มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม

นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะของนวัตกรรมมีผลต่อกระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน การยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอน และการยอมรับการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายโรงเรียน เช่น งานวิจัยของปราวีญา สุวรรณรัฐโชติ (2541 : 197)

ศึกษากรณีศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน พบว่า ลักษณะของนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรม คือ ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม ความซับซ้อนของการใช้นวัตกรรม และความสามารถในการทดลองใช้นวัตกรรมได้ งานวิจัยของนันทา สุกิจโกวิท (2536 : 184) ศึกษาการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนของครูอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่า เหตุผลในการยอมรับนวัตกรรมของครู คือ ความสอดคล้องกับความคิดเห็นเดิม การคาดหวังผลที่จะได้รับ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ การสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสอดคล้องกับหลักสูตร และงานวิจัยของวิชฌุ โพธิ์ประสาธ (2542 : 139) ศึกษาการยอมรับการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายโรงเรียนของครูและนักเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูจะยอมรับนวัตกรรมถ้า นวัตกรรมมีความเหมาะสมและเข้ากันได้กับการเรียนการสอน

ประเด็นที่สาม : เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากและน้อยแตกต่างกัน พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารต่างก็มีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไม่เหมือนกันและไม่พ้องกัน

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมาก จะมีระดับของการพัฒนาความรู้ไปสู่การชักชวนสูงขึ้น มีการพัฒนาจากการยอมรับไปสู่การนำไปปฏิบัติสูงขึ้น ในขณะที่ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารน้อยมีระดับของความรู้ไปสู่การชักชวนลดลง และจากการยอมรับไปสู่การปฏิบัติลดลงด้วย (ดูภาพประกอบ 18) ทั้งนี้หมายความว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการสื่อสารมีความจำเป็นต่อการพัฒนาให้ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสูงขึ้น

ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ นาคาลักษณ์ (2544 : 84-85) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการปฏิรูปการอาชีวศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคที่จะเปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาเครื่องกล พบว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรม และความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้และการยืนยัน โดยงานวิจัยของสุทธิพงศ์ หกสุวรรณ (2537 : 28) ศึกษารูปแบบการแพร่รวมนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพประชาชน ตามโครงการพัฒนาน้ำพระทัยจากในหลวง เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การใช้สื่อมวลชน สื่อโสตทัศน์ การสาธิตต้นแบบ การใช้เทคนิคการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การใช้สื่อบุคคลและการบรรยายเป็นวิธีการแพร่รวมนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสม

งานวิจัยสนับสนุนพฤติกรรมการสื่อสารกับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น งานวิจัยของพัชรภรณ์ ผางสระน้อย (2540 : 170 - 172) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 พบว่า การได้รับการฝึกอบรม เพื่อนครูนำเอกสารและสิ่งพิมพ์

เกี่ยวกับนวัตกรรม เช่น วารสาร นิตยสารมาให้อ่าน ผู้บริหารโรงเรียนแจ้งให้ทราบเมื่อมีนโยบายหรือการจัดการฝึกอบรมนวัตกรรม ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้นำนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารโรงเรียนกล่าวชมเชยที่นำนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานสามารถอธิบายความแปรปรวนในการยอมรับนวัตกรรม งานวิจัยของนฤมล จิตรเครือ (2544 : 85) ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า การชมการสาธิตของผู้รู้ การเข้าอบรมสัมมนา การชมนิทรรศการ และการอ่านเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม และงานวิจัยของสุธิภา แสันทอน (2540 : 84 - 85) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากหนังสือ ตำรา นิตยสาร วารสาร การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยสนับสนุนพฤติกรรมการสื่อสารกับการยอมรับเทคโนโลยีการศึกษา เช่น งานวิจัยของอภิญา ขอหะซัน (2537 : 117) ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูผู้สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 1 พบว่า การมีโอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และได้รับทราบแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมั่นใจ มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม และงานวิจัยของสาโรจน์ แผงยัง (2536 : 139 - 140) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษานักฝึกอบรมไทยในประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

ประเด็นที่สี่ : เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากและน้อยแตกต่างกัน พบว่า ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไม่เหมือนกันและไม่พ้องกัน

ผลการวิจัยชี้ว่า ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากมีการพัฒนาจากขั้นความรู้ไปสู่การชักชวน ในทิศทางบวก ในขณะที่ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนน้อย มีการลดลงของขั้นความรู้ไปสู่การชักชวน (ดูภาพประกอบ 19) ถ้ามีการส่งเสริมให้ครูมีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนที่เหมาะสม โดยให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนครู เช่น ครูมีพฤติกรรมร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์มากขึ้น มีความแตกแยกน้อยลง ครูมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหาร เช่น พฤติกรรมสนับสนุนของผู้บริหารมากขึ้น พฤติกรรมสั่งการของผู้บริหาร และพฤติกรรมขัดขวางของผู้บริหารน้อยลง จะเป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันสูงขึ้น ทั้งนี้หมายความว่า การส่งเสริมการรับรู้บรรยากาศของ

โรงเรียนที่เหมาะสมมีความจำเป็นต่อการพัฒนาให้ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอกสูงขึ้น

งานวิจัยที่สนับสนุนการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ วัตกรรมการ เช่น งานวิจัยของวิชัย เอียดบัว (2534 : 352) ศึกษาลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศที่ดีทางสังคมภายในโรงเรียนสูงจะเป็นครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมทาง วิชาการสูง งานวิจัยของวีรวัฒน์ พึ่งเจริญ (2538 : 62) ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 พบว่า ผู้บริหารสนับสนุนการใช้วัตกรรมการ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการยอมรับนวัตกรรมทาง เทคโนโลยีการศึกษา งานวิจัยของสุธิภา แสนทอง (2540 : 84) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการ ยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ นโยบายการฝึกอบรม การจัดสถานที่ โครงการไปศึกษาดูงาน การจัดบุคลากรในการให้บริการ และการขยายและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม งานวิจัยของนฤมล จิตรเครือ (2544 : 85) ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า องค์ประกอบด้านการสนับสนุนของหน่วยงาน คือ นโยบายของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม และงานวิจัยของกมลรัตน์ รัตนมาลัย (2544 : 80) ศึกษาบรรยากาศองค์การกับการยอมรับมาตรฐาน ISO 9002 ของพนักงานต้อนรับภาคพื้น : ศึกษากรณี บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ท่าอากาศยานกรุงเทพ พบว่า การรับรู้ บรรยากาศองค์การที่แตกต่างกันมีการยอมรับมาตรฐาน ISO 9002 แตกต่างกัน

ประเด็นที่ห้า : เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากและน้อย แตกต่างกัน พบว่า ครูมามีการทำงานเป็นทีมต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไม่ขนานกันและไม่พ้องกัน

ผลการวิจัยชี้ว่า ครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากมีการพัฒนาจากชั้นความรู้ ไปสู่การ ชักชวน ในทิศทางบวก ในขณะที่ครูที่มามีการทำงานเป็นทีมน้อย มีการลดลงของชั้นความรู้ไปสู่ การชักชวน (ดูภาพประกอบ 20) โดยครูที่มามีการทำงานเป็นทีมมากจะมีความรู้ การชักชวน การ ยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน สูงกว่าครูที่มามีการทำงานเป็นทีมน้อย ทั้งนี้หมายความว่า การส่งเสริมการทำงานเป็นทีมที่เหมาะสมมีความจำเป็นต่อการพัฒนาให้ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสูงขึ้น

แม้จะไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาการทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม แต่ก็พบว่า โครงสร้างของการประชุมทีมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมระหว่างสถาบันที่ศึกษา (Bell. 1991 : 52-03A) โดยทีมที่มีการตั้งความคาดหวังไว้สูงจะมีผลงานมากกว่าทีมที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่ำกว่า (Rubin.1988 : 49-08A) โดยผู้บริหารโรงเรียนและทีมผู้นำโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ค่อนข้างเด่นในแบบพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงบวก โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญในการระบุและสร้างวิสัยทัศน์ (Lucas. 2001 : 62-04A) และจากการสนทนาเชิงสัมภาษณ์พบว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก และมีการปรับกระบวนการทัศน์การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวต้องมีการวางแผนการสอนร่วมกัน

2. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีประเด็นอภิปรายดังนี้

การศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers.1995) ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลผ่านการได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ก่อให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับนวัตกรรมเห็นผลเห็นคุณค่าของนวัตกรรม ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม นำนวัตกรรมไปใช้ และยืนยันเกี่ยวกับการตัดสินใจ ซึ่งกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีผู้นำไปศึกษาในนวัตกรรมอื่น เช่น งานวิจัยที่ศึกษาผู้บริหารโรงเรียนในโอเรกอน 58 โรงเรียนเกี่ยวกับการสอนเป็นทีม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายงานว่า ล้วนผ่านขั้นตอนของนวัตกรรมทุกขั้น (Rogers. 1995 : 188 citing Kohl.1966) ในการศึกษาชาวนาในไอโอวา พบว่า ชาวนาทั้งหมดยอมรับว่าพวกเขาล้วนผ่านลำดับของขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยเริ่มจากการตระหนักในความรู้ไปสู่การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม (Rogers. 1995 : 187 citing Beal and Rogers.1960) เป็นต้น ดังนั้น โรเจอร์ได้สรุปว่า กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีลักษณะเป็นขั้นตอน และกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีความแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบ 5 ขั้นตอนอย่างมาก นอกจากนี้โรเจอร์ได้ยกตัวอย่างการช่วยให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมการติดยาได้ โดยขั้นตอน 5 ขั้นตอนในการเปลี่ยนพฤติกรรมการติดยา คือ ก่อนการไตร่ตรอง (Precontemplation) การไตร่ตรอง (Contemplation) การเตรียมการ (Preparation) การกระทำ (Action) และการรักษาไว้ (Maintenance) ซึ่งขั้นตอน 5 ขั้นตอนในการเปลี่ยนพฤติกรรมการติดยาสอดคล้องกับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมดังนี้ คือ ขั้นความรู้ ขั้นการชักชวน ขั้นยอมรับ ขั้นนำไปใช้และขั้นการยืนยัน (Rogers. 1995 : 189 citing Prochaska , DiClemente , and Norcross.1992)

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทั้งกระบวนการ คือ ขั้นความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ขั้นการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ขั้นยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ขั้นการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และขั้นยืนยันการตัดสินใจใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งผลการศึกษานี้พบว่า กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เริ่มจากครุมีความรู้ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อการชักชวน โดยการชักชวนมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับ และการนำไปใช้ ในขณะที่ด้วยการยอมรับก็มีอิทธิพลโดยตรงต่อการนำไปใช้ และสุดท้ายการนำไปใช้ก็มีอิทธิพลโดยตรงต่อการยืนยัน นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน โดยการชักชวนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการนำไปใช้และการยืนยัน และสุดท้าย การยอมรับมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการยืนยัน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า รูปแบบของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก มีความแตกต่างจากรูปแบบกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers. 1995) กล่าวคือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ มีลักษณะการเกิดเป็นเส้นตรง เกิดขึ้นที่ละขั้นตอน เช่น ขั้นความรู้ -> ขั้นการชักชวน -> ขั้นการยอมรับ -> ขั้นนำไปใช้ -> ขั้นยืนยัน แต่สำหรับนวัตกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมไม่เป็นเส้นตรงดังกล่าว กล่าวคือ พบว่าขั้นการชักชวนมีอิทธิพลทางตรงกับขั้นการยอมรับและขั้นการนำไปใช้ แสดงว่า ในขั้นการชักชวนนั้น บุคคลจะสร้างทัศนคติต่อนวัตกรรม เช่น สนใจหรือไม่สนใจนวัตกรรม โดยบุคคลจะพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองว่าการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีผลดีและมีคุณค่า บุคคลก็จะตัดสินใจนำไปใช้ทันที หรืออาจเกิดจากความคาดหวังของสังคมว่าสังคมต้องการให้นำไปใช้ บุคคลก็จะนำนวัตกรรมไปใช้ ดังนั้นรูปแบบของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจึงมีรูปแบบดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Ajzen and Fishbein.1980) ที่อธิบายว่า บุคคลเป็นผู้ที่มีเหตุผล และมีการใช้สารสนเทศที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง โดยบุคคลจะพิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น โดยพฤติกรรมของบุคคลจะขึ้นกับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม ดังนั้น ถ้าสามารถทำนายความตั้งใจของบุคคลได้ก็สามารถทำนายพฤติกรรมได้ โดยรูปแบบที่ใช้ทำนายความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมประกอบด้วยทัศนคติและความเชื่อในบรรทัดฐานของสังคม (normative beliefs) ซึ่งทัศนคติเป็นปัจจัยที่เกิดจากตนเอง บุคคลจะมีทัศนคติต่อพฤติกรรมอย่างไร เป็นผลมาจากความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ (expectation of outcome) ที่เกิดจากการกระทำพฤติกรรมและคุณค่าของผลลัพธ์ที่คาดหวัง

หวัง (value of expected outcome) การที่บุคคลมีการประเมินผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมเป็นผลมาจากความเชื่อของบุคคลว่า ถ้ากระทำพฤติกรรมนั้นและจะทำให้เกิดผลดีและมีคุณค่า บุคคลก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ส่วนความเชื่อบรรทัดฐานเป็นปัจจัยที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม บุคคลมีความคิดว่าแรงผลักดันทางสังคมทำให้เขากระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าคนส่วนมากคิดว่าเขาจะกระทำพฤติกรรมนั้นก็จะเกิดแรงกดดันให้เขาต้องการกระทำพฤติกรรมนั้น

จากการสัมภาษณ์ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เพิ่มเติม ทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีคะแนนกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสูงสุด โดยมีแนวทางในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยเน้นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับครูโดยตรง โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 22 คือ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ขั้นความรู้ ครูรู้ว่าการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในช่วงที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นช่วงที่มีการปรับปรุงหลักสูตร มีการปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้ ประมาณปี พ.ศ. 2542 ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่มีการปรับปรุงหลักสูตร มีการปฏิรูปการเรียนรู้ ก็ได้รับการเผยแพร่เอกสาร การอบรม สัมมนาอย่างต่อเนื่องให้ครูมีความตระหนักให้จัดเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้” และ “ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่มี พ.ร.บ.การศึกษา ปี 2542” เป็นต้น โดยครูได้รับทราบว่าจะมีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากผู้บริหารโรงเรียนและจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และวารสารการศึกษา โดยครูเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความเกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “นักเรียนเป็นหัวใจสำคัญที่สุดเหมือนเป็นผลผลิตที่โรงเรียนจัดทำขึ้นมา ผลประโยชน์ที่สูงสุดอยู่ที่นักเรียน นักเรียนเป็นหัวใจสำคัญของคุณภาพงานที่ออกมา จะเน้นที่นักเรียนเป็นสำคัญในการประเมินภายนอก เพราะเขาจะมีการสัมภาษณ์เด็ก มีการสังเกตการสอนของครู ว่ากระบวนการสอนของครูได้ปรับไปตามกระบวนการทัศน์ ตามแนวปฏิรูปหรือไม่ และคุณธรรม จริยธรรมเด็กก็ขาดไม่ได้ เพราะเด็กจะต้องเป็นคนดีของสังคม ทางโรงเรียนเราก็ได้ปลูกฝังให้เด็กได้เรียนอย่างมีความสุข เป็นคนดี และก็เป็นคนเก่ง สามารถที่จะสูโลกภายนอกได้ ทางเราจึงเน้นความเป็นท้องถิ่น และสากลให้แก่เด็ก” เป็นต้น

ขั้นชักชวน เมื่อครูได้ทราบว่าการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแล้ว เริ่มมีความต้องการและแสวงหารายละเอียดเพิ่มเติม โรงเรียนจึงจัดให้มีการอบรมโดยเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมาให้ข้อมูลเพิ่มเติม มีการแจก

เอกสารเกี่ยวกับการประเมิน ไปดูงาน ชมนิทรรศการ ซื้อหนังสือ ผู้บริหารโรงเรียนหาข้อมูลเพิ่มเติมมาเผยแพร่ เช่น ดัดขาวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์มาเวียนกันอ่าน เป็นต้น จัดประชุมครูเชิงวิชาการ ชี้แจงให้ครูยอมรับ ค่อย ๆ ชี้แจงไปเรื่อย ๆ ให้ซึมซับทีละน้อย ทำให้ครูเห็นคุณค่าของการประเมินภายนอก ครูมีแรงจูงใจที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ และทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “...เพราะมีสิ่งพิมพ์จากกรมมาให้ มีการอบรมสัมมนา จากหนังสือพิมพ์ จากวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา” “เราไปซื้อมาอ่าน อ่านแล้วก็มาขยายผลให้ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน บางทีก็ไปซื้อหนังสือจากแพร่พิทยา ศึกษาภัณฑ์ คือเราอ่านเรารู้ เมื่อรู้เราก็มาร่วมกันพัฒนา” “ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้ครูทราบก่อน ค่อย ๆ ชี้แจงไปเรื่อย ๆ ให้ซึมซับทีละน้อย การจัดอบรมสัมมนาให้ครูได้มีความรู้ จากสื่อโทรทัศน์ จากที่มีนักวิชาการมาให้ความรู้ เราก็ดูตามจากการอบรมทางไกล จากการไปศึกษาดูงาน เราจะมึนงานวิชาการเราก็จะไปศึกษาดูงาน ว่าคนอื่นเขาพัฒนาเราจะอยู่หนึ่งไม่ได้ จากการที่เราติดตามจากหนังสือพิมพ์ จากวารสารต่าง ๆ วารสารจากกรมก็จะมาให้เหมือนกัน ให้เราได้ศึกษาด้วยตนเอง ก็เป็นแรงบันดาลใจให้เราอยากทำ” “ผู้บริหารมีส่วนอย่างสูง เพราะเป็นแรงผลักดันให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ อย่างเช่น ท่านจะดัดหนังสือพิมพ์มาเป็นบทความให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาให้ครูเวียนกันอ่าน และตลอดจนตัวครูเองได้ไปศึกษาดูงานจากที่อื่น ๆ เยอะ เช่น ที่นครปฐมจัดเยอะเกี่ยวกับงานคุณภาพนักเรียน ที่จังหวัดจัด สามพรานจัด โรงเรียนเอกชนจัดเราก็ไปดูกัน” “...เรามีความตื่นตัว เรามีการชวนช่วยที่จะให้เด็กเรียนรู้ โดยศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากเอกสารต่าง ๆ สื่อสิ่งพิมพ์ ศึกษาจากการไปอบรมสัมมนาและผู้บริหารโรงเรียนก็ให้ความรู้...” และ “เมื่อเราทราบว่ามีการประเมินภายนอก โรงเรียนก็เชิญสมศ.มาให้ความรู้กับครูทั้งโรงเรียน ครั้งที่ 1 เชิญผู้ที่เป็นกรรมการประเมินมาให้ความรู้จุกย่อย ๆ มาอบรมให้กับครูรอบที่ 2 แล้วก็เชิญผู้ปฏิบัติคนที่จะมาประเมิน บุคลากรที่สอบผ่านเป็นผู้ประเมินมาให้ความรู้ เชิญเพื่อนร่วมโรงเรียนมาพูดคุยหลังเลิกเรียน 1 ชั่วโมง เชิญศึกษานิเทศก์ที่สอบผู้ประเมินได้มาประชุมย่อย ทำให้ครูมีโอกาสพูดคุยกันได้มากกว่าประชุมใหญ่” เป็นต้น

ชั้นยอมรับ จัดให้มีการประชุมครูเชิงวิชาการ เพื่อวางแผนในการทำงานร่วมกัน ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินภายนอก เมื่อครูได้รับข้อมูลก็จะนำมาแจ้งให้ครูทราบในที่ประชุมครูมีการจัดบันทึกการประชุม ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “...ครูต้องยอมรับก่อน ถ้าไม่ยอมรับเราก็ไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้” “จากการค่อย ๆ ซึมซับจากการประชุม เวลาประชุมวิชาการ หรือการประชุมครูทุกครั้ง ผู้บริหารก็จะพูดให้ครูได้ตระหนัก ได้ซึมซับเกี่ยวกับการปฏิรูปทุกครั้งในการประชุม” “มีข่าวสารความเคลื่อนไหวก็จะมีการประชุมแล้วก็บันทึกว่ามีการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างไร แจ้งให้ครูผู้สอนทราบ และให้ครูผู้สอนมีความตระหนักจะได้มีการปรับตัว ปรับกระบวนการทัศน์ในการสอนอย่างไร มีการบันทึกการประชุมให้ครูรับรู้” “ครูมีการตื่นตัวที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ อย่างเช่น การใช้สื่อ IT หรือ คอมพิวเตอร์ ต่างๆ

ครูที่นี้ให้เป็นทุกคน ร้อยเปอร์เซ็นต์” “...ช่วยกันทำ ช่วยกันเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ เพื่อให้สมศ. มาตรวจว่าเรามีคุณภาพตามที่เกณฑ์กำหนดจริง ก็ช่วยกันทั้งโรงเรียน” และ “...ครูชอบการวัดผล การประเมินเป็นการชี้วัดอย่างหนึ่ง ว่าเราพร้อมตรงไหน เราเต็มตรงไหน เราเป็นเลิศด้านไหน คือ การประเมินมีเกณฑ์มาจับ แล้วเรารู้สึกว่า ถ้าเราไม่แน่ใจผลการประเมินภายนอกก็โต้แย้งได้...” เป็นต้น

ขั้นการนำไปใช้ ครูมีการปรับกระบวนการทัศน์ในการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งต้องใช้ความร่วมมือจากครูในโรงเรียน เนื่องจากต้องมีการใช้แหล่งเรียนรู้ หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “เราจะมีการประชุมทางวิชาการในโรงเรียนทั้งหมด เราก็ต้องมาต้องมาร่วมกันวางแผน เช่น ช่วงชั้นที่สอง ตามหลักสูตรใหม่ (ป.4 – ป.6) เราจะร่วมกันวางแผนในการเรียน เราก็ต้องตกลงกันก่อนว่าใครจะสอนสาระอะไร ต้องแบ่งกันไปตามความถนัด และความพึงพอใจของผู้สอนด้วย และเมื่อเราได้แล้วว่าจะสอนอะไร เราก็จะร่วมกันวางแผน ศึกษาเนื้อหา ว่าเรามีเนื้อหาใดบ้างที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน เราก็จะให้สัดส่วนคะแนนร่วมกัน...” “...ใช้เวลาเป็นเดือน ที่เราจะวางระบบ เมื่อเราวางระบบได้แล้ว เราก็ปฏิบัติ เมื่อเราปฏิบัติเกิดปัญหาเราก็ต้องมาปรับ ทำไปปรับไป ปัจจุบันก็ยังต้องปรับอยู่” “ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้ครูตระหนักและให้คณะครูร่วมกันทำงาน ประชุมวางแผน คือ ครูทำเป็นระบบ มีการวางแผนกันก่อน และก็มีความร่วมมือกันสรุปผลร่วมกัน...” และ “ครูจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเหมือนกันทั้งโรงเรียน เพราะเราจะทำคนเดียวไม่ได้ เราต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม เรามีการประชุมทางวิชาการ และมีการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีฐานข้อมูล คือ ทุกคนจะมีข้อมูลและหลักสูตรท้องถิ่นใช้ร่วมกัน” เป็นต้น

ขั้นการยืนยัน ครูพอใจ เห็นประโยชน์ของการประเมินภายนอก ทำให้ครูพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น ใฝ่เรียนใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เมื่อก่อนที่จะมีการประเมินภายนอก ครูจะสอนตามหนังสือไปเรื่อย ๆ เมื่อมีการประเมินภายนอก ครูต้องทำงานเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต้องเปลี่ยนวิธีการสอน มีการวางแผนการทำงานเป็นระบบมากขึ้น ครูมีความภาคภูมิใจที่นักเรียนประสบความสำเร็จเนื่องจากครูได้มีการวางแผนกระบวนการทัศน์ในการสอนที่ถูกทิศทาง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “แต่ก่อนครูจะสอนอย่างเดียว เด็กจะไม่ได้รับรู้เลยว่าทำอะไร...” “การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะดีกว่าเก่า เพราะเด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกับเรา เราก็ได้เข้าใจเด็กมากขึ้น และครูก็มีบทบาทน้อยลง แต่เด็กมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการเรียนรู้ เราจะรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน” “...เห็นความสำคัญในการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นไปตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ มีความเห็นว่าสมควรที่จะปรับปรุงการปฏิรูปการเรียนรู้” “เราต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานจากการประเมินภายนอก ซึ่งมีส่วนที่เราจะตระหนักและปรับกระบวนการทัศน์ของเราให้เป็นมาตรฐานสากล” “...เด็กได้ปฏิบัติจริง และ

เกิดผลกับเด็กจริง ก็เมื่อเด็กสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้ ก็มีความคงทนในการเรียนรู้ เพราะเด็กได้ฝึกปฏิบัติจริง การที่เราบอกให้เด็กท่องจำความคงทนน้อยกว่า ต่อตัวครู ครูก็มีความภาคภูมิใจที่เด็กประสบความสำเร็จ การทำงานก็ดีขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ก็เป็นสิ่งตอบสนองให้ครูมีความภาคภูมิใจว่า เด็กประสบความสำเร็จก็เกิดจากเราได้มีการวางกระบวนการทัศน์ในการสอนร่วมกับเด็กถูกต้อง ถูกทิศทาง” “...เป็นการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมกว่าเดิม ให้ครูมีการวางแผน มีการทำงานเป็นระบบมากขึ้น” และ “...ต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ บางครั้งความสามารถของเด็กมีแต่ครูมองข้ามไป ทำให้ปิดกั้นความสามารถของเด็ก เด็กได้แสดงออกมากยิ่งขึ้น ผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจว่าลูกของตนเองมีความสามารถ ครูรู้จักผู้ปกครอง เป็นที่ยอมรับของสังคม...” เป็นต้น ครูเห็นด้วยที่จะให้มีการประเมินทุก 5 ปี เพราะเป็นการสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของตัวครู และทำให้ครูต้องพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “...ก็เหมือนกระจกเงา ถ้าไม่มีการกำกับติดตามเลย ก็อาจทำให้การจัดการศึกษาหลงทางได้เหมือนกัน ก็เห็นด้วยนะที่จะมีการประเมินทุก 5 ปี ครูรับได้ ถ้าไม่มีอะไรมาวัดครู ในฐานะครูผู้สอนก็สบาย แต่ก็จะไม่รู้ตัวเราเลย ว่า นักเรียนเขาต้องการอะไร แล้วเราปฏิบัติได้อย่างไร และผลเป็นอย่างไร เมื่อมีการวัดการประเมินก็ทำให้เรารู้ว่าเราอยู่ระดับไหน” และ “...การวัดการประเมินทำให้เห็นภาพของตนเอง ถ้าไม่วัดก็จะไม่เห็นภาพของตนเอง ว่าขณะนี้ยืนอยู่จุดไหน บกพร่องอะไรบ้าง ชอบเกณฑ์การประเมินมาตรฐานอยู่จุดหนึ่ง คือ ไม่ได้วัดที่ผลสัมฤทธิ์ด้านเดียว เป็นเรื่องใหม่ที่เข้ามา เดิมนั้นเราต้องรายงานผลสัมฤทธิ์ คือ ประเมินค่าความรู้ของเด็ก แต่ละปีแต่ละปี ทุกปี เขาจะกำกับติดตามอยู่ด้านเดียว แต่ประเมินนี้ออกมาจะครอบคลุมด้านผู้เรียน บุคลากร ทรัพยากรสนับสนุน ข้อกระทงจะครอบคลุม” เป็นต้น

งานวิจัยที่สนับสนุนกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของยุภาพักร จันทรเขียว (2543 : 84 - 87) ศึกษากระบวนการยอมรับนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอน กรณีศึกษา: อำเภอพยุหะคีรีและอำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ชื่นความรู้ ผู้นำสารหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) มีความสำคัญในกระบวนการยอมรับนวัตกรรม และครูยังได้รับแนวคิดนี้ผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ ชนัชชวณ ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมเริ่มมีความต้องการและแสวงหารายละเอียดเพิ่มเติม ไปดูงาน และสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรม ชื่นยอมรับ ครูสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมกับเพื่อนร่วมงานได้ ชื่นนำไปใช้ ครูสามารถพิจารณาและสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสม ชื่นยืนยัน ครูมีความชอบ พอใจและเชื่อมั่นว่านวัตกรรมเป็นสิ่งที่ดีกว่า มีประโยชน์มากกว่า และงานวิจัยของปราวินยา สุวรรณรัฐโชติ (2541 : 193 - 195) ศึกษากรณีศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน พบว่า การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมโดยการตัดสินใจจากผู้มีอำนาจ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากระดับบนสู่ระดับล่าง โดย

ชั้นความรู้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ความรู้และแนะนำนวัตกรรมแก่ครู ฝึกอบรมภายในโรงเรียนทำให้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้น และครูและนักเรียนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กัน ชั้นชักชวน ผู้อำนวยการโรงเรียนอำนวยความสะดวกและชักชวนให้ใช้นวัตกรรม มีโครงการซื้อคอมพิวเตอร์เงินผ่อนและจัดคอมพิวเตอร์ให้ครูได้ใช้ในที่ต่าง ๆ อย่างสะดวก ชั้นการยอมรับ ครูในโรงเรียนสั่งซื้อคอมพิวเตอร์กับทางโรงเรียน และจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาดูแลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ชื่อนำไปใช้ ครูและบุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน และในการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย

3. ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ผลการวิจัยแยกพิจารณาเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก : ปัจจัยระดับครูมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม การศึกษาครั้งนี้ศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ตามแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers.1995) ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมประกอบด้วย กระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ ความรู้ การชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน และการศึกษาครั้งนี้มีปัจจัยระดับครู คือ การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรม พฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม จากการศึกษาครั้งนี้มีประเด็นอภิปราย 4 ประเด็น คือ

1. การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน กล่าวคือ ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมากจะมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมากด้วย โดยโรเจอร์ได้กล่าวถึงการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมว่า สามารถที่จะอธิบายและแสดงถึงการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะของนวัตกรรม ซึ่งมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม โดยคุณลักษณะของนวัตกรรมที่มีประโยชน์เชิงเปรียบเทียบสูงสามารถเข้ากันได้ สามารถทดลองใช้ได้ สามารถสังเกตเห็นผลได้ และมีความซับซ้อนน้อยจะได้รับการยอมรับนวัตกรรมอย่างรวดเร็ว (Rogers. 1985 : 210 - 240) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดุขฎิ โยเหลาและคณะ (2544) และวันเพ็ญ วรวงศ์พงศา (2545) ที่พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพการศึกษามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

งานวิจัยที่สนับสนุนการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม เช่น งานวิจัยของนันทา สุกิจโกวิท (2536 : 184 - 185) ที่พบว่า ครูมีการยอมรับนวัตกรรมถ้านวัตกรรมนั้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างดี และนวัตกรรมมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นเดิม สามารถคาดหวังถึงผลการเรียนที่จะได้รับ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ

หน่วยการเรียนรู้การสอน สามารถการสนองความต้องการแตกต่างระหว่างบุคคลและความสอดคล้องกับหลักสูตร งานวิจัยของสุภาพ จันตะคาด (2535 : 112) ที่พบว่า ครูมีการยอมรับนวัตกรรมถ้า นวัตกรรมเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน และนวัตกรรมนั้นง่ายต่อการใช้ งานวิจัยของวีรวุฒน์ พึ่งเจริญ (2538 : 62-69) พบว่า คุณค่าของนวัตกรรม ความสะดวกในการใช้นวัตกรรม นวัตกรรมที่มีความกลมกลืนกับสภาพสังคมของครู ประสบการณ์ทางวิชาการของครู ผู้บริหาร สนับสนุนการใช้นวัตกรรม ความเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูป นโยบายสนับสนุนการฝึกอบรม ความสนใจศึกษาหาความรู้ของครูและราคาของนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา งานวิจัยของสุธิภา แสนทอน (2540 : 85) ศึกษาตัวแปรที่ สัมพันธ์กับการยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันอุดม ศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า นวัตกรรมมีประโยชน์ มีความสะดวกในการใช้ และเป็นนวัตกรรมที่ใช้ได้ง่าย มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และงานวิจัยของภาษิต เครืองเนียม (2544 : 68 - 71) ศึกษาการวิเคราะห์ตัว ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การสนับสนุนของสถานศึกษา ภาวะผู้นำ คุณ ลักษณะของนวัตกรรม คุณค่าของนวัตกรรมในการสื่อสาร ผลกระทบของนวัตกรรม คุณลักษณะ ของอาจารย์ สภาพภาพของอาจารย์ การสนับสนุนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และความสามารถและ ประสบการณ์ของอาจารย์เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม โดยคุณลักษณะของ นวัตกรรม เช่น ความสามารถในการประยุกต์ใช้ ความทันสมัย ความน่าสนใจ นวัตกรรมสำเร็จ รูป ความสะดวกในการใช้ ค่าใช้จ่าย และความสอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอน

จากการศึกษาครั้งนี้แม้จะพบว่า การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม แต่การรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมก็มีอิทธิพลต่อ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอนไม่เท่ากัน กล่าวคือ ครูที่มีการรับรู้คุณ ลักษณะของนวัตกรรมด้านการสังเกตเห็นผลได้มีอิทธิพลต่อความรู้มากที่สุด ครูที่มีการรับรู้คุณ ลักษณะของนวัตกรรมด้านความซับซ้อนน้อยมีอิทธิพลต่อการชักชวนมากที่สุด รองลงมาคือ การทดลองใช้ และความสอดคล้อง ตามลำดับ ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมด้านการ ทดลองใช้มีอิทธิพลต่อการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ ความสอดคล้อง ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ความซับซ้อน และการสังเกตเห็นผล ตามลำดับ ครูที่มีการรับรู้คุณลักษณะของ นวัตกรรมด้านการทดลองใช้มีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ ความสอดคล้อง ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ การสังเกตเห็นผล และความซับซ้อน ตามลำดับ ส่วนการยืนยัน พบว่า ความสอดคล้องมีอิทธิพลต่อการยืนยันมากที่สุด รองลงมาคือ การสังเกตเห็นผล ความ ซับซ้อน การทดลองใช้ และประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ตามลำดับ

ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยบางส่วนของงานวิจัยของกนกวรรณ แสงจันทร์ (2545 : 92 -93) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการนำระบบงานคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 พบว่า ความสะดวกในใช้นวัตกรรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นชักชวน ขั้นการยอมรับ และขั้นการยืนยัน ความยากง่ายในการใช้นวัตกรรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นความรู้ การเข้ากันได้กับสภาพการทำงานมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นชักชวน ขั้นการยอมรับ ขั้นการนำไปใช้ และขั้นการยืนยัน และงานวิจัยของสุภาพร บุญปลั่ง (2540 : 158) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า นวัตกรรมมีประโยชน์สามารถอธิบายความแปรปรวนขั้นความรู้ การชักชวน การยอมรับ และการยืนยันได้ นวัตกรรมมีความกลมกลืนสามารถอธิบายความแปรปรวนขั้นการชักชวน การนำไปใช้และการยืนยันได้ ดังนั้นถ้าจะให้ครูมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม แต่ละขั้นตอนมากขึ้นอาจส่งเสริมให้ครูมีการรับรู้คุณลักษณะของนวัตกรรมในด้านต่างๆ แต่ละขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

2. พฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการชักชวนและการนำไปใช้ กล่าวคือ ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมากจะมีการชักชวน และการนำไปใช้มากด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าพฤติกรรมการสื่อสารเป็นการแสดงออกเพื่อที่จะสื่อความหมายกัน โดยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึก นึกคิด ทศนคติ และประสบการณ์ระหว่างกัน ทำให้บุคคลเข้าใจตรงกัน (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. 2533) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดุขฎิ โยเหลา และคณะ (2544) และงานวิจัยของวันเพ็ญ วรวงศ์พงศา (2545) พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา งานวิจัยของสาโรจน์ แฝงยัง (2536 : 139-140) ที่พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา งานวิจัยของกรกฎ รามชัยเดช (2543 : 78) พบว่า ผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกันมีการยอมรับการนำระบบบริหารตามมาตรฐาน ISO 9002 ไปใช้แตกต่างกัน ช่องทางการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญของการเผยแพร่นวัตกรรม (Svenkerud, 1997: 4190) และงานวิจัยของพาร์ค (Park. 1994 : 3524) พบว่า ประสบการณ์การสื่อสารสามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมได้ โดยพฤติกรรมการสื่อสารมีความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

จากการศึกษาครั้งนี้ แม้จะพบว่าพฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการชักชวนและการนำไปใช้ แต่พฤติกรรมการสื่อสารก็มีอิทธิพลต่อการชักชวนและการนำไปใช้ไม่เท่ากัน กล่าวคือ ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารด้านการสื่อสารระหว่างบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการชักชวนมากที่สุด

ส่วนการนำไปใช้ พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารมีด้านการสื่อสารมวลชนจะมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล ดังนั้น ถ้าจะให้ครูมีการชักชวนและการนำไปใช้มากขึ้นอาจส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมการสื่อสารในด้านดังกล่าวมากขึ้น ผลการวิจัยที่ศึกษาครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารมวลชนมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ข้อค้นพบนี้มีงานวิจัยสนับสนุนพฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านคอมพิวเตอร์ เช่น งานวิจัยของกนกวรรณ แสงจันทร์ (2545 : 90) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการนำระบบงานคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 พบว่า บทบาทการให้ความรู้และนำสาธิตเกี่ยวกับนวัตกรรมต่ออาจารย์และบุคลากรมีอิทธิพลทางบวกต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นความรู้ ขั้นการยอมรับ และขั้นการนำไปใช้ งานวิจัยของพวงเพชร ฤทธิพรพันธุ์ (2544 : 115) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มสถานศึกษาภาคใต้ กรมอาชีวศึกษา พบว่า การผ่านการฝึกอบรมมีอิทธิพลทางบวกต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นความรู้ ขั้นการชักชวน ขั้นการยอมรับ ขั้นการนำไปใช้และขั้นยืนยัน และงานวิจัยของสุภาพร บุญปลั่ง (2540 : 158) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การศึกษาจากวารสารหรือนิตยสารที่ซื้อเอง การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ และการศึกษาจากหนังสือมีความสัมพันธ์ทางบวกสามารถอธิบายความแปรปรวนขั้นความรู้ได้ การขอคำแนะนำจากผู้อื่นมีความสัมพันธ์ทางบวกสามารถอธิบายความแปรปรวนขั้นการชักชวน การศึกษาจากวารสารหรือนิตยสารที่ซื้อเอง การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ การศึกษาจากหนังสือ การขอคำแนะนำจากผู้อื่น การค้นคว้าจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ทางบวก ถ้าไม่เคยชนนิตรรศการนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางลบสามารถอธิบายความแปรปรวนขั้นการยอมรับ การศึกษาจากวารสารหรือนิตยสารที่ซื้อเอง การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ การขอคำแนะนำจากผู้อื่น การค้นคว้าจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการเข้ารับการอบรมโดยเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกสามารถอธิบายความแปรปรวนขั้นการนำไปใช้ และการศึกษาจากวารสารหรือนิตยสารที่ซื้อเอง การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ และการศึกษาจากหนังสือมีความสัมพันธ์ทางบวกสามารถอธิบายความแปรปรวนขั้นการยืนยันได้

3. การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวน กล่าวคือ ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมากจะมีการชักชวนมากด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนเป็นการรับรู้ของครูภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานโดยทั่ว ๆ

ไปในโรงเรียน โดยได้รับอิทธิพลจากองค์การแบบทางการ แบบไม่เป็นทางการ บุคลิกภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาวะผู้นำองค์การ บรรยายภาพโรงเรียนเป็นชุดของคุณลักษณะภายในซึ่งแยกความแตกต่างโรงเรียนหนึ่งจากโรงเรียนอื่น และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในโรงเรียน บรรยายภาพของโรงเรียนจึงเป็นคุณภาพของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพและตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ที่สะสมมาของพฤติกรรมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย เอียดบัว (2534 : 352) พบว่า ครูที่มีการรับรู้บรรยากาศที่ดีทางสังคมภายในโรงเรียนสูงจะเป็นครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการ งานวิจัยของกมลรัตน์ รัตนมาลัย (2544 : 80) พบว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การที่แตกต่างกันมีการยอมรับมาตรฐาน ISO 9002 แตกต่างกัน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวนโดยครูที่มีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนด้านพฤติกรรมการขัดขวางของผู้บริหารโรงเรียนน้อย มีอิทธิพลต่อการชักชวนมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมความแตกแยกของครูน้อย พฤติกรรมการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน และพฤติกรรมความร่วมมือของครู ตามลำดับ ดังนั้น การสนับสนุนให้ครูมีการชักชวนมากขึ้นอาจส่งเสริมให้ครูมีการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนสูงขึ้น ซึ่งมีงานวิจัยที่ศึกษาการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน เช่น มารศรี สุธานี (2540 : 100-135) พบว่า พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ พฤติกรรมร่วมมือ และพฤติกรรมมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมสั่งการ พฤติกรรมขัดขวาง พฤติกรรมร่วมมือ และพฤติกรรมมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน งานวิจัยของบุญเจือ จุฬาพรณาชาติ (2544 : 65-68) พบว่า บรรยายภาพของโรงเรียนและวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอน งานวิจัยของสุขุม หลานไทย (2537 : 74 -76) พบว่า บรรยายภาพองค์การมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูช่างในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เบดเจอร์ (Badger.1984) บรรยายภาพองค์การมีอิทธิพลต่อทัศนคติของครูเกี่ยวกับการทดสอบความสามารถ และประสิทธิภาพของครูมีความสัมพันธ์กับบรรยายภาพองค์การ (Sandy. 1988) โดย งานวิจัยของกนกวรรณ แสงจันทร์ (2545 : 91 , 94) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการนำระบบงานคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 พบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการใช้ นวัตกรรมต่ออาจารย์และบุคลากรมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นความรู้ ขั้นการยอมรับ และขั้นการนำไปใช้ ความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นความรู้ ขั้นชักชวน และขั้นการนำไปใช้ และบรรยายภาพทางวิชาการมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นชักชวน ขั้นการ

ยอมรับ และขั้นการนำไปใช้ และงานวิจัยของพวงเพชร ฤทธิพรพันธุ์ (2544 : 115) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มสถานศึกษาภาคใต้ กรมอาชีวศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ของครูและบรรยากาศทางวิชาการของครูในวิทยาลัยมีอิทธิพลทางบวกต่อการกระบวนกาตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมขั้นความรู้ ขั้นการชักชวนขั้นการยอมรับ ขั้นการนำไปใช้และขั้นยืนยัน

4. การทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อความรู้ การนำไปใช้ และการยืนยัน กล่าวคือ ครูที่มึการทำงานเป็นทีมมากจะมีความรู้ การนำไปใช้ และการยืนยันมากด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าการทำงานเป็นทีม คือ การที่บุคคลทำงานร่วมกัน ซึ่งทำให้งานสำเร็จมากกว่าการทำงานคนเดียว และยังไปกว่านั้น ยังทำให้เกิดความตื่นเต้น ความพึงพอใจและความสนุกสนานในการทำงาน โดยทีมที่ประสบความสำเร็จ อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะของแต่ละคน แต่ขึ้นกับวิถีทางของบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนและทำงานกับคนอื่น

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครูที่มึการทำงานเป็นทีมด้านการพัฒนาบุคลากรมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสารดี และการทบทวนการทำงานสม่ำเสมอ ตามลำดับ ส่วนการยืนยัน พบว่า ครูที่มึการทำงานเป็นทีมด้านการติดต่อสื่อสารดีมีอิทธิพลต่อการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การทบทวนการทำงานสม่ำเสมอ ดังนั้นถ้าจะให้ครูมีการนำไปใช้ และการยืนยันมากขึ้นอาจส่งเสริมให้ครูมีการทำงานเป็นทีมในด้านดังกล่าวมากขึ้น

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ในประเทศไทยนั้น ไม่พบว่ามีการศึกษาความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปร แต่งานวิจัยต่างประเทศพบว่า โครงสร้างของการประชุมทีมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมระหว่างสถาบันที่ศึกษา (Bell. 1991 : 52-03A) โดยทีมที่มีการตั้งความคาดหวังไวสูงจะมีผลงานมากกว่าทีมที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่ำกว่า (Rubin.1988 : 49-08A) และการตัดสินใจมากขึ้นมีผลกระทบต่อหน้าที่การงานในแง่ผู้นำทีม สมาชิกของระบบโรงเรียนและการนำผู้นำในขนาดคไปใช้เพิ่มการตัดสินใจของครูในโรงเรียน (Tokarz. 1991 : 52-06A) โดยผู้บริหารโรงเรียนและทีมผู้นำโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ค่อนข้างเด่นในแบบพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงบวก โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญในการระบุและสร้างวิสัยทัศน์ (Lucas. 2001 : 62-04A)

ประเด็นที่สอง : ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจ การศึกษาครั้งนี้มีปัจจัยระดับโรงเรียน คือ ภาวะผู้นำทางความคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียนและที่ตั้งของโรงเรียน โดยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ยกเว้น ความรู้ โดยดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลทางบวกกับการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยัน กล่าวคือ โรงเรียนที่มีดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมากจะมีการชักชวน การยอมรับ การนำไปใช้ และการยืนยันมากด้วย ซึ่งดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนเกิดจากพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะครู และพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียน โดยจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้พบว่า ดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนที่เกิดจากพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมากที่สุด และจากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมในประเทศไทยนั้น ไม่พบว่ามีการศึกษาความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปร แต่งานวิจัยของมารศรี สุธานี (2540 : 100-135) พบว่า บรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและสามารถอธิบายความแปรปรวนของวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนได้ งานวิจัยของบุญเจือ จุฑาพรรณชาติ (2544 : 65-68) พบว่า ช่วงบรรยากาศเปิดของโรงเรียนอยู่ในระดับเปิดค่อนข้างมาก เปิดค่อนข้างน้อย เปิดมาก และเปิดน้อย ตามลำดับ และงานวิจัยของรัตน์จำเรียง เพชรแก้ว (2545 : 68 , 73) พบว่า บรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน และดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการชักชวนและการยืนยัน กล่าวคือ โรงเรียนที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์และดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนมาก ครูจะมีการชักชวนและการยืนยันมาก โดยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางบวกกับการชักชวน และการยืนยัน หมายความว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์มากครูจะมีการชักชวน และการยืนยันมากด้วย จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์กับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ในประเทศไทยนั้น ไม่พบว่ามีการศึกษาความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปร แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนปัจจุบัน 2-3 ปีจะมีการสร้างวิสัยทัศน์ได้ดีกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนปัจจุบันนาน ซึ่งวิสัยทัศน์ทัศนด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์กันทางบวกและสามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ โดยการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์สามารถทำนายบรรยากาศของโรงเรียนได้ดีที่สุด (Braun. 1991 : 52-04A) และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีที่สุด โดยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของนักเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีกว่าเล็กน้อย และปัจจัยระดับ

โรงเรียน การสื่อสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ฐานะทางวิชาการสามารถทำนาย การรับรู้ประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ดีขึ้น (Bridges. 1991 : 53-03A)

ที่ตั้งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความรู้ กล่าวคือ ครูโรงเรียนที่อยู่ในปริมณฑลมีความรู้ มากกว่า ครูที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกฤตย กิตติสุนทรพิศาล (2541 : 126) ที่พบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองมีการยอมรับ โครงการสุขบัญญัติแห่งชาติแตกต่างกัน และงานวิจัยของกนกวรรณ แสงจันทร์ (2545 : 94) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการนำระบบงานคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหาร งานโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ในเขตการศึกษา 1 พบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมขั้นการยอมรับ ชี้นำไปใช้ และขั้นการยืนยัน เช่น โรงเรียนในเขตชนบทห่างไกล ความเจริญจะได้รับข้อมูลข่าวสารต่างหรือ หรือมีโอกาสที่จะรับรู้นวัตกรรมน้อยกว่าโรงเรียนที่ตั้ง อยู่ในเขตเมือง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การนำผลการวิจัยไปใช้จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

สำหรับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

1. ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนมีการ รับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่ถูกต้องเหมาะสม โดยชี้ให้เห็นถึง ประโยชน์ของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้ครูเห็นว่าการ ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมีความสอดคล้องกับความต้องการของครู มีความซับซ้อนน้อย ปฏิบัติได้และสังเกตเห็นผลได้ชัดเจน ซึ่งทำให้ครูมีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้าน การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ควรเผยแพร่สื่อและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมการสื่อสาร เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอก โดยเฉพาะในขั้นการชักชวน ควรให้ครูมีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล ให้มากขึ้น เช่น จัดให้มีการอบรม สัมมนา และพบปะวิทยากรที่มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน คุณภาพการศึกษาภายนอกที่ชัดเจนถูกต้อง และในขั้นการนำไปใช้ ควรให้ครูมีพฤติกรรมการ สื่อสารมวลชนมากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ แจกสื่อสิ่งพิมพ์หรือเผยแพร่เกี่ยวกับการประเมิน

คุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลในชั้นนี้ก็ยังคงมีความสำคัญ

สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

1. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพพฤติกรรมการสื่อสาร การรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น
2. ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาให้มากขึ้น
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ และส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีมากขึ้น

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่เหมาะสม
2. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีพฤติกรรมการสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อเอื้อต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เช่น การเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นต้น
3. ควรมีการสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศเปิด คือ คณะครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น ส่งเสริมให้ครูมีความร่วมมือกันในการทำงานมากที่สุด มีมิตรสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด แต่มีความแตกแยกกันน้อยที่สุด และครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริหารโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียนมีการสนับสนุนครูให้มากที่สุด ลดการสั่งการ และการขัดขวางการทำงานของครู
4. ส่งเสริมให้ครูมีการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
5. ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้และเห็นประโยชน์เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก มีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เพื่อให้ครูมีการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก มีการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้และยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่อไป
6. ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ โดยสามารถสร้างวิสัยทัศน์ สามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้คณะครูได้ทราบ และสามารถนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติได้

สำหรับครู - อาจารย์

ควรมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก สามารถทำงานเป็นทีมรวมกับผู้อื่นได้ มีการสื่อสารระหว่างบุคคลและมวลชน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครูและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนและพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวัดบรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดการทำงานเป็นทีมของวูดค็อก (Woodcock.1989) และแบบวัดการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนของบรัน (Braun.1991) จึงทำให้มีบางมิติของตัวแปรที่มีความซ้ำซ้อนกัน ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมสูง ดังนั้นครั้งต่อไปถ้าจะศึกษาตัวแปรทั้งสองดังกล่าวร่วมกัน ควรพิจารณาความซ้ำซ้อนของตัวแปรด้วย

2. ควรศึกษาตัวแปรอิสระระดับครูเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะมีความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในระดับครูมีมากที่สุด และจากการวิจัยครั้งนี้ปัจจัยระดับครูสามารถอธิบายได้สูงสุดร้อยละ 61.07 จึงควรที่จะค้นหาตัวแปรอิสระระดับครูที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้ในการอธิบายกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกได้มากขึ้น เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และจรรยาบรรณของครู เป็นต้น

3. ควรศึกษาตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้ค้นหาตัวแปรอิสระระดับ โรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรอิสระระดับครูให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น รูปแบบการบริหารโรงเรียน และการมีส่วนร่วมทางสังคม เป็นต้น

4. ควรศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้นให้มีหลายระดับมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากอาจมีปัจจัยภายนอกที่ระดับสูงกว่าปัจจัยระดับโรงเรียนและระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น

5. ควรมีการศึกษาระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือศึกษาวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษาในรายละเอียดและพัฒนากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรกฤตย กิตติสุนทรพิศาล. (2541). การศึกษาบทบาทของสื่อต่อการยอมรับโครงการสุขบัญญัติแห่งชาติของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีและน่าน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กนกวรรณ แสงจันทร์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการนำระบบงานคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ รัตนมาลัย. (2544). บรรยากาของค์การกับการยอมรับมาตรฐาน ISO 9002 ของพนักงานต้อนรับภาคพื้น: ศึกษากรณี บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ท่าอากาศยานกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กรกฎ งามชัยเดช. (2543). การยอมรับการนำระบบบริหารงานตามมาตรฐาน ISO 9002 มาใช้ในการปรับปรุงการบริหาร : กรณีศึกษา การสื่อสารแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เกรียงศักดิ์ เลหาะวัฒน์. (2537). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาของค์การโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2542). การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- เกษมศักดิ์ โยธการี. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของศึกษานิการจังหวัดกับบรรยากาของค์การในสำนักงานศึกษานิการจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. (2533). "แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมสื่อสาร," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสาร หน่วยที่ 1-8. 1-42. นนทบุรี. : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชญาณุช ลักษณะวิจารณ์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้นำกับบรรยากาศองค์การ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชุมพล ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2527). บรรยากาศองค์การโรงเรียนและพฤติกรรมผู้นำของครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐนันท์ ดนุพิทักษ์. (2543). ลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2528). การนำการเปลี่ยนแปลงเน้นกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : โครงการสำรวจพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดุขฎิ โยเหลา อ้อมเดือน สดมณีและวันเพ็ญ วรวงศ์พงศา. (2545). ปัจจัยระดับครูและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1. รายงานการวิจัยฉบับที่ 85. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทำนอง ช่อชู. (2537). การศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2538). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล จิตรเครือ. (2544). องค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทา สุกิจโกวิท. (2536). การศึกษาการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนของครูอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.

- นาค เกินชัย. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนของผู้อำนวยการกับบรรยากาศองค์การวิทยาลัย
พลศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเจือ จุฑาพรรณชาติ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศ
องค์การกับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม โพธิกุล. (2542,กุมภาพันธ์-มีนาคม). "วิสัยทัศน์ขององค์การที่ประสบความสำเร็จ,"
วารสารเพิ่มผลผลิต. 37 (7) : 21-26.
- ประนอม เดชชัย. (2531). นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชา
มัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ. (2541). กรณีศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ พันธุมชัย. (2544). พฤติกรรมในการทำงานเป็นทีมและการสร้างทีมงานของผู้บริหารใน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ. บธ.ม. (บริหารธุรกิจ).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พวงเพชร ฤทธิพรพันธุ์. (2544). ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูอาจารย์
วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มสถานศึกษาภาคใต้ กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (คอมพิวเตอร์
และเทคโนโลยีสารสนเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- พวง ชัยสวัสดิ์. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศองค์
การในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ปรินญานิพนธ์
กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
ถ่ายเอกสาร.
- พัชนี เจริญยา เมตตา วิวัฒนานุกูล และ ถิรนนท์ อนวิษศิริวงศ์. (2541). แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

- พัชรารณ จันทรฉาย. (2537). *บรรยากาศองค์การในคณะ สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- พัชรารณ ผางสระน้อย. (2540). *ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- พัฒนชัย ปัทมเวณ. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ไพบุลย์ ตรีน้อยวา. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในสหวิทยาลัยทักษิณ. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. ถ่ายเอกสาร.*
- ภาษิต เครื่องเนียม. (2544). *การวิเคราะห์ตัวประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (ครุศาสตร์เทคโนโลยี). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.*
- มนัส บุญประกอบและคณะ. (2543). *การวิจัยและพัฒนาเทคนิคการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทางการยกระดับคุณภาพวิทยาศาสตร์ศึกษา. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.*
- มารศรี สุทธานิติ. (2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ยุภาพักร์ จันทรเขียว. (2543). *กระบวนการยอมรับนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอน กรณีศึกษา: อำเภอพยุหะคีรีและอำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ สศ.บ. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.*

- รัชนี้ ศิลปบรรเลง. (2535,มิถุนายน - กรกฎาคม). "ศัพทานุกรมการวิจัย," วารสารวิจัยการศึกษา. ปีที่15 (15) : 25 – 27.
- รัตน์จำเรียง. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ลัดนา กระต่ายทอง. (2544). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณพร สุขอนันต์. (2541). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2542). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วันทิพย์.
- วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา. (2545). ปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย เอียดบัว. (2534). ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร จิตทรัพย์. (2533). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิชณุ โพธิ์ประสาธ. (2542). การยอมรับการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายโรงเรียนของครูและนักเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การหนังสือพิมพ์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2538,พฤศจิกายน-ธันวาคม). "วิสัยทัศน์กับการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์," วารสารข้าราชการ. 40 (6) : 11-32.

- วีรวัฒน์ ฟุ้งเจริญ. (2538). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ คม.(โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2535,มิถุนายน - กรกฎาคม). "การวิเคราะห์พหุระดับสำหรับการวิจัยการศึกษา," วารสารวิจัยการศึกษา. ปีที่ 15 (15) : 3 – 14.
- ศิริพร เชิดวงศ์สุข. (2539). พฤติกรรมการรับข่าวสารเรื่องยาฆ่าของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษา เฉพาะกรณีโรงเรียนกรมสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร หิตะศิริ. (2533). รูปแบบสำหรับการทำนายและอธิบายการยอมรับกิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมคุณภาพของข้าราชการในกองทัพอากาศ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สง่า ไชยมั่ง. (2542). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย เรืองมณีชัชวาล. (2539). การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารกับการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษานักฝึกอบรบไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมถวิล แก้วปลั่ง. (2542). บรรยากาครองศ์การในสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2540,พฤศจิกายน). "วิสัยทัศน์ (Vision) : พลังแห่งความสำเร็จ," วารสารกองทุน สงเคราะห์การศึกษาเอกชน. 7 (7) : 13-14.
- สาโรจน์ แผงยัง. (2536). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ของนักฝึกอบรบไทยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. (เอกสารชุดการประกันคุณภาพการศึกษา เล่มที่ 1).

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฑาทอง.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544ก.). *108 คุณ 2 ปัญหาปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

----- (2544ข). *รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2545 ก). *หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

----- (2545 ข, พฤษภาคม). "เกาะติดความเคลื่อนไหวงานประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐาน," *จุลสาร สมศ.* ฉบับที่ (9) : 4.

----- (2546, กุมภาพันธ์). "สถานศึกษาคิดอย่างไรกับการประเมินภายนอก," *จุลสารประชาคมประกันคุณภาพการศึกษา*. ฉบับที่ (2) : 2-4.

----- (ม.ป.ป.). *50 คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของ สมศ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำลี ทองธิว. (2526). *กลวิธีการเผยแพร่ข่าวสารทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารและครูก้าวหน้า*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.

สุขุม หลานไทย. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับความพอใจในการทำงานของครูช่างในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.

(อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ. (2537). *รูปแบบการแพร่ข่าวสารและเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพประชาชน ตามโครงการพัฒนาน้ำพระทัยจากในหลวง เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุทัศน์ บุตรอุดม. (2541). แบบผู้นำกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุริภา แสนทอน. (2540). ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพ จันดีคาด. (2535). การศึกษาความต้องการและปัญหาในการนำนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอนไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร บุญปล้อง. (2540). ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ นาคาลักษณ์. (2544). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการปฏิรูปการอาชีวศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาเครื่องกล. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (คุรุศาสตร์เครื่องกล). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- สินีนารถ รัตนมณี. (2538). การศึกษาบรรยากาศองค์การวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคใต้ กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. ถ่ายเอกสาร.
- เสถียร เขยประทับ. (2535). "การสื่อสารนวัตกรม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อสารเพื่อการพัฒนา เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1-8. 119-211. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2538). "วิสัยทัศน์ของผู้บริหารการศึกษา," ใน ประมวลสารชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพบัณฑิตบริหารการศึกษา เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อภิญา ขอหะซัน. (2537). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูผู้สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- Alltounian., Anita Rose. (1992). "The relationship between middle school organization, school climate, and teacher job satisfaction in selected Southern California school," Ed.D. Dissertation, University of Southern California, *Dissertation Abstracts Online*.
<http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Badger, David William. (1984). "Teacher attitudes toward competency testing for high school students. Ph.D Dissertation, The University of Michigan, *Dissertation Abstracts Online*.
<http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Bell, Nancy Murrell. (1991). "A case study of the implementation of interdisciplinary team organizations in a large school district," Ed.D. Dissertation, University of Florida, *Dissertation Abstracts Online*. <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Berkowitz, David. (1997,December). "Capturing the new product diffusion process at the individual adopter level : A controlled field experiment in an event history modeling framework (Innovation Diffusion)," Ph.D. Dissertation, University of Alabama, *Dissertation Abstracts International* : (CD-ROM). 58 (06) : 2298.
- Bowles, John M. (1988). "Principal practiced related to the effective implementation of state education reform in selected California Secondary Schools" Ed.D. Dissertation, University of Southern California, *Dissertation Abstracts Online*. [http:// thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp](http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp)
- Braun, Jerry Bruce. (1991). *An analysis of principal leadership vision and its relationship to school climate*. Ed.D. Dissertation. Northern Arizona University.
- Bridges, Michael Thomas. (1991). "Teacher perceptions of school effectiveness and principal vision," Ed.D. Dissertation, The University of North Carolina at Chapel Hill, *Dissertation Abstracts Online*. <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Conklin, Robert Peter. (1981). "Sex and age of teachers, school climate, and teacher Militancy in the elementary school : a study of their relationship," Ed.D. Dissertation, University of Northern Colorado, *Dissertation Abstracts Online*.
<http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>

- Cumber, Carol Jane. (1995 ,August). "Determinants of receptivity to innovative change : Focus on education improvement," Ph.D. Dissertation, South Dakota State University, *Dissertation Abstracts International* : (CD-ROM). 56 (02) : 509.
- Edwards, Mageline. (1998, August). "From university computer lab to the elementary classroom : A retrospective study of teacher training in telecommunications," Ed.D. Dissertation, University of Sarasota , *Dissertation Abstracts International* : (CD-ROM). 59 (02) : 458.
- Fekete, Donald. (1990). "The dimensions of vision in educational leadership," Ed.D. Dissertation, Ganzaga University, *Dissertation Abstracts Online*.
<http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Goldstein, Harvey. (1995). *Multilevel Statistical Models*. 2nd ed. London : Division of Hodder Headline PLC.
- Gray, Kimberly Clark. (1999,January). "Teachers' perceptions of innovation adoption (case methodology,education roform, staff development, leadership)," Ph.D. Dissertation, University of Virginia of Virginia, *dissertation Abstracts International* : (CD-ROM). 59 (59) : 2323.
- Hickman Craig R. and Silva Michael A.. (1984). *Creating excellence : managing corporate culture, strategy and change in the new age*. Canada : The new American Library.
- Hoy, Wayne K. and Miskel, Cecil G. (1991). *Educational administration : Theory , Research , and Practice*. 4th ed. Singapore: McGraw-Hill:
- Knutel, Phillip Gerard. (1999, April). "Adoption of an innovation : the process through which faculty decide whether to use instructional technology" Ph.D. Dissertation, The University of Michigan, *Dissertation Abstracts International* : (CD-ROM). 59 (10) : 3752.
- Lucas, Stephen Earl. (2001). "Transformational leadership: Principals, leadership teams and school culture," Ph.D. Dissertation, University of Missouri Columbia, *Dissertation Abstracts Online*. <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>

- Moore, Mary J. (1996, April). "Characteristics of earlier adopters of telemedicine (Assertiveness, Interactive Video)," Ph.D. Dissertation, The University of Texas at Austin, *Dissertation Abstracts International*: (CD-ROM). 56 (10): 3843.
- Morrison, Pamela Danvers. (1996, December). "A Framework for studying the adoption of technological innovations by organizations and the role of leading – Edge Users," Ph.D. Dissertation, University of New South Wales (Australia), *Dissertation Abstracts International*: (CD-ROM). 57 (06): 4014.
- Mucci, John D. (1988). "Assessing the organizational development needs of a regional vocational school through the measurement of school climate and innovation," Ed.D. Dissertation, University of Massachusetts, *Dissertation Abstracts Online*.
<http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Ndahi, Hassan Bata. (1999, February). "A study of industrial and technical teacher education faculty acceptance of distance learning technology," Ed.D. Dissertation, Oklahoma State University, *Dissertation Abstracts International*: (CD-ROM). 57 (08): 2941.
- Oaks, Amy Rucker. (2001). "Teacher perceptions of the influence of school resource officers on school climate," Ph.D. Dissertation, University of Denver, *Dissertation Abstracts Online*. <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Park, Kyungae. (1994, March). "Consumer use innovativeness: An empirical conceptualization (Product Use)," Ph.D. Dissertation, The University of Tennessee, *Dissertation Abstracts International*: (CD-ROM). 54 (09): 3524.
- Robbins, John Michael. (1995, February). "An Examination of ethnographic research methodology in family therapy in context of Rogers' innovation decision process model (Everett M. Rogers)," Ph.D. Dissertation, The Florida State University, *Dissertation Abstracts International*: (CD-ROM). 55 (08): 2573.
- Rogers, Everett M. (1995). *Diffusion of Innovation*. 4th ed. New York: The Free Press.
- (1983). *Diffusion of Innovation*. 3rd ed. New York: The Free Press.

- Rubin, Richard Bernard. (1988). "Interactions, relationships, and productivity of school based support teams for special education in New York City school," Ed.D. Dissertation, Fordham University, *Dissertation Abstracts Online*. <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Sandy, Mervyn Clifford. (1988). "School environment, teacher efficacy and performance in secondary school in the republic of Trinidad and Tobago," Ed.D. Dissertation, Atlanta University, *Dissertation Abstracts Online*. <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Svenkerud, Peer Jacob. (1997, April). "Testing the applicability of two information dissemination models, Diffusion of innovations and Social marketing, for HIV/ AIDS Prevention among unique population groups in Thailand (Immune Deficiency)," Ph.D. Dissertation, Ohio University, *Dissertation Abstracts International: (CD-ROM)*. 57 (10): 4190.
- Tokarz, Nancy Marie. (1991). "Team teachers' decisions about interdisciplinary units at the middle school level: A case study (Teacher Decision - Making)," Ed.D. Dissertation, Harvard University, *Dissertation Abstracts Online*. <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Weir, Gordon Thomas. (1999, February). "Determinants of diffusion of electronic news media: An in-depth case study of the diffusion of digital newspaper," Ph.D. Dissertation, University of Missouri – Columbia, *Dissertation Abstracts International: (CD-ROM)*. 59 (08): 2765.
- Woodcock, Mike. (1989). *Team Development Manual*. (2nd ed.). Vermont: Gower Publishing Company Limited.
- You, Yeonqmahn, (1994, January). "An Investigation into the relationships between teacher's exposure, demographic characteristics, concerns, and receptivity to an educational innovation," Ph.D. Dissertation, The Florida State University, *Dissertation Abstracts International: (CD-ROM)*. 52 (12): 4415.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ
นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 10 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของครู-อาจารย์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตอนที่ 8 แบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสาร

ตอนที่ 9 แบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม

2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน คำตอบของท่านจะเก็บไว้
เป็นความลับ และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำเสนอในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อผู้
ตอบเป็นรายบุคคลแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาววันเพ็ญ วรวงศ์พงศา

นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของครู-อาจารย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความ และกรอกรายละเอียดที่เป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. สอนระดับ

- ☐ ประถมศึกษาปีที่ 1
☐ ประถมศึกษาปีที่ 2
☐ ประถมศึกษาปีที่ 3
☐ ประถมศึกษาปีที่ 4
☐ ประถมศึกษาปีที่ 5
☐ ประถมศึกษาปีที่ 6
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้น ข้อความใดถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ถูก” และข้อความใดผิดให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง “ผิด”

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ถูก	ผิด
0	โรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแล้ว ไม่ต้องรับการประเมินครั้งต่อไป		X

คำแนะนำในการตอบ ข้อ 1 – 4 ข้อความต่อไปนี้ ข้อความใดเป็นมาตรฐานที่ใช้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ในรอบแรก (ปี 2542 – 2548) โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ถูก” และข้อความใดไม่ใช่มาตรฐานที่ใช้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ในรอบแรก (ปี 2542 – 2548) โปรดใส่เครื่องหมาย X ในช่อง “ผิด”

ข้อ	ข้อความ	ถูก	ผิด
1	ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ		
2	ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม		
3	ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน		
4	ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี		

คำแนะนำในการตอบ ข้อ 5 – 9 ข้อความต่อไปนี้ ข้อใดเป็นขั้นตอนของการประเมินคุณภาพภายนอก โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ถูก” และข้อใดไม่ใช่ขั้นตอนของการประเมินคุณภาพภายนอกที่ถูกต้องโปรดใส่เครื่องหมาย X ในช่อง “ผิด”

ข้อ	ข้อความ	ถูก	ผิด
5	รับทราบกำหนดการตรวจเยี่ยมโรงเรียนล่วงหน้า		
6	จัดเตรียมผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้คณะผู้ประเมินสัมภาษณ์		
7	การสังเกตการเรียนการสอนของครู-นักเรียน		
8	การรับทราบผลการประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน		
9	พิจารณาร่างรายงานที่หน่วยประเมินส่งมา		

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงความรู้สึกของท่านต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยให้ท่านนึกย้อนถึง “ก่อนที่โรงเรียนของท่านจะได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ท่านรู้สึกอย่างไร” เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้ว ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
0	ก่อนรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ท่านรู้สึกอย่างไร ต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ... มีความเหมาะสม เพราะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง				✓

แบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
	ก่อนรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ท่านรู้สึกอย่างไร ต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ...				
1	การรู้เป้าหมายของหลักสูตรมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู				
2	ฉันรู้สึกว่าการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการเพิ่มภาระงานให้ฉัน				
3	ฉันไม่เห็นคุณค่าของการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ				
4	การปฏิบัติงานที่ตรงกับความเชี่ยวชาญทำให้ฉันสนุกกับการสอน				
5	การสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นในบทเรียน ทำให้ฉันต้องทำงานหนักโดยไม่จำเป็น				
6	ฉันไม่ชอบเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่ระบุใน"รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา"ให้ผู้ประเมินพิจารณาประกอบการประเมิน				
7	การสังเกตการเรียนการสอนของคณะผู้ประเมิน ทำให้ฉันรู้สึกว่าถูกจับผิด				
8	การส่งรายงานการประเมินให้โรงเรียนพิจารณาเป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่ง				

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึง ความคิดของท่านต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ฉันยอมรับว่าครูควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				✓

แบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	ฉันยอมรับว่า ครูต้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรจึงสามารถจัดการเรียนการสอนได้ผล				
2	ฉันพร้อมที่จะจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
3	ฉันพร้อมที่จะนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาใช้พัฒนาคุณภาพการสอน				
4	ฉันพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน				
5	ฉันพร้อมที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดแทรกในบทเรียน				
6	ฉันเห็นด้วยที่จะให้มีการแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมล่วงหน้าทุกครั้ง				
7	ฉันช่วยจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ สำหรับให้ผู้ประเมินขอข้อมูลด้วยความเต็มใจ				
8	ฉันยอมรับว่าวิธีการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องของคณะผู้ประเมินมีความน่าเชื่อถือ				
9	ฉันปฏิเสธผลการประเมิน เพราะไม่มีความชัดเจนและไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน				
10	ฉันเห็นด้วยที่ส่งร่างรายงานการประเมินให้โรงเรียนพิจารณาและสามารถโต้แย้งได้				

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการนำการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงการปฏิบัติของท่านต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ฉันไม่ทราบความต้องการของผู้เรียน จึงไม่สามารถจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนได้				✓

แบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรจึงสามารถนำไปสู่การเขียนแผนการสอนที่ชัดเจน				
2	ฉันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
3	ฉันนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาพัฒนาคุณภาพการสอน				
4	ฉันพยายามสร้างความเชี่ยวชาญในวิชาที่ฉันสอน				
5	ฉันมีความเชี่ยวชาญในการสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นในบทเรียน				
6	แม้จะได้รับทราบกำหนดการตรวจเยี่ยมล่วงหน้า ฉันก็ไม่สนใจ เพราะไม่ถูกมอบหมายงาน				
7	ฉันให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่ระบุในรายงานการประเมินตนเองให้คณะผู้ประเมินสามารถยืมได้				
8	ฉันให้ความร่วมมือกับคณะผู้ประเมินในการให้ข้อมูลในสัมภาษณ์หรือการสังเกตการสอน				
9	ฉันนำผลการประเมินมาพัฒนาการเรียนการสอนได้ผล				
10	ฉันให้ความร่วมมือในการพิจารณาร่างรายงานการประเมินที่หน่วยประเมินส่งมา				

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงการรับรู้หรือการกระทำของท่าน
หลังจากที่โรงเรียนของท่านได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจาก สมศ. แล้ว เมื่อท่านอ่าน
ข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็น
ของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
	หลังจากโรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแล้ว ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร...				
1	ฉันมั่นใจว่าครูจำเป็นต้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรจึงจะสามารถจัดการเรียน การสอนได้ผล				
2	ฉันรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
3	ฉันรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาใช้พัฒนา คุณภาพ				
4	ฉันมั่นใจว่าการทำงานที่ตรงกับความเชี่ยวชาญของฉันทำให้ ผลการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ				
5	ฉันมั่นใจว่าการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดแทรกในบทเรียน ทำให้ผู้เรียนมี ความรักในท้องถิ่น				
6	ฉันมั่นใจว่าการรับทราบกำหนดการตรวจเยี่ยมล่วงหน้า ทำให้ฉัน มีความพร้อมที่จะรับการประเมิน				
7	ฉันไม่แน่ใจว่าสมควรหรือไม่ที่จะต้องจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่ระบุใน รายงานการประเมินตนเองให้คณะผู้ประเมินเยี่ยม				
8	ฉันมั่นใจว่าผลของการตรวจเยี่ยมและพิจารณาข้อมูลที่หลากหลาย ทำให้ ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ				
9	ฉันมั่นใจว่าผู้ประเมินทุกคณะมีการประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน				
10	ฉันมั่นใจว่ารายงานการประเมินเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างแท้จริง				

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงความรู้สึกของท่านเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้น แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ครูยุ่งยากมากที่ต้องจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				✓

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	ครูจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าแต่ก่อน				
2	ครูมีความรู้ตรงกับงานที่รับผิดชอบมากกว่าแต่ก่อน				
3	การที่ครูมีส่วนได้จัดเตรียมเอกสารให้คณะผู้ประเมิน ทำให้ครูรับรู้คุณภาพของโรงเรียนมากขึ้น				
4	การนำเสนอผลการประเมินโดยวาจาของคณะผู้ประเมินและการอภิปรายร่วมกันมีประโยชน์มากกว่าแนวปฏิบัติเดิมที่ทำมาในอดีต				
5	ร่างรายงานที่หน่วยประเมินส่งมา หากมีข้อโต้แย้งสามารถทักท้วงได้ มีความเป็นธรรมมากกว่าแนวปฏิบัติเดิมที่ทำมาในอดีต				
6	เป้าหมายการจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของฉัน				
7	ฉันเห็นด้วยกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดให้"ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตรง กับความเชี่ยวชาญ"				
8	ฉันสามารถช่วยจัดเตรียมเอกสารที่ระบุในรายงานการประเมินตนเองของ สถานศึกษา				
9	คณะผู้ประเมินมีความโปร่งใสในการประเมิน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของฉัน				
10	ร่างรายงานที่หน่วยประเมินส่งมา หากมีข้อโต้แย้งสามารถทักท้วงได้ เข้ากันได้กับความรู้สึกของฉัน				

โปรดพลิกด้านหลัง

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
11	การนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความยุ่งยากซับซ้อนมาก				
12	การกำหนดให้ครูต้องมีความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติเป็นสิ่งที่ยุ่งยากมาก				
13	การจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ให้คณะผู้ประเมินสามารถยืมได้เป็นความยุ่งยากอย่างยิ่ง				
14	การที่ผู้ประเมินแจ้งวัตถุประสงค์ของการตรวจเยี่ยมอย่างชัดเจน ทำให้ฉันเข้าใจขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยม				
15	การส่งร่างรายงานการประเมินให้โรงเรียนพิจารณาเป็นขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน				
16	ครูสามารถทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้				
17	ครูอำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมสถานที่ทำงานให้คณะผู้ประเมิน				
18	ครูให้ความร่วมมืออย่างดีกับคณะผู้ประเมินระหว่างการตรวจเยี่ยม				
19	รายงานผลการประเมินมีความชัดเจน ทำให้สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพได้				
20	การจัดทำแผนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด				
21	ครูมีความกดดันในงานที่ปฏิบัติ ทำให้ครูมีความสุขในการทำงานอย่างเห็นได้ชัดเจน				
22	การรับทราบกำหนดการตรวจเยี่ยมโรงเรียนล่วงหน้า ทำให้ครูเตรียมความพร้อมที่จะรับการประเมินอย่างเห็นได้ชัดเจน				
23	คณะผู้ประเมินมีวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ทำให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถืออย่างเห็นได้ชัด				
24	โรงเรียนสามารถใช้ผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการปรับแผนปฏิบัติงานในโรงเรียนได้ อย่างดีเยี่ยม				

ตอนที่ 8 แบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสาร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงพฤติกรรมการสื่อสารของท่านที่ได้ปฏิบัติจริงหรือตั้งใจจะปฏิบัติ เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย

✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ก่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ก่อนข้างไม่จริง

✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	เมื่ออ่านหนังสือพิมพ์ฉันมักเปิดอ่านคอลัมน์การศึกษา				
2	ฉันมักใช้เวลาว่างที่มีอยู่อย่างจำกัดในการอ่านเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก				
3	ขณะที่ฉันหมุนคลื่นหาเพลงฟังจากวิทยุ ถ้าพบรายการเกี่ยวกับการศึกษาค้นจะหยุดเพื่อรับฟังทันที				
4	ฉันจะเปิดโทรทัศน์ชมรายการเกี่ยวกับการศึกษา แม้จะเป็นช่วงเวลาที่ตรงกับรายการอื่นที่ฉันสนใจ				
5	ถ้าฉันเปิดอินเทอร์เน็ตฉันจะเปิดเว็บไซต์เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก				
6	ฉันจะไปศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับขั้นตอนการตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินกับเพื่อนครูต่างโรงเรียน แม้จะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางเอง				
7	ฉันมักหาโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอนในห้องเรียนกับผู้บริหารโรงเรียน				
8	ฉันได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากผู้เชี่ยวชาญจนเกิดความชัดเจน				
9	ฉันมักพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาให้นักเรียนให้ดีขึ้น				
10	ฉันมักหาโอกาสเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก แม้จะต้องเสียค่าลงทะเบียนเองก็ตาม				
11	ฉันเข้าประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้นบ่อย ๆ				

ตอนที่ 9 แบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

“ครู” ในแบบสอบถามชุดนี้ หมายถึง ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนของท่าน

✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย

✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง

✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	ผู้บริหารโรงเรียนพยายามให้ความช่วยเหลือแก่คณะครู				
2	ผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ครูอย่างสร้างสรรค์				
3	ผู้บริหารโรงเรียนยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากคณะครู				
4	ผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่ทุกข์สุขของครู				
5	ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติต่อครูโดยเท่าเทียมกัน				
6	ผู้บริหารโรงเรียนให้เกียรติและยกย่องครู				
7	ผู้บริหารโรงเรียนเป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา				
8	ผู้บริหารโรงเรียนแสดงให้เห็นถึงความชื่นชมและความประทับใจที่มีต่อครู				
9	ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูเข้าพบและปรึกษาหารือได้อย่างสะดวก				
10	ผู้บริหารโรงเรียนใช้กฎระเบียบอย่างเข้มงวด				
11	ผู้บริหารโรงเรียนตรวจสอบการลงเวลาของครู				
12	ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานสำหรับคณะครู				
13	ผู้บริหารโรงเรียนตรวจสอบกิจกรรมการสอนของครูอย่างใกล้ชิด				
14	ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศครูอย่างใกล้ชิด				
15	ผู้บริหารโรงเรียนตรวจสอบแผนการสอนของครู				
16	ผู้บริหารโรงเรียนกำกับติดตามงานทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูทำ				
17	ครูได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อื่นมากมายนอกเหนือจากงานสอน				
18	ครูถูกมอบหมายให้เป็นกรรมการหลายคณะของโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอน				
19	งานเอกสารและงานสารบรรณเป็นภาระหนักของครูในโรงเรียนนี้				
20	ผู้บริหารโรงเรียนมิได้จัดหาเจ้าหน้าที่มาช่วยงานที่สนับสนุนการสอนของครู				

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
21	ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายภารกิจหลายอย่างให้ครูต้องปฏิบัติ				
22	ครูมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยกันทำงานจนประสบความสำเร็จ				
23	ครูรีบกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก				
24	ครูให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน				
25	ครูมีความภาคภูมิใจในโรงเรียนนี้				
26	ครูยอมรับความผิดพลาดของเพื่อนร่วมงาน				
27	ครูยอมรับนับถือในความสามารถทางวิชาการของผู้ร่วมงาน				
28	ครูแสดงน้ำใจที่จะทำงานเพื่อโรงเรียน				
29	ครูมีความพร้อมใจกันที่จะช่วยกันทำงานให้สำเร็จ				
30	ครูมีความเป็นมิตร มีความใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน				
31	ครูเชิญชวนให้เพื่อนครูไปเที่ยวบ้านของตน				
32	ครูทราบภูมิหลังทางครอบครัวของครูคนอื่น ๆ				
33	ครูมีเวลาพบปะสังสรรค์ในช่วงที่ไม่มีชั่วโมงสอน				
34	ครูมีการสังสรรค์ระหว่างกัน				
35	การพบปะสังสรรค์ระหว่างครูเป็นไปโดยสม่ำเสมอ				
36	บรรยากาศเมื่อครูอยู่ร่วมกัน เป็นไปอย่างสนุกสนาน				
37	การประชุมครูเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยจะมีประโยชน์และไม่มีสาระ				
38	มีครูกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งมักมีความคิดเห็นตรงข้ามกับครูกลุ่มใหญ่				
39	คณะครูใช้พลังกลุ่มกดดันผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามเสียงส่วนใหญ่หรือผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับตน				
40	ครูไม่รับฟังเหตุผลของกันและกันในที่ประชุมครู				
41	ครูชอบพูดขัดจังหวะขณะที่มีผู้อื่นกำลังพูดในระหว่างการประชุม				

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงการรับรู้ของท่านเกี่ยวกับการปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	ผู้บริหารสามารถดึงดูดเด่นของสมาชิกออกมาทำงานเพื่อโรงเรียน				
2	โรงเรียนมีผู้ที่ทำให้ทีมงานกระตือรือร้นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา				
3	โรงเรียนของเราสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียนอื่นและบุคคลทั่วไป				
4	โรงเรียนของเรามีการประเมินความคิดจากสมาชิกอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ				
5	โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีใช้เทคนิคการแก้ปัญหาโดยยึดความยุติธรรม และความประนีประนอม				
6	ครูให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนอย่างเต็มที่				
7	โรงเรียนของเรามีผู้ที่ชักจูงให้ทีมงานมีมาตรฐานสูงขึ้น				
8	บ่อยครั้งที่พบว่าโรงเรียนไม่มีผู้ที่สามารถสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นภายในทีม				
9	ครูไม่มีความชัดเจนในทิศทางการทำงานของโรงเรียน				
10	เป้าหมายของโรงเรียนได้มาจากข้อตกลงที่เป็นประชาธิปไตย				
11	ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเขียนแผนปฏิบัติการของโรงเรียน				
12	การประเมินผลการทำงานของครูแต่ละคนไม่สัมพันธ์กับความสำเร็จที่ทำได้				
13	ครูไม่ได้รับการสนับสนุนให้พูดหรือแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานในโรงเรียน				
14	ในการทำงานครูไม่กล้าพูดในสิ่งที่ตนคิดในแง่บวกที่แตกต่างออกไป				
15	การบริหารงานในโรงเรียนมีความไม่โปร่งใส				

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
16	ครูส่วนใหญ่ยึดคิดว่า “นั่งเสียตำลึงทอง”				
17	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในโรงเรียนครูมักร่วมกันแก้ปัญหา				
18	ครูได้รับผลสะท้อนการปฏิบัติงานที่ตรงไปตรงมาและเปิดเผย				
19	ครูได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการสอน				
20	ฉันรู้สึกว่าการที่เพื่อนครูช่วยทำให้ฉันมีความเข้มแข็งในการทำงาน				
21	โดยทั่วไปแล้วครูในโรงเรียนไม่ค่อยมีความไว้วางใจกัน				
22	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแสดงความยินดีต่อเพื่อนครูในโอกาสต่าง ๆ				
23	ครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างจริงจัง				
24	ครูช่วยกันเสริมสร้างทักษะความรู้ความสามารถให้แก่กันและกัน				
25	ครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ในการทำงาน				
26	เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ครูทุกคนพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหาด้วยความเต็มใจ				
27	เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นครูมักใช้หลัก “ตัวใครตัวมัน”				
28	ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจในการประสานความคิดและใช้ข้อขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ต่องาน				
29	ครูมีความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันเรื่อย ๆ				
30	การตัดสินใจในโรงเรียนมักกระทำโดยบุคคลที่ไม่มีความเหมาะสม				
31	ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดกิจกรรมของโรงเรียน				
32	ครูรู้สึกสับสนกับแนวทางปฏิบัติร่วมกัน				
33	ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจจะพิจารณาทางเลือกอย่างถ่วงถี้				
34	การตัดสินใจของโรงเรียนใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสม				
35	ผู้บริหารโรงเรียนมีความจริงใจต่อนักเรียน ครูและโรงเรียน				
36	ผู้บริหารโรงเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ				
37	ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากครู				
38	ผู้บริหารโรงเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่				
39	ผู้บริหารโรงเรียนไม่เตรียมความพร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์และทำให้เกิดการยอมรับ				
40	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ				

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
41	ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจว่าครูจะมีความสุขกับงานที่ได้รับมอบหมายหรือไม่				
42	ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน				
43	ครูมีการประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ				
44	โรงเรียนนำผลสรุปจากการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น				
45	โรงเรียนเห็นความสำคัญและยอมรับผลการประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน				
46	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ แก่ครู				
47	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ				
48	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้เผยแพร่ประสบการณ์แก่เพื่อนครูด้วยกัน				
49	ครูในโรงเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมให้ใช้ทักษะความรู้ความสามารถ				
50	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของตนให้สูงขึ้น				
51	ครูมีการพบปะพูดคุยกันถึงกิจกรรมของโรงเรียนจนเกิดความเข้าใจร่วมกัน				
52	ครูมีลักษณะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน				
53	บ่อยครั้งมากที่ท่านและเพื่อนครูจะทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
54	โรงเรียนมีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนและร่วมกันแก้ไขข้อขัดแย้ง				
55	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน				
56	ในที่ประชุมครูสามารถเสนอความคิดเห็นที่จำเป็นต่อการทำงานได้อย่างเต็มที่				
57	การจัดประชุมทำให้ครูได้รับข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้องและชัดเจน				
58	ครูมักได้รับข้อมูลการทำงานที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง				
59	ครูมีการพบปะสนทนากันโดยตรงทำให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการทำงาน				
60	บางครั้งคำสั่งของโรงเรียนไม่มีความชัดเจนจึงนำไปปฏิบัติไม่สัมฤทธิ์ผล				

ขอขอบพระคุณยิ่งในการเสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน
วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา ผู้วิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยระดับครูและระดับผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ
นวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

- แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิด
ตอนที่ 3 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน
- กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน คำตอบของท่านจะเก็บไว้
เป็นความลับ และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำเสนอในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อผู้
ตอบเป็นรายบุคคลแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้
นางสาววันเพ็ญ วรวงศ์พงศา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความ และกรอกรายละเอียดที่เป็นจริงของท่าน

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน

1) เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2) อายุ ปี

3) ระดับการศึกษา

☐

ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐

ปริญญาตรี

☐

สูงกว่าปริญญาตรี

4) ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน.....ปี

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน

1) ชื่อโรงเรียน.....

2) เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด

☐

กรุงเทพมหานคร

☐

นครปฐม

☐

นนทบุรี

☐

ปทุมธานี

☐

สมุทรสาคร

☐

สมุทรปราการ

3) เขต ☐ เขตการศึกษา 1

☐

เขตการศึกษา 2

☐

เขตการศึกษา 3

4) ขนาดของโรงเรียน

☐

ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนต่ำกว่า 300 คน

☐

ขนาดกลาง จำนวนนักเรียนระหว่าง 301 – 700 คน

☐

ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 701 คนขึ้นไป

5) ที่ตั้งของโรงเรียน

☐

อยู่ในเมือง

☐

อยู่นอกเมือง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิด

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงการรับรู้ของท่านที่ได้ปฏิบัติจริงหรือตั้งใจจะปฏิบัติ เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้นแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- ✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง
✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
○	ฉันสามารถชักชวนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้				✓

แบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	ฉันได้รับข่าวสารการประเมินคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. อย่างสม่ำเสมอ				
2	ฉันมีโอกาที่จะพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษากับผู้เชี่ยวชาญน้อยมาก				
3	ฉันไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากการประชุมกับหน่วยงานต้นสังกัด				
4	ฉันมักหาโอกาสเข้าอบรมสัมมนาตามที่ สมศ. จัดขึ้นทุกครั้ง แม้ภาระงานจะเพิ่มขึ้น				
5	ฉันมักหาโอกาสพูดคุยกับผู้บริหารโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียน				
6	ฉันมักติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสื่อต่าง ๆ เช่น รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ แม้จะเป็นช่วงวันหยุดราชการ				
7	ฉันมักใช้เวลาว่างที่มีอยู่อย่างจำกัดในการอ่านวารสาร หรือเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก				

โปรดพลิกด้านหลัง

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
8	ถ้าฉันเปิดอินเทอร์เน็ต ฉันจะเปิดเว็บไซต์เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นประจำ				
9	ฉันมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก				
10	ฉันมักหาโอกาสเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกับหน่วยงานต้นสังกัด				
11	ฉันเข้าร่วมอบรมและปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกทุกครั้ง				
12	ฉันได้รับการยอมรับจากครูว่าเป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นอย่างดี				
13	ครูมักมาขอความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากฉันเนื่องจากฉันมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้				
14	ครูมักมาขอความคิดเห็นจากฉันเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เพราะฉันสามารถให้ความชัดเจนในเรื่องนี้ได้				
15	ฉันได้ศึกษาการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกอย่างถ่องแท้ฉันจึงได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้				
16	ฉันสามารถโน้มน้าวให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้				
17	ฉันชักชวนให้ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม				
18	ฉันสนับสนุนให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ				
19	ฉันสามารถชักชวนให้ครูเขียนแผนการสอน แม้จะเป็นการเพิ่มภาระงานแก่ครู				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความบรรยายถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของท่านที่ได้ปฏิบัติจริงหรือตั้งใจจะปฏิบัติ เมื่อท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว โปรดพิจารณาข้อความเหล่านั้น แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

✓ ในช่องคำตอบที่ 1 แสดงว่า ไม่จริงเลย ✓ ในช่องคำตอบที่ 3 แสดงว่า ค่อนข้างจริง

✓ ในช่องคำตอบที่ 2 แสดงว่า ค่อนข้างไม่จริง ✓ ในช่องคำตอบที่ 4 แสดงว่า จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
1	ฉันอ่านหนังสือ หรือวารสารต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบแนวคิดและกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียน				
2	ฉันมีพิมพ์เขียวหรือภาพในอนาคตของโรงเรียนอยู่ในใจแล้วว่าโรงเรียนแห่งนี้ควรจะเป็นอย่างไร				
3	ฉันมีภาพที่ชัดเจนอยู่ในใจแล้วว่าโรงเรียนที่ดีควรจะเป็นอย่างไร				
4	ฉันรู้สึกตื่นเต้นเมื่อได้รับทราบความคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนได้				
5	ฉันมักคิดใคร่ครวญอยู่เสมอว่าในอนาคตโรงเรียนแห่งนี้ควรจะเป็นอย่างไร และจะไปถึงจุดนั้นได้อย่างไร				
6	ฉันมีความคิดที่กระจางชัดว่าโรงเรียนแห่งนี้ควรจะเป็นอย่างไรในอนาคต				
7	ฉันฝันถึงความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนแห่งนี้				
8	ฉันมีความสนใจถึงวิธีการที่โรงเรียนอื่นประสบความสำเร็จ				
9	ฉันรับฟังความคิดเห็นจากคณะครูที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียน				
10	ฉันรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน				
11	ฉันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและความพร้อมของครู				
12	ฉันชอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะครูถึงวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนแห่งนี้มีลักษณะเด่นหรือแตกต่างไปจากโรงเรียนอื่น				
13	ฉันแสดงให้เห็นคณะครูทราบอยู่เสมอว่า ต้องการจะให้โรงเรียนแห่งนี้เป็นอย่างไรมาก่อน				
14	ฉันมักใช้การประชุมครู หรือการพบปะกับคณะครูเพื่อร่วมพิจารณาถึงอนาคตของโรงเรียนแห่งนี้				

โปรดพลิกด้านหลัง

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย...จริงที่สุด			
		1	2	3	4
15	ฉันพูดคุยเกี่ยวกับความฝันที่อยากให้โรงเรียนแห่งนี้เป็นในอนาคตกับคณะครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการการศึกษา และบุคคลทั่วไป				
16	ฉันใช้การอุปมาและการเปรียบเทียบให้คณะครูเห็นว่า ความฝันเกี่ยวกับ อนาคตของโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้				
17	ฉันชอบที่จะพูดถึงความสำเร็จของครูและนักเรียนในโรงเรียนนี้				
18	ฉันพูดด้วยความกระตือรือร้นและมีความสุขมากเมื่อพูดถึงอนาคตของโรง เรียนแห่งนี้				
19	ฉันมีความมั่นใจมาก เมื่อพูดกับคณะครูถึงเรื่องที่จะทำให้โรงเรียนแห่งนี้ดีขึ้น กว่าเดิม				
20	ฉันใช้วิธีการหลายอย่างเพื่อให้คณะครูเข้าใจเป้าหมายของการพัฒนาโรงเรียน อย่างชัดเจน				
21	ฉันกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้คณะครูตามความเหมาะสม				
22	ความร่วมมือร่วมใจและการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียน แห่งนี้ประสบความสำเร็จ				
23	ฉันให้คณะครูได้คิดและทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ				
24	ในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนนั้นฉันมุ่งเน้นในสิ่งที่เป็นไปได้ มากกว่าสิ่งที่เป็นไปได้				
25	ฉันกระตุ้นให้คณะครูมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นในการทำงานด้วยวิธีการ ใหม่ ๆ				
26	ฉันพยายามส่งเสริมให้คณะครูมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน มีความเชื่อถือ ระหว่างคณะครูและผู้บริหารโรงเรียน				
27	ฉันกระจายความรับผิดชอบให้แก่คณะครูด้วยความเชื่อถือและไว้วางใจ				
28	ฉันสนับสนุนให้คณะครูมองเห็นการณ์ไกลและให้การยกย่องการกระทำนั้น ๆ				
29	ฉันเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน				
30	ฉันพยายามให้คณะครูตระหนักถึงความสำคัญในภาระหน้าที่ของตน				
31	ฉันพยายามให้คณะครูมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน				
32	ฉันลำดับความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อ เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน				

ขอขอบพระคุณยิ่งในการเสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน

วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือวัด

ตาราง 27 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ข้อ	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.63	20.44 ***
2.	.06	7.74 ***
3.	.07	9.01 ***
4.	.10	9.44 ***
5.	.95	2.90 ***
6.	.21	10.86 ***
7.	.95	3.58 ***
8.	.09	6.01 ***
9.	.83	8.95 **

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 28 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามการชักชวนสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การนำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไปใช้ และการยืนยันการใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ข้อ	Item – total correlation			
	การชักชวน	การยอมรับ	การนำไปใช้	การยืนยัน
1.	.3300	.5567	.5929	.4875
2.	.4679	.6268	.6327	.4852
3.	.5144	.7033	.6736	.4286
4.	.2737	.6643	.6194	.4886
5.	.5388	.6032	.3703	.5560
6.	.4090	.4854	.2881	.5677
7.	.4292	.5295	.5793	.4157
8.	.3061	.5237	.6723	.6129
9.	-	.3049	.6478	.3890
10.	-	.3962	.5801	.5982
α	.7161	.8261	.8470	.8097

ตาราง 29 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
1.	.4884	ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ $\alpha = .7751$	1.	.5460
2.	.4600		2.	.5115
3.	.6360		3.	.6480
4.	.5118		4.	.5336
5.	.5958		5.	.5239
6.	.4672	ความสอดคล้อง $\alpha = .7728$	6.	.4928
7.	.5183		7.	.4873
8.	.5832		8.	.5635
9.	.6171		9.	.5902
10.	.5646		10.	.5974
11.	.4097	ความซับซ้อน $\alpha = .7557$	11.	.5999
12.	.3498		12.	.5508
13.	.4288		13.	.6050
14.	.5632		14.	.2905
15.	.5043		15.	.5657
16.	.5151	การทดลองใช้ $\alpha = .7398$	16.	.3817
17.	.5224		17.	.5790
18.	.5967		18.	.6646
19.	.6422		19.	.5330
20.	.5183		20.	.5186
21.	.4887	การสังเกตเห็นผล $\alpha = .8076$	21.	.5369
22.	.5900		22.	.5879
23.	.6483		23.	.6722
24.	.6413		24.	.6691
α	.9110			

ตาราง 30 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสาร

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
1.	.3788	การสื่อสารมวลชน $\alpha = .7109$	1.	.4515
2.	.4652		2.	.3973
3.	.3529		3.	.4273
4.	.5520		4.	.5860
5.	.5191		5.	.4844
6.	.5134	การสื่อสารระหว่างบุคคล $\alpha = .7789$	6.	.4996
7.	.4954		7.	.5346
8.	.5667		8.	.5847
9.	.4204		9.	.4022
10.	.5632		10.	.6109
11.	.4839		11.	.5236
α	.8180			

ตาราง 31 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศโรงเรียน

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
1.	.5784	การสนับสนุน $\alpha = .9476$	1.	.7739
2.	.5734		2.	.7622
3.	.5896		3.	.8079
4.	.5980		4.	.8335
5.	.6381		5.	.8271
6.	.6507		6.	.8545
7.	.6128		7.	.7903
8.	.6154		8.	.8152
9.	.4990		9.	.6817
10.	-.0100	การสั่งการ $\alpha = .8319$	10.	.3992
11.	-.0234		11.	.4819
12.	-.3461		12.	.5904
13.	-.3923		13.	.7400
14.	-.4590		14.	.6574
15.	-.3564	การขัดขวาง $\alpha = .7794$	15.	.6243
16.	-.3960		16.	.6472
17.	.2994		17.	.6396
18.	.3539		18.	.6639
19.	.3603		19.	.5957
20.	.3146		20.	.3214
21.	.2835		21.	.5786

ตาราง 31 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการรับรู้บรรยากาศโรงเรียน (ต่อ)

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
22.	.3855	ความร่วมมือ $\alpha = .8620$	22.	.5472
23.	.3477		23.	.3510
24.	.5254		24.	.6461
25.	.5736		25.	.6959
26.	.5075		26.	.6290
27.	.5265		27.	.6922
28.	.5037		28.	.7392
29.	.5210	มิตรสัมพันธ์ $\alpha = .8234$	29.	.7266
30.	.5369		30.	.5281
31.	.4247		31.	.5998
32.	.2278		32.	.4364
33.	.2391		33.	.4441
34.	.5032		34.	.6940
35.	.5292		35.	.7227
36.	.5184	ความแตกแยก $\alpha = .8007$	36.	.5766
37.	.4483		37.	.5074
38.	.4006		38.	.4983
39.	.4046		39.	.6283
40.	.5176		40.	.6867
41.	.3877		41.	.6261
α	.8588			

ตาราง 32 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการทำงานเป็นทีม

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
1.	.6373	ความสมดุลในบทบาท $\alpha = .8709$	1.	.6619
2.	.6280		2.	.7059
3.	.5827		3.	.6097
4.	.6851		4.	.6797
5.	.6771		5.	.7024
6.	.6304		6.	.6310
7.	.5911		7.	.6389
8.	.5952		8.	.4539
9.	.5572	วัตถุประสงค์ชัดเจน $\alpha = .7046$	9.	.4833
10.	.6323		10.	.5069
11.	.5893		11.	.5205
12.	.5318		12.	.4615
13.	.6421	การเปิดเผยและเผชิญหน้า $\alpha = .7671$	13.	.5461
14.	.5531		14.	.5802
15.	.5223		15.	.5092
16.	.5918		16.	.6188
17.	.6567	การสนับสนุนและไว้วางใจ $\alpha = .7028$	17.	.5263
18.	.3857		18.	.2930
19.	.6944		19.	.5671
20.	.5663		20.	.5289
21.	.5813		21.	.4188
22.	.5402		22.	.4685

ตาราง 32 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการทำงานเป็นทีม (ต่อ)

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
23.	.6766	ความร่วมมือและความขัดแย้ง $\alpha = .8579$	23.	.7035
24.	.6778		24.	.7449
25.	.6375		25.	.7055
26.	.6985		26.	.7345
27.	.6151		27.	.5843
28.	.6106	วิธีดำเนินการถูกต้อง $\alpha = .7816$	28.	.5083
29.	.5280		29.	.4564
30.	.6030		30.	.5437
31.	.6059		31.	.5623
32.	.5528		32.	.4860
33.	.6053	ภาวะผู้นำที่เหมาะสม $\alpha = .8631$	33.	.5566
34.	.7393		34.	.6659
35.	.7239		35.	.7359
36.	.5067		36.	.5118
37.	.7233		37.	.7248
38.	.6668	บทบาทการทำงาน $\alpha = .8838$	38.	.6946
39.	.5274		39.	.5523
40.	.6940		40.	.6629
41.	.5995		41.	.6217
42.	.6262		42.	.6692
43.	.6116		43.	.7539
44.	.6510		44.	.7990
45.	.6605		45.	.7736

ตาราง 32 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามการทำงานเป็นทีม (ต่อ)

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
46.	.6139	การพัฒนาบุคลากร $\alpha = .7810$	46.	.6160
47.	.6131		47.	.6827
48.	.6521		48.	.6700
49.	.4036		49.	.3015
50.	.6001		50.	.6651
51.	.7141	ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม $\alpha = .8057$	51.	.6959
52.	.6741		52.	.6812
53.	.5261		53.	.3663
54.	.6252		54.	.6162
55.	.6757		55.	.6676
56.	.6677	การติดต่อสื่อสาร $\alpha = .7525$	56.	.5789
57.	.6734		57.	.6380
58.	.5058		58.	.4929
59.	.6360		59.	.4566
60.	.4939		60.	.4888
α	.9725			

ตาราง 33 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและรายด้านของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิด

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
1.	.4644	การสื่อสารภายนอก $\alpha = .6877$	1.	.4303
2.	.3183		2.	.3810
3.	.3239		3.	.3852
4.	.3249		4.	.3242
5.	.5474		5.	.3883
6.	.5509		6.	.5356
7.	.5398		7.	.4238
8.	.3821		8.	.2984
9.	.5624	การเข้าถึงนวัตกรรม $\alpha = .7366$	9.	.6180
10.	.5709		10.	.5803
11.	.4432		11.	.4875
12.	.7092	ผู้นำนวัตกรรม $\alpha = .9076$	12.	.7710
13.	.7258		13.	.8245
14.	.6731		14.	.8499
15.	.6434	ความคล้อยตาม ระบบสังคม $\alpha = .7958$	15.	.7247
16.	.5467		16.	.6257
17.	.4873		17.	.6315
18.	.4787		18.	.6186
19.	.5755		19.	.5584
α	.8841			

ตาราง 34 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
1.	.6184	การสร้างวิสัยทัศน์ $\alpha = .8839$	1.	.6014
2.	.6249		2.	.6093
3.	.7543		3.	.7774
4.	.4720		4.	.4876
5.	.6068		5.	.6678
6.	.6697		6.	.7122
7.	.6056		7.	.5709
8.	.5083		8.	.5431
9.	.5816		9.	.4935
10.	.5699		10.	.5224
11.	.6541	การเผยแพร่วิสัยทัศน์ $\alpha = .9166$	11.	.6418
12.	.6779		12.	.6805
13.	.7414		13.	.7651
14.	.7411		14.	.7108
15.	.6832		15.	.6951
16.	.6105		16.	.6151
17.	.7237		17.	.6906
18.	.7732		18.	.7888
19.	.7033		19.	.7418
20.	.7339		20.	.6832

ตาราง 34 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation)
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

ข้อ	Item – total correlation	รายด้าน	ข้อ	Item – total correlation
21.	.6314	การนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ $\alpha = .9252$	21.	.6768
22.	.5608		22.	.5623
23.	.7328		23.	.6789
24.	.5772		24.	.5817
25.	.7445		25.	.7147
26.	.7457		26.	.7912
27.	.6900		27.	.7561
28.	.6129		28.	.6651
29.	.6993		29.	.7720
30.	.6701		30.	.7075
31.	.6734		31.	.7134
32.	.6550		32.	.6113
α	.9628			

ภาคผนวก ค
กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม
ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การศึกษารายกรณี เป็นการเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การศึกษาค้นคว้าได้ข้อมูลมาจากสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจำนวน 4 โรงเรียน ที่มีคะแนนกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสูงที่สุด โรงเรียนในกรุงเทพมหานครจำนวน 2 โรงเรียนและโรงเรียนในปริมณฑล 2 โรงเรียน ผลการศึกษามีดังนี้

กรณีตัวอย่างรายที่ 1 (โรงเรียนหทัยปหลาชัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่)

รู้ว่าการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 โดยรู้ว่าการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจะต้องมีบุคคลภายนอกเข้ามาทำการประเมินการจัดการเรียนการสอน ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ โดยในช่วงแรกจะมีการอบรมให้ความรู้โดยเชิญอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาบรรยายให้ฟัง ว่าครูต้องทำอะไร โรงเรียนต้องทำอะไร โดยการอบรมมีการแจกเอกสารและอธิบายให้ฟัง ซึ่งในช่วงแรกยังไม่ค่อยเข้าใจชัดเจนนัก แต่พอนำมาปฏิบัติก็เริ่มเข้าใจขึ้น ตอนแรกที่รู้ว่าโรงเรียนจะต้องถูกประเมินจากภายนอกรู้สึกกังวล คิดว่ามันจะเป็นการเพิ่มงานให้เรา และกังวลว่าจะประเมินไม่ผ่าน ครูจะมีความกังวลอยู่บ้างช่วงใกล้ที่จะมีการประเมิน เพราะตอนนั้นจะยุ่งมาก ต้องหาข้อมูลทำแบบสอบถามถามนักเรียนและผู้ปกครอง เพราะทางโรงเรียนต้องมีหลักฐานว่าทำอะไร แต่จริงๆ แล้วพอนำไปปฏิบัติก็ได้รับประโยชน์ ทำให้ครูพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น ใฝ่เรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์อย่างเห็นได้ชัดเจน เมื่อก่อนที่จะมีการประเมินครูก็จะสอนตามหนังสือไปเรื่อย ๆ แต่เมื่อมีการประเมินครูจะมีการปฏิบัติจริง ครูมีความกระตือรือร้น คำนวณมากขึ้น เพราะต้องทำงานเชิงปฏิบัติมากขึ้น ครูต้องเปลี่ยนวิธีการสอน เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าสู่การปฏิบัติ ต้องมีความอดทน ต้องใจเย็น และต้องรักอาชีพครู

กรณีตัวอย่างรายที่ 2 (โรงเรียนวัดกระซิวชา จังหวัดสมุทรสาคร ขนาดเล็ก)

รู้ว่าการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบนี้จากตำราที่เขียน การอบรม เพื่อนครู และการดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ไบเทค เมืองทอง ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และจังหวัด เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในอดีต คือ ครูต้องมีการบันทึกการสอน มีเอกสารมากกว่าเดิม เดิมนักเรียนตอบไม่ได้ครูบอก แต่ปัจจุบันต้องให้นักเรียนคิดให้ได้ อาจสอบถามจากผู้รู้ การจัดการ

เรียนการสอนแบบบูรณาการ ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความเป็นไทย ครูรู้สึกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ดี ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก ไม่ปิดกั้นความคิดนักเรียน เดิมไม่เปิดกว้าง นักเรียนไม่กล้าโต้แย้ง เมื่อโรงเรียนจะต้องรับการประเมินจากสมศ. ครูรู้สึกตื่นเต้น ตื่นตัว การประเมินจากสมศ. ทำให้ครูมีการทำงานเป็นระเบียบมากขึ้น นักเรียนตื่นเต้นที่จะมีบุคคลภายนอกเข้ามาให้ความสนใจเขานอกเหนือจากครู ข้อจำกัดของการประเมินคือ ความสิ้นเปลืองงบประมาณ และผู้ประเมินแต่ละบริษัทมีความเข้มไม่เท่ากัน (มาตรฐาน/ความคิดเห็นของผู้ประเมินแต่ละบริษัทไม่เท่ากัน) สิ่งที่ได้จากสมศ. คือกระจุกสะท้อนตนเอง ครูยืนยันที่จะให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกต่อไป โดยเห็นว่า สมศ. ช่วยเติมเต็ม ทำให้ครูได้เห็นตัวเอง ข้อแตกต่างของการประเมินจากสมศ.กับประเมินทั่วไป คือ สมศ.ประเมินเป็นทางการมาก เน้นรอบด้าน รอบโรงเรียน ชุมชน ครู นักเรียน การบริหาร ถ้าประเมินทั่วไปจะเน้นที่หน้าที่หลักโดยตรงอย่างเดียว

กรณีตัวอย่างรายที่ 3 (โรงเรียนบ้านลานแพหม จังหวัดนครปฐม ขนาดเล็ก)

รู้ว่าการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่มีการปรับปรุงหลักสูตร มีการปฏิรูปการเรียนรู้ ประมาณปี 2542 โดยรับข้อมูลมาจากเอกสารเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ที่มาจากกรม หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การอบรมสัมมนา มีการอบรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูมีความตระหนักในการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่ครูเตรียมให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอก มีห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และสื่อ IT

ความรู้ที่นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ได้จากผู้บริหารโรงเรียนที่ชี้แจงให้ครูยอมรับ ค่อย ๆ ชี้แจงไปเรื่อย ๆ ให้ซึมซับทีละน้อย การจัดอบรมสัมมนาให้ครูได้มีความรู้ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ วารสารต่าง ๆ นักวิชาการมาให้ความรู้ การอบรมทางไกล การไปศึกษาดูงาน และการศึกษาด้วยตนเอง ก็เป็นแรงบันดาลใจให้ครูอยากจัดการเรียนการสอนแบบนี้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องสะสมทีละเล็กละน้อย ก็ซึมซับเข้าไป ทำให้ครูได้หล่อหลอมความรู้ต่าง ๆ ออกมา และครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ในการสร้างสรรค์นักเรียนให้มีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้ต่าง ๆ ก็ยังต้องติดตามไขว่คว้าตลอดเวลา อยากให้มีการอบรมสัมมนาบ่อยมากขึ้น

ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้อย่างสูง เพราะเป็นแรงผลักดันให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนตัดข่าวบทความให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาทางหนังสือพิมพ์ให้ครูเวียนอ่าน ให้ความรู้แก่ครูก่อน มีความเป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตร เข้าใจครู ให้คำแนะนำปรึกษาที่ถูกต้องให้ครูมีแนวทางในการปฏิบัติ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการรับประทานอาหารร่วมกันเพื่อเป็นการผูกสัมพันธ์ ให้ครูมีความสามัคคี ให้

ครูมีกำลังใจในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับชาวบ้านได้ ชาวบ้านยอมรับ มีความเข้าใจในตัวครู มีการแบ่งงานตามความสามารถ สนใจครู ยอมรับความคิดเห็นของคณะครู และตัวครูเองได้ไปศึกษาดูงานจากที่อื่น

ครูจะต้องมีการยอมรับการจัดการเรียนการสอนแบบนี้มาก่อน ถ้าไม่ยอมรับก็ไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้ สาเหตุที่ครูยอมรับการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เพราะผู้บริหารโรงเรียนจะพูดให้ครูได้ตระหนัก ได้ซึมซับเกี่ยวกับการปฏิรูปทุกครั้งที่มีประชุมวิชาการ พระราชบัญญัติการศึกษา ระบบการปฏิรูปการเรียนรู้ และครูมีการตื่นตัวที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพราะครูมีการศึกษาหาความรู้แล้วว่ามีความสำคัญ มีความจำเป็นอย่างไร

ครูทุกคนในโรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เพราะการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ต้องทำร่วมกันเป็นทีม ทำคนเดียวไม่ได้ ต้องบูรณาการวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน ครูจะมีการประชุมทางวิชาการ และก็มีการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีฐานข้อมูล คือ ครูทุกคนจะมีข้อมูลและหลักสูตรท้องถิ่นใช้ร่วมกัน

บรรยากาศของโรงเรียนเอื้อให้จัดการเรียนการสอนแบบนี้ เพราะบรรยากาศของโรงเรียนช่วยให้ครูมีกำลังใจในการทำงาน มีการวางแผนร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และเวลามีปัญหาอะไรก็จะมาปรึกษาหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบนี้มีผลดี คือ ครูมีแรงจูงใจที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง ครูมีความภาคภูมิใจที่นักเรียนประสบความสำเร็จเนื่องจากเราได้มีการวางกระบวนการทัศน์ในการสอนถูกทิศทาง ผลการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้ได้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้มีการวางแผนร่วมกับครู และหาความรู้ทั้งในและนอกเวลาเรียน

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ คือ นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองมากขึ้น ได้ตัดสินใจ ได้แสดงความคิดเห็นและครูเป็นผู้เสนอแนะ แต่ครูต้องเตรียมตัวมากขึ้น โดยช่วงเวลาสอนครูจะคอยกำกับดูแล แต่เดิมยังไม่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญครูจะเป็นผู้บอก ผู้ชี้แนะ

ครูรู้สึกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็นการพัฒนาครูให้มีความพร้อมกว่าเดิม มีการวางแผนการทำงานเป็นระบบมากขึ้น ข้อจำกัดคือ บางครั้งครูเตรียมอุปกรณ์ไม่ทันบ้างเป็นบางครั้ง บางครั้งก็ศึกษาข้อมูลไม่กระจ่างชัด ไม่เข้าใจอย่างเต็มที่ และเป็นยุคที่ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ด้วยบางครั้งครูทดลองทำไปก่อน และปรับปรุงไปเรื่อย ๆ ช่วงปิดเทอมครูก็จะมาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับปีหน้า เพื่อให้เหมาะสมกว่าเดิม เพราะปีนี้เพิ่งเริ่มใช้กับ ป.1 และ ป.4

ครูมีการทำงานเป็นทีม คือ ครูจะร่วมกันวางจุดประสงค์ที่สอดคล้องกับขอบข่ายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เช่น ครูสอนภาษาไทย ครูสอนศิลปะและครูสอนสังคมสามารถร่วมกันวาง

แผนกำหนดงาน 1 ชิ้นให้นักเรียนได้ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ แต่เดิมไม่มีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เพิ่งจะมีการปรับปรุงเมื่อ 2-3 ปี ที่ผ่านมา แต่ก่อนครูต่างคนต่างสอน แต่เดี๋ยวนี้ก็ต้องทำงานร่วมกัน แม้แต่คะแนนครูก็ต้องมากกำหนดร่วมกันให้เป็นสากล

สาเหตุที่มีการนำการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ไปใช้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ล้ำสมัยไปแล้วครูต้องมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เพื่อให้ทันต่อนักเรียน

ถ้าไม่จัดการเรียนการสอนแบบนี้จะมีผลกระทบ คือ นักเรียนไม่พัฒนาการเรียนรู้ ครูและนักเรียนไม่เข้าใจกัน นักเรียนไม่มีความสุขในการเรียน และนักเรียนอยู่ในกรอบขอบเขตที่ครูกำหนดให้ ด้านผู้ปกครองกับครูก็จะขาดการติดต่อ ครูก็ขาดการพัฒนาตนเอง ไม่ได้ไขว่คว้าเพิ่มเติม ขาดการเชื่อมโยงกับบุคลากรท้องถิ่น ครูคิดว่าการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ต่อไปเป็นสิ่งที่เหมาะสม และเห็นด้วยให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ ครูต้องมีการวางแผนร่วมกันเป็นเดือนที่จะวางระบบการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เมื่อวางระบบได้แล้วก็นำไปปฏิบัติ เมื่อเกิดปัญหาที่ปรับ ทำไปปรับไป ในปัจจุบันก็ยังต้องปรับอยู่ เริ่มทำตั้งแต่ประมาณปี 2544 - 2545

การจัดการเรียนการสอนแบบนี้มีคุณค่ามาก เพราะเป็นการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ผลที่ตามมาคือ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ผู้ปกครองก็มีความภาคภูมิใจว่าลูกของตนมีความสามารถ หรือถ้าเรียนไม่ทัน ครูก็รู้จักวิธีการแก้ไข และเป็นที่ยอมรับของสังคม เพราะมีการเผยแพร่กับสาธารณชนและสังคม

แต่ก่อนครูจะสอนอย่างเดียวแต่พอมีการปรับกระบวนทัศน์ในการเรียนการสอนก็จะให้ความสำคัญกับนักเรียน การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ดีกว่าเพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผนร่วมกับครูในการเรียนรู้ ครูก็ได้เข้าใจนักเรียนมากขึ้น ครูมีบทบาทน้อยลง แต่นักเรียนมีบทบาทมากขึ้นในการเรียนรู้ นักเรียนเข้าใจมากขึ้น ค้นคว้ามากขึ้น นักเรียนได้ปฏิบัติ นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ การที่ครูบอกให้นักเรียนท่องจำความคงทนน้อยกว่า แต่ครูต้องเตรียมสื่อ เอกสารมากขึ้น และจัดแหล่งเรียนรู้ ครูมีความตื่นตัวและครูเห็นว่าสมควรให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ ครูจะมีการประชุมและจัดบันทึกให้ครูได้รับรู้ สาเหตุที่ครูรู้สึกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบนี้มีประโยชน์มากกว่าเดิม เพราะครูต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานจากการประเมินภายนอก ซึ่งมีส่วนให้ครูตระหนักและปรับกระบวนทัศน์ในการสอนให้เป็นมาตรฐานสากลตามเกณฑ์ที่ทางสมศ.กำหนด

การประเมินทำให้ครูตื่นตัว ครูมีความพร้อม เพราะโรงเรียนมีการประเมินตนเองในโรงเรียน (SSR) และการประเมินจากบุคคลภายนอกมารับรองทำให้ครูมีการพัฒนาตนเอง ช่วงแรกที่ สมศ. เข้ามาประเมินครูรู้สึกกังวล แต่เมื่อคณะประเมินมากแล้ว มันกลับรู้สึกตรงกันข้าม สมศ.มาอย่างกัลยาณมิตร มาคอยแนะนำ ส่วนไหนดีก็ชม ส่วนที่ควรแก้ไขก็จดบันทึกไว้ ครูก็นำไปปรับปรุงแก้ไขให้โรงเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อรู้ว่าจะต้องรับการประเมินจากสมศ. ผู้บริหารโรงเรียนก็แจ้งให้ครูรับทราบก่อน แล้วก็ให้ครูไปศึกษา เมื่อศึกษารู้ ก็เตรียมตัวว่าจะต้องรับการประเมิน และต้องทำอย่างนี้ทุก 5 ปี ซึ่งมีผลดี เพราะครูจะพัฒนา และไขว่คว้าหาความรู้ตลอดเวลา ครูจะนิ่งเฉยไม่ได้ ครูต้องมีการเตรียมตัว แล้วก็วางแผนเพื่อที่จะรอรับการประเมิน แล้วก็เน้นให้นักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด

ครูมีการยอมรับที่จะให้สมศ. เข้ามาประเมิน ครูช่วยกันเก็บข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อให้สมศ. มาตรวจ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนชี้แจงว่าเป็นสิ่งที่ครูควรตระหนัก และให้คณะครูร่วมกันทำงาน ประชุม วางแผน คือ ครูมีการทำงานเป็นระบบ มีการวางแผนและร่วมมือกันทำ โดยมีการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยเตรียมตัวตั้งแต่รู้ว่า สมศ. จะเข้ามาประเมิน ครูเตรียมข้อมูลไว้ จึงไม่ยุ่งยากมาก

สาเหตุที่ได้รับการประเมินจากสมศ. ปี 2545 เพราะโรงเรียนมีความพร้อมทั้งครูและนักเรียน บรรยากาศของโรงเรียนมีส่วนให้โรงเรียนได้รับการประเมิน เพราะครูมีความสามัคคี มีบรรยากาศดีทำให้งานเป็นไปตามเป้าหมาย ครูมีความคิดเห็นที่ตรงกัน เพราะครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เมื่อครูไปอบรมสัมมนาก็ต้องไปขยายผลให้ครูท่านอื่นได้รับทราบและเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน หรือมีสื่ออะไรก็จะเอามาเผยแพร่

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความเกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา เพราะนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญที่สุดเหมือนเป็นผลผลิตที่โรงเรียนจัดทำขึ้นมา ผลประโยชน์สูงสุดอยู่ที่นักเรียน นักเรียนเป็นหัวใจสำคัญของคุณภาพที่ออกมา ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจะเน้นที่นักเรียนเป็นสำคัญ เพราะมีการสัมภาษณ์นักเรียน มีการสังเกตการสอนของครูว่ากระบวนการสอนของครูได้ปรับตามกระบวนการทัศน์ ตามแนวปฏิรูปหรือไม่และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนก็ขาดไม่ได้ เพราะนักเรียนจะต้องเป็นคนดีและคนเก่ง สามารถที่จะไปสู่โลกภายนอกได้ ทางโรงเรียนจึงเน้นความเป็นท้องถิ่นและสากลให้แก่นักเรียน

กรณีตัวอย่างรายที่ 4 (โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร งบประมาณใหญ่)

รู้ว่ามี การประเมินตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อโรงเรียนได้ทราบว่ามีการประเมินคุณภาพภายนอก ครั้งแรก โรงเรียนก็เชิญ สมศ. มาให้ความรู้กับครูทั้งโรงเรียน ครั้งที่สอง เชิญผู้ที่เป็นกรรมการประเมินที่อื่นมาอบรมให้กับครู เพื่อมาให้ความรู้จุดย่อย ๆ เชิญผู้ปฏิบัติบุคคลที่สอบผ่านรับเป็นผู้ประเมินมาให้ความรู้กับครู เชิญเพื่อนร่วมโรงเรียนมาพูดคุย หลังเลิกเรียน 1 ชั่วโมง เชิญศึกษานิเทศที่สอบผ่านผู้ประเมินมาประชุมย่อย ทำให้ครูมีโอกาสพูดคุยกันได้มากกว่าการประชุมใหญ่

ฝ่ายบริหาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วย 4 ฝ่ายรวบรวมข้อมูล หรือสั่งการ มอบหมายงาน ลดหลั่นกันไปตามลำดับ ครูยอมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเพราะชอบการวัดผล การประเมินเป็นการชี้วัดอย่างหนึ่งว่าครูพร้อมตรงไหน เต็มตรงไหน เลิศด้าน

ไหน คือ การประเมินมีเกณฑ์มาจับ การประเมินภายนอกมีประโยชน์เหมือนเป็นกระจกเงา ถ้าไม่มีการกำกับติดตามเลย ก็อาจทำให้การจัดการศึกษาหลงทางได้เหมือนกัน ครูเห็นด้วยที่ให้มีการประเมินภายนอกทุก 5 ปี ถ้าไม่มีอะไรมาวัดเลย ในฐานะครูผู้สอนก็สบาย แต่ก็จะไม่รู้ว่านักเรียนต้องการอะไร ครูปฏิบัติอย่างไร และผลเป็นอย่างไร เมื่อมีการวัดการประเมินก็ทำให้ครูรู้ตัวเองว่าเป็นอย่างไร การประเมินภายนอกนี้รู้สึกว่ามีครอบคลุมทุกด้าน และละเอียดมากกว่า เข้าถึงกระบวนการด้วย เพราะโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงสรุปไม่ได้ว่าแน่ เพราะขึ้นกับนักเรียนด้วย บางโรงเรียนผลสัมฤทธิ์ต่ำแต่โรงเรียนอาจจะเต็มที่แล้ว เช่น โรงเรียนที่อยู่ในสลัม เด็กอาจจะพัฒนาไม่ขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำก็เป็นได้ แต่กระบวนการของโรงเรียนอาจจะดี โรงเรียนนี้ไม่มีนักเรียนในพื้นที่บริการ เพราะฉะนั้นนักเรียนที่จะมาเรียนที่นี่ โรงเรียนจะมีโอกาสคัด สมัยก่อนเราคัดเดี๋ยวนี้นี้ไม่ให้คัด ให้จัดฉากเข้า แต่ก็ยังได้นักเรียนที่ดี คือ ได้นักเรียนที่สนใจ เพราะต้องเดินทางมาได้ ผู้ปกครองต้องมีความพร้อม โรงเรียนก็ได้นักเรียนดี พอนักเรียนดีครูก็ป็นง่าย

การประเมินภายนอกไม่ได้ทำให้ครูรู้สึกกังวลมาก ไม่เครียด ทำไปเรื่อย ๆ ครูที่นี้ทำงานตามสั่ง คือ บอกอย่างไรก็ได้อย่างนั้น ต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียน ต้องจัดโครงการ ต้องมีการรายงาน มีการวิเคราะห์ก็สามารถจัดได้ เพราะฉะนั้นก็สรุปได้ว่าครูทำงานตามสั่งได้ ถ้ากังวลก็กังวลที่ตัวนักเรียน คุณภาพที่ออกมา แต่ก็มียุ้งในครูที่สูงอายุแล้ว ที่จะรู้สึกกังวลและมีส่วนน้อยที่รู้สึกว่าผลสัมฤทธิ์จะลดลง เพราะไปอิงกับการท่องจำ และไปกังวลกับชั่วโมงที่สอน กับเนื้อหาที่ได้ เมื่อเอากระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องค้นคว้า ทำรายงาน เวลามันจะหายไป และกลัวว่าจะสอนไม่ทันตามหลักสูตร กลัวว่านักเรียนจะไปสอบเข้า ม.1 ไม่ได้ คือไปกังวลที่ตัวนักเรียน

การประเมินทุก 5 ปีเห็นด้วยแต่ทุกปีไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการสะท้อนภาพรวม ว่าผลการประเมินเป็นอย่างไร ตอนที่ยื่นประเมิน เพราะโรงเรียนของเราพร้อมดูข้อกระทงแล้ว โรงเรียนปรับไม่มาก ก็ยื่นประเมินเลย เพราะฉะนั้นครูจึงกังวลค่อนข้างน้อย ครูมีการทำประเมินภายในทุกปี เพราะฉะนั้นครูต้องไม่หยุดนิ่ง โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนตั้งใหม่ จะคัดเลือกครูและก็รับย้ายเข้ามา ครูที่นี้คืออยู่แล้ว ก็พยายามกลืนร่นน้องที่ย้ายเข้ามา คือ อยู่กันแบบพี่แบบน้องแล้วมันก็ซึมซับต่อไปเรื่อย ๆ แต่โรงเรียนมีปัญหาเรื่องขาดแคลนบุคลากร ทำให้แหล่งเรียนรู้ขาดไป เช่น ห้องสมุดปิดมา 2 ปี เพราะไม่มีบุคลากรมาดูแลให้บริการต้องงดให้บริการ หรือห้องโสตทัศนศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้แหล่งใหญ่อีกแหล่งหนึ่งก็ขาดบุคลากร แหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนก็ขาดไป มันเป็นลูกโซ่ แต่ครูที่นี้น่ารัก ครูก็พยายามปรับ ถึงโรงเรียนจะไม่มีพร้อม แต่ก็มีส่วนอื่นมาช่วยสนับสนุน เช่น อินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองก็มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การให้รายงานและให้นักเรียนสามารถไปสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตได้ ทั้งนี้บุคลากรของเราไม่พร้อม ถ้าบุคลากรพร้อมจะไปได้ดีกว่านี้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววันเพ็ญ วรวงศ์พงศา
วันเดือนปีเกิด	29 ธันวาคม 2514
สถานที่เกิด	อำเภอภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	33 ถนนรัชดาภิเษก แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เลขที่ 91 ถนนประชาธิปไตย แขวงบางมด เขตทุ่งครุ 10140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศึกษานารี
พ.ศ. 2532	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ศิลป์-คำนวณ) โรงเรียนเบญจมราชาลัย
พ.ศ. 2536	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2547	วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ